

Επίσημη Εφημερίδα C 218

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

52ο έτος
11 Σεπτεμβρίου 2009

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα	Σελίδα
I	Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις	
	ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ	
	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	451η σύνοδος ολομέλειας της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009	
2009/C 218/01	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πολιτική πηρεσία (διερευνητική γνωμοδότηση)	1
2009/C 218/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Συνεργασία και μεταφορά γνώσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, βιομηχανίας και ΜΜΕ — μια σημαντική προϋπόθεση για την καινοτομία» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	8

EL

Τιμή:
22 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

451η σύνοδος ολομέλειας της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009

2009/C 218/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών»	15
2009/C 218/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. «Ρυθμιστικές πτυχές των ναυούλικών»	21
2009/C 218/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 77/91/ΕΟΚ, 78/855/ΕΟΚ και 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2005/56/ΕΚ όσον αφορά τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και τεκμηρίωσης σε περίπτωση συγχωνεύσεων και διασπάσεων»	27
2009/C 218/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ»	30
2009/C 218/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με λύσεις διαλιειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις (ISA)»	36
2009/C 218/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ζώνες συχνοτήτων που θα διατεθούν για τη συντονισμένη εισαγωγή των πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα»	41
2009/C 218/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί διατήρησης των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων»	43
2009/C 218/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών όσον αφορά το σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική»	46
2009/C 218/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύστημα κοινοτικού οικολογικού σήματος»	50

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

451Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 25ΗΣ ΚΑΙ 26ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2009

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πολιτική Υπηρεσία (διερευνητική γνωμοδότηση)

(2009/C 218/01)

Με επιστολή της, 3ης Ιουλίου 2008, ο Υπουργός Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Γαλλίας ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει, στο πλαίσιο της γαλλικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διερευνητική γνωμοδότηση σχετικά με την:

«Ευρωπαϊκή Πολιτική Υπηρεσία»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότηση του, στις 4 Φεβρουαρίου 2009, με εισηγητή τον κ. Janson και συνεισηγητή τον κ. Sibian.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 131 ψήφους υπέρ, 7 κατά και 9 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Σύνοψη και συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά την πρωτοβουλία της γαλλικής Προεδρίας. Θα ήθελε να παραπέμψει, επίσης, στη σύσταση του Συμβουλίου, της 20ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την κινητικότητα των νέων εθελοντών στην Ευρώπη⁽¹⁾. Ωστόσο, με δεδομένη τη μεγάλη ποικιλία συστημάτων για την ενεργό συμμετοχή των νέων στα κοινά, ο καλύτερος τρόπος προσέγγισης του ζητήματος είναι να βασισθεί η ανάληψη ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας σε ένα πλαίσιο:

- συνεργασίας μεταξύ εθελοντικών δραστηριοτήτων ανοιχτών σε όλους, άμισθων, που θα αναλαμβάνονται αυτοβούλως, θα έχουν εκπαιδευτικό χαρακτήρα (μη τυπική μάθηση) και θα εξασφαλίζουν κοινωνική προστιθέμενη αξία·
- με προκαθορισμένη περίοδο δραστηριότητας, σαφείς στόχους, περιεχόμενο, καθήκοντα, δομή και πλαίσιο, κατάλληλη στήριξη, καθώς και νομική και κοινωνική προστασία·
- το οποίο θα λειτουργεί συγχρόνως και σε ευρωπαϊκό και διακρατικό επίπεδο.

1.2 Η ενεργός συμμετοχή στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων των διακρατικών ανταλλαγών, είναι εξαιρετικά επωφελής για την ανάπτυξη της προσωπικότητας των ατόμων, ιδίως των νέων, όπως και για την ανάπτυξη της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στην

Ευρώπη. Στους εθελοντές παρέχεται μια μοναδική ευκαιρία για τυπική ή άτυπη μάθηση και απόκτηση κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων. Το γεγονός αυτό μπορεί να συμβάλει στην απόκτηση επίγνωσης σχετικά με την ενεργό άσκηση της ιδιότητας του ευρωπαίου πολίτη και να ενισχύσει την επιθυμία των νέων για τη μεταγενέστερη συνέχιση της δραστηριοποίησής τους. Η ένταξη στα προγράμματα και άλλων ηλικιακών ομάδων, όπως οι ηλικιωμένοι, θα τους έδινε τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν τις εμπειρίες του βίου τους, με θετικό αντίκτυπο στην υγεία τους και στην ποιότητα ζωής τους. Η συνεργασία ατόμων από διαφορετικές ηλικιακές ομάδες σε εθελοντικές δραστηριότητες μπορεί επίσης να προωθήσει την κατανόηση μεταξύ των γενεών.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να θέσει φιλόδοξους στόχους για την ευρύτερη συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνία των πολιτών. Ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η υιοθέτηση των συστάσεων που είχε διατυπώσει η ΕΟΚΕ στην προηγούμενη σχετική γνωμοδότησή της⁽²⁾.

1.4 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θεωρεί ευκαίιο να καταβληθεί προσπάθεια εκ μέρους των κρατών μελών για την προαγωγή της συνεργασίας μεταξύ των διοργανωτών εθελοντικών δραστηριοτήτων, στο πλαίσιο της οποίας θα μπορούσε να προσδοθεί μια διακρατική διάσταση στις υπάρχουσες μορφές εθελοντικής δραστηριότητας.

⁽¹⁾ 14825/08, JEUN 101.

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα: «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του», εισηγήτρια: η κ. Koller (EE C 325, 30.12.2006).

1.5 Η ΕΕ θα μπορούσε να προωθήσει μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών⁽¹⁾, η οποία να συνδυάζει πολιτικές και δράσεις για προγράμματα ανταλλαγών πέραν της έμφασης που δίδεται σήμερα στη νεολαία. Ένας από τους στόχους θα μπορούσε να είναι η συνεισφορά στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα ήταν φυσιολογικό να διαθέσει η ΕΕ περισσότερους πόρους για τέτοια προγράμματα. Σε ένα πρώτο στάδιο θα πρέπει να καταστεί εφικτός ο διπλασιασμός του υπάρχοντος ποσοστού συμμετοχής σε ανταλλαγές νέων και να ενισχυθεί σημαντικά η συμμετοχή άλλων ηλικιακών ομάδων.

1.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία τη μεγαλύτερη εστίαση στα άτομα με ειδικές ανάγκες και ιδιαίτερα στους νέους με περιορισμένες δυνατότητες.

1.7 Προκειμένου να εξασφαλισθεί καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υφιστάμενων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων, θα ήταν ζωτικής σημασίας να μειωθούν τα τεχνικά κωλύματα και τα ζητήματα που σχετίζονται με την ασφαλιστική κάλυψη υγείας και ατυχημάτων. Προς το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να εξετάσει το ενδεχόμενο καθιέρωσης ενός ειδικού σήματος για προγράμματα ανταλλαγών που πληρούν τα ποιοτικά πρότυπα της ΕΕ. Η ποιότητα των εθελοντικών δραστηριοτήτων, όποια μορφή και αν λαμβάνουν αυτές, είναι σημαντική και πρέπει να διασφαλισθεί με τα κατάλληλα μέσα.

1.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να προαχθεί η δυνατότητα συμμετοχής τρίτων χωρών στο έργο που επιτελεί η ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της Χιλιετίας και την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της ανάπτυξης και της ανθρωπιστικής βοήθειας.

1.9 Η ΕΕ οφείλει να αξιολογήσει αυτόν τον τομέα με την ανάληψη και την υποστήριξη της σχετικής έρευνας, καθώς και με τον προσδιορισμό κατάλληλων στατιστικών παραμέτρων.

1.10 Απαιτείται επίσης να επιλυθούν ζητήματα σχετικά με την ασφάλιση, την υγεία και την ασφάλεια. Θα πρέπει να εξασφαλισθεί ενδεδειγμένη κοινωνική προστασία για τους εθελοντές κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, αλλά κάτι τέτοιο είναι δύσκολο να επιτευχθεί εάν οι διατάξεις οι οποίες διέπουν την κοινωνική ασφάλιση των εθελοντών που αναπτύσσουν διακρατική δραστηριότητα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Επομένως, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει μια κοινή αντιμετώπιση του θέματος και καλεί τα κράτη μέλη και τα αρμόδια θεσμικά όργανα να επιδιώξουν την επίλυση των εν λόγω σημαντικών ζητημάτων.

1.11 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι αυτό το θέμα χρειάζεται να συνεχιστεί, π.χ. με τη μορφή διάσκεψης στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι εθνικοί φορείς παροχής υπηρεσιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της νεολαίας ή του εθελοντισμού, με σκοπό να προαχθεί η διαμόρφωση ενδεδειγμένου πλαισίου ενόψει της ανάληψης μιας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τη δραστηριοποίηση των πολιτών.

⁽¹⁾ Για να αποφευχθεί η σύγχυση που απορρέει από τη διαφορετική σημασία του όρου «πολιτική υπηρεσία» στα διάφορα κράτη μέλη, η ΕΟΚΕ χρησιμοποίησε σε όλη την παρούσα γνωμοδότηση τον όρο «πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών».

2. Ιστορικό πλαίσιο

2.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει θερμά την πρωτοβουλία της γαλλικής Προεδρίας να ζητήσει από την ΕΟΚΕ την κατάρτιση διερευνητικής γνωμοδότησης για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Υπηρεσία.

2.2 Ωστόσο, με δεδομένη τη μεγάλη ποικιλία συστημάτων για την ενεργό συμμετοχή των νέων στα κοινά, μέσω πολιτικής υπηρεσίας, εθελοντικής εργασίας ή άλλων μορφών συμμετοχής, η σχετική ευρωπαϊκή πρωτοβουλία πρέπει να χαρακτηρίζεται από σαφήνεια όσον αφορά τόσο το πλαίσιο όσο και τον ορισμό της. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο καλύτερος τρόπος προσέγγισης του ζητήματος αυτού σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι να μην περιορισθούμε στην παραδοσιακή έννοια της πολιτικής υπηρεσίας και να θέσουμε ως βάση μιας σχετικής ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας τα ακόλουθα στοιχεία:

- να είναι η εθελοντική υπηρεσία ανοιχτή σε όλους, άμισθη, να αναλαμβάνεται αυτοβούλως, να έχει εκπαιδευτικό χαρακτήρα (μη τυπική μάθηση) και να εξασφαλίζει κοινωνική προστιθέμενη αξία·
- να χαρακτηρίζεται από προκαθορισμένη περίοδο δραστηριότητας, σαφείς στόχους, περιεχόμενο, καθήκοντα, δομή και πλαίσιο, κατάλληλη στήριξη, καθώς και από νομική και κοινωνική προστασία·
- να λειτουργεί συγχρόνως και σε ευρωπαϊκό και διακρατικό επίπεδο.

2.3 Η πρωτοβουλία αυτή θα μπορούσε να ονομασθεί «ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών» και να περικλείει ένα ευρύ φάσμα παραδόσεων και πρακτικών στον τομέα των εθελοντικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής υπηρεσίας, στα διάφορα κράτη μέλη.

2.4 Διατάξεις για την ανταλλαγή νέων εργαζομένων με σκοπό την προώθηση και την εμβάθυνση της αλληλεγγύης μεταξύ των λαών της Ευρώπης περιλαμβάνονταν ήδη στη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.

2.5 Σε προηγούμενη γνωμοδότηση της σχετικά με τον εθελοντισμό⁽²⁾, η ΕΟΚΕ διατύπωσε ορισμένες συστάσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τα εξής:

- να ανακηρυχθεί ένα έτος ως Έτος των Εθελοντών και να δημοσιευθεί μια Λευκή Βίβλος για τον εθελοντισμό και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά·
- να παροτρυνθούν οι κυβερνήσεις των κρατών μελών να χαράξουν εθνικές πολιτικές στον τομέα του εθελοντισμού·
- να θεσπίσουν τα κράτη μέλη ένα νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο να κατοχυρώνει το δικαίωμα στον εθελοντισμό, ανεξάρτητα από το νομικό ή το κοινωνικό καθεστώς του εκάστοτε ενδιαφερομένου·
- να διατίθενται σε ευρωπαϊκό επίπεδο αξιόπιστα και συγκρίσιμα στατιστικά στοιχεία επί του θέματος·

⁽²⁾ SOC/243. Βλ. Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εθελοντισμός: ο ρόλος του στην ευρωπαϊκή κοινωνία και ο αντίκτυπός του», εισηγήτρια: η κ. Koller (EE C 325, 30.12.2006).

— να υποστηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό ο εθελοντισμός από το σύστημα χρηματοδότησης, τις επιμέρους πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ και να δημιουργηθεί κατάλληλη πανευρωπαϊκή υποδομή για την προώθηση του εθελοντισμού·

— να διασφαλιστεί η πρόσβαση όλων των ομάδων του πληθυσμού στα πανευρωπαϊκά προγράμματα εθελοντισμού.

2.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, αν και έχει σημειωθεί πρόοδος, πολλές από τις συστάσεις και τις προτάσεις της δεν έχουν ακόμη τεθεί σε εφαρμογή. Με την παρούσα γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου την ανάγκη πρακτικής εφαρμογής των συστάσεων που είχε διατυπώσει στην προηγούμενη σχετική γνωμοδότησή της, αλλά και την ανάγκη κατάρτισης πιο φιλόδοξων σχεδίων για έναν συγκεκριμένο τομέα του εθελοντισμού, ήτοι για τις εθελοντικές υπηρεσίες

2.7 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να ενισχυθεί η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Μια φιλόδοξη ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών, προσβάσιμη από όλες τις ηλικιακές ομάδες, μπορεί να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος εμπιστοσύνης μεταξύ των απλών πολιτών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προώθηση της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στα κοινά συμβάλει στην τήρηση των ευρωπαϊκών αρχών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της εξάλειψης των διακρίσεων.

2.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη για πιο ενεργό συμμετοχή όλων των πολιτών στον κοινωνικό βίο, ιδίως των νέων ή/και των μειονεκτούντων ατόμων, προκειμένου να ενισχυθεί το αίσθημα της συμμετοχής τους στα κοινά και το αίσθημα της αλληλεγγύης. Επίσης, θα πρέπει να εντατικοποιηθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΟΚΕ στον τομέα της πολιτικής υπηρεσίας.

2.9 Στην ισχύουσα Συνθήκη, η νομική βάση για τις πολιτικές υπέρ της νεολαίας και για τις δραστηριότητες συμμετοχής στα κοινά συνίσταται στα άρθρα 149 και 151, τα οποία αποκλείουν την εναρμόνιση των νόμων, αλλά προσφέρουν στην ΕΕ τη δυνατότητα να ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και την προώθηση της ανταλλαγής νέων. Η Συνθήκη της Λισσαβόνας διευρύνει ελαφρώς το πεδίο εφαρμογής των πολιτικών για τη νεολαία, προσθέτοντας τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο της Ευρώπης.

2.10 Από τη στιγμή που θα τεθεί σε ισχύ, η Συνθήκη της Λισσαβόνας θα καθιερώσει ένα πλαίσιο προκειμένου οι νέοι Ευρωπαίοι να συνεισφέρουν από κοινού σε επιχειρήσεις ανθρωπιστικής βοήθειας της Ένωσης, ήτοι ένα Ευρωπαϊκό Σώμα Εθελοντών Ανθρωπιστικής Βοήθειας.

2.11 Επί του παρόντος, οι εθελοντικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στο πλαίσιο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία, οι οποίες έχουν τρεις άξονες προτεραιότητας:

— την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των νέων στα κοινά και στην κοινωνία των πολιτών

— την προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων μεταξύ των νέων

— την περαιτέρω βελτίωση της ενημέρωσης που παρέχεται στη νεολαία και την ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών πληροφόρησης των νέων, για την προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων μεταξύ των νέων και την ενθάρρυνση της καλύτερης κατανόησης και γνώσης της νεολαίας.

2.12 Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους πρέπει να αναλογιστούμε πώς θα ενθαρρύνουμε την ενεργό συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών στα κοινά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μεγαλύτερη ευθύνη από κάθε άλλη ήπειρο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της Χιλιετίας. Αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους χορηγούς βοήθειας σε παγκόσμια κλίμακα. Η συμμετοχή των ευρωπαίων πολιτών στην αντιμετώπιση των σοβαρότερων παγκόσμιων προκλήσεων δεν θα συνέβαλλε μόνο στην προσωπική τους εξέλιξη, αλλά συγχρόνως θα προωθούσε την κατανόηση και τη δημιουργία των δικτύων που είναι απαραίτητα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο.

2.13 Οι εθνικές πολιτικές υπηρεσίες λειτουργούν ενίοτε ως εναλλακτικές δυνατότητες αντί της στρατιωτικής θητείας. Με τη σταδιακή κατάργηση της υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας και την αυξανόμενη επαγγελματικοποίηση του στρατού στα κράτη μέλη, έχουν συρρικνωθεί και οι πολιτικές υπηρεσίες. Ωστόσο, η ανάπτυξη εθελοντικών υπηρεσιών για τους νέους θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει μια ελκυστική εναλλακτική δυνατότητα για τη συμμετοχή των νέων στον κοινωνικό βίο, ακόμη και όταν η στρατιωτική θητεία/δημόσια υπηρεσία καθίσταται σπανιότερη.

2.14 Ο εθελοντισμός και οι λοιπές πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών προσελκύουν ολοένα και περισσότερη προσοχή. Εκπρόσωποι των κρατών μελών, των προσχωρούσων χωρών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συναντήθηκαν στη Ρώμη, κατόπιν πρόσκλησης της Ιταλικής Προεδρίας το 2004, για την πρώτη διάσκεψη σχετικά με την πολιτική υπηρεσία και τη νεολαία. Στα συμπεράσματά της, η ιταλική Προεδρία της διάσκεψης πρότεινε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

— συστηματική και τακτική ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών και ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των πολιτικών υπηρεσιών και της πολιτικής για τη νεολαία·

— μεγιστοποίηση της συμμετοχής των νέων στις πολιτικές υπηρεσίες, προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η συμμετοχή τους στα κοινά και το αίσθημα της αλληλεγγύης·

— ενίσχυση της συνεργασίας των κρατών μελών, των προσχωρούσων χωρών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα των πολιτικών υπηρεσιών για τους νέους.

3. Υφιστάμενα προγράμματα ανταλλαγών

3.1 Ευρώπη

3.1.1 Το πρόγραμμα «Νεολαία εν δράσει» περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία (ΕΕΥ). Εθελοντές ηλικίας από 18 έως 30 ετών μεταβαίνουν για δύο έως δώδεκα μήνες στο εξωτερικό. Έχουν τη δυνατότητα να λάβουν ειδική κατάρτιση, η δε εμπειρία μάθησης που αποκομίζουν αναγνωρίζεται επισήμως με το Youthpass. Ανάμεσα στο 1996 και το 2006, 30 000 εθελοντές συμμετείχαν στην Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία.

3.1.2 Από το 2009, οι ηλικιωμένοι θα συμπεριληφθούν στη θεσμοθετημένη μορφή της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας, στο πλαίσιο του προγράμματος Grundtvig. Αν και στην αρχή οι εν λόγω ανταλλαγές θα είναι περιορισμένες, αξίζει να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναζητά τρόπους για την κατάλληλη υποστήριξη των εθελοντικών δραστηριοτήτων διάφορων ηλικιακών ομάδων. Υπάρχουν επίσης τα μέτρα που θεσπίζονται στο πλαίσιο του προγράμματος της Επιτροπής «Ευρώπη για τους πολίτες», τα οποία προσφέρουν συγκεκριμένες δυνατότητες για την ανταλλαγή εθελοντών από διάφορες χώρες και ηλικιακές ομάδες.

3.1.3 Υπάρχουν χιλιάδες οργανώσεις στα κράτη μέλη που αναπτύσσουν εδώ και πολλά χρόνια διμερή συνεργασία, ένα σημαντικό στοιχείο της οποίας είναι η ανταλλαγή εθελοντών. Οι εν λόγω ανταλλαγές λαμβάνουν χώρα σε αποκεντρωμένη βάση και δεν υπάρχουν στοιχεία για την έκτασή τους. Ωστόσο, κρίνοντας μόνο από τις ανταλλαγές που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διεθνών οργανώσεων παγκοσμίου εμβέλειας, είναι σαφές ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός ευρωπαίων πολιτών, κυρίως νέων, που συμμετέχει σε αυτά τα προγράμματα.

3.1.4 Η ΕΕΥ στηρίζεται σε ορισμένες βασικές αξίες και πρότυπα ποιότητας, τα οποία ορίζονται στο καταστατικό της. Για την προώθηση και την τήρησή τους, οι οργανώσεις που ενδιαφέρονται να στείλουν ή να υποδεχθούν εθελοντές της ΕΕΥ ή να συντονίσουν ένα έργο της ΕΕΥ πρέπει πρώτα να λάβουν σχετική διαπίστευση.

3.1.5 Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ERASMUS έχει σημειώσει εξαιρετική επιτυχία όσον αφορά τόσο την ενίσχυση της κινητικότητας των πανεπιστημιακών σπουδαστών όσο και τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στο ERASMUS συμμετέχει περίπου το 90 % των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και, από την έναρξη της λειτουργίας του το 1987, έχουν συμμετάσχει σε αυτό 1,9 εκατομμύρια σπουδαστές. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να επεκτείνει ακόμα περισσότερο τις δράσεις του για την κινητικότητα στο μέλλον, με στόχο την επίτευξη του αριθμού των 3 εκατομμυρίων φοιτητών ERASMUS έως το 2012.

3.1.6 Το πρόγραμμα LEONARDO DA VINCI ενισχύει την κινητικότητα όσων βρίσκονται στο στάδιο της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, την κινητικότητα των εργαζομένων ή των αυτοαπασχολούμενων και την κινητικότητα των επαγγελματιών του κλάδου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

3.2 Κράτη μέλη

3.2.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ύπαρξη ποικίλων μορφών και παραδόσεων στον τομέα της πολιτικής υπηρεσίας και άλλων μορφών εθελοντικής δραστηριότητας στα κράτη μέλη, οι οποίες στοχεύουν στην ενεργό συμμετοχή στα κοινά, στην αλληλεγγύη και στην κοινωνική ανάπτυξη. Υπογραμμίζει τον ρόλο και τη συνεισφορά των μη κυβερνητικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της απασχόλησης των νέων ή της εθελοντικής υπηρεσίας. Αντιλαμβάνεται, επίσης, ότι δεν υπάρχουν πολλές διαθέσιμες πληροφορίες για την περιγραφή των προγραμμάτων πολιτικής υπηρεσίας ή των εθελοντικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη.

3.2.2 Σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως στη Γερμανία, την Ιταλία και τη Γαλλία, έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή τέτοιες μορφές πολιτικής υπηρεσίας (υποχρεωτικής ή εθελοντικής) για τους νέους. Άλλες χώρες είτε βρίσκονται ήδη στο στάδιο της εφαρμογής τέτοιων μορφών υπηρεσίας είτε εξετάζουν το συγκεκριμένο ενδεχόμενο.

4. Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών

4.1 Τρέχουσες πολιτικές πρωτοβουλίες

Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη σύσταση του Συμβουλίου που έχει ως στόχο την προώθηση της κινητικότητας των νέων εθελοντών στην Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 22^{ης} Απριλίου 2008, σχετικά με τη συμβολή του εθελοντισμού στην οικονομική και κοινωνική συνοχή. Υπογραμμίζει την ανάγκη διάθεσης πόρων για τις εθελοντικές δραστηριότητες και παροχής της δυνατότητας συμμετοχής στα προγράμματα και σε άλλες ομάδες, πέραν των νέων.

Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει επίσης το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει ζητήσει να εφαρμοσθεί η προπαρασκευαστική δράση Amicus, προκειμένου να προαχθεί ο διακρατικός χαρακτήρας της απασχόλησης των νέων σε πολιτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες εθελοντικής εργασίας, να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού πλαισίου και να καταστεί δυνατή η καθιέρωση ενός σταδίου δοκιμής και αξιολόγησης.

4.1.1 Η ΕΟΚΕ θα επικροτούσε, ως εκ τούτου, την ανάληψη πρωτοβουλίας εκ μέρους των κρατών μελών με ισχυρές παραδόσεις και ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε αυτόν τον τομέα, με στόχο την ανάληψη συνεργασίας στο πλαίσιο της οποίας οι υφιστάμενες μορφές πολιτικής υπηρεσίας θα μπορούσαν να αποκτήσουν διακρατική διάσταση.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ συμεριζείται την άποψη ότι η έλλειψη συντονισμένων ενεργειών μεταξύ των διαφόρων εθνικών συστημάτων και η ανεπάρκεια διαθέσιμων πληροφοριών περιορίζουν τις δυνατότητες της ΕΕΥ, γεγονός το οποίο προξενεί ανησυχία. Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την ευρύτερη προβολή της ΕΕΥ, προκειμένου να γίνει εξίσου γνωστή με το πρόγραμμα ERASMUS.

4.2 Ποιοί θα πρέπει να είναι οι στόχοι;

4.2.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να θέσει φιλόδοξους στόχους για τη διεύρυνση της συμμετοχής στην κοινωνία των πολιτών. Ένα πρώτο βήμα θα μπορούσε να είναι η υιοθέτηση των συστάσεων που είχε διατυπώσει η ΕΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της (βλ. σημείο 2.5).

4.2.2 Η ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών, η οποία να συνδυάζει πολιτικές και δράσεις για προγράμματα ανταλλαγών πέραν της έμφασης που δίδεται σήμερα στη νεολαία και να εξασφαλίζει ένα ισχυρότερο ευρωπαϊκό σκέλος. Η περίοδος της υπηρεσίας θα πρέπει ιδεωδώς να ολοκληρώνεται σε μια άλλη χώρα, διαφορετική από εκείνη του συμμετέχοντος. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει φυσιολογικά να διαθέσει περισσότερους πόρους σε τέτοια προγράμματα.

4.2.3 Σε ένα πρώτο στάδιο, θα ήταν σκόπιμο να επιδιωχθεί ο διπλασιασμός του ποσοστού συμμετοχής των νέων εθελοντών στις ανταλλαγές, γεγονός το οποίο θεωρείται εφικτό, δεδομένου ότι σήμερα συμμετέχουν στο πρόγραμμα ERASMUS περισσότεροι από 100 000 σπουδαστές, ενώ σε άλλα προγράμματα ανταλλαγής νέων που υπάρχουν στην Ευρώπη συμμετέχει μόνον ένα πολύ μικρό ποσοστό της ευρωπαϊκής νεολαίας. Μακροπρόθεσμος στόχος των εν λόγω προγραμμάτων θα μπορούσε να είναι η επίτευξη του ίδιου επιπέδου συμμετοχής με εκείνο του προγράμματος ERASMUS.

4.2.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στους μειονεκτούντες νέους, οι οποίοι θα μπορούσαν να αποκομίσουν τα μέγιστα δυνατά οφέλη από τη συμμετοχή τους στην κοινωνία των πολιτών, αλλά συχνά δεν διαθέτουν τα οικονομικά μέσα ή τους τίτλους σπουδών που απαιτούνται προς το σκοπό αυτό.

4.2.5 Μια τέτοια πρωτοβουλία πρέπει να συμπεριλάβει και άλλες ομάδες πολιτών πέραν των νέων. Η Ευρώπη γηράσκει και οι πολίτες μεγαλύτερης ηλικίας είναι πιο δραστήριοι από ό,τι στο παρελθόν, επιθυμούν δε να διαδραματίζουν έναν πιο ορατό ρόλο στην κοινωνία. Η ένταξη και άλλων ομάδων στο πρόγραμμα, όπως των συνταξιούχων, θα προωθούσε στην έννοια της «ενεργού γήρανσης» και θα έφερνε πιο κοντά νέες ομάδες πληθυσμού από τις διάφορες χώρες. Με τον τρόπο αυτό, οι ηλικιωμένοι θα είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στον κοινωνικό βίο, να αξιοποιούν τις εμπειρίες της ζωής τους και να αισθάνονται χρήσιμοι, γεγονός το οποίο θα είχε θετικό αντίκτυπο στην υγεία και στην ποιότητα της ζωής τους. Η εθελοντική δραστηριότητα δύναται επίσης να προωθήσει την κατανόηση μεταξύ των γενεών χάρη στην ανταλλαγή εμπειριών και την αλληλοϋποστήριξη.

4.2.6 Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υφιστάμενων εθνικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Με τον τρόπο αυτό θα περιορίζονταν τα τεχνικά κωλύματα, όπως η έλλειψη αμοιβαίας αναγνώρισης της εμπειρίας και των προσόντων που αποκτούν οι νέοι στο πλαίσιο της πολιτικής υπηρεσίας, καθώς και τα ζητήματα που σχετίζονται με την ασφαλιστική κάλυψη υγείας και ατυχημάτων. Προς το σκοπό αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να καθιερώσει ένα ειδικό σήμα για τα προγράμματα ανταλλαγών που πληρούν τα ποιοτικά πρότυπα της ΕΕ.

4.2.7 Σήμερα, η κρατική στήριξη είναι σημαντική για την προώθηση της ανάπτυξης προγραμμάτων και τη διασφάλιση των προτύπων ποιότητας. Ωστόσο, καμία χώρα δεν καλύπτει το σύνολο του κόστους των εθελοντικών προγραμμάτων. Ιδίως για τις διακρατικές δραστηριότητες, αναζητούνται συχνά πρόσθετοι, ιδιωτικοί χρηματοδοτικοί πόροι. Ενόψει της ενθάρρυνσης των ανταλλαγών και της καθιέρωσης μιας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τη δραστηριοποίηση των πολιτών, η ΕΕ πρέπει, ως εκ τούτου, να αυξήσει σημαντικά τα κονδύλια του προϋπολογισμού της για τις εθελοντικές δραστηριότητες (περιλαμβανομένων των ανταλλαγών), προκειμένου να καλυφθούν, επί παραδείγματι, οι δαπάνες συντονισμού, να δημιουργηθούν κίνητρα και να παρασχεθούν έμμεσες διακρατικές επιδοτήσεις. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει επίσης τα κράτη μέλη να αυξήσουν τη χρηματοδότηση που διαθέτουν στις εν λόγω δραστηριότητες.

4.2.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να προαχθεί ένα σκέλος του προγράμματος το οποίο θα αφορά τις τρίτες χώρες, στο πλαίσιο του οποίου οι εθελοντές θα μπορούν να υπηρετούν στο εξωτερικό προάγοντας το έργο της ΕΕ για την επίτευξη των στόχων της Χιλιετίας και την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ανά-

πτυξη και την ανθρωπιστική βοήθεια. Μια πρωτοβουλία, η οποία θα προωθεί ένα γενικότερο πλαίσιο και ένα μεγάλο αριθμό ανταλλαγών, θα πρέπει επίσης να συντονισθεί με το Ευρωπαϊκό Εθελοντικό Σώμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας που προβλέπεται από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας. Το Σώμα αυτό θα πρέπει μακροπρόθεσμα να συμπεριλάβει και άλλες ομάδες εκτός από τους νέους. Σε αυτό το πλαίσιο έχει ιδιαίτερη σημασία να διασφαλισθεί ότι πολιτικές της ΕΕ στον τομέα των θεωρήσεων δεν παρεμποδίζουν ασκόπως τις εν λόγω ανταλλαγές.

4.2.9 Τέλος, η ΕΕ οφείλει επιπλέον να δώσει έμφαση στον εν λόγω τομέα και να τον αξιολογήσει με την ανάληψη και την υποστήριξη της σχετικής έρευνας, καθώς και με τον προσδιορισμό κατάλληλων στατιστικών παραμέτρων. Η συνεργασία μεταξύ των υφιστάμενων πολιτικών υπηρεσιών πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω εξέτασης, παρακολούθησης και ελέγχου εντός του ενδεδειγμένου θεσμικού πλαισίου.

4.3 Οφέλη και προκλήσεις

4.3.1 Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών θα μπορούσε να συμβάλει στην υποστήριξη τόσο των παγκόσμιων όσο και των ευρωπαϊκών αξιών της ελευθερίας, της δημοκρατίας και του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς και των θεμελιωδών ελευθεριών και του κράτους δικαίου. Επιπρόσθετοι στόχοι της εν λόγω πρωτοβουλίας θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων δικτύωσης, η οικοδόμηση και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η απόκτηση και η ανταλλαγή εμπειριών. Η επιθυμία για την απόκτηση γνώσεων ή για την καλύτερη συνειδητοποίηση των προσωπικών χαρακτηριστικών και ικανοτήτων είναι συχνά ο λόγος που ωθεί τους νέους να αναλάβουν εθελοντικές δραστηριότητες και συγχρόνως συντελεί στην εκπλήρωση των απαιτήσεων που θέτει η κοινωνία της γνώσης.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια διακρατικής συνεργασίας και ανταλλαγής εθελοντών σε διάφορους τομείς (π.χ. κοινωνική ένταξη, ανθρώπινες ανάγκες, παιδιά και νεολαία, αθλητισμός, ενημέρωση, προστασία της κληρονομιάς, πολιτισμός και τέχνες, περιβάλλον, πολιτική προστασία κλπ.) που μπορούν να ενισχύσουν την ευρωπαϊκή διάσταση της συμμετοχής στα κοινά.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών θα μπορούσε επίσης να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, των προσχωρουσών χωρών και των χωρών που καλύπτονται από το Ευρωπαϊκό Μέσο Γειτονίας και Εταιρικής Σχέσης (ENPI) όσον αφορά τη συμμετοχή στα κοινά και το αίσθημα της αλληλεγγύης.

4.3.4 Οι εθελοντές μπορούν να συγκεντρώσουν σημαντικές άτυπες εμπειρίες και γνώσεις, οι οποίες έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας, και να δημιουργήσουν ένα δίκτυο επαφών. Οι εθελοντές δύναται επίσης να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες και γνώσεις σε τομείς όπως οι δημόσιες σχέσεις, η επικοινωνία και η αυτοέκφραση, οι κοινωνικές δεξιότητες, η διαχείριση και η επαγγελματική κατάρτιση. Η εθελοντική δραστηριότητα μπορεί, ως εκ τούτου, να αποτελέσει σημαντική συνιστώσα τμήμα του βιογραφικού σημειώματος και της σταδιοδρομίας ενός ατόμου. Πρέπει, ωστόσο, να εξασφαλιστεί η αναγνώριση τόσο των εθελοντικών δραστηριοτήτων της νεολαίας όσο και των άτυπων γνώσεων που αποκτούν οι νέοι.

4.3.5 Τίθενται επίσης και προκλήσεις. Μία από αυτές είναι η ανυπαρξία νομικού καθεστώτος για τους εθελοντές. Τα εθνικά πλαίσια ορίζουν το καθεστώς των εθελοντών και των οργανώσεων στην εκάστοτε χώρα και, σε μικρότερο βαθμό, στο εξωτερικό. Δεν υφίστανται εθνικά νομοθετικά πλαίσια που να εκχωρούν, παραδείγματος χάρι, στους εθελοντές της ΕΕΥ παρόμοιο νομικό καθεστώς.

4.3.6 Απαιτείται επίσης να επιλυθούν ζητήματα σχετικά με την ασφάλιση, την υγεία και την ασφάλεια. Θα πρέπει να εξασφαλισθεί ενδεδειγμένη κοινωνική προστασία για τους εθελοντές κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους, αλλά κάτι τέτοιο είναι δύσκολο να επιτευχθεί εάν οι διατάξεις οι οποίες διέπουν την κοινωνική ασφάλιση των εθελοντών που αναπτύσσουν διακρατική δραστηριότητα διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Επομένως, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει μια κοινή αντιμετώπιση του θέματος και παροτρύνει τα κράτη μέλη και τα αρμόδια θεσμικά όργανα να επιδιώξουν την επίλυση των εν λόγω σημαντικών ζητημάτων.

4.3.7 Απαιτείται να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προς αποφυγή τυχόν διενέξεων σχετικά με το τι αποτελεί έμμισθη απασχόληση και το τι είναι εθελοντική υπηρεσία. Επομένως, πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς οι διαφορές μεταξύ εργαζομένων και εθελοντών, καθώς και οι ευθύνες των εθελοντών, εάν υπάρχουν. Η εθελοντική δραστηριότητα δεν αποσκοπεί στην αντικατάσταση της απασχόλησης. Ως εκ τούτου, η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους είναι σημαντική.

5. Ο ρόλος της ΕΟΚΕ και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών

5.1 Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών βρίσκεται στο επίκεντρο του εθελοντισμού. Ήδη, πολυάριθμες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν στην ΕΕΥ και σε άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα. Οι εθελοντικές οργανώσεις θα πρέπει δε να συνεχίσουν να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα ανταλλαγών.

5.2 Είναι γεγονός ότι οι μη κερδοσκοπικές και οι εθελοντικές οργανώσεις είναι συχνά πάροχοι διαφόρων κοινωνικών υπηρεσιών

στην Ευρώπη. Ταυτοχρόνως, η συμμετοχή σε λαϊκά κινήματα ατονεί σε πολλές περιπτώσεις. Με δεδομένη την κατάσταση αυτή, μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών θα μπορούσε να συνεισφέρει τόσο στην αύξηση της συμμετοχής των ατόμων στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών όσο και στη βελτίωση των δυνατοτήτων αυτόνομης ανάπτυξης που προσφέρονται στις οργανώσεις. Η επανεξέταση και η έναρξη προβληματισμού σχετικά με τον κοινωνικό ρόλο και τη θέση των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων μπορούν να επιφέρουν αλλαγές όσον αφορά τη συγκεκριμένη συνεισφορά τους και να ευαισθητοποιήσουν την κοινή γνώμη ως προς την προστιθέμενη αξία που προσφέρουν την κοινωνία.

5.3 Η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη δραστηριοποίηση των πολιτών μπορεί επίσης να συμβάλει σε μια ισχυρότερη και πιο δραστήρια κοινωνία των πολιτών, γεγονός το οποίο θα ωφελήσει και το κοινωνικό κεφάλαιο σε επίπεδο εμπιστοσύνης, περιορισμού της διαφθοράς και συμμετοχής σε εθελοντικές οργανώσεις.

5.4 Το πρόβλημα της διαπίστευσης των οργανισμών και το ζήτημα της ποιότητας των ανταλλαγών έχουν συχνά επηρεάσει την οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενθαρρύνει την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών τόσο στα κράτη μέλη όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο να συνεργασθεί για την εξεύρεση κοινών αρχών όσον αφορά τη διαπίστευση και την ανάπτυξη περαιτέρω κοινών προτύπων ποιότητας. Το εγχείρημα αυτό θα μπορούσε, όποτε κρίνεται σκόπιμο, να αναλαμβάνεται σε συνεργασία με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές.

5.5 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι αυτό το θέμα χρειάζεται να συνεχιστεί, π.χ. με τη μορφή διάσκεψης στην οποία θα συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι εθνικοί φορείς παροχής υπηρεσιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της νεολαίας ή του εθελοντισμού, με σκοπό να προαχθεί η διαμόρφωση ενδεδειγμένου πλαισίου ενόψει της ανάληψης μιας ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τη δραστηριοποίηση των πολιτών.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες απορρίφθηκαν, παρότι συγκέντρωσαν πάνω από το 25% των εκπεφρασμένων ψήφων:

Σημείο 2.11

Να διαγραφούν τα ακόλουθα:

~~«Επί του παρόντος, οι εθελοντικές δραστηριότητες πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στο πλαίσιο των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία, το οποίο περιλαμβάνει τρεις άξονες προτεραιότητας:~~

- ~~— την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής των νέων στα κοινά και στην κοινωνία των πολιτών~~
- ~~— την προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων μεταξύ των νέων~~
- ~~— την περαιτέρω βελτίωση της ενημέρωσης που παρέχεται στη νεολαία και την ενίσχυση των υφιστάμενων υπηρεσιών πληροφόρησης των νέων για την προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων μεταξύ των νέων και την ενθάρρυνση της καλύτερης κατανόησης και γνώσης της νεολαίας.»~~

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 49 Ψήφοι κατά: 69 Αποχές: 19

Σημείο 4.3.7

Διαγραφή της τελευταίας φράσης:

~~«Απαιτείται να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προς αποφυγή τυχόν διενέξεων σχετικά με το τι αποτελεί έμμοιδη απασχόληση και το τι είναι εθελοντική υπηρεσία. Επομένως, η σχέση μεταξύ εργαζομένων και εθελοντών, καθώς και οι ευθύνες των εθελοντών, πρέπει να προσδιοριστούν σαφώς. Η εθελοντική δραστηριότητα δεν αποσκοπεί στην αντικατάσταση της απασχόλησης. Ως εκ τούτου, η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους είναι σημαντική.»~~

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 48 Ψήφοι κατά: 77 Αποχές: 23

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Συνεργασία και μεταφορά γνώσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, βιομηχανίας και ΜΜΕ — μια σημαντική προϋπόθεση για την καινοτομία» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2009/C 218/02)

Στις 10 Ιουλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να εκπονήσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Συνεργασία και μεταφορά γνώσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, βιομηχανίας και ΜΜΕ — μια σημαντική προϋπόθεση για την καινοτομία»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. WOLF.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 158 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης είναι η βελτίωση της συνεργασίας και της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ ερευνητικών οργανισμών (*Research Performing Organisations*), βιομηχανίας και ΜΜΕ, διότι η συνεργασία αυτή διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και διαδικασιών με βάση τα πορίσματα της επιστημονικής έρευνας.

1.2 Η ΕΟΚΕ συνιστά να ενημερώνονται συστηματικά οι επιστήμονες που εργάζονται στη βιομηχανία και τις ΜΜΕ για τους θησαυρούς της γνώσης και της τεχνολογίας που υπάρχουν στα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα της ΕΕ και για το πώς πρέπει να γίνονται οι ανάλογες επαφές. Για τον σκοπό αυτό η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προωθήσει ένα πανευρωπαϊκό (διαδικτυακό) σύστημα αναζήτησης που θα ενσωματώσει και θα συμπληρώσει τα υφιστάμενα συστήματα πληροφόρησης και θα μπορούσε να εξυπηρετήσει την ανάγκη για ειδικές πληροφορίες καλύτερα απ' ό,τι συμβαίνει προς το παρόν.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προσπάθειες για ελεύθερη πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις στο διαδίκτυο. Αυτό, όμως, κατά κανόνα συνεπάγεται αυξημένες δαπάνες για τον δημόσιο τομέα. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να επιδιωχθεί η σύναψη συμφωνιών για αμοιβαίες ρυθμίσεις μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και με τρίτα κράτη. Σε αυτό το πλαίσιο δεν θα πρέπει να περιορίζεται η ελευθερία των ερευνητικών οργανισμών και των επιστημόνων που εργάζονται σε αυτά να επιλέγουν για τη δημοσίευση των πορισμάτων τους το περιοδικό ή το βήμα που εξυπηρετεί καλύτερα την παγκόσμια διάδοση και αναγνώριση των εν λόγω πορισμάτων.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά να συνεχιστεί η εξέταση της ελεύθερης πρόσβασης στα ερευνητικά δεδομένα, αλλά και να καθοριστούν τα όριά της. Με αυτό δεν θα πρέπει να εννοείται η πρόωρη ανοιχτή πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο

της ερευνητικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των εμπομαζόμενων ανεπεξέργαστων δεδομένων. Η ΕΟΚΕ συνιστά μια προσεκτική και βαθμιαία προσέγγιση εκ μέρους της Επιτροπής με τη συμμετοχή των ερευνητών τους οποίους αφορά το ζήτημα.

1.5 Λαμβανομένης υπόψη της διαφορετικής εργασιακής νοοτροπίας των ερευνητικών οργανισμών και της βιομηχανίας, η ΕΟΚΕ συνιστά να ληφθεί μέριμνα για μια δίκαιη εξισορρόπηση των συμφερόντων. Αυτό αφορά το πεδίο έντασης μεταξύ της πρόωρης δημοσίευσης των πορισμάτων και της απαραίτητης χεμύθειας, καθώς και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η Επιτροπή διασαφήνισε εντωμεταξύ με τη σύστασή της για τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας ότι δεν προτίθεται σε καμία περίπτωση να παρέμβει, ούτε καν σε περιπτώσεις ερευνών επί συμβάσει, στην ελεύθερη διαμόρφωση των συμβάσεων μεταξύ των συνεργατών. Οι συστάσεις της Επιτροπής πρέπει να λειτουργούν υποστηρικτικά, αλλά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να περιορίζουν.

1.7 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις συστάσεις της για την καθιέρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με ανάλογη προθεσμία προκαταρκτικής δημοσίευσης για τους εφευρέτες (*grace period*), η οποία δεν θα βλάπτει τον καινοτόμο χαρακτήρα της εφεύρεσης.

1.8 Κατά την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών, όπως οι επιταχυντές, οι πηγές ακτινοβολίας, οι δορυφόροι και οι επίγειες αστρονομικές συσκευές ή οι εγκαταστάσεις σύντηξης, οι ερευνητικοί οργανισμοί δεν είναι πρωταρχικά πάροχοι νέων γνώσεων, αλλά εντολοδότες και πελάτες. Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί κατά πόσον οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν κατά την εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων της ΕΕ και των κρατών μελών που αφορούν τις ενισχύσεις, τον προϋπολογισμό, την ανάθεση έργων και τον ανταγωνισμό

εξυπηρετούν τον στόχο της καλύτερης δυνατής διατήρησης και αξιοποίησης των ικανοτήτων και των ειδικών γνώσεων που αποκτώνται στη βιομηχανία στο πλαίσιο παρόμοιων αναθέσεων, προς όφελος της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας, αλλά και για ανάλογες μετέπειτα αναθέσεις ή μήπως πρέπει να αναζητηθούν νέες προσεγγίσεις για την ανάπτυξη ανάλογης βιομηχανικής πολιτικής.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει δημοσιεύσει πολλές γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ για θέματα ερευνητικής πολιτικής, στις οποίες επισμαίεται ιδίως η ουσιαστική σημασία της επαρκούς έρευνας και ανάπτυξης για τους στόχους της Λισσαβώνας και της Βαρκελώνης.

2.2 Μία ιδιαίτερα σημαντική πτυχή αυτών των συστάσεων αφορά τη συνεργασία μεταξύ ερευνητικών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων (*Public Research Organisations PROs* ή *Research Performing Organisations*), βιομηχανίας και ΜΜΕ και την απαραίτητη μεταφορά γνώσεων με στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων διαδικασιών και εμπορεύσιμων προϊόντων. Εμβαδύνοντας στην πτυχή αυτή, η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στα θέματα που αναφέρονται στα κεφάλαια 3 έως 5: (α) δημοσιεύσεις και πληροφορίες, (β) συνεργασία κατά την ανάπτυξη εμπορεύσιμων προϊόντων και διαδικασιών και (γ) συνεργασία κατά την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών⁽²⁾.

2.3 Τα θέματα αυτά άπτονται της ισορροπίας, αλλά και της αντίθεσης, μεταξύ συνεργασίας και ανταγωνισμού. Έτσι, η συνεργασία είναι, αφενός, απαραίτητη για τη διατήρηση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας έναντι των τρίτων χωρών. Αφετέρου, δεν πρέπει αυτό να συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, γεγονός που ρυθμίζεται με τις διατάξεις για τις κρατικές ενισχύσεις οι οποίες εξασφαλίζουν μια δίκαιη εσωτερική αγορά (ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις ενισχύσεις).

2.4 Το πεδίο έντασης που δημιουργείται κατ' αυτόν τον τρόπο συνιστά το πλαίσιο για τα ζητήματα και τις συστάσεις που θα εξεταστούν στη συνέχεια, ιδίως όσον αφορά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και τα προβλήματα που σχετίζονται με την ελεύθερη διάδοση πληροφοριών.

2.5 Με το θέμα της συνεργασίας έχουν ασχοληθεί και η Επιτροπή και το Συμβούλιο, πράγμα που οδήγησε, μεταξύ άλλων, και στη Σύσταση της Επιτροπής⁽³⁾ σχετικά με τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας στις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και έναν κώδικα ορθής πρακτικής για τα πανεπιστήμια και τους άλλους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς. Στόχος της σύστασης είναι να παροτρυνθούν τα κράτη μέλη και τα ερευνητικά ιδρύματα σε μια

πιο ενιαία δράση. Ωστόσο, ειδικά αυτές οι συστάσεις, παρά τις σε μεγάλο μέτρο εύλογες στοχοθεσίες και προτάσεις τους, δημιούργησαν με τη σειρά τους νέα ερωτήματα και προκάλεσαν σοβαρούς ενδοιασμούς στις ενδιαφερόμενες οργανώσεις σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της συνεργατικής έρευνας και της έρευνας επί συμβάσει. Τα ερωτήματα αυτά και η απάντηση που έδωσε εντωμεταξύ σε αυτά η Επιτροπή, αποτελούν μέρος της παρούσας γνωμοδότησης.

3. Κοινοποίηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και πορισμάτων

3.1 **Επιστημονικές δημοσιεύσεις.** Κατά παράδοση, τα επιστημονικά πορίσματα δημοσιεύονται σε έντυπα επιστημονικά περιοδικά ύστερα από αυστηρή διαδικασία αξιολόγησης από ομότιμους («Peer Review»), αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις, δημοσιεύονται προκαταρκτικά από ίδια τα ερευνητικά ιδρύματα ως *Pre-Prints* (προδημοσιεύσεις), ή τεχνικές εκθέσεις. Εκτός αυτού, γίνονται σχετικές αναφορές σε διασκέψεις εμπειρογνομών και δημοσιεύονται στα πρακτικά τους.

3.1.1 **Μια νέα διάσταση: το διαδίκτυο.** Το διαδίκτυο προσέφερε μια νέα διάσταση στην επικοινωνία και τη διάδοση γνώσεων. Τα περισσότερα επιστημονικά περιοδικά δημοσιεύονται πλέον από τους εκδότες και σε ηλεκτρονική μορφή στο διαδίκτυο.

3.1.2 **Βιβλιοθήκες και ζητήματα κόστους.** Η πρόσβαση σε έντυπες και ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις πραγματοποιείται στο μεγαλύτερο της μέρος μέσω των βιβλιοθηκών των πανεπιστημίων και των ερευνητικών οργανισμών. Όμως, τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα πρέπει να έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν τις σχετικές δαπάνες (για δημοσιεύσεις και συνδρομές) και αυτό συνιστά σοβαρό πρόβλημα⁽⁴⁾.

3.1.3 **Ελεύθερη πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις.** Ενώ οι δαπάνες για τη διαδικτυακή πρόσβαση σε επιστημονικές δημοσιεύσεις μέχρι τώρα καλύπτονταν συνήθως είτε από τις βιβλιοθήκες ή τους φορείς τους είτε άμεσα από τους χρήστες, εδώ και αρκετό καιρό επιδιώκεται να καταστεί δυνατή η δωρεάν πρόσβαση για όλους τους χρήστες: «Free Open Access⁽⁵⁾». Για τον σκοπό αυτό, εξετάζονται διάφορα επιχειρηματικά πρότυπα και τρόποι πληρωμής που, σε μερικές περιπτώσεις, έχουν ήδη οδηγήσει σε συγκεκριμένες συμφωνίες. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις εν λόγω προσπάθειες. Όμως, οι συμφωνίες δεν θα είναι όλες οικονομικά ουδέτερες για τον δημόσιο τομέα. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά να επιδιώκονται τόσο μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ όσο και με τρίτα κράτη μορφές συμπεριφοράς που χαρακτηρίζονται από αμοιβαιότητα.

3.1.3.1 **Απεριόριστη ελευθερία επιλογής.** Ωστόσο, δεν θα πρέπει να περιορίζεται η ελευθερία των ερευνητικών οργανισμών και των επιστημόνων που εργάζονται σε αυτά να επιλέγουν για τη δημοσίευση των πορισμάτων τους το περιοδικό ή το βήμα που κατά τη γνώμη τους εξυπηρετεί καλύτερα την παγκόσμια διάδοση και αναγνώριση των εν λόγω πορισμάτων.

(1) Βλ. κεφάλαιο 6.

(2) INT/450 – CESE 40/2009 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα)

(3) E(2008) 1329, 10 Απριλίου 2008.

(4) URL: http://ec.europa.eu/research/science-society/pdf/scientific-publication-study_en.pdf

(5) Open Access. Opportunities and Challenges — a Handbook (Εγχειρίδιο «Ανοικτή πρόσβαση: ευκαιρίες και προκλήσεις»). Ευρωπαϊκή Επιτροπή/Γερμανική Επιτροπή της UNESCO, 2008.

3.1.4 **Ανοιχτή πρόσβαση στα ερευνητικά δεδομένα.** Πέρα από αυτό, αναπτύχθηκαν ιδέες ⁽¹⁾, προκειμένου να καταστεί δυνατή μια γενικευμένη διαδικτυακή «ανοιχτή πρόσβαση» σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, δηλαδή μια πρόσβαση που θα ξεπερνά την ήδη συνηθισμένη σήμερα προαιρετική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ συνεργατών, αλλά και στα στοιχεία στα οποία βασίστηκαν οι εν λόγω δημοσιεύσεις. Ωστόσο, έτσι προκύπτουν θέματα οργανωτικής, τεχνικής και νομικής φύσεως (όπως η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας και η προστασία δεδομένων), καθώς και θέματα διασφάλισης της ποιότητας και θέματα κινήτρων που πολλές φορές μπορούν να απαντηθούν μόνο ανά επιστημονικό τομέα. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί, βέβαια, σωστό να συνεχιστούν αυτοί οι προβληματισμοί, αλλά και να χαρακτηθούν τα όρια μιας τέτοιας προσέγγισης. Η ΕΟΚΕ συνιστά ως προς αυτό στην Επιτροπή μια ιδιαίτερα προσεκτική αντιμετώπιση, με τη συμμετοχή των άμεσα ενδιαφερόμενων ερευνητών.

3.1.5 **Το δικαίωμα στο απόρρητο.** Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της ότι αυτό δεν πρέπει να σημαίνει την πρόωγη ανοιχτή πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο της ερευνητικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων των επανομαζόμενων ανεπεξέργαστων δεδομένων. Οι ερευνητές πρέπει πρώτα να διασαφηνίζουν τις εσφαλμένες μετρήσεις, τα λάθη, τα ερμηνευτικά ζητήματα κλπ., να αξιολογούν τη σημασία τους και να τα επεξεργάζονται στο πλαίσιο μιας εσωτερικής και εμπιστευτικής διαδικασίας διαμόρφωσης απόψεων προτού συμφωνήσουν στην ενδεχόμενη άρση του απορρήτου. Διαφορετικά, μπορεί να παραβιαστούν τα προσωπικά δικαιώματα των επιμέρους ερευνητών, καθώς και οι θεμελιώδεις προϋποθέσεις της επιστημονικής εργασίας και της προστασίας των δεδομένων, ιδίως δε οι ποιοτικές προδιαγραφές και τα δικαιώματα προτεραιότητας των επιστημονικών δημοσιεύσεων.

3.2 **Ενημέρωση επιχειρήσεων και ΜΜΕ.** Πολλές επιχειρήσεις και ΜΜΕ που ενδιαφέρονται για νέες εξελίξεις δεν είναι επαρκώς ενημερωμένες για τους θησαυρούς γνώσης και τεχνολογίας που υπάρχουν και είναι διαθέσιμοι στα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα της ΕΕ και για το πώς πρέπει να γίνονται οι ανάλογες επαφές για να δρομολογηθούν πιθανές συνεργασίες. Επομένως, εδώ υπάρχει ανάγκη ενημέρωσης εκτός του περιορισμένου κύκλου των ειδικών και πέρα από τα μέσα που προαναφέρθηκαν.

3.2.1 **Δημοσιεύσεις που απευθύνονται στο ευρύ κοινό.** Ασφαλώς υπάρχει επιστημονική βιβλιογραφία για επιστημονικά και τεχνικά θέματα κατανοητή και από μη ειδικούς. Επιπροσθέτως, τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή δραστηριοποιήθηκε περισσότερο και με επιτυχία για τη διάδοση των επιστημονικών και τεχνικών πορισμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων που ενισχύει, π.χ. μέσω του περιοδικού *research*eu* ⁽²⁾ ή της διαδικτυακής πύλης **CORDIS** ⁽³⁾. Επίσης, όλο και πιο πολλά πανεπιστήμια και ερευνητικοί οργανισμοί αρχίζουν να παρουσιάζουν στο διαδίκτυο τις δρα-

στηριότητες και τα πορίσματά τους κυρίως με σκοπό τη μεταφορά γνώσεων και την πιθανή συνεργασία ⁽⁴⁾.

3.2.2 **Γραφεία μεταφοράς γνώσεων.** Πολλοί ερευνητικοί οργανισμοί έχουν συστήσει εδώ και αρκετό καιρό δικά τους, πολύ χρήσιμα γραφεία μεταφοράς γνώσεων με ειδικά καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό (*υπάλληλοι αρμόδιοι σε θέματα μεταφοράς γνώσης*) ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾. Ωστόσο, τα γραφεία αυτά δραστηριοποιούνται κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο ή σε σχέση με έναν συγκεκριμένο οργανισμό και έτσι η χρησιμοποίησή τους εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά κοπιαστική για όποιον κάνει αναζήτηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.2.3 **Οργανισμοί υποστήριξης και ειδικοί σύμβουλοι.** Επιπλέον, για να αντιμετωπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ανάγκη που περιγράφηκε πιο πάνω, δραστηριοποιούνται, παράλληλα με την Επιτροπή, αρκετοί οργανισμοί και δίκτυα, εν μέρει και σε εμπορική βάση όπως για παράδειγμα, η EARTO, η Association of European Science and Technology Transfer Professionals ή το ProTon ⁽⁷⁾. Επίσης, η Επιτροπή προσφέρει την υποστήριξή της μέσω της πύλης των ΜΜΕ και του European Enterprise Network ⁽⁸⁾.

3.2.4 **Συστηματική αναζήτηση.** Σε περίπτωση που δεν μπορεί να ικανοποιηθεί επαρκώς το αίτημα της βιομηχανίας και των ΜΜΕ με τα μέσα που αναφέρθηκαν προηγουμένως, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να προσπαθήσει, στο μέτρο του δυνατού σε συνεργασία με μια από τις μεγάλες επιχειρήσεις μηχανών αναζήτησης, **να καλύψει συστηματικά αυτήν την ανάγκη μέσω ενός πανευρωπαϊκού (διαδικτυακού) συστήματος αναζήτησης**, στο οποίο θα συγκεντρώνονται οι προαναφερθείσες επιμέρους πληροφορίες σε ενιαία και προσπελάσιμη μορφή. Ως πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή απαιτείται μια διαδικασία διαμόρφωσης απόψεων που θα καθορίσει ακριβέστερα τη στοχοθεσία και την έκταση της πρώτης φάσης ενός τέτοιου συστήματος αναζήτησης με σκοπό την απόκτηση εμπειρίας σε διερευνητικό στάδιο.

3.2.5 **Ανταλλαγές προσωπικού.** Εφόσον η αποτελεσματικότερη μεταφορά γνώσεων πραγματοποιείται μέσω των «εγκεφάλων» που μετακινούνται μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει, σε συνάρτηση με αυτό, τη σύσταση που έχει διατυπώσει επανειλημμένα να ενισχυθούν σε γενικές γραμμές περισσότερο τέτοιες ανταλλαγές προσωπικού, μεταξύ άλλων μέσω ενός συστήματος υποτροφιών/εκπαιδευτικών αδειών όπως π.χ. οι υποτροφίες «Μαρία Κιουρί», στο πλαίσιο της εταιρικής συνεργασίας βιομηχανίας – πανεπιστημίων.

⁽¹⁾ COM(2007) 56 της 14.2.2007. E(2008) 1329 της 10.4.2008 — Παράρτημα II.

⁽²⁾ <http://ec.europa.eu/research/research-eu>.

⁽³⁾ <http://cordis.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ <http://www.ott.csic.es/english/index.html> στην Ισπανία ή <http://www.technologieallianz.de/> στη Γερμανία

⁽⁵⁾ E(2008) 1329 της 10.4.2008, παράρτημα 2, σημείο 7.

⁽⁶⁾ COM(2007) 182 της 4.4.2007.

⁽⁷⁾ <http://www.earto.org/>, <http://www.astp.net/> ή <http://www.protoneurope.org/>

⁽⁸⁾ EEN: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/services_en.htm και η πύλη ΜΜΕ http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_de.htm

4. Η συνεργασία στα πλαίσια της ανάπτυξης εμπορεύσιμων διαδικασιών και προϊόντων – δίκαιη εξισορρόπηση συμφερόντων

4.1 **Διαφορετική εργασιακή νοοτροπία.** Λαμβανομένων υπόψη των πολλών σχετικών εγγράφων και συστάσεων που υπάρχουν ήδη και αναφέρθηκαν στην εισαγωγή, το κεφάλαιο αυτό πρέπει να επικεντρωθεί σε ορισμένα επιλεγμένα ερωτήματα και προβλήματα που πηγάζουν κυρίως από τις διαφορές που αναγκαστικά υπάρχουν μεταξύ της έρευνας και της βιομηχανίας ως προς την εργασιακή νοοτροπία και τα συμφέροντα. Η ΕΟΚΕ αναφέρθηκε ήδη διεξοδικά σε ορισμένες από αυτές τις διαφορές στην πρώτη της γνωμοδότηση ⁽¹⁾ για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και επανήλθε αργότερα πολλές φορές σε αυτές. Οι σημαντικότερες αφορούν τα εξής:

4.2 Δημοσίευση και εχεμύθεια

— Στην έρευνα απαιτείται η έγκαιρη δημοσίευση των πορισμάτων, προκειμένου να δοθεί σε άλλους επιστήμονες και ομάδες έρευνας η δυνατότητα να τα ελέγξουν. Επιπροσθέτως, αυτό ενισχύει τη συνέργεια που απορρέει από την άμεση αμοιβαία επικοινωνία εντός της επιστημονικής κοινότητας, ιδίως όταν συνεργάζονται πολλά εργαστήρια στο πλαίσιο κοινού προγράμματος έρευνας και ανάπτυξης.

— Κατά κανόνα, ο δημόσιος τομέας πρέπει να εμμένει στην έγκαιρη δημοσίευση των πορισμάτων των ερευνών που ενισχύει, προκειμένου να εξασφαλιστεί ίση μεταχείριση ως προς την παροχή ενισχύσεων και τον ανταγωνισμό.

— Ωστόσο, σήμερα οι ερευνητικοί οργανισμοί που ενισχύονται με δημόσιους πόρους πρέπει, σε περίπτωση πορισμάτων που οδηγούν σε εφευρέσεις, να υποβάλλουν αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας πριν από τη δημοσίευση των πορισμάτων τους, διότι, στην αντίθετη περίπτωση, δεν θα διασφαλίζεται η καινοτομία της εφεύρεσης και, συνεπώς, δεν θα μπορεί να δοθεί δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η ανάγκη αυτή, που ισχύει εξίσου και για την ανοιχτή πρόσβαση, υπογραμμίζεται και στη σύσταση της Επιτροπής για τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας ⁽²⁾.

— Για να μετριαστεί η σύγκρουση στόχων που προκύπτει από αυτό, η ΕΟΚΕ συνέστησε επανειλημμένα να προβλέπεται στο δίκαιο ευρεσιτεχνίας των κρατών μελών και στο μελλοντικό κοινοτικό δίκαιο ευρεσιτεχνίας μία προθεσμία προκαταρκτικής δημοσίευσης η οποία δεν θα θίγει τον καινοτόμο χαρακτήρα της εφεύρεσης ⁽³⁾.

— Αντίθετα, μια επιχείρηση πρέπει κατά κανόνα, λαμβάνοντας υπόψη την ανταγωνιστική της θέση, να ενδιαφέρεται για τον εμπιστευτικό χειρισμό των αποτελεσμάτων σχετικά με τα προϊόντα που αναπτύσσει, τουλάχιστον μέχρι να μπορεί να παρουσιάσει ένα νέο, έτοιμο για την αγορά προϊόν ή να έχουν εξασφαλιστεί τα ανάλογα διπλώματα ευρεσιτεχνίας.

4.3 **Αναζήτηση και έρευνα – στοχοθετημένη ανάπτυξη.** Το προϊόν του ερευνητή αποτελείται από γνώσεις που αποκτώνται μέσω μιας πολύπλοκης διαδικασίας αναζήτησης και διερεύνησης, της οποίας η έκβαση δεν είναι γνωστή. Αντίθετα, η ανάπτυξη προϊόντων περιλαμβάνει έναν στοχοθετημένο και καλά σχεδιασμένο τρόπο δράσης, που αρχίζει μόνον όταν μπορεί να διατυπωθεί ένας συγκεκριμένος στόχος και όταν είναι επαρκώς σαφής η πορεία που θα ακολουθηθεί. Ωστόσο, τα όρια είναι κάποτε ρευστά, υπάρχουν αλληλεπιδράσεις και συνέργειες μεταξύ έρευνας και ανάπτυξης, ενώ δεν είναι καν υποχρεωτικό να ακολουθούν οι διαδικασίες αυτές γραμμική πορεία.

4.4 **Διαφορετικά κριτήρια αξιολόγησης.** Ο ερευνητής και ο «ερευνητικός οργανισμός του» κρίνεται με βάση την ποιότητα, τον αριθμό και τον αντίκτυπο των δικών του δημοσιεύσεων ⁽⁴⁾ και πορισμάτων, αλλά κρίνεται, επίσης, όλο και πιο συχνά βάσει του αριθμού των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Αντίθετα, ο διευθυντής κρίνεται πρωτίστως βάσει του εμπορικού κέρδους της «επιχείρησής του», που, με τη σειρά του, εξαρτάται από τον αριθμό, την ποιότητα και την τιμή των προϊόντων που πουλήθηκαν.

4.5 **Σύνοψη.** Επομένως, οι αντιθέσεις αυτές πρέπει να γεφυρωθούν και να δημιουργηθεί μια δίκαιη εξισορρόπηση συμφερόντων που θα είναι επωφελής και για τους δύο άνισους εταίρους που συνεργάζονται. Για να προσελκυστούν να συμμετάσχουν σε αυτό οι ικανότεροι ερευνητές και οι οργανισμοί τους, πρέπει να δοθούν επαρκή κίνητρα. «Η συνεργασία υπονομεύεται όταν τα δικαιώματά επί της εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων ερευνών μεταβιβάζονται πλήρως στις επιχειρήσεις που δίνουν την εντολή για τη διεξαγωγή τους» ⁽⁵⁾. Ο λόγος είναι ότι οι «νέες γνώσεις» (foreground) προκύπτουν εξελικτικά από τις «υφιστάμενες γνώσεις» (background) και, ως εκ τούτου, περιλαμβάνουν από τη φύση τους καθοριστικά στοιχεία των «υφισταμένων γνώσεων», οι οποίες συνιστούν, επομένως, εγγενές τμήμα των νέων γνώσεων. Για τον λόγο αυτό, οι συμφωνίες για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και οι σχετικές διαδικασίες αξιολόγησης πρέπει να χαρακτηρίζονται από ευελιξία και να προσφέρουν περιθώρια διακριτικής ευχέρειας, προκειμένου να μπορούν να ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες και η φύση των δημιουργικών διαδικασιών. Η απουσία αυτών των δύο πτυχών μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ακόμα και την άρνηση συνεργασίας μεταξύ επιστήμης και οικονομίας.

⁽¹⁾ ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 70.

⁽²⁾ Ε(2008) 1329 της 10.4.2008, σύσταση αριθ. 4 προς τα κράτη μέλη, και στο παράρτημα I, αριθ. 7 προς τους δημόσιους οργανισμούς.

⁽³⁾ Όπως ισχύει π.χ. παλιότερα στο γερμανικό δίκαιο για τις ευρεσιτεχνίες.

⁽⁴⁾ Και βάσει του κύρους των εκάστοτε περιοδικών όπου έγινε η δημοσίευση!

⁽⁵⁾ ΕΕ C 204 της 18.7.2000, σ. 70.

4.6 Η διανοητική ιδιοκτησία και η σχετική σύσταση της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει, ως εκ τούτου, το γεγονός ότι το Συμβούλιο Ανταγωνισμού έδωσε έμφαση στη συμβατική ελευθερία των συμβαλλομένων και στην απόφασή του της 30ής Μαΐου 2008 διασαφηνίζει τα εξής: «ΚΑΛΕΙ όλα τα πανεπιστήμια και τους λοιπούς δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς να λάβουν δεόντως υπόψη το περιεχόμενο του κώδικα ορθής πρακτικής της Επιτροπής και να τον εφαρμόσουν ανάλογα με τις οικείες ιδιαίτερες συνθήκες τους, και με την κατάλληλη ευελιξία όσον αφορά την έρευνα επί συμβάσει.» Η ΕΟΚΕ επικροτεί ιδιαίτερα το γεγονός ότι η Επιτροπή διασαφήνισε εντωμεταξύ ⁽¹⁾ ότι με τη σύστασή της ⁽²⁾, που αφορά αυτό το θέμα, δεν αποσκοπεί σε καμία περίπτωση να παρέμβει στην ελεύθερη διαμόρφωση των συμβάσεων της έρευνας επί συμβάσει. Αντίθετα, πρέπει να προσφέρεται αρκετή ευελιξία, εάν δεν ισχύουν άλλοι περιορισμοί, όπως π.χ. το πλαίσιο ενίσχυσης για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία ή άλλοι ευρωπαϊκοί ή εθνικοί νόμοι.

4.6.1 Περαιτέρω διασαφήνιση. Θα πρέπει επίσης να διασαφηνιστεί ότι οι εφευρέσεις που καταλήγουν σε διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν μπορούν απλώς να πραγματοποιηθούν με ανάθεση, αλλά συνιστούν μια πρόσθετη δημιουργική επίδοση ⁽³⁾. Η αξιοποίησή τους και τα κέρδη που αποφέρει πρέπει επομένως να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης. Επίσης, η αναθέτουσα επιχείρηση δεν πρέπει να εμποδίζει την αξιοποίηση της εφεύρεσης ζημιώνοντας έτσι την εθνική οικονομία. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή θα παρουσιάσει και γι' αυτό μια διασαφήνιση. Οι συστάσεις της Επιτροπής πρέπει να λειτουργούν υποστηρικτικά, αλλά δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να περιορίζουν.

4.7 Κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει και πάλι στις επανειλημμένες συστάσεις της (βλ. και παράγραφο 4.2) για τη θέσπιση κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας με την ανάλογη προθεσμία προκαταρκτικής δημοσίευσης για τους εφευρέτες, η οποία δεν πρέπει να βλάπτει τον καινοτόμο χαρακτήρα της εφεύρεσης.

4.8 Κανόνες συμμετοχής και νομοθεσία για τις ενισχύσεις. Η ΕΟΚΕ είχε ήδη συστήσει στη γνωμοδότησή της ⁽⁴⁾ για τους κανόνες συμμετοχής να παραχωρηθεί στους μελλοντικούς συμβαλλομένους μεγαλύτερη ελευθερία ως προς τη διαμόρφωση της σύμβασης, αλλά και ως προς την επιλογή των μέσων. Αυτό αφορά ιδίως τα δικαιώματα πρόσβασης σε νέες γνώσεις και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας ή/και σε υφιστάμενες γνώσεις και δικαιώματα ιδιοκτησίας

των συμβαλλομένων. Εδώ τα δικαιώματα δωρεάν πρόσβασης πρέπει, βέβαια, να προσφέρονται ως επιλογή, δεν πρέπει, όμως, να επιβάλλονται ανεξαιρέτως, όπως προτάθηκε για συγκεκριμένες περιπτώσεις. Ακόμα, η δωρεάν παραχώρηση διανοητικής ιδιοκτησίας εκ μέρους των κρατικών πανεπιστημίων ή ερευνητικών οργανισμών προς τη βιομηχανία ενέχει τον κίνδυνο παραβίασης του ευρωπαϊκού δικαίου για τις ενισχύσεις.

4.9 Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Οι απόψεις και οι συστάσεις της ΕΟΚΕ που διατυπώνονται στα σημεία 4.6. και 4.8. πρέπει να ισχύουν ιδιαίτερα για τις, κατά τα άλλα, πολύ θετικές συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα στο πεδίο της έρευνας και της ανάπτυξης και για τις ανάλογες κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες.

4.10 Αμοιβή των εργαζομένων για τις εφευρέσεις. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στο νόμο για τις εφευρέσεις των εργαζομένων που ισχύει σε ορισμένα κράτη μέλη. Ο νόμος αυτός αφορά το δικαίωμα του εφευρέτη σε δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και ανάλογη αμοιβή του για τη χρησιμοποίηση της ευρεσιτεχνίας του, ακόμη και σε περίπτωση που η εφεύρεση έγινε στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων του. Το δικαίωμα αυτό δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να καταργηθεί.

5. Η συνεργασία στο πλαίσιο της ανάπτυξης επιστημονικών υποδομών – διατήρηση των ικανοτήτων

5.1 Νέοι τομείς της τεχνολογίας – πρωτότυπα προϊόντα. Παράλληλα, όμως, με την κατηγορία συνεργασίας μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας που αναφέρθηκε παραπάνω, υπάρχει άλλη μία, επίσης σημαντική κατηγορία, όπου οι ερευνητικοί οργανισμοί δεν είναι πρωταρχικά πάροχοι νέων γνώσεων με σκοπό την ανάπτυξη καινοτόμων εμπορικών προϊόντων σειράς (ή διαδικασιών), αλλά εντολοδότες και πελάτες. Πρόκειται κυρίως για την ανάπτυξη πρωτότυπων ερευνητικών υποδομών όπως οι επιταχυντές, οι πηγές ακτινοβολίας, οι δορυφόροι και οι επίγειες αστρονομικές συσκευές ή οι εγκαταστάσεις σύντηξης. Σε αυτό το πλαίσιο η βιομηχανία αναπτύσσει και κατασκευάζει σημαντικά καινοτόμα επιμέρους τμήματα συσκευών, συνήθως αφού προηγηθεί η αντίστοιχη ανάθεση για την ανάπτυξή τους.

5.2 Εξειδίκευση και κίνδυνος. Αυτός ο πολλά υποσχόμενος ως προς την καινοτομία τομέας απαιτεί από τις επιχειρήσεις να διαθέτουν το ικανότερο εξειδικευμένο προσωπικό, καθώς και προθυμία ανάληψης επιχειρηματικού κινδύνου, λόγω της πιθανότητας αποτυχίας, γιατί συνήθως η άμεση οικονομική απόδοση είναι χαμηλή, δεδομένου ότι τα προϊόντα που κατασκευάζονται είναι σχεδόν όλα μοναδικά και δεν είναι σπάνιο οι επιχειρήσεις να υποτιμούν τις δαπάνες που απαιτούνται: κατά κανόνα, πρέπει να γίνεται ευρεία κλίμακας υπέρβαση των ορίων της υφιστάμενης τεχνολογίας.

⁽¹⁾ Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τη διαχείριση της διανοητικής ιδιοκτησίας στις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και έναν κώδικα ορθής πρακτικής για τα πανεπιστήμια και τους άλλους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς ISBN 978-92-79-09850-5. Στην τελευταία παράγραφο του κεφαλαίου 4.6. αναφέρονται τα εξής (δεν υπάρχει στην ελληνική γλώσσα): «Nevertheless, the parties are free to negotiate different agreements, concerning ownership (and/or possible user rights) to the Foreground, as the principles in the Code of Practice only provide a starting point for negotiations. ...»

⁽²⁾ E(2008) 1329 της 10.4.2008, παράρτημα I, σημείο 17.

⁽³⁾ Σε αυτό το σκεπτικό βασίζεται και η χορήγηση αποζημίωσης στους εργαζομένους για τις εφευρέσεις, βλ. σημείο 4.10.

⁽⁴⁾ EE C 309 της 16.12.2006, σ. 35.

5.3 Κινητήρια δύναμη για τεχνολογική πρόοδο. Ασφαλώς, τέτοιες αναθέσεις έχουν ως αποτέλεσμα σημαντική αύξηση των ικανοτήτων των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά την υψηλή τεχνολογία που αυξάνει μακροπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητά τους σε συγγενείς τομείς και γενικά ωφελεί την τεχνολογική πρόοδο. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις συχνά δυσκολεύονται να διατηρήσουν για μετέπειτα αναθέσεις, που όμως δεν ακολουθούν άμεσα, το δυναμικό τους στον εκάστοτε εξειδικευμένο τομέα, συμπεριλαμβανομένων των συνεργατών και μηχανικών, καθώς είναι πιο αποδοτική η χρησιμοποίησή τους στις πολύ πιο κερδοφόρες διαδικασίες ανάπτυξης και παραγωγής εμπορικών προϊόντων.

5.4 Εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού και ανάθεσης. Η εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων ανταγωνισμού και ανάθεσης ενδέχεται να δυσχεράνει την κατάσταση επειδή, μεταξύ άλλων, δεν είναι καθόλου αυτονόητο ότι θα επιτραπεί στην επιχείρηση που εκτέλεσε την εντολή της ανάπτυξης ενός προϊόντος να αναλάβει και την κατασκευή του. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να ανατεθεί η κατασκευή σε μία λιγότερο πεπειραμένη επιχείρηση, που θα υποτιμήσει τις δυσκολίες και θα δώσει ευνοϊκότερη προσφορά ακριβώς επειδή έχει λιγότερη πείρα. Τα προβλήματα αυτά είχαν μάλιστα για ορισμένες επιχειρήσεις ως αποτέλεσμα να μην υποβάλουν πλέον αίτηση και να μην αναλαμβάνουν τέτοιες αναθέσεις. Αλλά και το μέσο των «προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων»⁽¹⁾ δεν φαίνεται να ανταποκρίνεται με ακρίβεια στο πρόβλημα αυτό, διότι συντελεί στο να μην παράγονται μεταγενέστερα προϊόντα σειράς.

5.5 Προβλήματα και αναζήτηση λύσεων. Η ΕΟΚΕ δεν είναι σε θέση να προτείνει μια ιδανική λύση. Θέλει, ωστόσο, να επιστήσει την προσοχή σε μια σοβαρή προβληματική κατάσταση που όχι μόνο καθιστά ακριβότερα και καθυστερεί παρόμοια μεγάλα έργα, αλλά ούτε επιτρέπει την αξιοποίηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο των ικανοτήτων και της πείρας που αποκτώνται σε αυτό το πλαίσιο, καθώς πολλές φορές χάνονται και πάλι πολύτιμες ικανότητες. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να ορίσει ομάδα εμπειρογνομών υψηλού επιπέδου⁽²⁾ που θα εξετάσει τις εμπειρίες που έχουν συγκεντρωθεί. Από τις εργασίες αυτής της ομάδας θα καταστεί ενδεχομένως σαφές αν οι υφιστάμενοι κανόνες για τις ενισχύσεις, τον προϋπολογισμό, τον ανταγωνισμό και τις αναθέσεις και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες εφαρμόζονται ανταποκρίνονται σε αυτήν τη συγκεκριμένη κατάσταση ή αν πρέπει να δημιουργηθούν νέα μέσα μιας ανάλογης βιομηχανικής πολιτικής.

5.6 ITER. Η ΕΟΚΕ έχει σχηματίσει την εντύπωση ότι η Επιτροπή κατανοεί πλήρως το πρόβλημα, π.χ. όσον αφορά το διεθνές έργο ITER, και ότι, για τον λόγο αυτό, δρομολογούνται ήδη ανάλογα μέτρα για τη συμμετοχή της βιομηχανίας. Η ίδια αντιμετώπιση θα πρέπει να υιοθετηθεί, κατά το δυνατόν, και σχετικά ως προς τις προϋποθέσεις για τις νέες ερευνητικές υποδομές που πρέπει να δημιουργηθούν (κατάλογος του ESFRI).

⁽¹⁾ COM(2007) 799 τελικό, Ανακοίνωση της Επιτροπής - Προεμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη. Βλ. σχετικά και τη γνωμοδότηση της Η ΕΟΚΕ /399 «Προεμπορικές συμβάσεις» CESE 1658 (2008) (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽²⁾ Στο μέτρο του δυνατού με τη συμμετοχή των ερευνητικών ιδρυμάτων που συμπεριλαμβάνονται στο βήμα EIRO.

6. Γνωμοδοτήσεις που έχει υιοθετήσει η ΕΟΚΕ σχετικά με τον τομέα αυτό κατά τα τελευταία τρία χρόνια

Στην παρούσα γνωμοδότηση συνεκτιμώνται οι εξής γνωμοδοτήσεις που εκδόθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια:

— **7ο πρόγραμμα-πλαίσιο ETA** (INT/269, CESE 1484/2005 – EE C 65/9, 17/3/06)

— **Νανοεπιστήμες και ναυτοτεχνολογίες** (INT/277, CESE 582/2006 – EE C 185/1, 8/8/06)

— **Πενταετής αξιολόγηση των κοινοτικών ερευνητικών δραστηριοτήτων (1999-2003)** (INT/286, CESE 729/2006 – EE C 195/1, 18/8/06)

— **E&A – Ειδικά προγράμματα** (INT/292, CESE 583/2006 – EE C 185/10, 8/8/06)

— **Έρευνα και καινοτομία** (INT/294, CESE 950/2006 – EE C 309/10, 16/12/06)

— **Συμμετοχή των επιχειρήσεων στις δράσεις που αναλαμβάνονται βάσει του έβδομου προγράμματος πλαισίου** (INT/309, CESE 956/2006 – EE C 309/35, 16/12/06)

— **Συμμετοχή των επιχειρήσεων – Έβδομο πρόγραμμα πλαισίου 2007-2011 (Ευρατόμ)** (INT/314, CESE 957/2006 – EE C 309/41, 16/12/06)

— **Επενδύσεις στη γνώση και την καινοτομία (Στρατηγική της Λισαβώνας)** (INT/325, CESE 983/2007 - EE C 256/17 της 27.10.2007)

— **Το δυναμικό της Ευρώπης στους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας** (INT/326, CESE 1566/2006 – EE C 325/16, 30/12/06)

— **Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας** (INT/335, CESE 410/2007 – EE C 161/28, 13/7/07)

— **Πράσινη Βίβλος - «Ευρωπαϊκός Χώρος Έρευνας: Νέες προοπτικές»** (INT/358, CESE 1440/2007 – EE C 44/1, 16/2/08)

— **Πρωτοβουλία για τα καινοτόμα φάρμακα / Σύσταση κοινής επιχείρησης** (INT/363, CESE 1441/2007 – EE C 44/11, 16/2/08)

— **Κοινή τεχνολογική πρωτοβουλία στα ενσωματωμένα συστήματα υπολογιστών/Σύσταση κοινής επιχείρησης (ARTEMIS)** (INT/364, CESE 1442/2007 – EE C 44/15, 16/2/08)

-
- Σύσταση της κοινής επιχείρησης «Clean Sky» (INT/369, CESE 1443/2007 – ΕΕ C 44/19, 16/2/08)
  - Σύσταση της κοινής επιχείρησης ENIAC (INT/370, CESE 1444/2007 – ΕΕ C 44/22, 16/2/08)
  - Προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης υπέρ των ΜΜΕ (INT/379, CESE 977/2008 – ΕΕ C 224/18, 30/8/08)
  - Ανταγωνιστικές ευρωπαϊκές περιφέρειες μέσω της έρευνας και της καινοτομίας (INT/383, CESE 751/2008 – ΕΕ C 211/1, 19/8/08)
  - Κοινή επιχείρηση «Κυψέλες καυσίμου και Υδρογόνο» (INT/386, CESE 484/2008 – ΕΕ C 204/19, 9/8/08)
  - Μια ευρωπαϊκή σύμπραξη για τους ερευνητές (INT/435, CESE 1908/2008 – δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα)
  - Κοινοτικό νομικό πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Ερευνητικών Υποδομών (ΕΕΥ) (INT/450, CESE .../2009 – δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα)

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

451Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 25ΗΣ ΚΑΙ 26ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2009

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών»

COM(2008) 311 τελικό — 2008/0098 (COD)

(2009/C 218/03)

Την 1η Ιουλίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 95 της Συνθήκης περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων όρων εμπορίας των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών»

Το ειδικευμένο τμήμα «Εσωτερική αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. GRASSO.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 114 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η εξασφάλιση της πλήρους λειτουργικότητας της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών, η οποία έχει επικυρωθεί από τη Συνθήκη και ολοκληρωθεί μέσω του κοινού πλαισίου που εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2008 και των διαδοχικών ρυθμίσεων του τομέα, είναι ιδιαίτερα σημαντική προκειμένου τα προϊόντα που κυκλοφορούν νομίμως σε ένα κράτος μέλος να μπορούν να κυκλοφορούν χωρίς δυσκολία σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ με εγγύηση την ασφάλεια, την υγεία και την προστασία του περιβάλλοντος καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του προϊόντος, από τον σχεδιασμό έως την κατανάλωση.

1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αναθεωρηθεί η ευρωπαϊκή νομοθεσία που ορίζει η οδηγία 89/106 για τα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών ΟΠΔΚ ώστε να προσαρμοστεί στις σύγχρονες απαιτήσεις, να πραγματοποιηθεί ενημέρωση του περιεχομένου της και να καθοριστεί ένα ενιαίο ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο.

1.3 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι από το στάδιο του σχεδιασμού απαιτείται η σύνδεση της οικοσυστημικής ποιότητας με το σύνολο των μορφολογικών και τυπολογικών προϋποθέσεων των κατοικιών και /ή των δομικών κατασκευών για πραγματοποίηση οικονομικών στη χρήση των διαθέσιμων φυσικών πόρων, για τη βελτίωση των συνθηκών κατοικίας των πολιτών και για την ύπαρξη μεγαλύτερης υπευθυνότητας όσον αφορά τις διαδικασίες, τις διατάξεις και τις

τεχνικές μεθόδους για την ικανοποίηση των απαιτήσεων ποιότητας και ασφάλειας για τους εργαζόμενους και για τους τελικούς καταναλωτές.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να ενισχυθεί το ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης των προϊόντων δομικών κατασκευών με την υποστήριξη των οργανισμών τυποποίησης, με την ενσωμάτωση στους κανόνες των πτυχών ασφάλειας της εργασίας, εκμετάλλευσης του προϊόντος και διάλυσής του.

1.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το εξαιρετικό δυναμικό των καινοτόμων προϊόντων στον τομέα των δομικών κατασκευών, όσον αφορά τη μείωση των αρνητικών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής καθώς και των ανέσεων της κατοικίας, πρέπει να ενταχθεί στο πνεύμα των επαγγελματιών του κλάδου, των κατασκευαστικών επιχειρήσεων και των χρηστών ώστε να υπάρξει πραγματική και αποτελεσματική συμβολή στον σεβασμό του περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση ενέργειας.

1.6 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και ότι η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός των όρων εμπορίας ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων συνιστούν εγγύηση ποιότητας για τους ευρωπαίους πολίτες και για τις επιχειρήσεις του κλάδου.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να εξασφαλιστεί ένα **εναρμονισμένο ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο** για την εμπορία και την παραγωγή προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά (ΕΟΧ).

1.8 Η ΕΟΚΕ αποδίδει μεγάλη σημασία στην **ανάγκη ανάκτησης της αξιοπιστίας του σήματος CE και της ποιότητας του συστήματος πιστοποίησης των κοινοποιημένων οργανισμών**. Είναι συνεπώς σκόπιμο να αναπτυχθεί ένα νομικό πλαίσιο που να εγγυάται συνοχή, συγκρισιμότητα και συντονισμό του αποκεντρωμένου συστήματος, πραγματικό και αποτελεσματικό έλεγχο της αγοράς, ορισμούς και ενιαίες και απλοποιημένες διαδικασίες.

1.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά την **χρήρηση των κατάλληλων οικονομικών πόρων για τη στήριξη των κοινοτικών προγραμμάτων κατάρτισης και πληροφόρησης**, που απευθύνονται σε όλους ενδιαφερόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς – ειδικότερα με εκστρατείες κατάρτισης των εκπαιδευτών - και ένα παράλληλο πρόγραμμα εποπτείας της εφαρμογής τους.

1.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σπουδαία μια νομοθεσία με **διαδικασίες που να ανταποκρίνονται σε ένα συγκεκριμένο έργο απλοποίησης, ειδικότερα για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις** ώστε να απλοποιηθεί η πρόσβασή τους στο σύστημα σήμανσης CE και να ενεργοποιηθεί το SOLVIT ⁽¹⁾ στα εθνικά σημεία επαφής για τα προϊόντα (ΣΕΠ) για την επίλυση των προβλημάτων τους.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο οι νέοι κανόνες και τα τεχνικά παραρτήματα να συνοδεύονται από **τεχνικές κατευθυντήριες γραμμές κατά την ανάπτυξη των βασικών απαιτήσεων** των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την χρήση φιλικών προς το περιβάλλον πρώτων υλών και δευτερογενών υλικών και για τα καινοτόμα προϊόντα.

1.12 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την **ανάγκη ειδικής εφαρμογής στον τομέα των προϊόντων δομικών κατασκευών του «Κοινοτικού συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών RAPEX»** και θεωρεί σημαντικό οι διαπιστωθείσες **παραβιάσεις και απάτες να δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα** της ΕΕ και σε μια ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη για τα προϊόντα δομικών κατασκευών.

1.13 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι **χρονομελέτες εφαρμογής του κανονισμού**, προκειμένου η εφαρμογή να είναι πλήρης και αποτελεσματική, είναι πολύ περιορισμένες και πρέπει να αξιολογηθούν με προσοχή ακόμη και σε σχέση με τις απαιτήσεις κατάρτισης και ενημέρωσης της διεργασίας των αλλαγών που επιβάλλονται.

1.14 Τέλος, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να υποβάλλει στο Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην ΕΟΚΕ, μια έκθεση ανά διετία όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού, στην οποία να περιλαμβάνεται ένα κεφάλαιο για τις απαιτήσεις ασφάλειας και υγιεινής των προϊόντων δομικών κατασκευών και για τις σχετικές παραβιάσεις και απάτες.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ευρωπαϊκή αγορά δομικών κατασκευών αποτελεί περίπου το 10 % του κοινοτικού ΑΕγχΠ και σχεδόν το 7 % του συνόλου του εργατικού δυναμικού της Κοινότητας, με πάνω από 65 000 ενεργές επιχειρήσεις στον τομέα των προϊόντων δομικών κατασκευών, εκ των οποίων το 92 % αποτελείται από ΜΜΕ και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

2.2 Σημαντικός αριθμός των προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών αποτελεί αντικείμενο ενδοκοινοτικού εμπορίου, στο εσωτερικό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου: μεταξύ 15 % και 25 % του συνόλου του τομέα των κατασκευών, ανάλογα με τον κλάδο.

2.3 Τα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών διατίθενται στην αγορά του ΕΟΧ ⁽²⁾ μόνον εάν είναι κατάλληλα για την προβλεπόμενη χρήση: οι ιδιότητες των προϊόντων δομικών κατασκευών θα πρέπει να διατηρηθούν στο κατάλληλο επίπεδο για ολόκληρο τον κύκλο ζωής της κατασκευής στην οποία χρησιμοποιούνται τα υλικά αυτά, ειδικότερα όσον αφορά τις βασικές απαιτήσεις αντοχής και σταθερότητας, ασφάλειας σε περίπτωση πυρκαγιάς, υγιεινής, υγείας και περιβάλλοντος, ασφάλειας χρήσης, ηχομόνωσης, εξοικονόμησης ενέργειας και θερμομόνωσης.

2.3.1 Θα πρέπει συνεπώς να λαμβάνονται υπόψη η συμβατότητα και η διάρκεια των προϊόντων δομικών κατασκευών εφόσον απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για την ανακίνηση κτηρίων με στόχο την εξασφάλιση της ενεργειακής απόδοσης.

2.4 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι «η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών αποτελεί την κινητήρια δύναμη της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και ότι η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός των όρων εμπορίας ασφαλών και ποιοτικών προϊόντων συνιστούν βασικά στοιχεία για τους καταναλωτές, για τις επιχειρήσεις και για τους ευρωπαίους πολίτες» ⁽³⁾.

2.5 Μέχρι σήμερα, πάνω από 300 οικογένειες προϊόντων του τομέα δομικών κατασκευών υπάγονται στο καθεστώς σήμανσης CE και, από το 2000 έως σήμερα, έχουν εγκριθεί από την CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης) πάνω από 380 εναρμονισμένα πρότυπα ⁽⁴⁾ ενώ κατά την ίδια περίοδο έχουν πραγματοποιηθεί πάνω από 1 100 Ευρωπαϊκές Τεχνικές Αξιολογήσεις (ETA) για ειδικά προϊόντα, που καθιστούν δυνατή την απόκτηση του σήματος CE, αντί της χρήσης εναρμονισμένων κανόνων.

2.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, εάν το εξαιρετικό δυναμικό των καινοτόμων προϊόντων του τομέα των δομικών κατασκευών, όσον αφορά τη μείωση των αρνητικών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης καθώς και των ανέσεων της κατοικίας, αναγνωριστεί και εκτιμηθεί από τους σχεδιαστές και τους χρήστες, θα υπάρξει απτή και αποτελεσματική συμβολή στην εξοικονόμηση ενέργειας και στον σεβασμό του περιβάλλοντος ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ ΕΟΧ: Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος.

⁽³⁾ ΕΕ C 120 της 16.5.2008.

⁽⁴⁾ CEN: http://nan.brrc.be/docs_public/other/cpd_standards_20080730.pdf; και ΕΕ 304/2006.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 162 της 25.6.2008.

⁽¹⁾ <http://ec.europa.eu/solvit/>

2.7 Είναι θεμελιώδεις οι παραγωγοί να προσπαθήσουν έγκαιρα να οργανώσουν τις παραγωγικές διαδικασίες σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές. Η υποχρέωση χρήσης μιας κοινής γλώσσας κατά την αξιολόγηση της απόδοσης των προϊόντων, τόσο από πλευράς μείωσης των εκπομπών CO₂ στη φάση παραγωγής, όσο και από πλευράς υγιεινής εντός των κτηρίων, ενδέχεται να βελτιώσει τις σχέσεις μεταξύ των παραγωγών, των πελατών τους και των δημόσιων αρχών αλλά και την ποιότητα των κατασκευών.

2.8 Ένα ρυθμιστικό πλαίσιο απλό και υψηλής ποιότητας για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι καθοριστικής σημασίας παράγοντας για την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση: η απλούστευση αυτού του ρυθμιστικού πλαισίου είναι πράγματι απαραίτητη για την προώθηση της καινοτομίας και τη μείωση των διοικητικών δαπανών που συνεπάγονται οι νομικές υποχρεώσεις καθώς και για τη μείωση του συνολικού όγκου του κοινοτικού κεκτημένου και την προώθηση περισσότερο ευέλικτων νομοθετικών προσεγγίσεων.

2.9 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ πρέπει στην ικανοποίηση των ιδιοτήτων και των χαρακτηριστικών ενός προϊόντος να προστεθεί και η ικανότητα και η ανάγκη πρόβλεψης του πιθανού κόστους όχι μόνο του σχεδιασμού και της εκτέλεσης των έργων, αλλά, κυρίως, της διαχείρισης και της συντήρησης.

2.10 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι «η βελτίωση της νομοθεσίας και η εφαρμογή και επιβολή του κοινοτικού δικαίου είναι στενά συνυφασμένες: καλή νομοθεσία είναι εκείνη που μπορεί να εφαρμοστεί και να τηρηθεί. Οι δυσκολίες οφείλονται στην παρουσία, εντός της Ευρώπης, διαφορών πολιτισμού και αρμοδιοτήτων, καθώς και βαθμού συμμετοχής στην αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας»⁽⁶⁾.

2.11 Κατά συνέπεια, η **ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά την μορφή του κανονισμού κατά την αναθεώρηση αυτής της οδηγίας**, προκειμένου να αποφευχθούν διαφωνίες ως προς την εφαρμογή και την ερμηνεία, να μειωθεί το κόστος και να απλουστευθεί το πλαίσιο εφαρμογής.

2.12 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι «πρωταρχικής σημασίας να εξασφαλιστεί εμπιστοσύνη, διαφάνεια και αποτελεσματικότητα στις συναλλαγές, με την εξάλειψη των διπλών ελέγχων και δοκιμών και με την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών, των πολιτών και των επιχειρήσεων. Εξίσου σημαντικό είναι να διασφαλιστεί η ενεργός και ενιαία εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων στον τομέα της ασφάλειας των προϊόντων, μέσα από τον συντονισμό και την ενίσχυση των δράσεων εποπτείας της αγοράς»⁽⁷⁾.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Στόχος του προτεινόμενου κανονισμού είναι η διασφάλιση αξιόπιστης και ακριβούς πληροφόρησης για τις αποδόσεις των προϊ-

όντων του τομέα των δομικών κατασκευών σε ολόκληρη την εσωτερική ευρωπαϊκή αγορά ΕΟΧ:

- με την καθιέρωση κοινής τεχνικής γλώσσας,
- με τον καθορισμό σαφών στόχων, εννοιών και κανόνων όσον αφορά τις υποχρεώσεις όλων των οικονομικών φορέων,
- με την υποχρέωση της δήλωσης απόδοσης για την απόκτηση της σήμανσης CE, με αποκλειστική ευθύνη του κατασκευαστή ή του εισαγωγέα,
- με τη βελτίωση της αξιοπιστίας των κανόνων ακόμη και για τον καθορισμό των οργανισμών τεχνικής αξιολόγησης (ΟΤΑ),
- με την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών δαπανών για τις επιχειρήσεις,
- με τη θέσπιση αυστηρότερων κριτηρίων όσον αφορά τους κοινοποιημένους οργανισμούς υπό τον έλεγχο μιας Κοινοποιούσας Αρχής που θα ορίσουν τα κράτη μέλη,
- με την ενίσχυση της εποπτείας της αγοράς μέσω παρέμβασης των εποπτικών αρχών των κρατών μελών.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία προσαρμογής της εν λόγω κοινοτικής νομοθεσίας, ενημέρωσης του περιεχομένου της και καθορισμού ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομοθετικού και ρυθμιστικού πλαισίου, σαφούς, διαφανούς και ισορροπημένου, που να ισχύει για όλους τους ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς με κοινή γλώσσα, εναρμονισμένα τεχνικά χαρακτηριστικά (εναρμονισμένα ευρωπαϊκά πρότυπα (ΕΕΠ) και ευρωπαϊκά έγγραφα αξιολόγησης (ΕΕΑ), βασικές απαιτήσεις κατασκευών (ΒΑΚ), με την πλήρη ενσωμάτωση των απαιτήσεων της αιφόρου ανάπτυξης, του δικαιώματος των πολιτών στην υγεία και της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων καθώς και την απλοποίηση των διαδικασιών για τις ΜΜΕ.

4.2 Η Επιτροπή θεωρεί τον τομέα των τομέα των κατασκευών μια ευρωπαϊκή αγορά αιχμής που χαρακτηρίζεται ωστόσο από «ανεπαρκή συντονισμό των ρυθμίσεων στον τομέα των κατασκευών, όχι μόνο σε επίπεδο ΕΕ». Το στοιχείο αυτό, «σε συνδυασμό με την κατά κύριο λόγο τοπική διάρθρωση των επιχειρήσεων, συνεπάγεται σημαντική διοικητική επιβάρυνση και υψηλό βαθμό κατακερματισμού της αγοράς των βιώσιμων κατασκευών»⁽⁸⁾.

4.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, κατά την αναθεώρηση της οδηγίας ΟΠΔΚ και την μετατροπή της σε κανονισμό, πρέπει να ληφθούν ιδιαιτέρως υπόψη οι ακόλουθες βασικές παράμετροι:

⁽⁶⁾ EE C 24 της 31.1.2006.

⁽⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 3.

⁽⁸⁾ COM(2007) 860 τελικό της 21.12.2007, ανακοίνωση για «Μια πρωτοβουλία για πρωτοπόρους αγορές στην Ευρώπη», σελ. 7.

- **διαφάνεια, απλούστευση, αξιοπιστία, νομική και τεχνική ασφάλεια, ομοιογένεια στους ορισμούς, κατανόηση από τον κοινοτικό χρήστη**, τον ενδιάμεσο και τελικό καταναλωτή των προϊόντων δοκιμών κατασκευών, την επιχείρηση που πουλάει ή αγοράζει, τον μηχανικό, τον αρχιτέκτονα και τους σχεδιαστές, τους εργολάβους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα όπως και από τη δημόσια διοίκηση,
- **μια κοινή γλώσσα, στη βάση εναρμονισμένων προτύπων και ευρωπαϊκών τεχνικών αξιολόγησης, που να είναι κατανοητή, σαφής και φιλική στον χρήστη**, στους επαγγελματίες αλλά και στον απλό πολίτη όσον αφορά την ικανοποίηση των απαιτήσεων του κατοικίας ή χρήσης, υγιεινής και ενεργειακής και περιβαλλοντικής απόδοσης, ποιότητας των ανέσεων, υγιεινής και ασφάλειας,
- **συνοχή με τους άλλους στόχους και με τις πολιτικές της Ένωσης, ειδικότερα με την γενική αρχή της προφύλαξης όπως ορίζεται στη Συνθήκη** και η οποία έχει υιοθετηθεί σε διάφορες διεθνείς συμβάσεις και στη Συμφωνία του ΠΟΕ για τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα (SPS)· η αρχή αυτή πρέπει να εφαρμόζεται όταν οι τυχόν επικίνδυνες συνέπειες ενός φαινομένου, ενός προϊόντος ή μιας διαδικασίας έχουν εντοπιστεί μέσω μιας αντικειμενικής και επιστημονικής αξιολόγησης, ειδικότερα όσον αφορά το ρυθμιστικό πλαίσιο REACH για τις χημικές ουσίες⁽⁹⁾, την γενική ασφάλεια των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά⁽¹⁰⁾ και την ευθύνη των προϊόντων ώστε να εξασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή από τις ζημιές, στην υγεία και στην περιουσία του, λόγω ενός ελαττωματικού προϊόντος⁽¹¹⁾,
- **επικοινωνία, ενημέρωση και κατάρτιση, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όλων των κοινοτικών φορέων που εμπλέκονται**, με σαφή προσδιορισμό των σημείων επαφής για τα προϊόντα (ΣΕΠ) που θα πρέπει να ενσωματωθούν στους μηχανισμούς Solvit, για τον προσδιορισμό των διαφορών και τη δυνατότητα για τις επιχειρήσεις, κυρίως για τις ΜΜΕ, και τους ενδιάμεσους και τελικούς χρήστες να προσφύγουν σε εξωδικαστική διαδικασία,
- **εξάλειψη του φόρτου της γραφειοκρατίας και των επακόλουθων εξόδων**, ιδίως για τους μικρούς και αδύναμους καταναλωτές όπως είναι οι ενδιάμεσοι και τελικοί καταναλωτές, οι ΜΜΕ και οι μεμονωμένοι πολίτες, με συνείδηση του γεγονότος ότι οι υποχρεώσεις για τους οικονομικούς φορείς πρέπει να είναι αιτιολογημένες, αναλογικές και χωρίς δαπανηρές διοικητικές και γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις,
- **ανάπτυξη και διάδοση ενός πνεύματος βιώσιμης, υγιεινής και ασφαλούς κατασκευής**, στην οποία να ενσωματώνονται η έρευνα, η αναθεώρηση των μεθόδων κατασκευής, η κατασκευή, η διάθεση στην αγορά και η χρήση των καλύτερων προϊόντων στη διαδικασία κατασκευής καθώς και νέες διαρθρωτικές λύσεις με την ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων φορέων: σχολεία, ιδρύματα κατάρτισης τεχνικού προσωπικού και πανεπιστήμια,
- **υποστήριξη των ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης**, προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των τεχνικών κανόνων για τα προϊόντα δομικών κατασκευών στη διαδικασία παραγωγής, με σαφείς, διαφανείς και πλήρως σεβαστές εντολές όσον αφορά τη σκοπιμότητά τους και με ευρεία εκπροσώπηση σε όλες τις κατηγορίες αναφοράς,
- **ενίσχυση των συστημάτων εποπτείας της αγοράς και δημοσίευση των παραβιάσεων και των παραβατών**, με την ενίσχυση και τον συντονισμό των εθνικών συστημάτων, με μια ειδική εφαρμογή του συστήματος RAPEX⁽¹²⁾ στα προϊόντα του τομέα δομικών κατασκευών, τη δημοσίευση σε μια ευρωπαϊκή δικτυακή πύλη των προϊόντων δομικών κατασκευών που υπήρξαν αντικείμενο παραβιάσεων και απάτης αλλά και στην επίσημη εφημερίδα της ΕΕ, και με ένα κεφάλαιο για αυτές τις απάτες σε έκδοση που θα υποβάλλεται ανά διετία στο Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην ΕΟΚΕ σχετικά με την εφαρμογή του νέου κανονισμού.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη βελτίωσης της ποιότητας του συστήματος διαπίστευσης των κοινοποιημένων οργανισμών και θέσπισης αυστηρότερων κριτηρίων ορισμού, διαχείρισης και εποπτείας των οργανισμών αυτών σύμφωνα με την σχετική νομοθεσία που ορίζεται από την οδηγία αριθ. 768/2008/ΕΚ και από τον κανονισμό (ΕΚ) 765/2008 της 9.7.2008.

4.5 Το σύστημα εποπτείας της αγοράς, λόγω της αυξανόμενης παγκοσμιοποίησης, πρέπει να εξασφαλίσει ένα κοινό κανονιστικό πλαίσιο για μια αποτελεσματική και συνεκτική εφαρμογή της νομοθεσίας σε ολόκληρη της κοινοτική επικράτεια: τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν τους κατάλληλους πόρους για την επίτευξη τούτου. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να είναι σαφής η υποχρέωση των κρατών μελών να ορίζουν έναν οργανισμό στον οποίο να έχει πρόσβαση και να μπορεί το κοινό να υποβάλλει καταγγελίες.

4.6 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να υπάρχει μια σαφής και αναγνωρίσιμη κατανομή ευθυνών στους διάφορους φορείς, ώστε να εξασφαλιστεί η πλήρης ανιχνευσιμότητα των προϊόντων, ιδιαίτερα όσον αφορά τη λειτουργικότητα των προϊόντων δομικών κατασκευών καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του προϊόντος, την ασφάλεια και την υγιεινή – ιδίως ασφάλεια των εργαζομένων και των τελικών χρηστών – και την πλήρη προστασία του περιβάλλοντος κατοικίας και εκμετάλλευσης γενικά.

4.7 Είναι θεμελιώδους σημασίας να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη στα σήματα συμμόρφωσης. Πρέπει να ανακτηθεί η εσωτερική αξία του σήματος CE, και να ενισχυθεί η δυνατότητα δίωξης των παραβιάσεων και να εξασφαλιστεί η νομική προστασία του σήματος CE. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αλλαγή του νέου καθεστώτος του σήματος CE θα σημάνει έξοδα για τις επιχειρήσεις και σημαντικές αρχικές επενδύσεις για τις δημόσιες αρχές στις υποδομές τυποποίησης και ελέγχου, ειδικότερα δε όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των επιπέδων αριστείας των κοινοποιημένων οργανισμών.

⁽⁹⁾ Βλ κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 της 18.12.2006.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2001/95/ΕΟΚ της 3.12.2001, Γενική ασφάλεια των προϊόντων.

⁽¹¹⁾ Οδηγία 85/374/ΕΟΚ της 25.7.1985 σχετικά με θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

⁽¹²⁾ RAPEX: σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για μη τρόφιμα.

4.8 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, για την ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος τυποποίησης των προϊόντων δομικών κατασκευών πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω η επεξεργασία και η εφαρμογή διεθνών προτύπων, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις αγορές και στο διεθνές εμπόριο, με την εξασφάλιση της παγκόσμιας διάστασης στις αγορές δομικών κατασκευών.

4.9 Η ΕΟΚΕ συνιστά καταλληλότερες από τις προτεινόμενες χρονομελέτες εφαρμογής, λόγω της ανάγκης διάδοσης και ροής της πληροφορίας αλλά και λόγω των απαραίτητων περιόδων προσαρμογής στις αλλαγές μεθοδολογίας, στις διαδικασίες και στις συμπεριφορές για την μετάβαση από την ΟΠΔΚ στον κανονισμό για τα προϊόντα δομικών κατασκευών.

4.10 Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντική την πρόβλεψη επαρκών οικονομικών πόρων για τη στήριξη των κοινοτικών προγραμμάτων κατάρτισης, ενημέρωσης, παρακολούθησης και εποπτείας της εφαρμογής του τα οποία θα απευθύνονται σε όλους ενδιαφερόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

4.11 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι νέοι κανόνες και τα τεχνικά παραρτήματα να συνοδεύονται από τεχνικές κατευθυντήριες γραμμές κατά την ανάπτυξη των βασικών απαιτήσεων των έργων, ώστε:

— να διευκολυνθεί η μελλοντική προετοιμασία των υποχρεώσεων στον τομέα αυτό, ειδικά δε για την χρήση φιλικών προς το περιβάλλον πρώτων υλών και δευτερογενών υλικών,

— να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τα καινοτόμα προϊόντα, μέσω της Ευρωπαϊκής Τεχνικής Αξιολόγησης (ETA), και τον ρόλο αναγνώρισης των διαφόρων οργανισμών και οργάνωσεων που αναφέρονται στην πρόταση.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η πρόταση θα πρέπει να περιλαμβάνει 2 επιπλέον κεφάλαια:

— ένα για την επικοινωνία, την ενημέρωση και την εκπαίδευση για την ανάπτυξη και διάδοση ενός πνεύματος βιώσιμης κατασκευής,

— και ένα, για την εξοικονόμηση ενέργειας, τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και την υγεία, την υγιεινή και την ασφάλεια καθόλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του προϊόντος – από τον σχεδιασμό έως τη διάλυση-, οι βασικές απαιτήσεις των οποίων αναφέρονται στο παράρτημα 1, αλλά που κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ πρέπει να αναφέρονται στο κείμενο του κανονισμού.

5.1.1 Ειδικότερα, η υποχρέωση τήρησης των απαιτήσεων σχετικά με θέματα υγιεινής και υγείας είναι καθοριστικής σημασίας σε σχέση με τους κινδύνους χρήσης ανακυκλωμένων υλικών που περιέχουν ραδιενέργεια ⁽¹³⁾ και/ ή επικίνδυνες τοξικές ουσίες, οι οποίες εφόσον ενσωματωθούν σε κτήρια και κατασκευές τις καθιστούν ανθυ-

γιεινές και νοσηρές για τους ανθρώπους που τις κατοικούν ή παραμένουν σε αυτές για μεγάλο χρονικό διάστημα, και ενδέχεται να προκαλέσουν σοβαρότατες ή ακόμη και μόνιμες βλάβες στην υγεία τους.

5.2 Όσον αφορά τους ορισμούς (άρθρο 2), η ΕΟΚΕ κρίνει ιδιαίτερα σημαντικό τον προτεινόμενο ορισμό της εμπορίας ⁽¹⁴⁾, για τον οποίο έχει ήδη εκφράσει την άποψή της ⁽¹⁵⁾, που θα πρέπει να αποφεύγει ασυνέπειες με τα νομικά πλαίσια που έχουν υιοθετηθεί σε άλλα όργανα, και να συμπληρώνει τους ορισμούς που αφορούν τα προϊόντα δομικών κατασκευών που δεν παράγονται μαζικά – ιδιαίτερα σημαντικά για τις ΜΜΕ – τις συσκευασίες σύνθετων προκατασκευασμένων προϊόντων και τα καινοτόμα προϊόντα ενώ ο ορισμός των εναρμονισμένων τεχνικών προδιαγραφών θα πρέπει να αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Τεχνική Αξιολόγησης- ΕΤΑ ⁽¹⁶⁾ και όχι στα Ευρωπαϊκά Έγγραφα Αξιολόγησης – ΕΕΑ.

5.3 Όσον αφορά της Δήλωση Απόδοσης, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι μόλις ένα προϊόν διατίθεται στην αγορά και συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις σχετικά με τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του προϊόντος για να ικανοποιήσει τις Βασικές Απαιτήσεις των Κατασκευών, η Δήλωση Απόδοσης πρέπει να είναι υποχρεωτική και πλήρης χωρίς να περιορίζεται στα εθνικά πρότυπα, ακόμη και με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων ή δικτυακών τόπων στους οποίους να έχει πρόσβαση και ο πελάτης.

5.3.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ πρέπει να συντάσσεται μια δήλωση απόδοσης όταν, για το συγκεκριμένο προϊόν, υπάρχει εναρμονισμένο πρότυπο ή ένα ευρωπαϊκό έγγραφο τεχνικής αξιολόγησης ΕΤΑ. ⁽¹⁷⁾

5.4 Οι στόχοι των εναρμονισμένων προτύπων που καθορίζει η CEN (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης) στη βάση των εντολών της Επιτροπής, πρέπει να καθοριστούν ρητώς και σαφώς για το εν λόγω προϊόν ή την οικογένεια προϊόντων με την ένδειξη των χρήσεων που καλύπτει: τα εναρμονισμένα πρότυπα πρέπει να ανταποκρίνονται πλήρως στην εντολή.

5.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει σημαντική μια νομοθεσία με διαδικασίες που να ανταποκρίνονται σε ένα συγκεκριμένο έργο απλοποίησης, ειδικότερα για τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις ώστε να έχουν απλουστευμένη πρόσβαση στο σύστημα σήμανσης CE: ωστόσο οι διαδικασίες αυτές πρέπει να εξασφαλίζουν τα αντίστοιχα επίπεδα προστασίας των καταναλωτών όσον αφορά τις απαιτήσεις για την υγεία, την ασφάλεια και την προστασία του περιβάλλοντος.

5.6 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία των διατάξεων του άρθρου 46 όσον αφορά τους κινδύνους για την υγεία ή την ασφάλεια των εργαζομένων: χρειάζεται αξιολόγηση του συγκεκριμένου προϊόντος και ολόκληρου του κύκλου ζωής του που να καλύπτει όλες τις απαιτήσεις που προβλέπει ο προτεινόμενος κανονισμός, για λόγους πρόληψης των επιπέδων επικινδυνότητας του τομέα από ενδεχόμενη μη κατάλληλων υλικών ή από εσφαλμένη χρήση υλικών.

⁽¹⁴⁾ Απόφαση 768/2008/CE del 9.7.2008, Κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων - κανονισμός (CE) 765/2008 της 9.7.2008, Διαπίστευση και εποπτεία της αγοράς όσον αφορά την εμπορία των προϊόντων.

⁽¹⁵⁾ EE C 120 της 16.5.2008.

⁽¹⁶⁾ ΕΤΑ (Ευρωπαϊκή Τεχνική Αξιολόγησης)

⁽¹⁷⁾ Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να διαγραφεί το κείμενο του σημείου 1 του άρθρου 4 β) έως το τέλος του σημείου.

⁽¹³⁾ EE C 241 της 7.10.2002.

5.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να αναθεωρηθούν οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 53, με τις οποίες τίθεται ως προθεσμία η 1η Ιουλίου 2011 για την μετάβαση από την ισχύουσα νομοθεσία ΟΠΑΚ στον μελλοντικό κανονισμό, και να εξασφαλιστούν πιο κατάλληλες μεταβατικές περίοδοι λόγω των έντονων απαιτήσεων ενημέρωσης, κατάρτισης και συμπεριφοράς αλλά και λόγω του χρόνου που απαιτείται για την προσαρμογή στις μεθοδολογικές και διαδικαστικές προβλεπόμενες αλλαγές.

5.8 Όσον αφορά τις τεχνικές προσαρμογές που προβλέπονται στο άρθρο 51 της πρότασης κανονισμού, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τα όσα έχει ήδη δηλώσει σχετικά με το θέμα αυτό ⁽¹⁸⁾, για τη σημασία, δηλαδή, «οι διαδικασίες επιτροπολογίας να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο διαφανείς και προσπελάσιμες για τους κατοίκους της ΕΕ, ιδιαίτερα δε εκείνους που επηρεάζονται από τις εν λόγω πράξεις».

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 224 της 30.8.2008.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. «Ρυθμιστικές πτυχές των ναυολικών»

COM(2008) 366 τελικό

(2009/C 218/04)

Στις 17 Ιουνίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. “Ρυθμιστικές πτυχές των ναυολικών”»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 170 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η υπεύθυνη ανάπτυξη και χρήση των ναυοπιστημών και των ναυολικών (N&N) αποτελεί την αιχμή του δόρατος της Ευρώπης για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της οικονομικής και κοινωνικής προόδου σε παγκόσμια κλίμακα.

1.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι απαιτείται να επιταχυνθεί η ανάπτυξη βιομηχανικών και πολυτομεακών εφαρμογών, σε στενή συνάρτηση με τα εξής:

— με το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο·

— με τις νομικές, τις φορολογικές και τις δημοσιονομικές πτυχές·

— με την επίδειξη ιδιαίτερης προσοχής στις πτυχές που σχετίζονται με τη δεοντολογία, το περιβάλλον, την υγεία και την ασφάλεια καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των επιστημονικών εφαρμογών.

1.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις αρχές που θεσπίζονται στον κώδικα δεοντολογίας για τις ναυοτεχνολογίες και θεωρεί ότι οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να ισχύσουν και κατά την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου στον τομέα των N&N.

1.4 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για τη βραδεία πρόοδο που εξακολουθεί να σημειώνεται όσον αφορά τις εμπορικές εφαρμογές των ναυοτεχνολογιών και τις έρευνες που διεξάγονται σχετικά με τις επιπτώσεις των ναυολικών στο περιβάλλον, την υγεία και την τοξικολογία.

1.5 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η πολυπλοκότητα, η ταχεία εξέλιξη και ο εγκάρσιος επιστημονικός χαρακτήρας των ναυοτεχνολογιών επιβάλλουν μια πολυτομεακή προσέγγιση, ιδίως όσον αφορά το ζήτημα των κινδύνων, εντός ενός ρυθμιστικού, δεοντολογικού και κοινωνικού πλαισίου: η προσέγγιση αυτή είναι απολύτως αναγκαία για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων όσον αφορά τη διαχείριση του κινδύνου, βασιζόμενων σε αξιόπιστα, πλήρη και υπεύθυνα στοιχεία.

1.6 Ένα βέλτιστο σύστημα διακυβέρνησης οφείλει να τηρεί ισορροπία μεταξύ των πολλαπλών πτυχών της υπεύθυνης ανάπτυξης των ναυολικών και η ΕΟΚΕ συνιστά να προσδοθεί μόνιμη χροιά στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Ναυοτεχνολογιών, προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχει αναλύσεις βασιζόμενες σε έγκυρα επιστημονικά και οικονομικά στοιχεία και να εξετάζει τον αντίκτυπο στην κοινωνία, καθώς και τους δυνητικούς κινδύνους για το περιβάλλον, την υγεία και την ασφάλεια (ΠΥΑ), σε συνεργασία με τους λοιπούς ενδιαφερομένους ευρωπαϊκούς οργανισμούς.

1.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι απαιτείται ένα ολοκληρωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο αναφοράς και, επιπροσθέτως, ένα σύστημα διακυβέρνησης με στόχο να παρασχεθούν σαφείς και αξιόπιστες λύσεις για τις νεοεμφανιζόμενες ανάγκες, ιδίως όσον αφορά τις κοινές μεθόδους ταξινόμησης, τη μετρολογία και τις δοκιμές πιστοποίησης των ήδη υφισταμένων και των νέων πρωτοκόλλων, καθώς και την έρευνα πριν και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας θέσπισης τεχνικών κανόνων.

1.8 Η ΕΟΚΕ κρίνει αναγκαία την ανάληψη σθεναρούς δράσης στον τομέα της διεπιστημονικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και – παράλληλα με τη συγκεκριμένη προσπάθεια – την ενσωμάτωση της εκτίμησης και της πρόληψης των κινδύνων, με τη βοήθεια υποδομών αριστείας.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να αναληφθεί μια ευρωπαϊκή δράση για τη συγκριτική αξιολόγηση των πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται ενόψει της εκτίμησης και της πρόληψης των κινδύνων στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, στην Ιαπωνία και στις αναδυόμενες οικονομίες.

1.10 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο να υποστηριχθεί το ευρωπαϊκό έργο τεχνικής και ρυθμιστικής τυποποίησης που επιτελείται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης (CEN), της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης (CENELEC) και του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων (ETSI) – διαμέσου, μεταξύ άλλων, σαφών και διαφανών εξουσιοδοτήσεων της Επιτροπής – με στόχο τη διεθνή προβολή του συγκεκριμένου έργου στο πλαίσιο των εργασιών της Τεχνικής Επιτροπής ISO/TC 229, προκειμένου να διευκολυνθούν κατ' αυτόν τον τρόπο οι ασφαλείς εμπορικές συναλλαγές στον τομέα των νανοτεχνολογιών, των νανοπροϊόντων και των πιο πολυσύνθετων συστημάτων που περιλαμβάνονται στις Ν&Ν.

1.11 Η ΕΟΚΕ συνιστά την ενδυνάμωση του διαρθρωμένου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, σε στέρεες και διαφανείς βάσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η ενιαία στάση της Ευρώπης στον εν λόγω τομέα που είναι ζωτικής σημασίας για το μέλλον μας σε διεθνές επίπεδο.

1.12 Η ΕΟΚΕ ζητά να αφιερωθεί ένα κεφάλαιο της έκθεσης του 2009 σχετικά με το σχέδιο δράσης, ειδικότερα στα εξής:

- στην πρόοδο όσον αφορά το ολοκληρωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο αναφοράς για την εκτίμηση και την πρόληψη των κινδύνων·
- στην αποδοτικότητα και στα αποτελέσματα των πρωτοκόλλων δοκιμών·
- στις νέες προτεραιότητες για την ανάληψη δράσης, οι οποίες καθορίζονται τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, για μια βιώσιμη παραγωγή, εμπορία και κατανάλωση προϊόντων που κατασκευάζονται βάσει νανοτεχνολογικών συστατικών·
- στις δράσεις συγκριτικής αξιολόγησης με τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία και τις αναδυόμενες οικονομίες για την εκτίμηση και την πρόληψη των κινδύνων·
- στην καθιέρωση διαρθρωμένου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, εδραζόμενου σε στέρεες και διαφανείς βάσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η ενιαία στάση της Ευρώπης σε έναν τομέα που είναι ζωτικής σημασίας για το μέλλον μας σε διεθνές επίπεδο.

2. Εισαγωγή

2.1 Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, η Επιτροπή έχει καταστεί ο σημαντικότερος οργανισμός δημόσιας χρηματοδότησης στον τομέα των Ν&Ν: πράγματι, η Επιτροπή διέθεσε 1,4 δισ. ευρώ στο έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο (6ΠΠ) Ε&ΤΑ και σχεδόν 600 εκατ. ευρώ κατά το πρώτο έτος του εβδόμου προγράμματος-πλαισίου (7ΠΠ) για την περίοδο 2007-2013, ποσό εκ του οποίου 28

εκατ. ευρώ χορηγήθηκαν για την έρευνα σχετικά με την ασφάλεια των Ν&Ν, με αποτέλεσμα να ανέλθει η συνολική χρηματοδότηση που διατίθεται στον εν λόγω τομέα περίπου σε 80 εκατ. ευρώ ⁽¹⁾.

2.2 Έχουν συσταθεί διάφορες ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες επικεντρωμένες στις νανοτεχνολογικές εφαρμογές, όπως η Ευρωπαϊκή Τεχνολογική Πλατφόρμα Νανοηλεκτρονικής (ENIAC) και η Ευρωπαϊκή Τεχνολογική Πλατφόρμα στον τομέα της νανοϊατρικής και της αειφόρου χημείας.

2.3 Σε παγκόσμια κλίμακα, οι συνολικές δημόσιες και οι ιδιωτικές δαπάνες για Ν&Ν ανήλθαν – κατά την περίοδο 2004-2006 – σε 24 εκατ. ευρώ· πλέον του ενός τετάρτου του ποσού αυτού χορηγήθηκε από την Ευρώπη, ενώ ποσοστό της τάξεως του 5-6 % ⁽²⁾ καλύφθηκε από κονδύλια της Επιτροπής.

2.4 Στις διατάξεις του 7ΠΠ Ε&ΤΑ για την περίοδο 2007-2013 ⁽³⁾ που αφορούν τις Ν&Ν συνιστάται η τήρηση βασικών θεμάτων ηθικής, των οποίων οι αρχές ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

2.5 Η έκθεση σχετικά με τον Τρίτο Διεθνή Διάλογο για μια υπεύθυνη Ε&Α στο πεδίο των νανοτεχνολογιών κατέδειξε την ανάληψη δέσμευσης όσον αφορά τα ακόλουθα θέματα:

- τη διακυβέρνηση του τομέα των νανοτεχνολογιών·
- τις αποκλίσεις στο πλαίσιο της συνεργασίας Βορρά-Νότου·
- τα ενδεδειγμένα μέσα (μετρολογία, τυποποίηση, ορισμοί και δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας)·
- τη συμμετοχή της κοινωνίας·
- το διάλογο με τους πολίτες στις διάφορες χώρες.

2.6 Η δέσμευση των διαφόρων οργανώσεων σε διεθνή κλίμακα καταδεικνύεται, μεταξύ άλλων, από τις πρωτοβουλίες που απαριθμούνται σε αυτό το σημείο:

- βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ για την έρευνα στον τομέα της ανθρώπινης υγείας και της περιβαλλοντικής ασφάλειας (*Database on Human Health and Environmental Safety Research*) και έναρξη της λειτουργίας μιας βάσης δεδομένων για την έρευνα σχετικά με την ασφάλεια των παραγόμενων νανοϋλικών (*Database of Research into the Safety of Manufactured Nanomaterials*)·
- κοινό πρόγραμμα FAO/ΠΟΥ για τα διατροφικά πρότυπα (*Joint FAO/WHO Food Standards Program*), με στόχο να προβληφθεί ένα ουδέτερο διεθνές φόρουμ για τα προβλήματα ασφάλειας των τροφίμων στον τομέα των νανοτεχνολογιών και να καταρτιστούν συμφωνίες συνεργασίας σχετικά με τα συναφή θέματα·

⁽¹⁾ Πρβλ. *Third International Dialogue on Responsible Research and Development of Nanotechnology* (Συντ.: Tomellini, R; Giordani, J) – Βρυξέλλες, 11-12.3.2008.

⁽²⁾ Πρβλ. COM(2007) 505 τελικό της 6.9.2007 - *Νανοεπιστήμες και νανοτεχνολογίες: ένα σχέδιο δράσης για την Ευρώπη, 2005-2009. Πρώτη έκθεση εφαρμογής, 2005-2007*.

⁽³⁾ Πρβλ. Απόφαση 2006/971/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 400 της 30.12.2006).

- σχέδιο του ΟΟΣΑ για τον έλεγχο της ασφάλειας ενός αντιπροσωπευτικού συνόλου παραγόμενων νανοϋλικών (*Safety Testing of a Representative Set of Manufactured Nanomaterials*) και σχέδιο του ΟΟΣΑ για τα παραγόμενα νανοϋλικά και τις κατευθυντήριες γραμμές δοκιμών (*Manufactured Nanomaterials and Test Guidelines*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ σχετικά με τη μέτρηση και τον περιορισμό της έκθεσης (*Exposure Measurement and Exposure Mitigation*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ σχετικά με τον ρόλο των εναλλακτικών μεθόδων στον τομέα της νανοτοξικολογίας (*The role of Alternative Methods in Nanotoxicology*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ σχετικά με τις επιπτώσεις και το επιχειρηματικό περιβάλλον (*Impacts and the Business Environment*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ με θέμα την επικοινωνία και τη συμμετοχή του κοινού (*Communication and public engagement*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ σχετικά με τις παγκόσμιες προκλήσεις: νανοτεχνολογίες και νερό (*Global Challenges: Nano and Water*).
- σχέδιο του ΟΟΣΑ σχετικά με τη συνεργασία για την εκτίμηση των κινδύνων (*Co-operation on Risk Assessment*).
- ειδικευμένα κέντρα που συνεργάζονται με τον ΠΟΥ με στόχο τη μελέτη των κινδύνων που προκύπτουν από την παραγωγή και τη χρήση νανοτεχνολογιών για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.
- σχέδιο ΠΟΥ/ΕΕ με θέμα την ενίσχυση της παροχής συμβουλών περί της ακολούθητης πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος και της υγείας στην Ευρώπη – νανοτεχνολογίες (*Enhanced Policy Advice on Environment and Health in Europe - Nanotechnologies*).
- σφαιρικές δράσεις για την ορθή διαχείριση των χημικών προϊόντων σε παγκόσμια κλίμακα, οι οποίες προωθούνται από το τμήμα χημικών προϊόντων της Μονάδας Τεχνολογίας, Βιομηχανίας και Οικονομίας (DTIE) του Προγράμματος Περιβάλλοντος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (UNEP).
- άμεσες ενέργειες οι οποίες προάγονται από το τμήμα υψηλής τεχνολογίας και νέων υλικών (HTNM) του Διεθνούς Κέντρου Επιστήμης και Υψηλής Τεχνολογίας (ICS) της Τεργέστης (όσον αφορά την αξιολόγηση των νανοτεχνολογιών και των δυνητικών κινδύνων που σχετίζονται με την ανάπτυξη και τη χρήση τους).
- πρότυπα ISO/TC 229 για τις νανοτεχνολογίες.
- συνάντηση ειδικών του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO), τον Δεκέμβριο του 2007: συστάσεις και ειδικό σχέδιο δράσης: αξιολόγηση των νανοτεχνολογιών και συνδεδεμένοι κίνδυνοι. Ερευνητική δραστηριότητα σχετικά με τις ηθικές, νομικές και «εταιρικές» πτυχές των Ν&Ν.

2.7 Στην έκθεση της Βρετανικής Βασιλικής Ακαδημίας με τίτλο «Νανοεπιστήμες και νανοτεχνολογία: ευκαιρίες και αβεβαιότητες»⁽⁴⁾ αναφέρονται τα εξής: «Μέχρι να αποκτήσουμε περισσό-

τερες γνώσεις σχετικά με τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των νανοσωματιδίων και των νανοσωλήνων, συνιστούμε να περιοριστεί στο μέτρο του δυνατού η ελευθέρωση νανοσωλήνων και νανοσωματιδίων στο περιβάλλον».

2.8 Οι αυτοκαθαριζόμενες επικαλύψεις που περιορίζουν τη χρήση απορρυπαντικών· οι απολυμαντικοί παράγοντες για την εξάλειψη του οξειδίου του αζώτου από τον αέρα· τα φωτοβολταϊκά κύτταρα νέας γενιάς· τα θερμομονωτικά υλικά· τα συστήματα παγίδευσης του CO₂· τα νανοφίλτρα αέρος και νερού – πέραν των πολυάριθμων εφαρμογών τους στη διαγνωστική ιατρική και σε ορισμένες αναιμακτικές θεραπείες – υπάρχουν ήδη, με τη μορφή νανοϋλικών, σε πολλά αντικείμενα κοινής χρήσης⁽⁵⁾.

2.9 Το πρόβλημα ανακύπτει επίσης λόγω του γεγονότος ότι απαιτείται να προσαρμοστούν τα πρωτόκολλα αξιολόγησης των – βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων – κινδύνων τοξικότητας όσον αφορά τα νανοϋλικά και το φαινόμενο της συσσώρευσης και του συνδυασμού τους με άλλες ουσίες που απαντώνται στο οικούσστημα, στους οργανικούς ιστούς και στο ανθρώπινο σώμα.

2.10 Τα πρότυπα και οι έλεγχοι για την εκτίμηση των κινδύνων σε πολυσύνθετα πεδία δύνανται να ποικίλλουν από την εξέταση εντός δοκιμαστικού σωλήνα (in vitro) έως την επιτόπια εξέταση (in situ)· η έρευνα στον εν λόγω τομέα⁽⁶⁾ θα πρέπει να προχωρήσει πέραν των συμβατικών προστατευτικών προϊόντων, όπως τα φίλτρα, οι μάσκες αναπνοής, ο προστατευτικός ιματισμός και τα γάντια, δηλαδή πέραν των αντικειμένων που έχουν ελεγχθεί με νανοσωματίδια γραφίτη, μήκους μεταξύ 10 και 50 νανομέτρων.

2.11 Όπως επισημαίνει η Επιτροπή – και όπως έχει επανειλημμένως τονίσει η ΕΟΚΕ – «η υιοθέτηση ολοκληρωμένης, ασφαλούς και υπεύθυνης προσέγγισης αποτελεί τον πυρήνα της πολιτικής της ΕΕ στον τομέα των νανοτεχνολογιών». Οι εν λόγω τεχνολογίες έχουν ένα τόσο εκτεταμένο και πολυσχιδές πεδίο εφαρμογών το οποίο επιβάλλει μια ευρεία και συνολική θεώρηση για τον προσδιορισμό και την αξιοποίηση των κοινών συνιστωσών και των αλληλεξαρτήσεων σε αυτόν τον επιστημονικό κλάδο που εκτείνεται από την πυρηνική φυσική ως την τεχνολογία πλάσματος και από τη νανομηχανική ως την επεξεργασία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων.

2.12 Δεδομένου ότι οι νανοδιεργασίες πραγματοποιούνται σε νανοσκοπική κλίμακα (10 εις την μείον 9), την οποία πολύ δύσκολα μπορούν να αντιληφθούν όσοι δεν είναι γνώστες του αντικειμένου, τα νανοϋλικά καθίστανται εξαρχής επιβεβλημένη τη διεξαγωγή εποικοδομητικού διαλόγου με τους καταναλωτές για τον εντοπισμό και την αποτροπή των κινδύνων, αλλά και για την εξάλειψη ανυπόστατων φόβων.

2.13 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει ότι δεν απαιτείται μόνο «η επιτάχυνση της ανάπτυξης βιομηχανικών και πολυεπιστημονικών εφαρμογών, καθώς και του οικονομικού και κοινωνικού πλαισίου, του νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου και του φορολογικού και δημοσιονομικού πλαισίου, εντός των οποίων θα πρέπει ενταχθούν οι πρωτοβουλίες για νέες επιχειρήσεις και καινοτόμες επαγγελματικές προσεγγίσεις», αλλά και «η διαφύλαξη των παραμέτρων που άπτονται της ηθικής, του περιβάλλοντος, της υγείας και της ασφάλειας, καθ' όλη τη διάρκεια των επιστημονικών εφαρμογών»⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ The Royal Society, *Nanosciences and Nanotechnology: Opportunities and Uncertainties*. Londra, 29.7.2004.

⁽⁵⁾ Όπως π.χ. οι ρακέτες του τένις, τα ποδήλατα, οι οθόνες τηλεόρασης, πολυάριθμες ρητίνες που χρησιμοποιούνται στο στρατιωτικό κλάδο, στην αεροδιαστημική, στα ηλεκτρονικά είδη ευρείας κατανάλωσης, καθώς και στις ιατρικές συσκευές ηλεκτροθεραπείας.

⁽⁶⁾ Πρβλ. Σχέδιο «NANOSAFE 2» — Πρώτη έκθεση σχετικά με τη διάδοση των νανοϋλικών βάσει της αρχής της προφύλαξης.

⁽⁷⁾ Πρβλ. ΕΕ C 157 της 28.6.2005, σ. 22.

2.14 Σε μια πιο πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽⁸⁾, η ΕΟΚΕ επανέλαβε ότι απαιτείται «η διεξαγωγή ενταγμένων και ανοικτού διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών με στόχο την απόκτηση επίγνωσης για τις N&N βάσει αντικειμενικής εκτίμησης των δυνητικών κινδύνων και ευκαιριών», καθώς και «η διαρκής επίδειξη προσοχής για την προάσπιση των ηθικών και περιβαλλοντικών πτυχών, καθώς και των πτυχών που άπτονται της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων και των καταναλωτών».

2.15 Το 2008 η Επιτροπή υιοθέτησε μια σύσταση ⁽⁹⁾ που εστιάζεται στην υπεύθυνη έρευνα στους τομείς των νανοεπιστημών και των νανοτεχνολογιών, στην οποία προτείνεται ένας κώδικας δεοντολογίας βασισμένος σε 7 αρχές:

- **κατανόηση:** οι ερευνητικές δραστηριότητες στον τομέα των N&N πρέπει να είναι κατανοητές από το κοινό. Κατά τον σχεδιασμό, τη διεξαγωγή, την εφαρμογή και την αξιοποίησή τους πρέπει να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα και να τίθεται ως γνώμονας η ευημερία των ατόμων και του κοινωνικού συνόλου·
- **αειφορία:** ο σεβασμός των αρχών της ηθικής και της αειφόρου ανάπτυξης επιβάλλει ερευνητικές δραστηριότητες στον τομέα των N&N οι οποίες δεν βλάπτουν το περιβάλλον και, ειδικότερα, τους ανθρώπους, τα ζώα και τα φυτά·
- **προφύλαξη:** τήρηση της αρχής της προφύλαξης ⁽¹⁰⁾ για την αποφυγή τυχόν αρνητικών επιπτώσεων στην υγεία και στο περιβάλλον·
- **συμμετοχικότητα:** διαφάνεια και σεβασμός του νόμιμου δικαιώματος πρόσβασης στις πληροφορίες· άνοιγμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη·
- **αριστεία:** υιοθέτηση των υψηλότερων επιστημονικών προτύπων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που διασφαλίζουν την ακεραιότητα της έρευνας και τις ορθές εργαστηριακές πρακτικές ⁽¹¹⁾·
- **καινοτομία:** διακυβέρνηση των δραστηριοτήτων έρευνας στον τομέα των N&N με στόχο να ενθαρρυνθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό η δημιουργικότητα, η ευελιξία και η ικανότητα προγραμματισμού υπέρ της μεγέθυνσης και της καινοτομίας·
- **υπευθυνότητα:** οι ερευνητές και οι ερευνητικοί οργανισμοί είναι υπεύθυνοι τόσο για τις σημερινές όσο και για τις μελλοντικές επιπτώσεις στην κοινωνία, το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Στη σύσταση προβλέπεται η κατάρτιση ετήσιας έκθεσης εκ μέρους των κρατών μελών όσον αφορά τα αποτελέσματα της εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας και τις ορθές πρακτικές που υιοθετούνται για την επίτευξη των εν λόγω αποτελεσμάτων.

⁽⁸⁾ Πρβλ. ΕΕ C 185 της 8.8.2006, σ. 1.

⁽⁹⁾ Πρβλ. σύσταση της Επιτροπής, Ε(2008) 424 της 3.7.2008.

⁽¹⁰⁾ Πρβλ. άρθρ. 174, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΕ και Ανακοίνωση της Επιτροπής για την αρχή της προφύλαξης, COM(2000) 1 τελικό.

⁽¹¹⁾ Πρβλ. οδηγία 2004/9/ΕΚ και οδηγία 2004/10/ΕΚ.

2.16 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις αρχές που ορίζονται στον προαναφερθέντα κώδικα δεοντολογίας και θεωρεί ότι οι αρχές αυτές θα πρέπει να ισχύουν κατά την αναδέρωση του ευρωπαϊκού νομικού και ρυθμιστικού πλαισίου στον τομέα των N&N.

2.17 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για τη βραδεία πρόοδο που εξακολουθεί να σημειώνεται όσον αφορά τις εμπορικές εφαρμογές των νανοτεχνολογιών και τις έρευνες που διεξάγονται σχετικά με τις επιπτώσεις των νανοϋλικών στο περιβάλλον, την υγεία και την τοξικολογία.

2.18 Παρά το γεγονός ότι το επίπεδο κινδύνου που σχετίζεται με την έκθεση των εργαζομένων και των πολιτών φαίνεται να είναι επί του παρόντος ακόμη περιορισμένο, η ΕΟΚΕ κρίνει απολύτως αναγκαία την ενίσχυση των διαύλων διαλόγου με τον κλάδο της έρευνας και της βιομηχανίας προκειμένου οι πτυχές αυτές να συμπεριλαμβάνονται – αποδίδοντας ίση σημασία στους κατάλληλους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους – σε όλες τις έρευνες και τις εφαρμογές στον τομέα των νανοϋλικών, ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού τους.

2.19 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στην πληθώρα επιστημονικών ειδικοτήτων και ενδιαφερομένων τομέων αντιστοιχεί μεγάλος αριθμός ενδεδειγμένων κοινοτικών νομικών και ρυθμιστικών μέσων (περισσότερα από 90): η εκτεταμένη διαφάνεια των κοινοτικών διατάξεων και η ευχερής κατανόησή τους από τους πολίτες/καταναλωτές ενδέχεται να παρεμποδίσουν εξαιτίας της πολυπλοκότητάς τους.

2.20 Η προσπάθεια εκλαίκευσης των νομικών διατάξεων, η δημιουργία ενός ειδικά αφιερωμένου διαλογικού ιστοτόπου, η εφαρμογή της συμμετοχικής δημοκρατίας με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και η διάδοση οδηγών ορθής πρακτικής, θα μπορούσαν να διευκολύνουν την κατανόηση του ρυθμιστικού πλαισίου ιδίως από τις ΜΜΕ, τους καταναλωτές και τους πολίτες.

2.21 Ένα βέλτιστο σύστημα διακυβέρνησης οφείλει να είναι σε θέση να διατηρεί ισορροπία μεταξύ των πολλαπλών πτυχών της υπεύθυνης ανάπτυξης των νανοϋλικών. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διαμορφωθεί μια μόνιμη δομή αναφοράς, βάσει μεταξύ άλλων και των αποτελεσμάτων του Ευρωπαϊκού Παρατηρητήριου των Νανοτεχνολογιών, το οποίο δρομολογήθηκε το 2008 ως σχέδιο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ ⁽¹²⁾: στόχος του εν λόγω Παρατηρητήριου είναι να παρέχει αξιόπιστες, πλήρεις και υπεύθυνες αναλύσεις βασισμένες σε έγκυρα επιστημονικά και οικονομικά στοιχεία, να εξετάζει τα θέματα ηθικής, να προβλέπει τους δυνητικούς κινδύνους για το περιβάλλον, την υγεία και την ασφάλεια (ΠΥΑ) και να αναπτύσσει νέα πρότυπα.

2.22 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η πολυπλοκότητα, η ταχεία εξέλιξη και ο εγκάρσιος επιστημονικός χαρακτήρας των νανοτεχνολογιών επιβάλλουν μια πολυτομεακή (ρυθμιστική, δεοντολογική και κοινωνική) προσέγγιση: η προσέγγιση αυτή είναι απολύτως αναγκαία για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων όσον αφορά τη διαχείριση του κινδύνου, βασισμένων σε αξιόπιστες, πλήρεις και υπεύθυνες αναλύσεις με στόχο την οργάνωση, την τεκμηρίωση και την κοινοποίηση, με έγκυρο τρόπο, εκτεταμένων πληροφοριών σχετικά με τα επεξεργασμένα νανοϋλικά.

⁽¹²⁾ Πρβλ. «Παρατηρητήριο N&N» ΣΧΕΔΙΟ 7ΠΠ.

3. Οι προτάσεις της Επιτροπής

3.1 Κατά την άποψη της Επιτροπής κρίνεται ειδικότερα σκόπιμο:

- να επανεξεταστούν τα έγγραφα που συμβάλλουν στην εφαρμογή, ιδίως σε σχέση με την εκτίμηση της επικινδυνότητας, τα οποία έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας, με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα ναούλικά και ότι γίνεται βέλτιστη αξιοποίηση των νέων πληροφοριών·
- να κληθούν οι αρχές και οι υπηρεσίες να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή σε κινδύνους που συνδέονται με ναούλικά, εκεί όπου η παραγωγή και η εμπορία υπόκεινται σε έλεγχο πριν από τη διάθεση στην αγορά·
- να εφαρμοστούν στην έρευνα των N&N οι κατευθυντήριες γραμμές που προάγουν μια πιο υπεύθυνη και ανοικτή προσέγγιση και οι οποίες ορίζονται στον κώδικα δεοντολογίας για την υπεύθυνη έρευνα·
- να εξεταστεί η δυνατότητα της υποχρέωσης υποβολής σε συστηματικό έλεγχο πριν από τη διάθεσή τους στην αγορά για ιατρικά βοηθήματα τα οποία ενέχουν κινδύνους που συνδέονται με ναούλικά·
- να τελειοποιηθεί περαιτέρω το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο που καλύπτει τα ναούλικά, ειδικά όσον αφορά τις μεθόδους δοκιμής και τις μεθόδους εκτίμησης της επικινδυνότητας·
- να επέλθει ταχεία βελτίωση της επιστημονικής γνωστικής βάσης, ιδίως όσον αφορά τα ακόλουθα: τα στοιχεία για τις τοξικές και οικοτοξικές επιδράσεις και τις μεθόδους δοκιμής για την παραγωγή αυτών των στοιχείων· τα στοιχεία σχετικά με χρήσεις και εκθέσεις καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των ναούλικών ή των προϊόντων που περιέχουν ναούλικά· τον χαρακτηρισμό των ναούλικών· την ανάπτυξη ενιαίων προτύπων και ονοματολογίας και τις τεχνικές αναλυτικής μέτρησης· τα θέματα που αφορούν την επαγγελματική υγεία·
- να ενισχυθεί η δυνατότητα να χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο τα εξής: μηχανισμοί διασφάλισης και παρακολούθησης της υγείας, καθώς και ελέγχου της αγοράς τροφίμων, ζωοτροφών και παρασιτοκτόνων· επίσημες αντιρρήσεις κατά προτύπων· μέτρα προφύλαξης που βασίζονται είτε σε νέα στοιχεία είτε στην επανεξέταση υφιστάμενων στοιχείων· διαδικασίες επαγρύπνησης και αμοιβαία ανταλλαγή πληροφοριών, συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης κ.ά.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι για την υπεύθυνη ανάπτυξη και χρήση των νανοεπιτημών και των ναούλικών (N&N), η οποία αποτελεί την αιχμή του δόρατος της Ευρώπης για την αντιμετώπιση της πρόκλησης της οικονομικής και κοινωνικής πρόοδου σε παγκόσμια κλίμακα, είναι απολύτως αναγκαίο να υιοθετηθεί – ήδη από το

αρχικό στάδιο της εν λόγω διαδικασίας – μια πολυτομεακή προσέγγιση ικανή να διασφαλίσει μόνιμο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, ως προαπαιτούμενο για την αποδοχή της.

4.2 Παρότι η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την προσπάθεια της Επιτροπής για την ανάλυση της πληθώρας των υφιστάμενων κοινοτικών μέτρων, θεωρεί ωστόσο ότι η εν λόγω ανάλυση χρήζει περαιτέρω ανάπτυξης σε ένα συνεκτικό πλαίσιο προκειμένου να παρασχεθεί μια διαφανής και φιλική προς το χρήστη βάση που είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση διαρθρωμένου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, διαλόγου ο οποίος έχει επανειλημμένως ζητηθεί από την ΕΟΚΕ ⁽¹³⁾.

4.3 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να προαχθεί η πρόβλεψη για την εκτίμηση των νανοτεχνολογικών κινδύνων, καθώς και ένα ολοκληρωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο αναφοράς και ένα συνδεδεμένο σύστημα διακυβέρνησης σε διεθνές επίπεδο, προκειμένου να δοθούν σαφείς, αξιόπιστες, και πλήρεις απαντήσεις και να καταστεί δυνατό να διερευνηθεί ο αντίκτυπος σε θέματα ηθικής, οι δυνητικοί κίνδυνοι για το περιβάλλον, την υγεία και την ασφάλεια (ΠΥΑ) και η ενδεχόμενη εξέλιξή τους.

4.4 Η ΕΟΚΕ ζητεί επομένως να αναπτυχθεί περαιτέρω η κοινοτική πρωτοβουλία κατά τρόπο ώστε:

- να εξασφαλιστεί ένα συνεκτικό πλαίσιο, φιλικό προς το χρήστη, εντός του οποίου να εμπίπτουν οι διάφορες κοινοτικές ρυθμίσεις επί του θέματος·
- να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν οι νεοεμφανιζόμενες ανάγκες των φορέων της αγοράς, των εποπτικών αρχών, των εργαζομένων του κλάδου και των τελικών χρηστών, μέσω της δυναμικής χαρτογράφησης των αναγκών και των χασμάτων, καθώς και του καθορισμού των ενεργειών που απαιτείται να αναληφθούν προς το σκοπό αυτό στο επίπεδο τόσο της ΕΕ όσο και των κρατών μελών·
- να δημιουργηθεί μια μόνιμη ευρωπαϊκή δομή αναφοράς για τις N&N και τα ναούλικά, με έναν ευρωπαϊκό πόλο παραγωγής και συντονισμού ⁽¹⁴⁾ ο οποίος να καλύπτει επίσης τις πτυχές της εκτίμησης και της πρόληψης των κινδύνων·
- να ενισχυθεί η δράση στον τομέα της διεπιστημονικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με παράλληλη ενσωμάτωση της εκτίμησης και της πρόληψης των κινδύνων, καθώς και των σχετικών υποδομών αριστείας·
- να αναληφθεί μια ευρωπαϊκή δράση για τη συγκριτική αξιολόγηση των πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται ενόψει της εκτίμησης και της πρόληψης των κινδύνων στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ, στην Ιαπωνία και στις αναδυόμενες οικονομίες·

⁽¹³⁾ Πρβλ. υποσημείωση 6 και 7.

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 185 της 8.8.2006, σ. 1.

- να ανακτηθεί η ηγετική θέση της Ευρώπης όσον αφορά τις βιώσιμες και ασφαλείς εφαρμογές της νανοτεχνολογίας σε θέματα μετρολογίας και δοκιμών πιστοποίησης των ήδη υφισταμένων και των νέων πρωτοκόλλων, επιδιώκοντας μεταξύ άλλων και την προώθηση της έρευνας πριν και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας θέσπισης τεχνικών κανόνων·
  - να υποστηριχθεί η τεχνική και ρυθμιστική τυποποίηση με σαφείς και διαφανείς εξουσιοδοτήσεις για στόχο τη διεθνή προβολή του συγκεκριμένου έργου στο πλαίσιο των εργασιών της Τεχνικής Επιτροπής ISO/TC 229, προκειμένου να διευκολυνθούν οι παγκόσμιες εμπορικές συναλλαγές·
  - να καθιερωθεί η διεξαγωγή διαρθρωμένου διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, εδραζόμενου σε στέρεες και διαφανείς βάσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η ενιαία στάση της Ευρώπης σε έναν τομέα που είναι ζωτικής σημασίας για το μέλλον μας σε διεθνές επίπεδο.
- 4.5 Η ΕΟΚΕ ζητά να συμπεριληφθεί στην έκθεση του 2009 – η οποία προβλέπεται από το σχέδιο δράσης για τη νανοτεχνολογία 2005-2009 – ένα κεφάλαιο ειδικά αφιερωμένο στην επιτελεσθείσα πρόοδο έναντι των ρυθμιστικών πτυχών για την εκτίμηση και την πρόληψη των κινδύνων, στην αποτελεσματικότητα των πρωτοκόλλων δοκιμών και στις σχετικές εξελίξεις, καθώς και στις νέες προτεραιότητες για την ανάληψη δράσης.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 77/91/ΕΟΚ, 78/855/ΕΟΚ και 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2005/56/ΕΚ όσον αφορά τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και τεκμηρίωσης σε περίπτωση συγχωνεύσεων και διασπάσεων»

COM(2008) 576 τελικό — 2008/0182 (COD)

(2009/C 218/05)

Στις 16 Οκτωβρίου 2008 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 44 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 77/91/ΕΟΚ, 78/855/ΕΟΚ και 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 2005/56/ΕΚ όσον αφορά τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων και τεκμηρίωσης σε περίπτωση συγχωνεύσεων και διασπάσεων»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση εισηγητική έκθεση της κ. SÁNCHEZ MIGUEL.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Σύνοψη και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ έχει κάνει επανειλημμένα έκκληση για απλούστευση του κοινοτικού νομοθετικού κεκτημένου. Πράγματι, η επικάλυψη ισχυουσών νομοθετικών ρυθμίσεων με τροποποιήσεις δημιουργεί δυσκολίες στην εφαρμογή τους και σε πολλές περιπτώσεις υπέρμετρη γραφειοκρατία, που περιορίζει την ομαλή λειτουργία των ρυθμιζόμενων φορέων.

1.2 Η ΕΟΚΕ έχει επίσης δηλώσει, ωστόσο, ότι αυτή η διαδικασία απλούστευσης δεν πρέπει να συντελεί στην απορρύθμιση ή στη μείωση της ασφάλειας δικαίου που πρέπει να διέπει κάθε τομέα στην ΕΕ.

1.3 Η νομική ρύθμιση της ενιαίας αγοράς και οι σχέσεις μεταξύ των οικονομικών και των κοινωνικών φορέων στην Ευρώπη επέτρεψαν, αφενός, να εναρμονιστούν οι διάφορες νομοθεσίες και, αφετέρου, να καταστεί δυνατή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των κεφαλαίων, χωρίς να περισταλούν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων μερών.

1.4 Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη και τις συνέπειες της ανεπαρκούς ρύθμισης και διαφάνειας σε ορισμένους από τους σημαντικότερους φορείς της ενιαίας αγοράς, πιστεύουμε ότι η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογεί αν οι τροποποιήσεις που προτείνει για σκοπούς απλούστευσης θα έχουν μόνο θετικά αποτελέσματα και θα μειώσουν το οικονομικό κόστος ή αν ενδέχεται, αντίθετα, να έχουν επιπτώσεις στην ασφάλεια δικαίου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων μέσω συγχωνεύσεων ή διασπάσεων.

1.5 Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να διαχωριστούν σαφώς οι κανόνες που ρυθμίζουν τις ευρωπαϊκές ΜΜΕ, οι οποίες αποτελούν την πλειοψηφία των επιχειρηματικών οργανώσεων

στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, από εκείνους που αφορούν τις μεγάλες εταιρείες και ιδίως εκείνες που αντλούν χρηματοδοτικούς πόρους μέσω των χρηματιστηριακών αγορών. Πράγματι, θα μπορούσε να νομιστεί ότι η απαίτηση ομοφωνίας για πολλές από τις προτεινόμενες διατάξεις αφορά τις μικρές και μεσαίες κεφαλαιουχικές εταιρείες, αφού διαφορετικά θα ήταν αδιανόητη.

1.6 Μέχρι να γίνει αυτός ο διαχωρισμός, θα πρέπει να διατηρηθούν οι ρυθμίσεις που αφορούν τις εγγυήσεις, όχι μόνο για τους μετόχους, αλλά και για τους πιστωτές και τους υπαλλήλους, και να αναζητηθούν μέτρα στήριξης των ΜΜΕ, για να ελαφρυνθεί η οικονομική επιβάρυνση που επιβάλλει η συμμόρφωσή τους με την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Εισαγωγή

2.1 Ένα από τα σημαντικότερα μελήματα της Επιτροπής σε σχέση με την ενιαία αγορά ήταν να καθιερώσει μια διαδικασία για την απλούστευση της κοινοτικής νομοθεσίας και, ιδιαίτερα, του διοικητικού φόρτου που επιβάλλει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτές οι επιχειρήσεις είναι στην πλειοψηφία τους ΜΜΕ, ενώ πολλές από τις υποχρεώσεις που περιέχουν οι οδηγίες για τον τομέα του εταιρικού δικαίου αφορούν στις μεγάλες κεφαλαιουχικές εταιρείες, που αντλούν χρηματοδοτικούς πόρους από τη χρηματιστηριακή αγορά.

2.2 Στο εαρινό Συμβούλιο του 2007 ⁽¹⁾ εγκρίθηκε το πρόγραμμα δράσης για την απλούστευση και τη μείωση του διοικητικού φόρτου που παρακωλύει άσκοπα τις οικονομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων και τέθηκε ως στόχος να μειωθεί αυτός ο φόρτος κατά 25 % έως το 2012.

⁽¹⁾ Συμπεράσματα της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών, έγγραφο 7224/07, σ. 9.

2.3 Στον πλαίσιο του εταιρικού δικαίου, έχουν ήδη υποβληθεί προτάσεις απλούστευσης σε δύο τομείς: το ουσιαστικό δίκαιο, στην αποκαλούμενη 1η οδηγία περί συστάσεως ανώνυμου εταιρείας ⁽¹⁾ και τη 2η οδηγία για τη διατήρηση και τις μεταβολές του κεφαλαίου της ⁽²⁾, και τις οδηγίες δικονομικού δικαίου ⁽³⁾ που αφορούν ιδίως τα λογιστικά πρότυπα και τις απαιτήσεις πληροφόρησης από πλευράς των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών.

2.4 Από τις οδηγίες των οποίων προτείνεται τώρα η τροποποίηση, δύο έχουν ήδη αποτελέσει αντικείμενο προτάσεων απλούστευσης: η 3η οδηγία, που αφορά τις συγχωνεύσεις ανώνυμων εταιρειών, και η 6η οδηγία, που διέπει τις διασπάσεις τους ⁽⁴⁾, σε σχέση με ένα πολύ σημαντικό θέμα: την παρέμβαση ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων στις περιπτώσεις συγχώνευσης ή διάσπασης ανώνυμων εταιρειών. Η ΕΟΚΕ έχει εκφραστεί επικριτικά για αυτό το θέμα ⁽⁵⁾, πιστεύοντας ότι η απουσία αντικειμενικού κριτή εκτός της εταιρείας θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντα τρίτων μερών, των πιστωτών και των υπαλλήλων της.

3. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Η πρόταση οδηγίας που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης επηρεάζει άμεσα τρεις οδηγίες: την 3η οδηγία περί των συγχωνεύσεων ανώνυμων εταιρειών, την 6η οδηγία για τις διασπάσεις τους και, τέλος, την οδηγία για τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις, η οποία εγκρίθηκε πιο πρόσφατα ⁽⁶⁾. Επιπλέον, τροποποιεί έμμεσα τη 2η οδηγία ⁽⁷⁾, διότι, εισάγοντας στους κανόνες για τις συγχωνεύσεις και τις διασπάσεις την απαλλαγή από την υποχρέωση έκθεσης πραγματογνωμοσύνης για τις εισφορές σε είδος, τροποποιεί τους κανόνες για τη μεταβολή του κεφαλαίου που περιέχονται στην εν λόγω οδηγία.

3.2 Σε γενικές γραμμές, τα μέτρα απλούστευσης που προτείνονται στις τρεις οδηγίες αφορούν:

- τη μείωση των απαιτήσεων πληροφόρησης για τα σχέδια συγχώνευσης ή διάσπασης·
- τις υποχρεώσεις δημοσίευσης και τεκμηρίωσης των σχεδίων συγχώνευσης ή διάσπασης έναντι των μετόχων·
- τους κανόνες για την προστασία των πιστωτών.

3.3 Τόσο η 3η όσο και η 6η οδηγία επιβάλλουν επί του παρόντος την υποβολή τριών εκθέσεων: μιας έκθεσης των διοικητικών οργάνων των εταιρειών σχετικά με τα οικονομικά και τα νομικά αίτια της συγχώνευσης ή της διάσπασης, μία έκθεση ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων και μία λογιστική κατάσταση, στην περίπτωση που οι ετήσιοι λογαριασμοί είναι παλαιότεροι του εξαμήνου. Και τα τρία αυτά έγγραφα πρέπει να εγκριθούν από τη γενική συνέ-

λευση κάθε επιχείρησης που συμμετέχει στη συγχώνευση ή τη διάσπαση.

3.4 Η πρόταση μειώνει αυτές τις υποχρεώσεις, καθιερώνοντας απαλλαγή από τη γραπτή έκθεση της διοίκησης όταν υπάρχει ομόφωνη παραίτηση των μετόχων από αυτό το δικαίωμα, ενώ για τη λογιστική κατάσταση εφαρμόζονται οι κανόνες που θεσπίστηκαν στην οδηγία για τη διαφάνεια ⁽⁸⁾, εφόσον οι εταιρείες έχουν εισηγμένες κινητές αξίες.

3.5 Όσον αφορά την τροποποίηση της 2ης οδηγίας, που αφορά τις μεταβολές του κεφαλαίου, προτείνεται η απαλλαγή των εταιρειών από την υποχρέωση υποβολής έκθεσης πραγματογνωμοσύνης σχετικά με τις συνεισφορές σε είδος.

3.6 Μια σημαντική πρόταση σχετικά με τη δημοσίευση των εκθέσεων για τις συγχωνεύσεις και τις διασπάσεις είναι η χρήση των νέων τεχνολογιών και του Διαδικτύου για τη δημοσιοποίησή τους.

3.7 Όσον αφορά την προστασία των πιστωτών, τροποποιείται το δικαίωμά τους να αντιτεθούν στις πράξεις συγχώνευσης ή διάσπασης μέχρις ότου λάβουν εγγυήσεις για την ικανοποίηση των αξιώσεών τους, το οποίο προτείνεται να καταργηθεί. Ωστόσο, στις περιπτώσεις διασυνοριακών συγχωνεύσεων, διατηρείται, για την προστασία τους, η υποχρέωση κατάρτισης έκθεσης πραγματογνωμοσύνης για τις εισφορές σε είδος, προκειμένου να προσδιοριστεί μια αξία που μπορεί να διεκδικηθεί δικαστικά στα διάφορα κράτη όπου έχουν την έδρα τους οι εταιρείες.

4. Παρατηρήσεις για την πρόταση τροποποίησης

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί γενικά θετική την απλούστευση της κοινοτικής νομοθεσίας και πιο συγκεκριμένα του εταιρικού δικαίου, λόγω του διοικητικού φόρτου που επιβάλλει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα στις ΜΜΕ, που αποτελούν σημαντικό μέρος του οικονομικού ιστού της ΕΕ. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ότι αυτή η διαδικασία απλούστευσης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να μειώσει την ασφάλεια δικαίου της οποίας πρέπει να απολαύουν όλοι οι φορείς της ενιαίας αγοράς.

4.2 Κατανοούμε το ενδιαφέρον της Επιτροπής για την προστασία των μετόχων ως ιδιοκτητών της επιχείρησης, αλλά σε κάθε νόμιμη πράξη δεν πρέπει να λησμονούνται και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι των οποίων τα νόμιμα συμφέροντα ενδέχεται να διγούν. Επί αυτού του θέματος, κατανοούμε –και υποστηρίζουμε– τη θέση που έλαβε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ⁽⁹⁾, το οποίο υπενθύμισε την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερόμενων μερών (επενδυτών, ιδιοκτητών, πιστωτών και υπαλλήλων). Πρόκειται για μια θέση την οποία η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει και στο παρελθόν ⁽¹⁰⁾ και την οποία τώρα επαναλαμβάνει, προκειμένου να διατηρηθεί η διαφάνεια και η εμπιστοσύνη των οικονομικών και των κοινωνικών φορέων στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά.

⁽¹⁾ Οδηγία 68/151/ΕΟΚ (ΕΕ L 65 της 14.3.1968, σελ. 8), που τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2003/58/ΕΚ (ΕΕ L 221 της 4.9.2003, σελ. 13).

⁽²⁾ Οδηγία 77/91/ΕΟΚ, (ΕΕ L 26 της 31.1.1977, σελ. 1) που τροποποιήθηκε με την οδηγία 2006/68/ΕΚ (ΕΕ L 264 της 25.9.2006, σελ. 32).

⁽³⁾ Λογιστικά πρότυπα και απαιτήσεις διαφάνειας των εκδοτριών εταιρειών: Οδηγία 2004/109/ΕΚ (ΕΕ L 390 της 31.12.2004, σελ. 38).

⁽⁴⁾ Οδηγία 2007/63/ΕΚ (ΕΕ L 300 της 17.11.2007, σελ. 47) για την τροποποίηση των οδηγιών 78/855/ΕΟΚ και 82/891/ΕΟΚ όσον αφορά την απαίτηση για τη σύνταξη έκθεσης από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης ανώνυμων εταιρειών.

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση CESE: ΕΕ C 175 της 27.7.2007, σελ. 33.

⁽⁶⁾ Οδηγία 2005/56/ΕΚ σχετικά με τις διασυνοριακές συγχωνεύσεις κεφαλαιουχικών εταιρειών (ΕΕ L 310 της 25.11.2005, σελ. 1).

⁽⁷⁾ Οδηγία 77/91/ΕΟΚ.

⁽⁸⁾ Οδηγία 2004/109/ΕΚ για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά.

⁽⁹⁾ Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Α6-0101/2008.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 117 της 30.4.2004 σελ. 43.

4.3 Όσον αφορά την προτεινόμενη απλούστευση των απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η δημοσίευση των εγγράφων που πρέπει να τίθενται στη διάθεση των μετόχων και των πιστωτών στο Διαδίκτυο αντί για το μητρώο των εταιρειών (απλούστευση που αφορά και τις διασυννοιακές συγχωνεύσεις), θα πρέπει να διατυπωθούν ορισμένες κριτικές παρατηρήσεις. Πρώτον, ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί πως αυτή η τροποποίηση προστατεύει τα δικαιώματα των μετόχων και των πιστωτών, επειδή χάνει τον δημόσιο χαρακτήρα που απορρέει από ένα μητρώο και, δεύτερον, ότι χάνεται η δυνατότητα χρήσης αυτών των πληροφοριών ως αποδεικτικών στοιχείων σε οποιαδήποτε ένδικη διαφορά. Πιστεύουμε ότι η διαφάνεια των πράξεων αυτού του τύπου πρέπει να υπερισχύει της εξοικονόμησης κόστους· θεωρούμε, συνεπώς, ότι χρειάζεται αποτελεσματικότερη διασφάλιση αυτής της αρχής.

4.4 Αντιθέτως, συμφωνούμε ότι δεν χρειάζεται διπλασιασμός της λογιστικής κατάστασης στην περίπτωση των εισηγμένων εταιρειών⁽¹⁾, αφού οι καταστάσεις αυτές καταρτίζονται, όχι μόνο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, αλλά και με την παρέμβαση των χρηματιστηριακών αρχών. Εντούτοις, η διεύρυνση αυτής της απλούστευσης και στις μη εισηγμένες εταιρείες, εάν υπάρχει ομοφωνία όλων των μετόχων όλων των συμμετεχουσών εταιρειών, φαίνεται ότι στρεβλώνει τον σκοπό της ρύθμισης. Αν δηλαδή υπάρχει ήδη λογιστική κατάσταση που έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις νόμιμες διατάξεις, δεν είναι αναγκαίο να επαναληφθεί, αλλά δεν είναι αυτό το νόημα του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο β) της 3ης οδηγίας, που απαλλάσσει από την υποχρέωση λογιστικής κατάστασης εάν υπάρχει σχετική ομοφωνία των μετόχων.

4.5 Ένα ζήτημα που μας φαίνεται ανησυχητικό είναι η προτεινόμενη τροποποίηση της 2ης οδηγίας 77/91/ΕΟΚ, η οποία προ-

στίθεται στις προηγούμενες. Προτείνεται να μην εφαρμόζεται το άρθρο 10, που αφορά τις εισφορές σε είδος και την αξιολόγησή τους από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, και να εφαρμόζονται συγκεκριμένοι κανόνες στην κατάρτιση της έκθεσης των εμπειρογνομόνων. Κατανοούμε ότι η έκθεση αυτή καθορίζει το μέρος του κεφαλαίου που αντιστοιχεί σε κάθε μέτοχο και ότι το κεφάλαιο είναι το μέτρο της ευθύνης που υπέχει κάθε εταιρεία έναντι τρίτων. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της όσον αφορά τη διαφάνεια και, ιδιαίτερα, τις εγγυήσεις που πρέπει να δοθούν σε όλους τους ενδιαφερόμενους και επηρεαζόμενους από τις πράξεις. Είναι κακή αρχή να μην υπάρχει τουλάχιστον μια «αντικειμενική» έκθεση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, όπως αυτή αντανακλάται στην ονομαστική αξία του εταιρικού της κεφαλαίου.

4.6 Τέλος, η δυνατότητα των πιστωτών να αντιτίθενται στις πράξεις συγχώνευσης ή διάσπασης, μέχρις ότου λάβουν εγγύηση της ικανοποίησης των θεμιτών τους αξιώσεων έναντι των εταιρειών που συμμετέχουν στις εν λόγω νομικές πράξεις, ήταν ένας τρόπος εξασφάλισης της αξιοπιστίας και της ομαλότητας των εμπορικών συναλλαγών. Ο περιορισμός αυτής της εγγύησης, με τη θέσπιση της υποχρέωσης των πιστωτών να ζητήσουν αυτές τις εγγυήσεις από «την αρμόδια διοικητική ή δικαστική αρχή» και «να αποδείξουν αξιόπιστα ότι λόγω της προτεινόμενης συγχώνευσης η ικανοποίηση των αξιώσεών τους διατρέχει κίνδυνο και ότι κανένα επαρκές μέτρο προστασίας δεν έχει ληφθεί από την εταιρεία» (άρθρο 12 παράγραφος 2 της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ). Αυτή η αντιστροφή του βάρους της απόδειξης πρέπει να μας κάνει να αναρωτηθούμε για τη σκοπιμότητα αυτής της τροποποίησης, η οποία θα περιπλέξει περισσότερο συνηθισμένες μέχρι σήμερα εμπορικές πράξεις και ενδέχεται να αυξήσει τις πράξεις που τελούνται με νομικά δεσμευτικές εγγυήσεις.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Mario SEPI

(¹) Οδηγία 2004/109/ΕΚ για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά .

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ»

COM(2008) 627 τελικό — 2008/0190 (COD)

(2009/C 218/06)

Την 30η Οκτωβρίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 47, σημείο 2, πρώτη και τρίτη πρόταση και του άρθρου 95 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση για οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος, για την τροποποίηση των οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/48/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2000/46/ΕΚ»

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. MORGAN.

Κατά την 451η σύνοδο ολομελείας της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 156 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η σταδιακή εφαρμογή της ηλεκτρονικής επεξεργασίας δεδομένων στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το ηλεκτρονικό χρήμα αποτελεί ήδη πραγματικότητα. Οι επιταγές διαβάζονται και διαχωρίζονται ηλεκτρονικά, οι δε πιστωτικές και οι χρεωστικές κάρτες διαβάζονται ηλεκτρονικά από αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές, ειδικά τερματικά στα σημεία πώλησης και από άλλα είδη μέσου πληρωμής. Όλες αυτές οι εφαρμογές βασίζονται στο διαθέσιμο πιστωτικό υπόλοιπο ενός τραπεζικού λογαριασμού, το οποίο ενδέχεται να περιορίζεται από τις καταθέσεις ή να καθορίζεται από την τράπεζα (π.χ. για τις πιστωτικές κάρτες). Σε όλες τις περιπτώσεις, η τράπεζα έχει διεξαγάγει έρευνα προκειμένου να καθορίσει την πιστοληπτική ικανότητα και την καλή πίστη του πελάτη τους και έχει προβεί αναλόγως στην έκδοση μπλοκ επιταγών και πιστωτικών καρτών. Η πρόσβαση στο εν λόγω σύστημα ηλεκτρονικής πίστωσης εξαρτάται από την πιστοληπτική ικανότητα. Πολλοί τομείς της κοινότητας – που είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες – δεν είναι επιλέξιμοι να συμμετάσχουν.

1.2 Το ηλεκτρονικό χρήμα (e-M) διαφέρει, καθότι δεν εξαρτάται από την πίστωση και απαιτεί προπληρωμή. Η προπληρωμή μετατρέπεται ακολούθως σε ηλεκτρονικό υποκατάστατο των μετρητών και αποθηκεύεται σε ηλεκτρονικά μέσα που διαχειρίζεται ένας εκδότης ηλεκτρονικού χρήματος. Τα ηλεκτρονικά μέσα που περιέχουν την πληρωμή μπορούν να είναι είτε φορητά, συνήθως με τη μορφή προπληρωμένης κάρτας, είτε αποθηκευμένα σε επιγραμμικό περιβάλλον και προσβάσιμα μέσω του διαδικτύου. Το ηλεκτρονικό χρήμα επιτρέπει πληρωμές χωρίς την καταβολή μετρητών για (κατά κύριο λόγο) μικρότερα ποσά σε ποικίλα περιβάλλοντα, όπως σημεία πώλησης, ή επιγραμμικά μέσω κινητής ή διαδικτυακής επικοινωνίας. Η κατοχή ηλεκτρονικού χρήματος δεν συνδέεται άμεσα με την πιστοληπτική ικανότητα. Το μοναδικό απαιτούμενο είναι η ικανότητα πραγματοποίησης της προπληρωμής.

1.3 Το ηλεκτρονικό χρήμα δεν αναμένεται να καλύψει ποτέ όλες τις ανάγκες τις οποίες εξυπηρετεί το χρήμα. Δύσκολα θα αντικαταστήσει τα μετρητά που φυλάμε στο σπίτι μας, ενδέχεται ωστόσο να χρησιμοποιήσει στις συναλλαγές για τις οποίες έχουμε μαζί μας κέρματα και τραπεζογραμμάτια. Σε κάθε περίπτωση, η μέχρι σήμερα υιοθέτηση του ηλεκτρονικού χρήματος είναι πολύ αργή. Οι επιτυχημένες πρωτοβουλίες συνδέθηκαν με εξελίξεις στην κοινωνία των πληροφοριών. Το ηλεκτρονικό χρήμα θα πρέπει να εξελιχθεί παράλληλα με την κοινωνία των πληροφοριών. Θα πρέπει να καταστεί το χρήμα της κοινωνίας των πληροφοριών. Η μελλοντική υιοθέτησή του θα εξαρτηθεί από τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και την τεχνική καινοτομία στην κοινωνία των πληροφοριών. Σκοπός της οδηγίας αυτής είναι να αρθούν τα εμπόδια στην εφεύρεση και την καινοτομία. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τον εν λόγω στόχο.

1.4 Στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιλήφθηκε ότι οι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος ήταν μόνον πιστωτικά ιδρύματα και επεδίωξε τη διεύρυνση του πεδίου άσκησης των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες. Προκειμένου να αναπτυχθεί η αγορά, η Επιτροπή θέσπισε την οδηγία για το ηλεκτρονικό χρήμα (2000/46/ΕΚ) (ΟΗΧ) για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μη πιστωτικών ιδρυμάτων (ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος) στην αγορά ηλεκτρονικού χρήματος.

1.5 Στόχος της οδηγίας για το ηλεκτρονικό χρήμα ήταν η δημιουργία ενός ρυθμιστικού καθεστώτος, ανάλογου του επιπέδου κινδύνου που διατρέχουν τα νέα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και στο πλαίσιο του οποίου θα μπορούσαν να γνωρίσουν άνθιση η τεχνολογία και η καινοτομία. Το αποτέλεσμα δεν χαρακτηρίστηκε από ιδιαίτερη επιτυχία. Το ηλεκτρονικό χρήμα απέχει ακόμη πολύ από την εκπλήρωση των εν δυνάμει οφελών που αναμένονταν από αυτό και ακόμη δεν θεωρείται αξιόπιστο εναλλακτικό μέσο έναντι των μετρητών.

1.6 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προέβη σε εκτενή επισκόπηση των εξελίξεων στον τομέα του ηλεκτρονικού χρήματος. Κατέληξε ότι ορισμένες από τις διατάξεις της ΟΗΧ παρακώλυαν την ανάπτυξη της αγοράς ηλεκτρονικού χρήματος, παρεμποδίζοντας την τεχνολογική καινοτομία. Κατά την διαδικασία διαβούλευσης και αξιολόγησης εντοπίστηκαν δύο βασικά ζητήματα ανησυχίας. Το πρώτο αφορούσε τον ασαφή ορισμό του ηλεκτρονικού χρήματος και το πεδίο εφαρμογής της ΟΗΧ. Το δεύτερο ζήτημα ανησυχίας σχετιζόταν με το νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει το καθεστώς προληπτικής εποπτείας και την εφαρμογή κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος. Το συμπέρασμα της επισκόπησης ήταν ότι οι περισσότερες διατάξεις της ΟΗΧ χρήζουν τροποποίησης, οπότε αποφασίστηκε η αντικατάσταση της υφιστάμενης οδηγίας με νέα οδηγία, το σχέδιο της οποίας, COM(2008)627 τελικό, αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

1.7 Στόχος της εν λόγω οδηγίας είναι να επιτρέψει τον σχεδιασμό νέων, καινοτόμων και ασφαλών υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, να διευκολύνει την πρόσβαση νέων παραγόντων στην αγορά και να προωθήσει τον ουσιαστικό και αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στην αγορά. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η πρωτοβουλία αυτή είναι επίκαιρη, διότι η συμμετοχή των καταναλωτών στην κοινωνία των πληροφοριών σημείωσε εκθετική αύξηση από τα τέλη της τελευταίας δεκαετίας και υφίσταται πλέον ένα επιτακτικό και ανεκπλήρωτο αίτημα για φιλικές προς τους καταναλωτές υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος. Με την οδηγία επιδιώκεται η άρση των εμποδίων στις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που μπορούν να ικανοποιήσουν το αίτημα αυτό.

1.8 Η εισαγωγή ενός ρυθμιστικού καθεστώτος στον χρηματοπιστωτικό τομέα συνιστά ένα θέμα που πρέπει να εξεταστεί, δεδομένης της κρίσης στο τραπεζικό σύστημα και της γενικής ανησυχίας σχετικά με την αναποτελεσματικότητα του συστήματος ρύθμισης των τραπεζών. Παρά τις εν λόγω ανησυχίες, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, καθότι εκτιμά ότι το προτεινόμενο καθεστώς είναι ενδεδειγμένο και αναλογικό. Οι νέοι κανόνες δεν ισχύουν για τις τράπεζες, οι οποίες φέρουν την ευθύνη για την πιστωτική κρίση· η μείωση της απαίτησης περί αρχικού κεφαλαίου εξυπηρετεί μόνον στη μείωση των εμποδίων ως προς την είσοδο· τα αποθεματικά ενός ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος θα είναι ανάλογα με αυτά των τραπεζών· τα χρηματικά ποσά που αντιστοιχούν στις αξιώσεις των χρηστών θα διασφαλίζονται ιδιαίτερος σε ένα περιορισμένο εύρος επενδύσεων· τα σχετικά χρηματικά ποσά αποτελούν ελάχιστο όριο. Εάν καταστούν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, η οδηγία περιέχει διατάξεις για τροποποιήσεις υπό το πρίσμα της εμπειρίας· τα ενεχόμενα χρηματικά ποσά είναι *de minimis*. Εάν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος καταστούν πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, υπάρχουν διατάξεις στην οδηγία για τροποποίηση υπό το πρίσμα της εμπειρίας.

1.9 Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με την προστασία των καταναλωτών και καλεί την Επιτροπή να προβεί σε αλλαγές στην οδηγία σε ό,τι αφορά τους περιορισμούς στην επένδυση του κεφαλαίου κίνησης, την άμεση μετατροπή σε ηλεκτρονικό χρήμα των χρηματικών ποσών που λαμβάνονται, τη διασφάλιση του κεφαλαίου κίνησης σε ιδρύματα υβριδικού χαρακτήρα και την κατάργηση του τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης του ποσού πριν από τη λήξη της σύμβασης ηλεκτρονικού χρήματος.

1.10 Τα μετρητά είναι ανώνυμα. Οι απλές συναλλαγές σε μετρητά δεν συνεπάγονται αποκάλυψη της ταυτότητας του πληρωτή. Τα συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος λειτουργούν είτε ανώνυμα είτε με ταυτοποίηση. Η αύξηση του ορίου αποθηκευμένης αξίας στα 500 ευρώ αναμένεται να καταστήσει το ηλεκτρονικό χρήμα πιο ελκυστικό για πιθανούς χρήστες, είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες. Αν και με ορθολογικά κριτήρια τα όρια αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη έκθεση προς νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε σύγκριση με τα υψηλά χρηματικά ποσά μετρητών, παραμένουν εντούτοις ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με τα προτεινόμενα όρια.

1.11 Τα κέρματα και τα τραπεζογραμμάτια συνεπάγονται ορισμένο κόστος παραγωγής και διαχείρισης για τις τράπεζες και τους εμπόρους. Είναι προφανές ότι το κοινό στην ΕΕ παραμένει προσκολλημένο στα μετρητά ως μέσο πληρωμών και αποθήκευσης αξίας. Στη σημερινή εποχή της αβεβαιότητας σημειώνεται τεράστια αύξηση του αριθμού τραπεζογραμματίων σε κυκλοφορία.

1.12 Η παρούσα οδηγία δεν πρόκειται από μόνη της να αναστρέψει την κατάσταση. Αυτό που θα κάνει, είναι να άρει τα εμπόδια στην επιχειρηματική και τεχνολογική καινοτομία. Καμία αρχή δεν μπορεί να επιβάλει τη χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος από το ευρύ κοινό. Οι τράπεζες μπορούν βεβαίως να πρωτοστατήσουν στην προσπάθεια αυτή, αλλά πέραν του Βελγίου με την κάρτα Proton, δεν φαίνεται να έχουν κάνει μεγάλη πρόοδο. Τα στοιχεία από τις ταξιδιωτικές κάρτες, τις τηλεφωνικές κάρτες και το ηλεκτρονικό εμπόριο αποδεικνύουν σαφώς ότι οι εφαρμογές της κοινωνίας των πληροφοριών τείνουν προς την επέκταση της χρήσης του ηλεκτρονικού χρήματος. Επιπλέον, το ηλεκτρονικό χρήμα αποτελεί συχνά προϊόν μία άλλης επιχείρησης, ως εκ τούτου ο εκδότης ενδέχεται συχνά να μην ασχολείται αποκλειστικά με το ηλεκτρονικό χρήμα, αλλά να είναι μία επιχείρηση υβριδικού χαρακτήρα. Ο σύνδεσμος αυτός μεταξύ ηλεκτρονικού χρήματος και άλλων προτύπων επιχείρησης κρίνεται ζωτικής σημασίας για τη διάδοση του ηλεκτρονικού χρήματος. Η οδηγία εκπονήθηκε για να διευκολύνει τέτοιου είδους εξελίξεις και επομένως έχει τη στήριξη της ΕΟΚΕ.

1.13 Ένα από τα βασικά μέληματα αφορά την κατάρτιση κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να δεχθεί το γεγονός ότι οι δύο οδηγίες τάσσουν αντιφατικά όρια, με αποτέλεσμα να δημιουργείται παράδεκτη νομική σύγχυση. Για να καθιερωθούν τα όρια που τάσσονται στην παρούσα οδηγία, θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως η τρίτη οδηγία που αφορά την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

1.14 Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν θετικές πολιτικές κατά την εφαρμογή της νέας οδηγίας. Είναι σημαντικό να αναπτυχθούν κανόνες κατόπιν διαβούλευσης με τις επιχειρήσεις, όπως επίσης να πλαισιωθούν κατά γένο τρόπο ώστε να μην αποτελούν δυσβάστακτο βάρος τόσο για τους εκδότες του ηλεκτρονικού χρήματος όσο και για τους πελάτες τους, δεδομένου ότι τα εμπλεκόμενα χρηματικά ποσά είναι ελάχιστα. Σύμφωνα με την προσέγγιση που έχει υιοθετηθεί, οι εθνικές αρχές έχουν την ευχέρεια είτε να στηρίξουν είτε να καταργήσουν τη νεοσύστατη αυτή βιομηχανία. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει να στηριχθεί η βιομηχανία σε όλα τα κράτη μέλη.

1.15 Η υπό εξέταση οδηγία είναι σημαντική και ενδέχεται να επιφέρει σοβαρότατες συνέπειες. Η ΕΟΚΕ προτρέπει τους υφιστάμενους και δυνητικούς παράγοντες στον χώρο του ηλεκτρονικού χρήματος να επαναξιολογήσουν τα ισχυρά τους σημεία, τις αδυναμίες, τις ευκαιρίες και τις απειλές υπό το πρίσμα της εν λόγω οδηγίας. Πρόκειται για μια δεύτερη ευκαιρία που δίνεται στην αγορά.

2. Εισαγωγή

Στα σημεία 2.2, 2.3 και 2.4 διευκρινίζονται τα κύρια χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού χρήματος, καθώς και η σχέση του με την κοινωνία των πληροφοριών.

2.1 Υπάρχουν πολλά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο η συμμετοχή των καταναλωτών στην κοινωνία των πληροφοριών οδηγεί στην υιοθέτηση του ηλεκτρονικού χρήματος.

2.2 Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η χρήση της κάρτας με σύστημα ραδιοσυχνικής αναγνώρισης (RFID ⁽¹⁾). Το τσιπ RFID μπορεί να καταγράψει νομισματικές αξίες, ως εκ τούτου χρησιμοποιείται συνήθως ως μέσο πληρωμής για την πρόσβαση σε συστήματα μεταφορών. Το 1997 ξεκίνησε στο Χονγκ Κονγκ η χρήση της κάρτας «Octopus». Πρόκειται για μια επαναφορτιζόμενη ανεπαφική έξυπνη κάρτα με αποθηκευμένη αξία. Χρησιμοποιείται όχι μόνον ως μέσο πληρωμής σε όλες σχεδόν τις δημόσιες συγκοινωνίες στο Χονγκ Κονγκ, αλλά επίσης ως μέσο πληρωμής σε μικροκαταστήματα, σούπερ μάρκετ, ταχυφαγεία, παρκόμετρα, μηχανές αυτόματης πώλησης, κτλ. Το 95 % του πληθυσμού του Χονγκ Κονγκ, ηλικίας 16 έως 65, χρησιμοποιεί τις κάρτες αυτές. Το παράδειγμα αυτό δείχνει πώς η συμμετοχή του καταναλωτή σε μία εφαρμογή της κοινωνία των πληροφοριών οδηγεί στην ευρύτερη ανάπτυξη του ηλεκτρονικού χρήματος. Στο Λονδίνο διατίθεται σήμερα για γενική χρήση στις δημόσιες συγκοινωνίες η ανεπαφική κάρτα RFID «Oyster». Οι χρήστες προσδοκούν την επέκταση της χρήσης της στα πρακτορεία τύπου, τα μικροκαταστήματα και τα ταχυφαγεία που σωρεύονται γύρω από τους συγκοινωνιακούς κόμβους και σταθμούς. Δεδομένης της ευρείας υιοθέτησης των καρτών RFID, είναι βέβαιο ότι αυτού του είδους οι εξελίξεις θα επέλθουν τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και σε άλλα κράτη μέλη.

2.3 Ένα ακόμα πιο ευρέως διαδεδομένο παράδειγμα είναι ο προπληρωμένος λογαριασμός κινητής τηλεφωνίας, που μπορεί ήδη να χρησιμοποιείται για την πληρωμή ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως γραμμών παροχής βοήθειας για προβλήματα σχετικά με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συμμετοχών σε διαγωνισμούς, φιλικών δραστηριοτήτων, διαδραστικών παιχνιδιών, ψυχαγωγίας ενηλίκων, καθώς και υπηρεσιών ειδήσεων και ενημέρωσης. Όπως και στην περίπτωση των προπληρωμένων ταξιδιωτικών καρτών, οι προπληρωμένοι τηλεφωνικοί λογαριασμοί καθορίζονται ως ηλεκτρονικό χρήμα όταν η αποθηκευμένη αξία αρχίζει να γίνεται αποδεκτή και από άλλες επιχειρήσεις, πέραν των φορέων εκμετάλλευσης μεταφορών ή τηλεφωνίας.

2.4 Το διαδίκτυο προωθεί εξίσου το ηλεκτρονικό χρήμα, καθότι το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να ικανοποιεί δύο σημαντικές ανάγκες. Οι περισσότερες εφαρμογές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών στο διαδίκτυο περιλαμβάνουν μία πιστωτική συναλλαγή. Τα πρόσωπα που δεν κάνουν χρήση τραπεζικών υπηρεσιών εξαιρούνται αυτομάτως διότι δεν διαθέτουν πιστωτική ή χρεωστική κάρτα. Χρησιμοποιώντας μία κάρτα ηλεκτρονικού χρήματος μπορούν να επωφεληθούν των πλεονεκτημάτων του διαδικτύου. Έχει σημειωθεί εξάλλου μία σημαντική αύξηση των συναλλαγών στο διαδίκτυο μεταξύ καταναλωτών, η οποία ενθαρρύνεται από οίκους δημοπρασιών, όπως το E-Bay. Η πραγματοποίηση μίας συναλλαγής μεταξύ καταναλωτών με πιστωτική ή χρεωστική κάρτα είναι αδύνατη. Η πληρωμή πρέπει να γίνει με ασφαλές ηλεκτρονικό χρήμα. Για αυτόν το λόγο δημιουργήθηκαν συστήματα όπως το PayPal ⁽²⁾, το οποίο τελεί σε συμβιωτική σχέση με το E-Bay.

2.5 Τα στοιχεία από τις ταξιδιωτικές κάρτες, τις τηλεφωνικές κάρτες και το εμπόριο μέσω του διαδικτύου δείχνουν ότι οι εφαρμογές της κοινωνίας των πληροφοριών επεκτείνουν τη χρήση του ηλεκτρονικού χρήματος. Καταδεικνύουν επίσης ότι το ηλεκτρονικό χρήμα μπορεί να είναι υποπροϊόν μίας άλλης επιχείρησης, επομένως ο εκδότης του ηλεκτρονικού χρήματος ενδέχεται να είναι μία επιχείρηση υβριδικού χαρακτήρα. Ο σύνδεσμος αυτός μεταξύ του ηλεκτρονικού χρήματος και μίας άλλης επιχείρησης κρίνεται ζωτικής σημασίας για την διάδοση του ηλεκτρονικού χρήματος. Η οδηγία έχει καταρτισθεί αναλόγως.

2.6 Πιστωτικά ιδρύματα όπως τράπεζες διαθέτουν όλα τα αναγκαία χαρακτηριστικά ώστε να είναι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος και λειτουργούν στο πλαίσιο επαρκών καθεστώτων ρυθμιστικής εποπτείας. Έως ορισμένο βαθμό τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν αναλάβει τη συναφή πρωτοβουλία. Η κάρτα Proton στο Βέλγιο είναι προϊόν κοινοπραξίας τραπεζών. Συνδυάζει τη λειτουργία της χρεωστικής κάρτας με τη λειτουργία του χρήματος σε κάρτα, χρησιμοποιείται δε ευρέως στο Βέλγιο. Προβλέπεται ότι θα τεθούν σε κυκλοφορία περισσότερες τέτοιες ανεπαφικές κάρτες ηλεκτρονικού χρήματος, βασισμένες στην τεχνολογία RFID. Αλλά και έτσι όμως, υφίσταται προφανής σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ του ηλεκτρονικού χρήματος και άλλων σειρών προϊόντων των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως οι πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες.

2.7 Τα στοιχεία σχετικά με τον περιορισμένο αριθμό των εγκεκριμένων ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος (20 ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος και 127 οντότητες που λειτουργούν με εξαιρέσεις) ή ο περιορισμένος όγκος του εκδοθέντος ηλεκτρονικού χρήματος (επί του παρόντος το συνολικό ποσό ηλεκτρονικού χρήματος στην ΕΕ ανέρχεται σε 1 δισεκατομμύριο ευρώ έναντι περισσότερων από 600 δισεκατομμύρια σε μετρητά) δείχνουν ότι το ηλεκτρονικό χρήμα δεν είναι ακόμη διαδεδομένο στα περισσότερα κράτη μέλη. Επιπλέον, το ποσό μετρητών σε κυκλοφορία αυξάνεται σταθερά από την εισαγωγή του ευρώ το 2002 και εξής.

⁽¹⁾ Στο σύστημα RFID – ραδιοσυχνική αναγνώριση – χρησιμοποιείται ένα ηλεκτρονικό τσιπ που μπορεί να ενσωματωθεί σε διάφορα μέσα, όπως σε ετικέτες αναγνώρισης προϊόντων ή σε δελτία ταυτότητας. Το τσιπ διαβάζεται από έναν ασύρματο αισθητήρα και το μόνο που χρειάζεται, είναι να έρθει η κάρτα σε επαφή με τον τελευταίο. Η εφαρμογή αυτή περιγράφεται ως «ανεπαφική». Οι κάρτες για την πρόσβαση σε κτήρια, όπως αυτές στην ΕΟΚΕ, είναι κάρτες RFID.

⁽²⁾ Το PayPal ξεκίνησε ως ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος (που ρυθμιζόταν από την Εποπτική Αρχή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (FSA) του Ηνωμένου Βασιλείου. Έκτοτε μετετράπη σε Πιστωτικό Ίδρυμα και σήμερα εδρεύει στο Λουξεμβούργο.

2.8 Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προέβη σε εκτεταμένη επισκόπηση των εξελίξεων στον τομέα του ηλεκτρονικού χρήματος. Η διαδικασία διαβούλευσης και αξιολόγησης εντόπισε δύο βασικά ζητήματα ανησυχίας στο πλαίσιο της υφιστάμενης ΟΗΧ. Το πρώτο αφορούσε τον ασαφή ορισμό του ηλεκτρονικού χρήματος και το πεδίο εφαρμογής της ΟΗΧ. Το δεύτερο σχετιζόταν με το νομικό πλαίσιο που περιλαμβάνει το καθεστώς προληπτικής εποπτείας και την εφαρμογή κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις υπηρεσίες ηλεκτρονικού χρήματος.

2.9 Επιπλέον, η οδηγία για τις υπηρεσίες πληρωμών (ΟΥΠ) 2007/64/ΕΚ θα τεθεί σε ισχύ από τον Νοέμβριο του 2009. Η συνάφεια της ΟΥΠ είναι ότι θεσπίζει ειδικό καθεστώς εποπτείας για τα ιδρύματα πληρωμών ανάλογο του καθεστώτος που ισχύει για τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος. Η ΟΥΠ δεν είναι συμβατή με την ΟΗΧ, επομένως, εάν δεν επανεξεταστεί το καθεστώς της υφιστάμενης ΟΗΧ, αναμένεται εν ευθέτω χρόνω να αυξηθεί η νομική αβεβαιότητα.

2.10 Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι οι περισσότερες διατάξεις της ΟΗΧ χρήζουν τροποποίησης, ως εκ τούτου αποφασίστηκε η αντικατάσταση της υφιστάμενης οδηγίας με νέα οδηγία, το σχέδιο της οποίας, COM(2008)627 τελικό, αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

3. Κύρια σημεία της οδηγίας

3.1 Στόχος της οδηγίας είναι να επιτρέψει τον σχεδιασμό νέων, καινοτόμων και ασφαλών υπηρεσιών ηλεκτρονικού χρήματος, να διευκολύνει την πρόσβαση νέων παραγόντων στην αγορά και να προωθήσει τον ουσιαστικό και αποτελεσματικό ανταγωνισμό μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στην αγορά. Η καινοτομία στην αγορά πληρωμών αναμένεται να έχει απτά οφέλη για τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και την ευρωπαϊκή οικονομία γενικότερα. Οι δημιουργικές λύσεις θα συμβάλουν στην ταχύτερη εκτέλεση των πληρωμών και θα προωθήσουν την ευχρηστία και την εμφάνιση νέων λειτουργιών στην ηλεκτρονική κοινωνία του 21ου αιώνα.

3.2 Αποσαφηνίζεται ο ορισμός του ηλεκτρονικού χρήματος: ως «ηλεκτρονικό χρήμα» νοείται νομισματική αξία αντιπροσωπευόμενη από απαίτηση έναντι του εκδότη, η οποία είναι αποθηκευμένη σε ηλεκτρονικό υπόθεμα και έχει εκδοθεί κατόπιν παραλαβής χρηματικού ποσού (άρθρο 2.2). Δεν ισχύει για προπληρωμένα μέσα ειδικού σκοπού (κλειστού βρόγχου) που μπορούν να έχουν μόνον περιορισμένη χρήση (άρθρο 1.3, 1.4).

3.3 Το πεδίο εφαρμογής της νέας οδηγίας διευκολύνει την πρόσβαση στην αγορά καθώς ισχύει για τους εκδότες ηλεκτρονικών δελτίων πολλαπλών χρήσεων (ανοικτού βρόγχου), όπως οι κάρτες RFID και οι κάρτες κινητής τηλεφωνίας και καλύπτει το ηλεκτρονικό χρήμα που αποθηκεύεται σε διακομιστή.

3.4 Οι δραστηριότητες των ιδρυμάτων ηλεκτρονικού χρήματος ορίζονται ευρύτερα στα άρθρα 8 και 9. Υπάρχουν δύο διαστάσεις. Η πρώτη ορίζει ότι μπορεί να παρέχεται ευρύτερο φάσμα υπηρεσιών πληρωμών, όπως ορίζονται στο παράρτημα της ΟΗΧ, μεταξύ άλλων η χορήγηση πιστώσεων, η παροχή επικουρικών υπηρεσιών και η

λειτουργία συστημάτων πληρωμών. Η δεύτερη αναγνωρίζει ότι οι εκδότες ηλεκτρονικού χρήματος μπορούν να ασκούν και άλλες δραστηριότητες όπως το λιανικό εμπόριο και οι τηλεπικοινωνίες στο πλαίσιο της άσκησης των κανονικών του δραστηριοτήτων. Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν θα απαιτείται η σύσταση ανεξάρτητου ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος. Θα απαιτείται ωστόσο διασφάλιση των κεφαλαίων ηλεκτρονικού χρήματος σύμφωνα με τις διατάξεις της ΟΥΠ. Η χορήγηση άδειας λειτουργίας σε τέτοιου είδους ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος υβριδικού χαρακτήρα αναμένεται να επιφέρει αύξηση της έκδοσης ηλεκτρονικού χρήματος.

3.5 Τα δικαιώματα εξαργύρωσης συνιστούν χαρακτηριστικό προσαίσιας του καταναλωτή και αποσαφηνίζονται στο άρθρο 5: Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την εξαργύρωση εκ μέρους των εκδοτών ηλεκτρονικού χρήματος, οποιαδήποτε στιγμή και στην ονομαστική αξία, της νομισματικής αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος, κατόπιν αιτήματος του κατόχου του. Η διάταξη αυτή προκάλεσε προβλήματα στους παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας όπου η προπληρωμή ίσχυε για τηλεφωνικές υπηρεσίες με επιλογή λιανικής χρήσης, αλλά τώρα και αυτοί καλύπτονται από τις διατάξεις του άρθρου 5.

3.6 Το καθεστώς προληπτικής εποπτείας σε γενικές γραμμές τηρεί τις διατάξεις των συναφών άρθρων της ΟΥΠ. Ωστόσο, υπάρχουν συγκεκριμένες διατάξεις ώστε το καθεστώς να είναι ανάλογο των ενεχόμενων κινδύνων. Υπάρχουν διάφορες πτυχές στο ζήτημα.

3.6.1 Η ΟΗΧ όριζε ότι ένα ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος όφειλε να διαθέτει αρχικό κεφάλαιο ύψους 1 εκατομμυρίου ευρώ. Η εν λόγω απαίτηση θεωρήθηκε ότι είναι υπερβολική σε σχέση με τους ενεχόμενους κινδύνους και ότι συνιστά εμπόδιο στη σύσταση καινοτόμων ΜΜΕ στον χώρο του ηλεκτρονικού χρήματος. Στο νέο σχέδιο οδηγίας το απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο μειώθηκε στα 125 000 ευρώ.

3.6.2 Επιπλέον του αρχικού κεφαλαίου, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος πρέπει να διαθέτουν κεφάλαιο κίνησης (ίδια κεφάλαια) ως ποσοστό των κεφαλαίων σε κυκλοφορία. Στην ΟΗΧ το ποσοστό αυτό ήταν 2%. Η νέα απαίτηση ανέρχεται στο 5%, και μειώνεται καθώς αυξάνεται ο όγκος βάσει της υψηλότερης τιμής μεταξύ της αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος σε κυκλοφορία ή του όγκου των μηνιαίων πληρωμών.

3.6.3 Υπάρχουν περιορισμοί επί της επένδυσης κεφαλαίων κίνησης που αναλογούν σε αξία ηλεκτρονικού χρήματος σε κυκλοφορία, εντούτοις μόνον όταν ο εκδότης ασκεί δραστηριότητες μη πληρωμών (άρθρο 9).

3.6.4 Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνάδουν με τις ανάγκες των επιχειρήσεων και τις πρακτικές του κλάδου. Ο περιορισμός της αξίας του ηλεκτρονικού χρήματος που μπορεί να γίνεται αποδεκτός έναντι μετρητών οποιαδήποτε χρονική στιγμή αυξήθηκε από 150 ευρώ σε 500 ευρώ (άρθρο 16).

3.6.5 Η ΟΗΧ επέτρεπε στα κράτη μέλη να χορηγούν εξαιρέσεις από την εφαρμογή πολλών απαιτήσεων για έκδοση άδειας λειτουργίας ώστε να διευκολυνθεί η είσοδος στην αγορά και η καινοτομία εκ μέρους νέων παραγόντων. Οι εν λόγω εξαιρέσεις εφαρμόστηκαν χωρίς συνοχή από τα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού για τους συμμετέχοντες στην αγορά. Δυνάμει του νέου καθεστώτος, εξακολουθεί να παρέχεται η δυνατότητα εξαιρέσεων (άρθρο 10) αλλά, όπως διευκρινίζεται στα συναφή άρθρα της ΟΥΠ, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που υπόκεινται σε εξαιρέσεις δεν μπορούν να ασκούν δραστηριότητες σε άλλα κράτη μέλη. Με άλλα λόγια, δεν ισχύει ο μηχανισμός διαβατηρίου όταν εφαρμόζονται εξαιρέσεις.

4. Η οικονομική και κοινωνική προσέγγιση

4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου της Λισσαβώνας. Η οδηγία αξίζει υποστήριξης καθώς στηρίζει τους στόχους της Λισσαβώνας για ανάπτυξη και απασχόληση μέσω, μεταξύ άλλων, της τεχνολογικής καινοτομίας, των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, της δημιουργικότητας στο διαδίκτυο και της σύστασης ΜΜΕ για την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής κοινωνίας του 21ου αιώνα.

4.2 Ένα ενδεχόμενο ζήτημα προς εξέταση, λόγω της κρίσης του τραπεζικού συστήματος, αποτελεί η θέσπιση ενός νέου ρυθμιστικού καθεστώτος στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Παρά αυτές τις ανησυχίες αυτές, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της, κρίνοντας ότι το προτεινόμενο καθεστώς είναι επαρκές και αναλογικό για τους εξής λόγους:

— Οι κανόνες έχουν σχεδιαστεί για τις καινοτόμες ΜΜΕ στον χώρο των υπηρεσιών πληρωμών. Η πρόσφατη κρίση του τραπεζικού συστήματος οφείλεται στο πιστωτικό άνοιγμα εκ μέρους των τραπεζών. Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν θα επιτρέπεται να χορηγούν πίστωση βάσει των κεφαλαίων των χρηστών, επομένως δεν ελλοχεύει ο εν λόγω κίνδυνος.

— Η απαίτηση περί ιδίων κεφαλαίων (ανωτέρω σημεία 3.6.1 και 3.6.2) συνεπάγεται αύξηση του αρχικού κεφαλαίου των 125 ευρώ κατ' αναλογία με την αύξηση της αξίας του κεφαλαίου κίνησης. Η μείωση όσον αφορά την απαίτηση περί αρχικού κεφαλαίου χρησιμεύει μόνον στη μείωση των εμποδίων ως προς την είσοδο. Στην οδηγία καθορίζονται σημαντικές απαιτήσεις κεφαλαίου για τα μεγαλύτερα κεφάλαια κίνησης.

— Τα αποθεματικά κεφαλαίων ενός ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος θα είναι ανάλογα με αυτά των τραπεζών, τα δε κεφάλαια που αντιπροσωπεύουν τις αξιώσεις των χρηστών θα διασφαλίζονται ιδιαίτερος σε ένα περιορισμένο εύρος επενδύσεων.

— Τα εμπλεκόμενα χρηματικά ποσά είναι de minimis. Εάν τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος καταστούν πραγματική δύναμη στην αγορά πληρωμών, υπάρχουν διατάξεις στην οδηγία για τροποποίηση υπό το πρίσμα της εμπειρίας.

4.3 Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με την προστασία των καταναλωτών και καλεί την Επιτροπή να προβεί στις ακόλουθες τροποποιήσεις στην οδηγία:

4.3.1 Οι περιορισμοί ως προς την επένδυση του κεφαλαίου κίνησης εφαρμόζονται επί του παρόντος μόνον στα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος υβριδικού χαρακτήρα. Για μεγαλύτερη ασφάλεια των πελατών, οι εν λόγω διατάξεις πρέπει να ισχύουν για όλα τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος.

4.3.2 Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος δεν πρέπει να κρατούν χρήματα των πελατών τους ως εγγύηση. Τα χρήματα που λαμβάνονται πρέπει να μετατρέπονται αμέσως σε ηλεκτρονικό χρήμα. Αυτό δεν διασφαλίζεται ρητά στην οδηγία.

4.3.3 Το άρθρο 9 πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταστεί σαφής η απαίτηση έναντι των ιδρυμάτων υβριδικού χαρακτήρα να διασφαλίζουν το κεφάλαιο κίνησης σε ό,τι αφορά τις εκκρεμούσες υποχρεώσεις σε ηλεκτρονικό χρήμα.

4.3.4 Το άρθρο 5.4 απαγορεύει την επιβολή τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης κατά τη λήξη της σύμβασης, στο άρθρο 5.5, ωστόσο, επιτρέπεται η επιβολή τέλους σε περίπτωση εξαργύρωσης πριν από τη λήξη της σύμβασης. Η δεύτερη διάταξη πρέπει να καταργηθεί καθότι δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ εξαργύρωσης κατά τη διάρκεια ή κατά τη λήξη της σύμβασης, τούτο δε ενδέχεται να οδηγήσει σε ένα πρότυπο λήξης των συμβάσεων, αντίθετο με την προληπτική απαίτηση για γνώση του πελάτη.

4.4 Η στάση προς τα μετρητά ποικίλει στις διάφορες κουλτούρες στην ΕΕ, όπως και η στάση προς την τεχνολογία. Ο ρυθμός εξοικείωσης με την ηλεκτρονική αλληλογραφία και το διαδίκτυο συνιστά κάποια ένδειξη ως προς την πιθανή αποδοχή του ηλεκτρονικού χρήματος Ένας άλλος παράγοντας θα είναι το δημογραφικό προφίλ των κλάδων του λιανικού εμπορίου και των υπηρεσιών. Οι μεγαλύτερες εταιρείες είναι πιθανότερο να είναι μεταξύ των πρώτων που θα αποδεχθούν το ηλεκτρονικό χρήμα. Για αυτούς και άλλους λόγους που σχετίζονται με τη νοοτροπία σε κάθε κράτος μέλος, δεν θα ήταν συνετό να αναμένουμε ότι το ηλεκτρονικό χρήμα θα υιοθετηθεί με τον ίδιο ρυθμό στο σύνολο της ΕΕ.

4.5 Από τα 20 περίπου ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος που έχουν λάβει πιστοποίηση μέχρι σήμερα, τα 15 περίπου έχουν λάβει πιστοποίηση στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η θετική πολιτική της Εποπτικής Αρχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου (Financial Services Authority) προς το ηλεκτρονικό χρήμα συνέβαλε σε αυτή την κατεύθυνση. Ειδικότερα, η Εποπτική Αρχή Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών συμβουλευτήκε τις επιχειρήσεις προκειμένου να διασφαλίσει ότι οι ρυθμίσεις στο Ηνωμένο βασίλειο ήταν στην πράξη εφαρμόσιμες. Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα κράτη μέλη να χαράξουν εξίσου θετικές πολιτικές αναφορικά με τη νέα οδηγία. Οι πολιτικές αυτές θα πρέπει να συμβάλουν στην αύξηση της αποδοχής του ηλεκτρονικού χρήματος στο σύνολο της ΕΕ.

4.6 Ένα από τα σημαντικά μελήματα αφορά την κατάρτιση κανόνων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιελάμβανε ένα άρθρο που έδινε στα κράτη μέλη την ευχέρεια να μην εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ή να τα αναβάλουν, σε σχέση με το ηλεκτρονικό χρήμα (απλοποιημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη), όταν το αποθηκευμένο ποσό δεν υπερβαίνει τα 150 ευρώ σε μία μη επαναφορτιζόμενη συσκευή ή τα 2 500 ευρώ ανά ημερολογιακό έτος σε μία επαναφορτιζόμενη συσκευή. Τα αντίστοιχα όρια τόσο στην ΟΥΠ όσο και στην προτεινόμενη επανεξέταση της ΟΗΧ ανέρχονται σε 500 και 3 000 ευρώ. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να δεχθεί το γεγονός ότι οι δύο οδηγίες τάσσουν αντιφατικά όρια, με αποτέλεσμα να δημιουργείται απαράδεκτη νομική σύγχυση. Για να καθιερωθούν τα όρια που τάσσονται στην παρούσα οδηγία, θα πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως η Τρίτη οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

4.7 Τα μετρητά είναι ανώνυμα. Οι απλές συναλλαγές με μετρητά δεν συνεπάγονται αποκάλυψη της ταυτότητας του πληρωτή. Τα

συστήματα ηλεκτρονικού χρήματος λειτουργούν είτε ανώνυμα είτε με ταυτοποίηση. Ένα πρόβλημα κατά την εφαρμογή της ΟΗΧ στα κράτη μέλη ήταν ότι συχνά οδηγούσε την απαίτηση ταυτοποίησης στοιχείων KYC («Γνωρίστε τον πελάτη σας») στα άκρα. Για συναλλαγές μικρής αξίας πολλοί χρήστες προτιμούν να διατηρούν την ανωνυμία τους. Χαρακτηριστικό στοιχείο της εφαρμογής της ΟΗΧ στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ότι τα μέτρα ταυτοποίησης στοιχείων δεν ενεργοποιούνταν προτού φθάσει ο πελάτης σε ένα ορισμένο επίπεδο δραστηριότητας. Η αύξηση του ορίου αποθηκευμένης αξίας στα 500 ευρώ αναμένεται να καταστήσει το ηλεκτρονικό χρήμα πιο ελκυστικό για πιθανούς χρήστες, είτε καλύπτονται είτε όχι από τραπεζικές εργασίες. Αν και με ορθολογικά κριτήρια τα όρια αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη έκθεση προς νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε σύγκριση με τα υψηλά χρηματικά ποσά μετρητών, παραμένουν εντούτοις ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με τα προτεινόμενα όρια.

4.8 Το ηλεκτρονικό χρήμα διευκολύνει τη χρηματοοικονομική ένταξη. Σε μια κοινωνία που ολοένα συχνότερα θεωρεί δεδομένο ότι οι πληρωμές γίνονται με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες, η δυνατότητα απόκτησης κάρτας έναντι μετρητών η οποία στη συνέχεια θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε πιστωτικές και χρεωστικές συναλλαγές είναι εν δυνάμει ιδιαίτερα ελκυστική. Ορισμένες κοινωνικές ομάδες θα ωφεληθούν ιδιαίτερα από αυτή τη δυνατότητα. Μεταξύ αυτών είναι οι μετανάστες, τα άτομα με μηδενική ή περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι νέοι και τα άτομα με αναπηρίες. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι, σε ό,τι αφορά την προστασία των καταναλωτών, οι εν λόγω ομάδες είναι και οι πιο ευπαθείς. Τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν υπόψη τους τις αδυναμίες αυτές κατά την εφαρμογή της Οδηγίας.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις (ISA)»

COM(2008) 583 τελικό — 2008/0185 (COD)

(2009/C 218/07)

Με επιστολή της 14ης Οκτωβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 156 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις (ISA)»

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2009, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 451^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής για την έναρξη του προγράμματος ISA, καθώς είναι πεπεισμένη ότι το εν λόγω πρόγραμμα θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει και να ενισχύει με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο τη διαλειτουργικότητα στο εσωτερικό των νέων πολύπλοκων συστημάτων της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί θεμελιώδους σημασίας, για τη διασφάλιση της πραγματικής άσκησης των ελευθεριών που προβλέπονται από τη Συνθήκη, την πλήρη υλοποίηση των μηχανισμών διαλειτουργικότητας, προς όφελος των διοικήσεων και των θεσμικών οργάνων, αλλά και των πολιτών, των επιχειρήσεων και γενικότερα της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

1.3 Προβάλλει σαφώς η ανάγκη να εφαρμοσθεί μια συγκεκριμένη στρατηγική, που να αποβλέπει στην ασφάλεια των προσωπικών και οικονομικών δεδομένων, διότι όπως έχει επανειλημμένα υποστηρίξει η ΕΟΚΕ στις γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾ «Η πτυχή της ασφάλειας των πληροφοριών δεν μπορεί με κανένα τρόπο να αποσυνδεθεί από την ενίσχυση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και από την προστασία των ελευθεριών που διασφαλίζει η ευρωπαϊκή σύμβαση για τα δικαιώματα του ανθρώπου».

1.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη των χρηστών να έχουν στη διάθεσή τους αλληλοσυνδεδεμένα συστήματα τα οποία πωλούνται ήδη με εγγύηση της προστασίας των προσωπικών, βιομηχανικών και διοικητικών δεδομένων. Πρέπει να οριστεί αμέσως, σε νομικό επίπεδο, ένα ευρωπαϊκό σύστημα ποινικοποίησης/επιβολής κυρώσεων για τους χρήστες που χρησιμοποιούν καταχρηστικά τα δίκτυα και τα δεδομένα, και για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες παρεμβάσεις και επί της διαλειτουργικότητας των νομικών διαδικασιών της Ενώσεως.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι ακόμη ανεπαρκή τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την αποφυγή του κατακερματισμού της αγοράς και για την παροχή μιας αποτελεσματικής πανευρωπαϊκής διάστασης σε ένα σύστημα διασυνδεδεμένων, διαδραστικών και προσβάσιμων δημόσιων διοικήσεων.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί να συνοδεύεται η πρόταση για το πρόγραμμα ISA από μια ισχυρή κοινοτική πρωτοβουλία, η οποία θα δεσμεύει τα κράτη μέλη και την Επιτροπή βάσει υποχρεωτικών πράξεων που θα παρέχουν ανανεωμένη βεβαιότητα και δύναμη σε μια ευρωπαϊκή στρατηγική και σε ένα κοινό ενισχυμένο πλαίσιο διαλειτουργικότητας.

1.7 Η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική διαλειτουργικότητας πρέπει οπωσδήποτε να καθορίσει, μαζί με το κοινό πλαίσιο, τις προτεραιότητες σε θέματα κοινοτικών πολιτικών, οι οποίες περιλαμβάνουν την εντατικοποίηση των προσπαθειών όσον αφορά κοινά εργαλεία, πλαίσια και υπηρεσίες, καθώς και σαφείς προβλέψεις σε θέματα προϋπολογισμού.

1.8 Χρειάζεται, σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, να επιτευχθεί μία ψηφιακή σύγκλιση που θα διασφαλίζει:

- την πλήρη διαλειτουργικότητα του εξοπλισμού, των πλατφορμών και των υπηρεσιών
- τις προϋποθέσεις ασφάλειας και αξιοπιστίας,
- τη διαχείριση των ταυτοτήτων και των δικαιωμάτων,
- την προσβασιμότητα και εύκολη χρήση,
- τη χρήση συστημάτων πληροφορικής και τεχνικών αρχιτεκτονικών ουδέτερων από γλωσσική άποψη,

⁽¹⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ασφάλης κοινωνία της πληροφορίας, εισηγητής: ο κ. PEZZINI, ΕΕ C 97 της 18.4.2007, σελ. 21.

— την παροχή σημαντικής υποστήριξης και διά βίου μόνιμης κατάρτισης στους επί τόπου χρήστες, και ειδικότερα τους πιο αδύναμους ⁽¹⁾,

έτσι ώστε να αποφευχθούν τα φαινόμενα «ψηφιακού αποκλεισμού» και να διασφαλισθούν υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης μεταξύ χρηστών και παρόχων υπηρεσιών.

1.9 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη βελτίωση του συντονισμού και της συνεργασίας με τα άλλα κοινοτικά προγράμματα που συνεισφέρουν νέες ιδέες και λύσεις σε θέματα πανευρωπαϊκής διαλειτουργικότητας.

1.10 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία των ανοικτών λογισμικών, ιδίως στον τομέα της ηλεκτρονικής διοίκησης, για την εγγύηση της ασφάλειας και τη διασφάλιση της μακροβιότητας, όπως και του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών ή των πληρωμών, καθώς και τη σκοπιμότητα να είναι γνωστός ο «κώδικας πηγής», και θεωρεί ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η χρησιμοποίηση ενός λογισμικού ανοικτής πηγής, το οποίο επιτρέπει την εξέταση, την αντικατάσταση, την αναδιανομή και την επαναχρησιμοποίηση των λύσεων λογισμικού μεγάλης αξίας για τις δημόσιες διοικήσεις.

1.11 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς σε θέματα διαλειτουργικότητας πρέπει να ενισχυθεί, στο πλαίσιο μιας πολυδιάστατης οπτικής, η οποία θα περιλαμβάνει τις πολιτικές πτυχές ενός κοινού οράματος όσον αφορά τις κοινές προτεραιότητες, τις νομικές πτυχές του νομοθετικού συγχρονισμού, καθώς και τις τεχνικές, σημασιολογικές και οργανωτικές πτυχές.

1.12 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς σε θέματα διαλειτουργικότητας πρέπει να ενισχυθεί, στο πλαίσιο μιας πολυδιάστατης οπτικής, η οποία θα περιλαμβάνει τις πολιτικές πτυχές ενός κοινού οράματος όσον αφορά τις κοινές προτεραιότητες, τις νομικές πτυχές του νομοθετικού συγχρονισμού, καθώς και τις τεχνικές, σημασιολογικές και οργανωτικές πτυχές.

1.13 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η δρομολόγηση μιας εκστρατείας ενημέρωσης και κατάρτισης στο συγκεκριμένο θέμα αποτελεί προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την επιτυχία της πρωτοβουλίας. Επίσης η διοργάνωση κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και πανευρωπαϊκών διασκέψεων των υπηρεσιών σε απευθείας σύνδεση σε τακτά διαστήματα έχει θεμελιώδη σημασία προκειμένου να διαδοθούν, να υποστηριχθούν και να κατευθυνθούν οι εργασίες των διοικήσεων, στις διάφορες χώρες, σε ένα κοινό πλαίσιο ανάπτυξης.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι ραγδαίες εξελίξεις που έλαβαν χώρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 στον τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών μετέβαλαν σε βάθος το πλαίσιο διαλειτουργικότητας εντός του οποίου λειτουργούν οι δημόσιες διοικήσεις, ο

κόσμος των επιχειρήσεων και της εργασίας, και οι πολίτες. Τα επίπεδα ολοκλήρωσης που επιτεύχθηκαν στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά έδωσαν μια άνευ προηγουμένου ώθηση στη διασυνοριακή διάσταση των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διοίκησης.

2.2 Η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να υπογραμμίσει πρόσφατα ότι «η προσαρμογή της δημόσιας διοίκησης στις ψηφιακές υπηρεσίες θα επιφέρει τον εκσυγχρονισμό της, από την άποψη της βελτίωσης της ποιότητας, της ευελιξίας και της απόδοσης των υπηρεσιών προς τους πολίτες, της αποδοτικότητας κατά της αξιοποίησης των δημοσίων πόρων, του περιορισμού των δαπανών, της ικανοποίησης των χρηστών, της ενοποίησης των διαφόρων δημοσίων υπηρεσιών και της διοικητικής απλούστευσης» ⁽²⁾.

2.3 Τα θέματα της σύγκλισης και της διαλειτουργικότητας αποτελούν βασικές πτυχές μιας ευρωπαϊκής στρατηγικής ηλεκτρονικής διοίκησης, όπως υπογραμμίζεται στη διακήρυξη του Manchester του 2005 ⁽³⁾.

2.4 Η ΕΟΚΕ εξέδωσε αρκετές γνωμοδοτήσεις σχετικά με τη συγκεκριμένη θεματική ⁽⁴⁾, όπως και σχετικά με πολλές νομοθετικές πρωτοβουλίες που απαιτούν αναγκαστικά δομές διαλειτουργικότητας, όπως η οδηγία 2006/123/ΕΚ για τις υπηρεσίες, η οδηγία 2004/18/ΕΚ για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων, η οδηγία 2007/2/ΕΚ «INSPIRE» και η οδηγία 2003/98/ΕΚ για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα.

2.5 Ακολούθως, η ΕΟΚΕ στήριξε, σε διάφορες περιπτώσεις ⁽⁵⁾, τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες με τις οποίες η Επιτροπή δρομολόγησε τα προγράμματα για την ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διοικήσεων – IDA I (1995-1999), IDA II (1999-2004) και IDABC (2005-2009) – τα οποία αποτελούν τις προηγούμενες φάσεις της παρούσας πρότασης απόφασης σχετικά με το νέο πρόγραμμα ISA – λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις (2010-2015).

⁽²⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Σχέδιο δράσης για τις ηλεκτρονικές διοικητικές υπηρεσίες στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας i2010, εισηγητής: ο κ. HERNANDEZ BATALLER, ΕΕ C 325 της 30.12.2006, σελ. 78.

⁽³⁾ Πρβλ. http://archive.cabinetoffice.gov.uk/egov2005conference/documents/proceedings/pdf/051124declaration_fr.pdf

⁽⁴⁾ Πρβλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα MODINIS εισηγητής: ο κ. RETUREAU, ΕΕ C 61 της 14.3.2003, σελ. 184· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Παράταση του προγράμματος TPE-MODINIS, εισηγητής: ο κ. RETUREAU ΕΕ C 28 της 3.2.2006, σελ. 89· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα eEurope 2002-Τελική Έκθεση, εισηγητής: ο κ. ΚΟΡΥΦΙΔΗΣ, ΕΕ C 220 της 16.9.2003, σελ. 36· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών, εισηγητής: ο κ. LAGERHOLM, ΕΕ C 220 της 16.9.2003, σελ. 33· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Η στρατηγική i2010 – ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση, εισηγητής: ο κ. LAGERHOLM, ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σελ. 83· γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα Ηλεκτρονική προσβασιμότητα (e-Accessibility) εισηγητής: ο κ. CABRA de LUNA, ΕΕ C 110 της 9.5.2006, σελ. 26· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ηλεκτρονικό επιχειρείν / Πρωτοβουλία Go Digital, εισηγητής: ο κ. McDONOGH, ΕΕ C 108 της 30.4.2004, σελ. 23· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Πλαίσιο των κοινοτικών κανονιστικών ρυθμίσεων σχετικά με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, εισηγητής: ο κ. McDONOGH, ΕΕ C 97 της 28.4.2007, σελ. 27.

⁽⁵⁾ Πρβλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ διοικήσεων (IDA), εισηγητής: ο κ. GONÇALVES, ΕΕ C 214 της 10.7.1998, σελ. 33· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Τροποποιήσεις/ IDA, εισηγητής: ο κ. BERNABEI, ΕΕ C 80 της 3.4.2002, σελ. 21· γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, εισηγητής: ο κ. PEZZINI, ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σελ. 83.

⁽¹⁾ Ως αδύναμοι χρήστες νοούνται είτε οι νέοι και ηλικιωμένοι που δεν είναι προετοιμασμένοι για τη χρήση των δεδομένων του δικτύου, είτε όσοι δεν διαθέτουν επαρκή οικονομικά μέσα που είναι αναγκαία για την πρόσβαση στο δίκτυο.

2.6 Η ΕΟΚΕ υπενθύμισε ότι «η διαλειτουργικότητα των συστημάτων πληροφόρησης, η από κοινού εκμετάλλευση και η επαναχρησιμοποίηση των πληροφοριών, καθώς και η εναρμόνιση των διοικητικών διαδικασιών έχουν ουσιώδη σημασία για την παροχή απρόσκοπτων και διαλογικών υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που θα είναι υψηλής ποιότητας και θα έχουν ως επίκεντρό τους το χρήστη»⁽¹⁾, και υπογράμμισε ειδικότερα τα ακόλουθα στοιχεία:

- τη σημασία της ενίσχυσης των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών προς όφελος όχι μόνο των εθνικών διοικήσεων και των θεσμικών οργάνων, αλλά και των πολιτών, των επιχειρήσεων και, γενικά, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών·
- τη σημασία που έχει η παρουσία μιας αποτελεσματικής αρχής πιστοποίησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να εξασφαλιστούν κατάλληλα επίπεδα ασφάλειας όσον αφορά την πρόσβαση και την ανταλλαγή πληροφοριών·
- τη σημασία διασφάλισης της μέγιστης προβολής, προσβασιμότητας και διαλειτουργικότητας για τους τελικούς χρήστες·
- την ανάγκη προώθησης πρωτοβουλιών σε διάφορα επίπεδα, κατά τρόπο ώστε να διασφαλιστεί η διά βίου μάθηση των χρηστών και να επιτραπεί η χρήση των προαναφερθεισών υποδομών δικτύου, ακόμη και για δράσεις διά βίου μάθησης·
- την απαίτηση, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα των υπό επεξεργασία στοιχείων, να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο ασφάλειας των δικτύων με την εφαρμογή κατάλληλων προστατευτικών μέσων και να χρησιμοποιηθούν, εν προκειμένω, πρωτόκολλα ασφαλούς μετάδοσης στοιχείων, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

2.7 Εξάλλου, τα έγγραφα εργασίας που συνοδεύουν την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια ενιαία αγορά για την Ευρώπη του 21ου αιώνα» της 20ής Νοεμβρίου 2007 – επί της οποίας η ΕΟΚΕ γνωμοδότησε⁽²⁾ – περιέχουν πολλές αναφορές στα εργαλεία διαλειτουργικότητας στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων: το επιγραμμικό δίκτυο SOLVIT· το σύστημα πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς (IMI)· το κοινοτικό σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για την ασφάλεια των τροφίμων (RAPEX) το σύστημα TRACES που διασφαλίζει την ανιχνευσιμότητα των ζώων και την ταχεία αντίδραση σε περίπτωση ζωονόσου.

2.8 Ωστόσο, αρκετές μελέτες⁽³⁾ ανέδειξαν την ύπαρξη πολλών εμποδίων στην υλοποίηση της απόλυτης διασυνοριακής και διατομεακής διαλειτουργικότητας για τις δημόσιες διοικήσεις: έλλειψη συντονισμού, έλλειψη οργανωτικής ευελιξίας, διαφορές μεταξύ των θεσμικών αρμοδιοτήτων, απόκλιση των νομικών πλαισίων, πολιτισμικές και πολιτικές διαφορές προσέγγισης, ανεπαρκής διάλογος με τη βιομηχανία, ανεπαρκής αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν, εμπόδια που συνδέονται με την πολυγλωσσία.

(1) Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης*, εισηγητής: ο κ. PEZZINI, ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σελ. 83.
 (2) Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα *Ενιαία αγορά για την Ευρώπη του 21ου αιώνα*, εισηγητής: ο κ. CASSIDY, συνηγητές: HENCKS και CAPPELLINI, δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα.
 (3) Πρβλ. www.egovbarriers.org

2.8.1 Στα εμπόδια αυτά προστίθενται τα προβλήματα που συνδέονται με την ασφάλεια και τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής καθώς και την ανεπαρκή ενοποίηση των διοικητικών διαδικασιών μεταξύ των κρατών μελών. Το σύστημα των τελωνείων θα έπρεπε επίσης να συνδέεται καλύτερα μέσω δικτύου, όπως έχει επανειλημμένα ζητήσει και η ΕΟΚΕ.

2.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, επομένως, ότι πρέπει να εντατικοποιηθούν περαιτέρω οι προσπάθειες συντονισμού για την προώθηση της διασυνδεσιμότητας, της διαλειτουργικότητας και της προσβασιμότητας, με στόχο την πλήρη αξιοποίηση του ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου χωρίς σύνορα, χάρη σε έναν κοινό παρονομαστή κοινών ιδιαιτεροτήτων και λύσεων, και στην αποτελεσματική προσφυγή σε ανοικτά πρότυπα.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Σκοπός της πρότασης της Επιτροπής είναι να διευκολύνει – με τη δρομολόγηση του προγράμματος ISA (λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις) – την αποτελεσματική και αποδοτική ηλεκτρονική διασυνοριακή και διατομεακή αλληλεπίδραση μεταξύ των ευρωπαϊκών δημόσιων διοικήσεων, καθιστώντας με τον τρόπο αυτό εφικτή την παροχή ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών που συμβάλλουν στην υλοποίηση των κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην ενιαία αγορά, αποφεύγοντας την εμφάνιση διάφορων ηλεκτρονικών εμποδίων στο εσωτερικό των κρατών μελών.

3.2 Σκοπός του προγράμματος ISA είναι να στηρίξει και να προωθήσει:

- τη δημιουργία και βελτίωση κοινών πλαισίων που αποσκοπούν στην υποστήριξη της διασυνοριακής και διατομεακής διαλειτουργικότητας·
- την εκτίμηση των επιπτώσεων των περιεχομένων στην προτεινόμενη ή εγκεκριμένη κοινοτική νομοθεσία ΤΠΕ καθώς και τον σχεδιασμό της υλοποίησης των συστημάτων ΤΠΕ που αποσκοπούν στην υποστήριξη της εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας·
- τη λειτουργία και βελτίωση των υφιστάμενων κοινών υπηρεσιών καθώς και τη θέσπιση, εκβιομηχάνιση, λειτουργία και βελτίωση νέων κοινών υπηρεσιών·
- τη βελτίωση των υφιστάμενων εργαλείων γενικής εφαρμογής καθώς και τη δημιουργία, παροχή και βελτίωση νέων επαναχρησιμοποιούμενων εργαλείων γενικής εφαρμογής.

3.3 Το προτεινόμενο χρηματοπιστωτικό κονδύλιο για την υλοποίηση του προγράμματος ISA για την περίοδο 2010-2015 ορίζεται σε 164,1 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων μία δόση ύψους 103,5 εκατομμυρίων ευρώ προορίζεται για την περίοδο που λήγει την 31η Δεκεμβρίου 2013, σύμφωνα με τον δημοσιονομικό προγραμματισμό 2007-2013, ενώ το υπόλοιπο των 60,6 εκατομμυρίων προορίζεται για τα δύο τελευταία έτη, 2014 και 2015.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ στηρίζει με θέρμη τις πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της βέλτιστης και αποτελεσματικής λειτουργίας της διευρυμένης ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, και θεωρεί θεμελιώδους σημασίας, για τη διασφάλιση της πραγματικής άσκησης των ελευθεριών που προβλέπονται από τη Συνθήκη, την πλήρη υλοποίηση των μηχανισμών διαλειτουργικότητας, προς όφελος των διοικήσεων και των θεσμικών οργάνων, αλλά και των πολιτών, των επιχειρήσεων και γενικότερα της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, παρά την υλοποίηση τριών διαδοχικών πολυετών προγραμμάτων (IDA I, IDA II και IDABC), τα ληφθέντα μέτρα παραμένουν ανεπαρκή για την αποφυγή της κατάτμησης της αγοράς και τη διασφάλιση μιας αποτελεσματικής πανευρωπαϊκής διάστασης για τις διασυνδεδεμένες δημόσιες διοικήσεις, καθιστώντας εφικτή την παροχή εκ μέρους τους υπηρεσιών χωρίς εμπόδια ή διακρίσεις, προκειμένου να διαφυλάσσεται η ενότητα της αγοράς και η πλήρης άσκηση των δικαιωμάτων των πολιτών και των κοινοτικών επιχειρήσεων, σε ολόκληρη την Ένωση.

4.3 Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρωτοβουλία για την εκκίνηση του προγράμματος ISA, υπό τον όρο ότι αυτό δεν θα αποτελέσει απλή παράταση και αναχηματοδότηση των προγραμμάτων που διαδέχθηκαν το ένα το άλλο από το 1993 έως σήμερα, αλλά θα διασφαλίσει μια αποτελεσματική και αποδοτική «ευρωπαϊκή στρατηγική διαλειτουργικότητας» και ένα «ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας»⁽¹⁾, στοιχεία απαραίτητα για μια ολοκληρωμένη ενιαία αγορά και για μια ανταγωνιστική και βιώσιμη ευρωπαϊκή οικονομία, στο πλαίσιο της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας.

4.4 Η ΕΟΚΕ ζητεί να συνοδεύεται η πρόταση για το πρόγραμμα ISA από μια ισχυρή κοινοτική πρωτοβουλία, η οποία θα δεσμεύει τα κράτη μέλη και την Επιτροπή βάσει υποχρεωτικών πράξεων που θα παράσχουν ανανεωμένη βεβαιότητα και δύναμη σε μια ευρωπαϊκή στρατηγική και σε ένα κοινό πλαίσιο διαλειτουργικότητας, χάρη στο οποίο οι δημόσιοι και ιδιωτικοί παράγοντες καθώς και η εθνική και διεθνική πελατεία θα διαθέτουν κοινούς ασφαλείς και διάφανους διαύλους.

4.5 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική διαλειτουργικότητας πρέπει οπωσδήποτε να καθορίσει, μαζί με το κοινό πλαίσιο, τις προτεραιότητες σε θέματα κοινοτικών πολιτικών, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική εφαρμογή των υπό επεξεργασία προτάσεων οδηγίας και κανονισμού.

4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι ακόμη ανεπαρκείς οι προσπάθειες συντονισμού και συνεργασίας με τα άλλα κοινοτικά προγράμματα που αποσκοπούν στη συνεισφορά νέων ιδεών και λύσεων στον τομέα της πανευρωπαϊκής διαλειτουργικότητας – και ειδικότερα το πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα (στρατηγικό πρόγραμμα στήριξης σε θέματα ΤΠΕ) και το 7ο ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο E&A – και συνιστά τη θέσπιση μιας διαπρογραμματικής επιτροπής επιφορτισμένης με τη διαλειτουργικότητα,

κόπηση, απαρτιζόμενη από τους υπευθύνους για τη διαχείριση όλων των συναφών προγραμμάτων, για την εκπόνηση προσκλήσεων υποβολής προτάσεων σε ένα πλαίσιο συνέργειας.

4.7 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, μόλις σχεδιασθούν νέα επιχειρησιακά πλαίσια από τις δημόσιες διοικήσεις, θα πρέπει να ελεγχθεί η απόλυτη συμβατότητά τους με τις αρχές της πανευρωπαϊκής διαλειτουργικότητας, μέσω μηχανισμών προηγούμενης γνωστοποίησης, όπως αυτοί που θεσπίστηκαν για την επεξεργασία νέων τεχνικών και κανονιστικών προτύπων⁽²⁾. Το κυριότερο εμπόδιο είναι πολιτιστικής φύσης: υπάρχουν διοικήσεις οι οποίες δεν είναι ακόμη έτοιμες ή πεπεισμένες σχετικά με την αναγκαιότητα αποδοχής ανοικτών τεχνολογικών και καινοτόμων λύσεων, οι οποίες εγγράφονται σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο διαλειτουργικότητας.

4.8 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η δρομολόγηση μιας εκστρατείας ενημέρωσης και κατάρτισης στο συγκεκριμένο θέμα αποτελεί προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για την επιτυχία της πρωτοβουλίας, όπως και η τακτική οργάνωση πανευρωπαϊκών διασκέψεων των επιγραμμικών υπηρεσιών προκειμένου να διασφαλισθούν, ιδίως στη βάση συγκριτικών αξιολογήσεων των επιδόσεων των διοικήσεων, στα διάφορα επίπεδα, η συνεχής επαλήθευση και η αναπροσαρμογή του προγράμματος εργασίας.

4.9 Η ψηφιακή σύγκλιση απαιτεί διαλειτουργικότητα του εξοπλισμού, των πλατφορμών και των υπηρεσιών, ασφάλεια και αξιοπιστία, διαχείριση των ταυτοτήτων και των δικαιωμάτων⁽³⁾, προσβασιμότητα και εύκολη χρήση, και χρήση συστημάτων πληροφορικής και τεχνικών αρχιτεκτονικών ουδέτερων από γλωσσική άποψη καθώς και σημαντική παροχή διά βίου κατάρτισης των επί τόπου χρηστών, ειδικότερα των πιο αδύναμων, προκειμένου έτσι να αποφευχθούν τα φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού.

4.10 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τη σημασία των ανοικτών λογισμικών, ιδίως στον τομέα της ηλεκτρονικής διοίκησης, για «την εγγύηση της ασφάλειας και τη διασφάλιση της μακροβιότητας των λογισμικών, όπως και του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών ή των πληρωμών», καθώς και τη σκοπιμότητα «ο κώδικας πηγής να είναι γνωστός και να είναι έτσι δυνατή η συντήρησή του, η σταθερότητα και η ασφάλειά του, ακόμη και εάν ο εκδότης του εκλείψει»⁽⁴⁾.

4.11 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, θα ήταν σκόπιμο να αναπτυχθεί μια ευρωπαϊκή μέθοδος υπολογισμού της σχέσης κόστους-οφέλους των διαλειτουργικών υπηρεσιών «PEGS»⁽⁵⁾ που έχουν θεσπισθεί από τις δημόσιες διοικήσεις, η οποία να λαμβάνει υπόψη όχι μόνον την απόδοση της επένδυσης και τα οφέλη από άποψη ιδιοκτησίας, ευελιξίας και επιπέδων μείωσης του διοικητικού φόρτου, αλλά επίσης, και κυρίως, τη συνολική αξία όσον αφορά τη βιωσιμότητα και την αξιοπιστία της ενιαίας αγοράς για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

⁽²⁾ Πρβλ. το ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985 για νέα προσέγγιση στο θέμα της τεχνικής εναρμόνισης και τυποποίησης ΕΕ C 136 της 4.6.1985 σελ. 1): «Αποδοχή ταχείας κοινοτικής διαβούλευσης, στο κατάλληλο επίπεδο, σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας 189/83/ΕΟΚ».

⁽³⁾ Πρβλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Ασφάλεια δικτύων/ Ηλεκτρονικές επικοινωνίες, εισηγητής: ο κ. RETUREAU, ΕΕ C 48 της 21.2.2002, σελ. 33.

⁽⁴⁾ Πρβλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των εφευρέσεων που εφαρμόζονται σε υπολογιστή, εισηγητής: ο κ. RETUREAU, ΕΕ C 61 της 14.3.2003, σελ. 154.

⁽⁵⁾ PEGS = Pan-European e-Government Services (πανευρωπαϊκές υπηρεσίες ηλεκτρονικής διοίκησης).

⁽¹⁾ Πρβλ. άρθρο 8 της πρότασης απόφασης COM(2008) 583 τελικό.

4.12 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς σε θέματα διαλειτουργικότητας πρέπει να ενισχυθεί, στο πλαίσιο μιας πολυδιάστατης οπτικής, η οποία θα περιλαμβάνει τις πολιτικές πτυχές ενός κοινού οράματος όσον αφορά τις κοινές προτεραιότητες, τις νομικές πτυχές του νομοθετικού συγχρονισμού, καθώς και τις τεχνικές, σημασιολογικές και οργανωτικές πτυχές.

4.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι από κοινωνικής πλευράς θα αποτελούσε καλή πρακτική για τις εθνικές διοικήσεις να προχωρήσουν σε διάλογο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στα πλαίσια του άτυπου διαλόγου EUPAN/TUNED⁽¹⁾, με τους εκπροσώπους του προσωπικού των ενδιαφερομένων διοικήσεων ούτως ώστε να συμμετέχουν οι πολίτες που διαθέτουν τις απαραίτητες πληροφορίες.

4.14 Όσον αφορά τα υφιστάμενα γενικά εργαλεία και τα νέα εργαλεία, στο πλαίσιο του εννοιολογικού μοντέλου GPSCM⁽²⁾ που καθόρισαν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη, πρέπει:

- να καθορισθούν με σαφήνεια οι ρόλοι, τα δικαιώματα και οι ευθύνες των κυρίων των δεδομένων, των παρόχων και των χρηστών, στο πλαίσιο μιας κοινής διασυνοριακής διάστασης, μέσω μιας κοινής, τυποποιημένης και ομοιόμορφης προσέγγισης·
- να υιοθετηθεί το εν λόγω μοντέλο από τις δημόσιες διοικήσεις ως αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών τους, προκειμένου να

διαμορφώσουν τα δικά τους συστήματα διαλειτουργικότητας σύμφωνα με κοινά συστήματα αξιολόγησης των επιδόσεων, στις διασυνοριακές ροές·

- να θεσπισθούν ή να ενισχυθούν οι εθνικές υποδομές ταυτοποίησης, επαλήθευσης και πιστοποίησης, προκειμένου να διασφαλίζονται υψηλά επίπεδα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης μεταξύ χρηστών και παρόχων υπηρεσιών.

4.15 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να καθορισθεί ένα κοινό πλαίσιο για τα ανοικτά τεχνικά και κανονιστικά πρότυπα στον συγκεκριμένο τομέα που αναπτύσσουν η CEN, η CENELEC και το ETSI, το οποίο θα επέτρεπε την εφαρμογή τους σε όλους τους ενδιαφερομένους.

4.16 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να ενθαρρυνθεί η χρήση ενός λογισμικού ανοικτού κώδικα στον βαθμό που αυτό επιτρέπει την εξέταση, την αντικατάσταση, την αναδιανομή και την επαναχρησιμοποίηση των λύσεων λογισμικού μεγάλης αξίας για τις δημόσιες διοικήσεις, όσον αφορά τόσο την αποτελεσματικότητα του κόστους όσο και την επαλήθευση της εφαρμογής των προτύπων, τη λειτουργική κάλυψη πέρα από τα όρια που επιβάλλουν οι άδειες και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των λύσεων που υιοθετήθηκαν και την προσαρμογή στις τοπικές απαιτήσεις.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

(¹) EUPAN: European Public Administration Network (δίκτυο ευρωπαϊκής δημόσιας διοίκησης): σημερινή ονομασία του ανεπίσημου δικτύου των γενικών διευθυντών της δημόσιας διοίκησης της ΕΕ · TUNED: Trade Union Network for European Dialog (Δίκτυο Ευρωπαϊκού Διαλόγου των Εργατικών Ενώσεων).

(²) GPSCM = Generic Public Services Conceptual Model (γενικό εννοιολογικό μοντέλο σε θέματα δημόσιων υπηρεσιών).

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ζώνες συχνοτήτων που θα διατεθούν για τη συντονισμένη εισαγωγή των πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα»

COM(2008) 762 τελικό — 2008/0214 (COD)

(2009/C 218/08)

Στις 5 Δεκεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ζώνες συχνοτήτων που θα διατεθούν για τη συντονισμένη εισαγωγή των πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα»

Στις 2 Δεκεμβρίου 2008, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών που πρέπει να διεκπεραιωθούν, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. HERNÁNDEZ BATALLER ως γενικό εισηγητή κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 25 και 26 Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), και υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπέρασμα

1.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την υποστήριξη και τη θετική της στάση έναντι της πρότασης της Επιτροπής δεδομένου ότι η ελευθέρωση της χρήσης ζωνών συχνότητας 900 MHz καθιστά αναγκαία και νομοθετική πρωτοβουλία σε κοινοτικό επίπεδο.

2. Πλαίσιο

2.1 Η Επιτροπή υπέβαλε στις 25 Ιουλίου 2007 πρόταση οδηγίας για την κατάργηση της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ⁽¹⁾ με την οποία επιδιώκεται η κατάργηση της δέσμευσης της ζώνης των 900 MHz για GSM στα κράτη μέλη της ΕΕ· η ζώνη αυτή είχε θεοπιστεί από την οδηγία 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 1987 σχετικά με τις ζώνες συχνότητας που διατίθενται για τη συντονισμένη εγκατάσταση πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα.

2.2 Αυτή η ζώνη 900 MHz είναι ιδιαίτερα πολύτιμη, καθώς διαθέτει καλά χαρακτηριστικά διάδοσης, καλύπτει μεγαλύτερες αποστάσεις από ό,τι οι ζώνες υψηλότερων συχνοτήτων, και διευκολύνει την επέκταση σύγχρονων υπηρεσιών φωνής, δεδομένων και πολυμέσων σε αραιοκατοικημένες και αγροτικές περιοχές.

2.3 Στόχος της πρότασης ήταν να συμβάλει στην επίτευξη της πρωτοβουλίας «Η στρατηγική i2010 – Ευρωπαϊκή κοινωνία της

πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση»⁽²⁾ και στην αύξηση του ανταγωνισμού μέσω της χρήσης της ζώνης των 900 MHz από άλλες τεχνολογίες, παραχωρώντας έτσι στους χρήστες τη μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία επιλογής των υπηρεσιών και των τεχνολογιών.

2.4 Η Επιτροπή ανέθεσε σύμφωνα με τα όσα ορίζει η οδηγία 6762002/ΕΚ- εντολή στην CEPT (Ευρωπαϊκή Διάσκεψη των Ταχυδρομικών και Τηλεπικοινωνιακών Οργανισμών), προκειμένου να διατυπώσει τεχνικές προϋποθέσεις λιγότερο περιοριστικές· κατέφαρξε την εντολή διατυπώθηκαν προϋποθέσεις με βάση την αρχή ότι η ζώνη των 900 MHz μπορεί να συνυπάρχει και είναι πλήρως συμβατή με τα συστήματα GSM και UMTS.

2.5 Η ΕΟΚΕ εξέδωσε γνωμοδότηση⁽³⁾ για την εν λόγω πρόταση εκφράζοντας τη συμφωνία της διότι θεώρησε ότι η υιοθέτησή της θα ενίσχυε την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα, θα αύξανε τον ανταγωνισμό στην αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών και θα βελτιώνει τις δυνατότητες επιλογής των καταναλωτών.

2.6 Η συνέπεια των συζητήσεων για τη νομοθετική διαδικασία, η Επιτροπή υπέβαλε στις 19 Νοεμβρίου 2008 νέα πρόταση οδηγίας⁽⁴⁾ για την τροποποίηση της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ.

⁽¹⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ζώνες συχνοτήτων που θα διατεθούν για τη συντονισμένη εισαγωγή των πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα, COM(2007) 367.

⁽²⁾ COM(2005) 229 τελικό.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της «Κατάργησης της οδηγίας GSM» Ε.Ε. αριθ. C 151, 17.6.2008 σ. 25-27. Γνωμοδότηση που υιοθετήθηκε στην Ολομέλεια της 16ης Ιανουαρίου 2008. Εισηγητής: ο κ. Hernandez Bataller.

⁽⁴⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 87/372/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με τις ζώνες συχνοτήτων που θα διατεθούν για τη συντονισμένη εισαγωγή των πανευρωπαϊκών ψηφιακών κυψελωτών δημόσιων επίγειων κινητών επικοινωνιών στην Κοινότητα, COM(2008) 762.

3. Πρόταση της Επιτροπής

3.1 Η ισχύουσα οδηγία GSM απαιτεί από τα κράτη μέλη να διατηρούν ολόκληρη τη ζώνη των 890-915MHz και των 935-960MHz για το GSM. Αυτός ο περιορισμός εμποδίζει τη χρήση των ζωνών από άλλα πανευρωπαϊκά συστήματα εκτός του GSM, τα οποία είναι ικανά να παρέχουν προηγμένες διαλειτουργικές υπηρεσίες φωνής, δεδομένων και πολυμέσων με υψηλό εύρος ζώνης διανομής. Τα νέα αυτά πανευρωπαϊκά συστήματα, όπως το σύστημα UMTS, προσφέρουν δυνατότητες που ξεπερνούν το σύστημα GSM και έχουν καταστεί βιώσιμα στην 20ετία που πέρασε από την υιοθέτηση της οδηγίας GSM, χάρη στην τεχνολογική εξέλιξη.

3.2 Δεδομένου ότι ελευθέρωση της χρήσης της ζώνης των 900 MHz θα μπορούσε ενδεχομένως να οδηγήσει σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, ιδίως στην περίπτωση που σε ορισμένους φορείς εκμετάλλευσης κινητών επικοινωνιών δεν έχει εκχωρηθεί ραδιοφάσμα στη ζώνη των 900 MHz, τούτοι θα μπορούσαν να βρεθούν σε μειονεκτική θέση από άποψη κόστους και αποτελεσματικότητας σε σύγκριση με φορείς που θα είναι σε θέση να παρέχουν υπηρεσίες τρίτης γενιάς (3G) στην εν λόγω ζώνη.

3.3 Η πρόταση προβλέπει στους ακόλουθους ορισμούς: ως «σύστημα GSM» νοείται δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών που συμμορφώνεται με τα πρότυπα GSM, όπως δημοσιεύονται από το ETSI, ιδίως τα EN 301 502 και EN 301 511, και ως «σύστημα UMTS» νοείται δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών που συμμορφώνεται με τα πρότυπα UMTS, όπως δημοσιεύονται από το ETSI, ιδίως τα EN 301 908-1, EN 301 908-2, EN 301 908-3 και EN 301 908-11.

3.4 Σύμφωνα με το νέο κανονιστικό πλαίσιο ηλεκτρονικών επικοινωνιών, και ιδίως την οδηγία 2002/20/EK⁽¹⁾, τα κράτη μέλη μπορούν να τροποποιήσουν και/ή να επανεξετάσουν τα δικαιώματα χρήσης του ραδιοφάσματος και έτσι να διαμορφώνουν τα εργαλεία για την αντιμετώπιση, όπου αυτό απαιτείται, πιθανών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, και να θέτουν σε ισχύ τα κατάλληλα μέτρα και, ιδίως, να εξετάζουν εάν η εφαρμογή της πρότασης θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα στρέβλωση του ανταγωνισμού στις υπό εξέταση αγορές κινητής τηλεφωνίας.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη στήριξη στην πρόταση της Επιτροπής καθώς κρίνει ότι η ελευθέρωση της χρήσης της ζώνης

συχνότητας 900MHz καθιστά απαραίτητη την κανονιστική παρέμβαση σε κοινοτικό επίπεδο.

4.1.1 Η εν λόγω πρόταση θα αυξήσει, αφενός, τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά και, αφετέρου, την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης καθώς θα καταστήσει δυνατόν να αναπτυχθούν δίκτυα UMTS σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές σε συνύπαρξη με δίκτυα GSM 900/1800, χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες αποστάσεις μεταξύ φερουσών συχνοτήτων.

4.2 Η δυνατότητα που δίνεται στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση εκ των προτέρων μέτρων του κανονιστικού πλαισίου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, έως και να επανεξετάζουν αυτά τα δικαιώματα χρήσης και να τα ανακατανέμουν για την αποφυγή στρεβλώσεων, αναδεικνύουν τη σκοπιμότητα αυτού του είδους μέτρων όπως έχει ήδη αναφέρει η ΕΟΚΕ κατά την εξέταση του πλαισίου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Με στόχο την απαραίτητη διαφάνεια, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την ανάγκη να προβλεφθεί περίοδος ενημέρωσης του κοινού πριν από την υιοθέτηση τέτοιων μέτρων.

4.3 Το καθεστώς που προβλέπεται από την πρόταση πρέπει να καλύπτει το σύνολο του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στο πλαίσιο ενός συστήματος ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών, να επιταχύνει την προσαρμογή της βιομηχανίας στις διαρθρωτικές αλλαγές και να διαμορφώνει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την πρωτοβουλία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων σε όλη την Ένωση, και ιδιαίτερα των ΜΜΕ.

4.4 Εξάλλου, οι καταναλωτές πρέπει να ωφεληθούν μέσω της βελτίωσης της ευελιξίας στη διαχείριση των πόρων του ραδιοφάσματος για ασύρματες ηλεκτρονικές επικοινωνίες, κατά γενικό κανόνα, με βάση την προσέγγιση WAPECS⁽²⁾ διότι η προσέγγιση αυτή, όπως τόνιζε η ΕΟΚΕ, θέτει την τεχνολογική ουδετερότητα και την ουδετερότητα των υπηρεσιών ως στόχους πολιτικής για την επίτευξη πιο ευέλικτης και αποτελεσματικής χρήσης του ραδιοφάσματος.

4.5 Τέλος, η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι η εφαρμογή της πρότασης θα συμβάλει στην προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας -όστε να καταστεί δυνατή η εναρμόνισή τους μέσα σε πλαίσια προόδου- την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο, την ανάπτυξη των ανδρών πόνων πόρων με στόχο υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Mario SEPI

⁽¹⁾ Οδηγία 2002/20/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.21.

⁽²⁾ Wireless Access Policy for Electronic Communications Services/ Πολιτική για την ασύρματη πρόσβαση στις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί διατήρησης των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων»

COM(2008) 324 τελικό — 2008/0112 (CNS)

(2009/C 218/09)

Στις 16 Ιουλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 37 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί διατήρησης των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. SARRÓ IPARRAGUIRRE.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 25 και 26 Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 170 ψήφους υπέρ, μία ψήφο κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η απλούστευση που προβλέπεται στην πρόταση κανονισμού είναι απαραίτητη. Ωστόσο, κρίνει ότι δεν πρόκειται μόνο για απλούστευση, διότι η Επιτροπή εισάγει επίσης τροποποιήσεις στα ισχύοντα τεχνικά μέτρα με σκοπό την εναρμόνιση.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πριν από τη σχεδιαζόμενη εναρμόνιση πρέπει οπωσδήποτε να τροποποιηθούν ορισμένα τεχνικά μέτρα και, επομένως, πρέπει να πραγματοποιηθούν επιστημονικές, βιολογικές και κοινωνικοοικονομικές μελέτες.

1.3 Δεδομένου του τεχνικού χαρακτήρα των προβλεπόμενων μέτρων που περιλαμβάνονται στην πρόταση κανονισμού, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν πρέπει να διατυπώσει την άποψή της σχετικά με τις προτάσεις τροποποίησης έως ότου διενεργηθούν οι μελέτες αυτές. Φρονεί, επίσης, ότι η αποτελεσματικότητα των νέων τεχνικών μέτρων θα πρέπει να αξιολογηθεί προηγουμένως από επαγγελματίες αλιείς, τόσο επί του σκάφους όσο και στους τόπους αλιείας.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι όλα τα τεχνικά μέτρα πρέπει να συμπληρωθούν σε αυτόν τον κανονισμό του Συμβουλίου, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο να περιληφθούν μερικά από αυτά σε μεταγενέστερους κανονισμούς της Επιτροπής.

1.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την περιοδική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των τεχνικών μέτρων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η πρόταση αποσκοπεί στην απλούστευση και στην περιφερειοποίηση του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου όσον αφορά τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων.

2.2 Με την εν λόγω απλούστευση αντικαθίστανται οι κανονισμοί (ΕΚ) αριθ. 850/98 του Συμβουλίου και αριθ. 2549/2000 του Συμβουλίου από την υπό εξέταση πρόταση κανονισμού.

2.2.1 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 850/98 του Συμβουλίου της 30ής Μαρτίου 1998 ορίζει τους κανόνες για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων μέσω τεχνικών μέτρων προστασίας των νεαρών θαλάσσιων οργανισμών.

2.2.2 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2549/2000 του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2000, θεσπίζει πρόσθετα τεχνικά μέτρα για την αποκατάσταση του αποθέματος του γάδου (*Gadus morhua*) στη Θάλασσα της Ιρλανδίας.

2.2.3 Ακόμη, η πρόταση επηρεάζει άλλους πέντε κανονισμούς: τους αριθ. 2056/2001, αριθ. 254/2002, αριθ. 494/2002, αριθ. 2015/2006 και αριθ. 40/2008, ενώ αναμένεται επίσης να επηρεάσει και το Παράρτημα ΙΙΙ του ετήσιου κανονισμού για τα ΤΑC/Ποσοστώσεις.

2.3 Η νέα πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου που υποβάλλει η Επιτροπή δίνει συνέχεια:

2.3.1 στο αίτημα που απηύθυνε το Συμβούλιο προς την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2004 όσον αφορά την ανάδεωση των τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων στον Ατλαντικό και τη Βόρεια Θάλασσα με στόχο την απλούστευση και τη συνεκτίμηση των περιφερειακών χαρακτηριστικών και

2.3.2 στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2006 όσον αφορά την απλούστευση της κοινοτικής νομοθεσίας, το οποίο αναφέρει ότι ενδείκνυται να ενσωματωθούν σε έναν κανονισμό όλα τα τεχνικά μέτρα που περιέχονται σε διαφορετικούς κανονισμούς, συμπεριλαμβανομένου του ετήσιου κανονισμού σχετικά με τις αλιευτικές δυνατότητες και τα σχέδια αποκατάστασης για ορισμένα αποθέματα.

2.4 Συνεπώς, η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου που υποβάλλει η Επιτροπή θεσπίζει τα τεχνικά μέτρα που θα ισχύουν για τις ζώνες του Βορειοανατολικού Ατλαντικού, του Κεντροανατολικού Ατλαντικού και των υδάτων στα ανοικτά των ακτών των Διαμερισμάτων της Γαλλικής Γουιάνας, της Μαρτινίκας, της Γουαδελούπης και της Reunion, τα οποία υπάγονται στην αποκλειστική κυριαρχία ή δικαιοδοσία της Γαλλίας. Εξαιρούνται από την εν λόγω πρόταση κανονισμού τα τεχνικά μέτρα που αφορούν τη Βαλτική Θάλασσα και τη Μεσόγειο, δεδομένου ότι διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2187/2005 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 2005 για τη Βαλτική Θάλασσα και από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1967/2006 για τη Μεσόγειο Θάλασσα.

2.5 Η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου θα εφαρμόζεται στην εμπορική και στην ερασιτεχνική αλιεία, στη διατήρηση επί του σκάφους, στη μεταφόρτωση και στην εκφόρτωση αλιευτικών πόρων, όταν οι δραστηριότητες αυτές διεξάγονται σε κοινοτικά ή σε διεθνή ύδατα των προσδιοριζόμενων αλιευτικών ζωνών του Ατλαντικού Ωκεανού από κοινοτικά ή εθνικά αλιευτικά σκάφη των κρατών μελών, με την επιφύλαξη της πρωταρχικής ευθύνης του κράτους σημαίας.

2.6 Το πεδίο εφαρμογής συμπληρώνεται με την εφαρμογή του κανονισμού στην αποθήκευση, την επίδειξη ή την προσφορά για πώληση αλιευτικών προϊόντων τα οποία έχουν αλιευθεί σε αυτές τις αλιευτικές ζώνες, καθώς και στην εισαγωγή αλιευτικών προϊόντων τα οποία έχουν αλιευθεί σε άλλες ζώνες από αλιευτικά σκάφη τρίτων χωρών και δεν συμμορφώνονται με το ελάχιστο μέγεθος εκφόρτωσης έμβιων υδάτινων οργανισμών που ορίζει η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου.

2.7 Επιπλέον των τεχνικών μέτρων για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 850/98, η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου ενσωματώνει το σύνολο των σχεδίων αποκατάστασης και διαχείρισης και των μακροπρόθεσμων σχεδίων για τους αλιευτικούς πόρους κοινοτικού ενδιαφέροντος, δηλαδή για τα περισσότερα αποθέματα γάδου στα κοινοτικά ύδατα, δύο αποθέματα μερλούκιου, δύο αποθέματα караβίδας, δύο αποθέματα γλώσσας και τα αποθέματα χωματίδας και γλώσσας στη Βόρειο Θάλασσα, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την τροποποίηση ή/και ενίσχυση των όρων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 850/98.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρόκειται για μια πρόταση κανονισμού εξαιρετικά τεχνικού χαρακτήρα. Η απλούστευση είναι απαραίτητη και συνάδει με τα μέτρα που ενέκρινε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της σχετικά με το σχέδιο δράσης για την απλούστευση της κοινοτικής νομοθεσίας. Ωστόσο, δεν πρόκειται μόνο για απλούστευση, διότι η Επιτροπή εισάγει τροποποιήσεις στην ισχύουσα νομοθεσία με σκοπό την εναρμόνιση και επιδιώκει να λάβει υπόψη τις περιφερειακές διαφορές με τη θέσπιση ειδικών διατάξεων για καθεμία από τις «ζώνες των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ)». Η περιφερειοποίηση αυτή θα επιφέρει επίσης αλλαγές στην ισχύουσα νομοθεσία.

3.2 Η Επιτροπή προβλέπει ότι η παρούσα πρόταση κανονισμού θα ορίσει τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές για όλες τις ζώνες αλιείας και διάφοροι μεταγενέστεροι κανονισμοί της Επιτροπής θα ρυθμίσουν τις καθαρά τεχνικές πτυχές περιφερειακού χαρακτήρα σύμφωνα με τη διαδικασία της «επιτροπολογίας».

3.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, αν και είναι απαραίτητο να ρυθμιστούν τα τεχνικά μέτρα με συνεκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων των διαφόρων περιφερειών της ΕΕ, η ακολουθούμενη προσέγγιση δεν είναι η πλέον κατάλληλη και κρίνει προτιμότερο να συμπεριληφθούν όλα τα μέτρα σε αυτόν τον κανονισμό του Συμβουλίου αντί να περιληφθούν σε μεταγενέστερους κανονισμούς της Επιτροπής.

3.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, με τον τρόπο αυτό, τα τεχνικά μέτρα θα προσαρμοστούν καλύτερα στο πλαίσιο της νέας αλιευτικής πολιτι-

κής που υιοθετήθηκε το 2002, ιδίως όσον αφορά τα Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια (ΠΓΣ) τα οποία θεσπίστηκαν με απόφαση του Συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 2004, και τη συνεκτίμηση περιβαλλοντικών πτυχών όπως η προστασία των θαλάσσιων ενδιαιτημάτων ή η μείωση των απορριψεων, μέτρα που εφαρμόζονται ειδικά σε περιφερειακή βάση, σύμφωνα με τις ζώνες των Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων (ΠΓΣ).

3.5 Για να αποφευχθούν τα λάθη του παρελθόντος, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αποτελεσματικότητα των νέων τεχνικών μέτρων θα πρέπει να αξιολογηθεί πριν από την έγκρισή τους από επαγγελματίες αλιείς, τόσο επί του σκάφους όσο και στους τόπους αλιείας.

3.6 Δεδομένης της πολυπλοκότητας του κειμένου και των προτεινόμενων τεχνικών μέτρων, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η πρόταση κανονισμού θα πρέπει να περιλαμβάνει παράρτημα με διαγράμματα που διευκολύνουν την κατανόησή της.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η πρόταση κανονισμού ενσωματώνει τεχνικά μέτρα που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα στόχων και, ιδιαίτερα, την προστασία των ιχθυιδίων, κυρίως με τον περιορισμό της αλιεύσής τους, π.χ. μέσω μέτρων για τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων ή για τον καθορισμό εποχών/περιοχών απαγόρευσης. Άλλα μέτρα αποσκοπούν στην προστασία ορισμένων ειδών ή οικοσυστημάτων μέσω του περιορισμού της αλιευτικής προσπάθειας, για παράδειγμα μέσω απαγορεύσεων ορισμένων ζωνών, ενώ μια άλλη μεγάλη δέσμη μέτρων επιδιώκει τον περιορισμό των απορριψεων ιχθυίων.

4.2 Πέραν του προσδιορισμού του πεδίου εφαρμογής, η πρόταση κανονισμού περιλαμβάνει όλες τις διατάξεις σχετικά με το ελάχιστο μέγεθος εκφόρτωσης για κάθε είδος έμβιων υδρόβιων πόρων. Σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής της πρότασης και τη συμπερίληψη των εισαγωγών, η ΕΟΚΕ θα ήθελε να διευκρινιστεί τι θα γίνεται σε περίπτωση που τα νόμιμα ελάχιστα μεγέθη των εισαγόμενων προϊόντων είναι μικρότερα από εκείνα που ισχύουν στην ΕΕ. Το λογικό για την ΕΟΚΕ θα ήταν να μην μπορούν να διατίθενται προς πώληση στην ΕΕ αλιευτικά προϊόντα τρίτων χωρών με μέγεθος μικρότερο από το κοινοτικό.

4.3 Τα αλιευτικά εργαλεία απαριθμούνται με εξαιρετική λεπτομέρεια και για καθένα από αυτά καθορίζονται οι ελάχιστες διαστάσεις για την τράτα και τον σάκο της τράτας, το μέγιστο βάθος πόντισης, καθώς και οι απαγορεύσεις χρήσης σάκου τράτας σε μεγέθη ή μορφές που διαφέρουν από ό,τι έχει καθοριστεί, δηλαδή όταν ο αριθμός των ίσου μεγέθους ματιών γύρω από οποιαδήποτε περιφέρεια του σάκου αυξάνεται από το εμπρόσθιο άκρο προς το οπίσθιο άκρο ή όταν οι σάκοι δεν έχουν κατασκευαστεί με τα επιτρεπόμενα υλικά ή στο επιτρεπόμενο πάχος.

4.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κατάλληλη και απαραίτητη την απλούστευση που σχεδιάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ωστόσο, εκτιμά ότι πριν από την απόπειρα εναρμόνισης, η οποία αποτελεί στόχο προς πραγματοποίηση και προϋποθέτει τροποποιήσεις ορισμένων τεχνικών μέτρων, πρέπει να πραγματοποιηθούν επιστημονικές, βιολογικές και κοινωνικοοικονομικές μελέτες.

4.5 Συνεπώς, δεδομένου του εξαιρετικά τεχνικού χαρακτήρα των προβλεπόμενων μέτρων που περιλαμβάνονται στην πρόταση κανονισμού, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν πρέπει να διατυπώσει την άποψή της σχετικά με τις προτάσεις τροποποίησης έως ότου διενεργηθούν οι μελέτες αυτές.

4.6 Οι έμβιοι υδάτινοι οργανισμοί που αλιεύονται μη έχοντας το καθορισμένο απαιτούμενο μέγεθος δεν πρέπει να διατηρούνται επί του σκάφους ή να μεταφορτώνονται, να εκφορτώνονται, να μεταφέρονται, να αποθηκεύονται, να πωλούνται, να επιδεικνύονται ή να προσφέρονται για πώληση, αλλά πρέπει να απορρίπτονται αμέσως πάλι στη θάλασσα. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον αντίκτυπο που μπορεί να έχει αυτή η διάταξη για τις απορρίψεις. Φαίνεται αντιφατικό, από τη μία πλευρά, να επιδιώκεται η απαγόρευση των απορρίψεων και, από την άλλη, να απαγορεύεται να διατηρηθούν επί του σκάφους ορισμένα αλιεύματα.

4.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, επίσης, την ανησυχία της για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του κανόνα «ένα δίχτυ». Η Επιτροπή θα πρέπει να λάβει υπόψη της ότι, στις περιπτώσεις αλιείας πολλαπλών ειδών, όπου είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθούν περισσότερα δίχτυα, οι αλιείς θα πρέπει να επιστρέφουν στο λιμάνι για αλλαγή αλιευτικού εργαλείου συχνότερα από ό,τι σήμερα, με αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους εκμετάλλευσης, η οποία θα πλήξει την ήδη περιορισμένη αποδοτικότητα των στόλων.

4.8 Η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου ορίζει ότι εάν η αλιεύομενη ποσότητα ιχθύων που δεν έχουν το απαιτούμενο μέγεθος υπερβαίνει το 10 % των αλιευμάτων σε κάθε ανάσυρση, το σκάφος πρέπει να μετακινείται σε απόσταση μεγαλύτερη των πέντε ή των δέκα ναυτικών μιλίων από την αρχική ζώνη αλιείας, ανάλογα με τις διαστάσεις των επιτρεπόμενων ματιών για κάθε είδος, και κατά τη διάρκεια όλης της επόμενης ανάσυρσης να παραμείνει σε ελάχιστη απόσταση πέντε ή δέκα ναυτικών μιλίων σε σχέση με τη θέση από την οποία έγινε η προηγούμενη ανάσυρση.

4.9 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το μέτρο αυτό, δεδομένου ότι η Επιτροπή, γενικεύοντας, δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων περιοχών και των διαφόρων τύπων αλιείας· το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε περιπτώσεις νομικής αβεβαιότητας, για τον πρόσθετο λόγο ότι δεν διευκρινίζεται εάν πρόκειται για επιδιωκόμενα ή για παρεμπίπτοντα αλιεύματα. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εφαρμογή μέτρων άλλου τύπου, όπως ο καθορισμός εποχών/περιοχών απαγόρευσης, μπορεί να επιφέρει πιο θετικά αποτελέσματα από ό,τι η πρόταση.

4.10 Με πρωτεύοντα στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, απαγορεύεται η αλιείση, η διατήρηση επί του σκάφους, η μεταφόρτωση, η αποθήκευση, η εκφόρτωση, η πώληση, η επίδειξη ή η προσφορά για πώληση θαλάσσιων οργανισμών με μεθόδους που συνεπάγονται τη χρήση εκρηκτικών, δηλητηριωδών ή ναρκωτικών ουσιών ή ηλεκτρικού ρεύματος ή τη χρήση οποιουδήποτε είδους βλημάτων. Επίσης, απαγορεύεται η πραγματοποίηση επί του αλιευτικού σκάφους κάθε φυσικής ή χημικής επεξεργασίας των ιχθύων για την παραγωγή ιχθυαλεύρου ή ιχθυελαίου ή η μεταφόρτωση αλιευμάτων ιχθύων μεταξύ σκαφών για τους εν λόγω σκοπούς.

4.11 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την επιβολή αυτών των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος που είναι απόρροια της εφαρμογής της νέας Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής του 2002 και καλεί την Επιτροπή να φροντίσει για την αυστηρή εφαρμογή όλων αυτών των μέτρων στο σύνολο του κοινοτικού αλιευτικού στόλου.

4.12 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις διαδικασίες που προτείνει η Επιτροπή για την έγκριση έκτακτων μέτρων διατήρησης που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη και αφορούν το σύνολο των κοινοτικών αλιευτικών σκαφών ή των μέτρων που εφαρμόζονται αποκλειστικά στα αλιευτικά σκάφη που φέρουν τη σημαία τους.

4.13 Επίσης, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να δύνανται τα κράτη μέλη ή/και τα Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια να υποβάλουν προτάσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τη θέσπιση σχεδίων με στόχο τη μείωση ή την εξάλειψη των απορρίψεων ιχθύων στη θάλασσα και τη βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων.

4.14 Η ΕΟΚΕ επικροτεί επίσης το γεγονός ότι η πρόταση κανονισμού δεν θα εφαρμόζεται σε αλιευτικές δραστηριότητες που διεξάγονται αποκλειστικά για τον σκοπό επιστημονικών ερευνών κατόπιν έγκρισης του κράτους μέλους σημαίας. Ωστόσο, δεν κρίνει απαραίτητο να γίνεται δεκτός στο σκάφος ένας παρατηρητής από το παράκτιο κράτος μέλος όταν διεξάγονται αλιευτικές δραστηριότητες στα ύδατά του για τον σκοπό επιστημονικών ερευνών.

4.15 Τέλος, εγκαινιάζεται μία αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των τεχνικών μέτρων, η οποία δεν υπήρχε προηγουμένως και έχει την πλήρη υποστήριξη της ΕΟΚΕ. Η αξιολόγηση θα πραγματοποιείται ανά πενταετία και, με βάση τα στοιχεία που θα περιλαμβάνονται στο σχετικό έγγραφο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο το σύνολο των απαραίτητων τροποποιήσεων που πρέπει να επέλθουν.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών όσον αφορά το σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική»

COM(2008) 397 τελικό

(2009/C 218/10)

Στις 16 Ιουλίου 2008 και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών όσον αφορά το σχέδιο δράσης για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. ESPUNY MOYANO.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 104 ψήφους υπέρ και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το σχέδιο δράσης της Επιτροπής σχετικά με τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή και τη βιώσιμη βιομηχανική πολιτική, το οποίο περιλαμβάνει την ανάπτυξη σειράς νέων μέτρων και την τροποποίηση διάφορων υφιστάμενων νομοθετικών διατάξεων. Η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της τη δέσμευσή της υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης ως μέσου για την επίτευξη της περιβαλλοντικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της ΕΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει το ευάλωτο των επιχειρήσεων, ιδίως των μικρομεσαίων (ΜΜΕ), στην παρούσα εποχή οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, και την ανάγκη να εξασφαλιστεί ότι το σχέδιο δράσης θα εφαρμοστεί κατά τρόπον ώστε να ενισχύει την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να συμβάλλει στην αναδιάρθρωση της οικονομίας, ενώ παράλληλα θα προωθεί την βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση.

1.3 Το σχέδιο δράσης που προτείνει η Επιτροπή πάσχει, ως ένα βαθμό, από ασάφεια όσον αφορά το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής του, η οποία πρέπει ωστόσο να αρθεί το συντομότερο δυνατόν, για να διευκολυνθεί η εφαρμογή του και η ορθή του αξιολόγηση από τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς τομείς. Η ΕΟΚΕ ζητεί, ως εκ τούτου, από την Επιτροπή να αναπτύξει τα σχέδιά της με τη δέουσα συνεργασία των ενδιαφερόμενων τομέων και πάντοτε με βάση στέρεα, σαφή και πρακτικά εφαρμόσιμα επιστημονικά κριτήρια.

1.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά, ως συμπλήρωμα των προσπαθειών που θα χρειαστεί να καταβάλουν οι οικονομικοί τομείς, την ανάπτυξη μέτρων στήριξης, ιδίως για τους τομείς της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας (E+A+K), και υπενθυμίζει ότι ακριβώς σε εποχές κρίσης είναι που πρέπει να ενισχύονται αυτές οι δραστηριότητες.

1.5 Είναι πολύ σημαντικό να δεχθεί η Επιτροπή τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων τομέων στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης. Επί του προκειμένου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει την ανησυχία της για το φόρουμ λιανικού εμπορίου, μια πρωτοβουλία μεροληπτική και απορριπτέα, που θα επέβαλλε στους διανομείς όρους χωρίς τη συγκατάθεσή τους, εξαιτίας της θέσης τους στην αγορά. Μόνο η αντικατάσταση του φόρουμ λιανικού εμπορίου με μία στρογγυλή τράπεζα όπου θα εκπροσωπούνται επί ίσους βάσεων όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι αποδεκτή και βιώσιμη.

1.6 Σε σχέση με την πρόταση για τον οικολογικό σχεδιασμό, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στο γεγονός ότι οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις πρέπει να καθοριστούν με βάση τους επιδιωκόμενους στόχους και όχι με βάση τις τεχνικές λύσεις που μπορούν να βρεθούν μέσω του οικολογικού σχεδιασμού. Η συνεχής εξέλιξη των περιβαλλοντικών βελτιώσεων των προϊόντων πρέπει να επιτευχθεί μέσω της ανάλυσης του κύκλου ζωής τους, η οποία με τη σειρά της πρέπει να αναφέρεται σε σειρά δεικτών όπως: οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η κατανάλωση ύδατος, η χρήση μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η μείωση της βιοποικιλότητας, η ρύπανση του αέρα και του εδάφους κ.ά. Μόνο μια ευρεία εξέταση όλων αυτών των παραγόντων με την κατάλληλη μεθοδολογία και το κατάλληλο επιστημονικό υπόβαθρο μπορεί να μας οδηγήσει στην ιδανική λύση.

1.7 Όσον αφορά το θέμα της επισήμανσης των προϊόντων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι η ετικέτα συνιστά σημαντικό μέσον, δεν είναι όμως το μοναδικό μέσο που υπάρχει για την ενημέρωση του καταναλωτή, ότι το ιδανικό για να διευκολυνθεί η επίτευξη των στόχων είναι η εναρμόνιση των σχετικών διατάξεων και ότι ορισμένοι κλάδοι, όπως ο κλάδος των τροφίμων, υπόκεινται ήδη σε αυστηρές απαιτήσεις για αυτό το θέμα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εκπαίδευση των καταναλωτών είναι η καλύτερη οδός για να επιτευχθεί η συνειδητή τους συμπεριφορά και να μπορούν να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες επιλογές, μεταβάλλοντας έτσι τα καταναλωτικά πρότυπα.

1.8 Τέλος, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει πως όλες οι προσπάθειες που πρέπει να καταβάλουν οι ευρωπαϊκοί οικονομικοί φορείς στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της Επιτροπής θα πρέπει να αφορούν και τα εισαγόμενα προϊόντα, ώστε να μην δημιουργηθεί ένα σύστημα διακρίσεων, που θα ζημίωνε τους ευρωπαίους παραγωγούς εντός της ίδιας της ευρωπαϊκής αγοράς.

2. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει αναλάβει σημαντικές ενέργειες για να επιτύχει τους στόχους οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης που θεσπίστηκαν με τη στρατηγική της Λισσαβώνας. Αυτό που επιχειρείται σήμερα είναι να ενταχθούν οι οικονομικές αυτές προόδους σε ένα πλαίσιο βιωσιμότητας, ανάγκη που, κατά την άποψη της Επιτροπής, πρέπει να αντιμετωπιστεί αμέσως.

2.2 Η Επιτροπή υποβάλλει, λοιπόν, τη στρατηγική της στην ανακοίνωση COM(2008) 397 τελικό, όπου επιχειρεί να υποστηρίξει μια ολοκληρωμένη θεώρηση, σε κοινοτικό επίπεδο, για την ενθάρρυνση της βιώσιμης παραγωγής και κατανάλωσης και την προώθηση μιας βιώσιμης βιομηχανικής πολιτικής. Η στρατηγική αυτή έρχεται να συμπληρώσει τις ήδη υπάρχουσες σχετικά με τη χρήση της ενέργειας, ιδίως δε τη δέσμη μέτρων για την ενέργεια και το κλίμα, που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή το 2008.

2.3 Στο έγγραφο της Επιτροπής παρουσιάζεται σχέδιο δράσης για τη βελτίωση των ενεργειακών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών των προϊόντων και την παράλληλη προώθηση της χρήσης τους από τους καταναλωτές. Απώτερος στόχος του είναι να βελτιωθούν οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, ενώ η εφαρμογή του θα αφορά τα προϊόντα που παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυνατότητες περιορισμού του περιβαλλοντικού αντικτύπου. Η πραγματική πρόκληση, λοιπόν, συνίσταται στη δημιουργία ενός «ενάρετου κύκλου», με την αναβάθμιση της συνολικής περιβαλλοντικής απόδοσης των προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, την προώθηση και την ενθάρρυνση της ζήτησης καλύτερων προϊόντων και τεχνολογιών παραγωγής και τη στήριξη των καταναλωτών ώστε να προβαίνουν σε καλύτερες επιλογές μέσω πιο συνεκτικής και απλουστευμένης επισήμανσης, και όλα αυτά χωρίς να λησμονείται η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας.

2.4 Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει οκτώ μέτρα, τα οποία αναλύονται κατωτέρω.

2.4.1 Οικολογικός σχεδιασμός για περισσότερα προϊόντα. Μέχρι στιγμής, η οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό επιβάλλει συγκεκριμένες ελάχιστες απαιτήσεις για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια όπως οι υπολογιστές, οι εγκαταστάσεις θέρμανσης, οι τηλεοπτικές συσκευές ή οι βιομηχανικοί ανεμιστήρες. Με το νέο σχέδιο δράσης, η Επιτροπή επιδιώκει να επεκτείνει την οδηγία και στα «συναφή με την ενέργεια προϊόντα», εκείνα δηλαδή που δεν καταναλώνουν ενέργεια κατά τη χρήση τους, αλλά έχουν έμμεσο αντίκτυπο στην κατανάλωσή της (όπως π.χ. τα παράθυρα). Παράλληλα με τις ελάχιστες απαιτήσεις, η οδηγία θα πρέπει να προσδιορίσει και την εθελούσια συγκριτική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων για τα προϊόντα που έχουν ιδιαίτερα ευνοϊκή επίδραση στο περιβάλλον.

2.4.2 Ενίσχυση της ενεργειακής και περιβαλλοντικής επισήμανσης. Η επισήμανση εξασφαλίζει διαφάνεια για τον καταναλωτή, μέσω της αναγραφής της κατανάλωσης ενέργειας ή των περιβαλλοντικών επιδόσεων του προϊόντος. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει να επεκταθεί η υποχρεωτική επισήμανση σε μεγαλύτερο

αριθμό προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καταναλώνουν ενέργεια και εκείνων που σχετίζονται με την ενέργεια. Αφενός, θα επεκταθεί ο κατάλογος των προϊόντων που υπόκεινται στην οδηγία 92/75/ΕΟΚ για την ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας, δυνάμει της οποίας είναι υποχρεωτική η ένδειξη της κατανάλωσης ενέργειας των οικιακών συσκευών, ώστε να περιλάβει και άλλα προϊόντα, όπως τα παράθυρα, για την ένδειξη της μονωτικής τους ικανότητας. Αφετέρου, θα απλουστευθεί το ισχύον προαιρετικό σύστημα οικολογικής επισήμανσης, το οποίο επιβραβεύει τα προϊόντα που σέβονται περισσότερο το περιβάλλον, και η εφαρμογή του θα επεκταθεί σε υπηρεσίες και προϊόντα όπως τα τρόφιμα και τα ποτά.

2.4.3 Κίνητρα. Στο σχέδιο δράσης προτείνεται να μπορούν τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα να παρέχουν κίνητρα και να αγοράζουν μόνον τα προϊόντα που έχουν επιτύχει ένα ορισμένο επίπεδο ενεργειακής και περιβαλλοντικής απόδοσης, σύμφωνα με μια κατάταξη επισήμανσης ανά κατηγορίες, όταν η επισήμανση είναι υποχρεωτική, ενώ ο χρόνος και ο τρόπος χορήγησης των κινήτρων επαφίεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.

2.4.4 Προώθηση οικολογικών δημοσίων συμβάσεων. Οι δημόσιες αρχές δαπανούν το 16 % του ΑΕγχΠ της Ένωσης για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Η αγορά οικολογικών προϊόντων και υπηρεσιών θα μπορούσε να απευθύνει ένα σαφές μήνυμα στην αγορά και να ενθαρρύνει τη ζήτησή τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή προτείνει μια νέα ανακοίνωση για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις, στην οποία θα παρέχονται στις δημόσιες αρχές κατευθύνσεις ως προς αυτόν τον στόχο και θα καθορίζονται κοινά κριτήρια, στόχοι και τεχνικά χαρακτηριστικά των διαγωνισμών.

2.4.5 Συνεκτικά δεδομένα και συνεκτικές μέθοδοι. Υποστηρίζεται ότι μόνο σε αυτή τη βάση μπορούν να μελετηθούν οι περιβαλλοντικές επιδόσεις των προϊόντων, η διεισδυσή τους στην αγορά και η παρακολούθηση της προόδου.

2.4.6 Συνεργασία με τους εμπόρους λιανικής πώλησης και τους καταναλωτές. Θα δημιουργηθεί ένα φόρουμ λιανικού εμπορίου με στόχο την προώθηση της αγοράς πιο βιώσιμων προϊόντων, τον περιορισμό του περιβαλλοντικού αντικτύπου της διανομής και της οικείας αλυσίδας εφοδιασμού και τη βελτίωση της ενημέρωσης των καταναλωτών.

2.4.7 Μέτρα για τη μεγαλύτερη αποδοτικότητα των πόρων, την υποστήριξη της οικολογικής καινοτομίας και την ενίσχυση του περιβαλλοντικού δυναμικού της βιομηχανίας. Ως αποδοτικότητα των πόρων νοείται η δημιουργία περισσότερης αξίας με τη χρήση λιγότερων πόρων. Η Επιτροπή προτείνει να ενισχυθούν οι σημερινές προσπάθειες με δράσεις παρακολούθησης, προώθησης και συγκριτικής αξιολόγησης. Το ίδιο πρέπει να γίνει και στον τομέα της οικολογικής καινοτομίας, ώστε να αυξηθεί η σημασία που της αποδίδεται στην ευρωπαϊκή πολιτική για την καινοτομία. Επίσης, η Επιτροπή προτείνει να θεσπιστεί ευρωπαϊκό σύστημα εξακρίβωσης της περιβαλλοντικής τεχνολογίας, εθελοντικού χαρακτήρα και με τη στήριξη των δημοσίων αρχών, το οποίο θα συμβάλλει στην ανάπτυξη εμπιστοσύνης στις νέες τεχνολογίες που εμφανίζονται στην αγορά. Τέλος, η Επιτροπή προτείνει να επανεξεταστεί το ισχύον κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), ώστε να παρασχεθεί βοήθεια στις επιχειρήσεις για να βελτιστοποιήσουν τις διαδικασίες και να αυξήσουν την αξιοποίηση των πόρων τους. Το ζητούμενο είναι να αυξηθεί η συμμετοχή των επιχειρήσεων και να μειωθεί το κόστος για τις ΜΜΕ.

2.4.8 **Δράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.** Η Επιτροπή επεκτείνει τις προσδοκίες της και στη διεθνή σκηνή, καθώς συμπεριλαμβάνει στην πρότασή της την προώθηση τομεακών συμφωνιών κατά τις διεθνείς διαπραγματεύσεις για το κλίμα, τη συνεργασία για την προώθηση των ορθών πρακτικών σε διεθνές επίπεδο και την προώθηση του διεθνούς εμπορίου φιλικών προς το περιβάλλον αγαθών και υπηρεσιών.

2.5 Όλοι αυτοί οι στόχοι που αναπτύσσονται στο σχέδιο δράσης συνοδεύονται από τρεις νομοθετικές προτάσεις:

- για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας περί οικολογικού σχεδιασμού,
- για την αναθεώρηση του κανονισμού για το οικολογικό σήμα και
- για την αναθεώρηση του κανονισμού EMAS,

καθώς και από μία ανακοίνωση σχετικά με τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ αξιολογεί πολύ θετικά τη φιλόδοξη αυτή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία αποτελεί ένα νέο βήμα πρόδου προς την επίτευξη ενός κοινοτικού προτύπου βιωσιμότητας. Υπενθυμίζει δε ότι η βιωσιμότητα του κοινοτικού προτύπου έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο διαφόρων μελετών και γνωμοδοτήσεων που έχει εκδώσει η ίδια, μεταξύ των οποίων αξίζει να αναφερθούν οι εξής:

- Διετής έκθεση προόδου της στρατηγικής της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη ⁽¹⁾
- Επιπτώσεις της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας στις βιομηχανικές μεταλλαγές ⁽²⁾
- Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής ⁽³⁾.

3.2 Η έννοια της βιωσιμότητας απαιτεί την ενοποίηση τριών βασικών πτυχών: της περιβαλλοντικής, της κοινωνικής και της οικονομικής. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον στόχο του σχεδίου δράσης να βελτιωθεί η περιβαλλοντική επίδραση των προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, υπενθυμίζει όμως, παράλληλα, ότι εάν υπάρχει πραγματική βούληση συμβολής στη βιωσιμότητα του προτύπου, δεν πρέπει να παραμελούνται οι άλλες δύο πτυχές: η κοινωνική και η οικονομική.

3.3 Η σημερινή συγκυρία

3.3.1 Τον Ιούλιο του 2008, μετά από πολλά χρόνια εσωτερικών αναλύσεων, η Επιτροπή αποφάσισε να εκδώσει την υπό εξέταση ανακοίνωση σχετικά με τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση και το σχέδιο δράσης για μια βιώσιμη βιομηχανική πολιτική.

3.3.2 Πρόκειται αναμφισβήτητα για μία εξαιρετική πρόκληση που αντιμετωπίζει η ευρωπαϊκή βιομηχανική οικονομία και για ένα νέο πρότυπο παραγωγής και κατανάλωσης, σε αναζήτηση της βιωσιμότητας. Ωστόσο, το θάρρος της πρότασης δεν πρέπει να μας

κάνει να παραβλέπουμε τη στιγμή κατά την οποία τίθεται το ζήτημα της ανάπτυξης αυτής της στρατηγικής και της υιοθέτησης των νομοθετικών μέτρων που την συνοδεύουν. Όλες οι οικονομίες του κόσμου διανύουν μια περίοδο χρηματοοικονομικής κρίσης, ενάντια στην οποία υιοθετούνται μέτρα —εθνικά, κοινοτικά ή πολυμερή—, παρότι τα μέτρα αυτά θα χρειαστούν χρόνο για να αποδώσουν καρπούς.

3.3.3 Υπό αυτές τις ευαίσθητες συνθήκες, που βρίσκονται υπό εξέλιξη, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή του νομοθέτη στις επιδράσεις που θα έχει ενδεχομένως η προτεινόμενη δέσμη μέτρων επί της πραγματικής οικονομίας στην οποία απευθύνεται: τη βιομηχανία και τους καταναλωτές. Χωρίς να αποκλίνει από τους αξιόπαιτους, μεσοπρόθεσμα εφικτούς στόχους της, η πρόταση θα πρέπει να γίνει βραχυπρόθεσμα αισθητή και να μην δημιουργεί αβεβαιότητες ούτε να επιβαρύνει τη βιομηχανική οικονομία με περιττό φόρτο.

3.4 Σε μια πρωτοβουλία τέτοιας εμβέλειας, καθοριστικό στοιχείο συνιστά η σαφήνεια και η λεπτομέρεια που χαρακτηρίζει τα διαβιβαζόμενα μηνύματα. Από αυτή την άποψη, είναι επιθυμητή μια προσπάθεια της Επιτροπής να εντοπίσει σαφέστερα ποιοι είναι οι οικονομικοί κλάδοι που επηρεάζονται από την πρόταση και ως προς ποια συγκεκριμένα πεδία. Τέλος, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι το σχέδιο δράσης της Επιτροπής δεν αποδίδει επαρκή προσοχή στην επιστημονική μεθοδολογία και το επιστημονικό υπόβαθρο, τα οποία θα πρέπει να μας οδηγήσουν σε ένα κοινό σύστημα ανάλυσης των επιπτώσεων και να αποτρέψουν την ανάπτυξη πληθώρας συστημάτων, που θέτουν υπό αμφισβήτηση τις αρχές που διέπουν την εσωτερική αγορά, ενώ δημιουργούν σύγχυση στους καταναλωτές.

3.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής να υποστηριχθούν με γενναϊόδωρα κίνητρα οι προσπάθειες που θα κληθούν να καταβάλουν οι επιχειρήσεις προκειμένου να προσαρμοσθούν στις νέες συνθήκες. Με τον τρόπο αυτό, όπως ακριβώς και με την αρχή «ο ρυπαίων πληρώνει», προσφέρεται ενίσχυση σε όσους μεριμνούν για τη βελτίωση του περιβάλλοντος και, ειδικότερα, για τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση.

3.6 Το προτεινόμενο από την Επιτροπή σχέδιο δράσης αναμένεται, πράγματι, ότι θα απαιτήσει σημαντικές προσπάθειες προσαρμογής και βελτίωσης εκ μέρους των ευρωπαϊών παραγωγών. Η ΕΟΚΕ εφιστά, λοιπόν, την προσοχή στο γεγονός ότι χρειάζεται να προβλεφθεί η άνευ εξαιρέσεων τήρηση των νέων υποχρεώσεων που θα επιβληθούν. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα πρέπει να θεσπίσει ότι τα εισαγόμενα και τα ευρωπαϊκά προϊόντα θα τυγχάνουν της ίδιας αντιμετώπισης εντός της κοινοτικής αγοράς, ώστε να αποφευχθούν καταστάσεις διακρίσεων και άδικης μεταχείρισης που θα ζημίωναν αδικώς τους ευρωπαίους παραγωγούς. Επομένως, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την πρότερη διεξαγωγή προσεκτικής μελέτης από την οπτική γωνία της εσωτερικής αγοράς, η οποία να αποβλέπει, επιπλέον, στην μέριμνα για την πλήρη εξίσωση της μεταχείρισης κοινοτικών προϊόντων και προϊόντων προερχόμενων από τρίτες χώρες.

3.7 Μια από τις κομβικές πτυχές του σχεδίου δράσης είναι το φόρουμ λιανικού εμπορίου. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον επιδιωκόμενο στόχο (την επίτευξη βιώσιμης χρήσης περιορισμένων φυσικών πόρων), δεν πιστεύει όμως ότι η διοργάνωση φόρουμ εργασίας του οποίου θα ηγείται το κύκλωμα διανομής είναι το καλύτερο μέσον για την επίτευξή του.

⁽¹⁾ Εισηγητής: ο κ. RIBBE, ΕΕ C 256 της 27.10.2007.

⁽²⁾ Εισηγητής: ο κ. PEZZINI, ΕΕ C 120 της 16.5.2008.

⁽³⁾ Εισηγήτρια: η κ. DARMANIN, ΕΕ C 224 της 30.8.2008.

3.7.1 Ως εκ τούτου, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς (οι έμποροι λιανικής είναι λίγοι αλλά πολύ ισχυροί, ενώ ο κλάδος της παραγωγής απαρτίζεται από μεγάλο αριθμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων), το μόνο που επιτυγχάνεται είναι πίεση στους προμηθευτές και διακρίσεις μεταξύ των προϊόντων. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή και ισορροπημένη λειτουργία του φόρουμ λιανικού εμπορίου, θα ήταν πιο λογικό να προσδιοριστούν οι μέθοδοι εργασίας του. Στο φόρουμ θα πρέπει να συμμετέχουν, επί ίσους όρους, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της αλυσίδας εφοδιασμού (παραγωγή, διανομή, υλικοτεχνική υποστήριξη, κατανάλωση, επιστήμη), ώστε να εξασφαλιστεί ότι θα συνεργάζονται για την εξεύρεση λύσεων.

3.7.2 Επιπλέον, η πλατφόρμα θα πρέπει να προωθεί ειθελοντικά μέτρα που θα καλύπτουν πτυχές όπως οι μέθοδοι μέτρησης και τα μέτρα βελτίωσης της βιώσιμης κατανάλωσης στο σύνολο της αλυσίδας.

3.8 Όσον αφορά την οδηγία για τον οικολογικό σχεδιασμό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ασάφεια του ορισμού «συναφή με την ενέργεια προϊόντα». Θα έπρεπε να υποδεικνύεται σαφώς τι νοείται ως «συναφή με την ενέργεια προϊόντα» και ποια ακριβώς είναι τα προϊόντα που θα υπόκεινται στο πεδίο της πρότασης. Μόνον έτσι θα υπάρχει ένας ελάχιστος βαθμός ασφάλειας δικαίου στην οικονομική αλυσίδα.

3.9 Το σχέδιο δράσης της Επιτροπής προβλέπει νέες διατάξεις για την επισήμανση. Επί του προκειμένου, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι θα πρέπει να βελτιωθεί η προώθηση της περιβαλλοντικής επισήμανσης, ώστε οι επιχειρήσεις να την εφαρμόζουν σε μεγαλύ-

τερο βαθμό. Από την άποψη αυτή, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στη σκοπιμότητα της τυποποίησης των σχετικών διατάξεων, προκειμένου να επιτευχθούν ευκολότερα οι προβλεπόμενοι στόχοι.

3.9.1 Επιπλέον, ορισμένοι κλάδοι, όπως των τροφίμων και ποτών, υπόκεινται ήδη σε αυστηρές απαιτήσεις επισήμανσης για τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τους, βάσει ειδικών ρυθμίσεων.

3.9.2 Όπως και σε άλλες περιστάσεις, η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι υπάρχουν και άλλοι τρόποι ενημέρωσης των καταναλωτών (ιστοσελίδες, δωρεάν τηλέφωνα), που είναι εξίσου πρόσφοροι για τους σκοπούς που προτείνει η Επιτροπή. Θα είναι απαραίτητο να μελετηθεί η επισήμανση των προϊόντων από άποψη τόσο περιεχομένου όσο και μορφής. Πρέπει, επίσης, να ενθαρρυνθεί η τυποποίηση των δεδομένων που περιλαμβάνονται στις ετικέτες και στα σήματα των προϊόντων, επειδή μπορεί να προωθήσει τις εμπορικές συναλλαγές, να βοηθήσει τους καταναλωτές και να ωφελήσει ακόμη και τους ίδιους τους παραγωγούς. Ωστόσο, γενικότερα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εκπαίδευση των καταναλωτών είναι η καλύτερη οδός για να επιτευχθεί η συνειδητή τους συμπεριφορά και να μπορούν να προβαίνουν σε τεκμηριωμένες επιλογές, μεταβάλλοντας έτσι τα καταναλωτικά τους πρότυπα.

3.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι χρειάζεται μια πιο αποφασιστική υποστήριξη, εκ μέρους της Επιτροπής, για την έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία (E+A+K), ως μέτρο στήριξης και υπόβαθρο του σχεδίου δράσης της. Ιδίως σε περιόδους κρίσης είναι που πρέπει να διατηρείται η ερευνητική προσπάθεια· ζητά, λοιπόν, να ενισχυθούν οι δράσεις E+A+K σε όλα τα πεδία που σχετίζονται με τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Σύστημα κοινοτικού οικολογικού σήματος»

COM(2008) 401 τελικό — 2008/0152 (COD)

(2009/C 218/11)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 175, παράγραφος 1, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα το:

«Σύστημα κοινοτικού οικολογικού σήματος»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. GAUCI.

Κατά τη 451η σύνοδο ολομελείας της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 157 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα πρέπει να παραμείνει προαιρετικό μέσο. Ο προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος επιτρέπει τον καθορισμό υψηλών και φιλόδοξων προτύπων όσον αφορά τα κριτήρια, τα οποία καθιστούν δυνατή την προώθηση αποκλειστικά προϊόντων και υπηρεσιών με υψηλές περιβαλλοντικές επιδόσεις.

1.2 Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι η διαχείριση του εν λόγω συστήματος πρέπει να βελτιωθεί, κατά τρόπον ώστε να λειτουργήσει με πιο επιχειρηματικό τρόπο.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι πρέπει να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των ομάδων προϊόντων καθώς και των κατόχων άδειας.

1.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η καθιέρωση ενός οικολογικού σήματος για όλα τα προϊόντα τροφίμων, νοπιά και επεξεργασμένα, θα αποτελούσε το πρώτο βήμα προς τη δημιουργία μιας πραγματικής οικολογικής αλυσίδας τροφίμων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ωστόσο ότι το οικολογικό σήμα για τα τρόφιμα πρέπει να παρέχεται, μόνον εφόσον λαμβάνεται υπόψη όλος ο κύκλος ζωής του προϊόντος. Δεν συνάγεται με σαφήνεια από την πρόταση ποιοι είναι οι τύποι τροφίμων, που σύμφωνα με την Επιτροπή, θα συμπεριληφθούν στον κανονισμό.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η συσκευασία πρέπει να αποτελεί μόνο μέρος των κριτηρίων του οικολογικού σήματος, εφόσον είναι σημαντική για τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων.

2. Εισαγωγή

2.1 Τον Ιούλιο 2008 η Επιτροπή δημοσίευσε την πρόταση κανονισμού περί συστήματος κοινοτικού οικολογικού σήματος. Ο προτεινόμενος κανονισμός προορίζεται να αντικαταστήσει τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 της 17ης Ιουλίου 2000 περί αναθεωρημένου κοινοτικού συστήματος απονομής οικολογικού σήματος.

2.2 Αυτό δεν αποτελεί καινούργιο θέμα για την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ). Η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει τις απόψεις της⁽¹⁾, και έχει επίσης διατυπώσει πολλές συστάσεις σχετικά με την μελλοντική πορεία του εν λόγω συστήματος σε άλλες πρόσφατες γνωμοδοτήσεις⁽²⁾.

2.3 Στην κατάρτιση της παρούσας γνωμοδότησης αξιοποιήθηκαν επίσης διάφορες συμβολές των αρμόδιων οργάνων, διαφόρων ευρωπαϊκών ομάδων συμφερόντων και επιχειρήσεων που συμμετέχουν στο σύστημα. Συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ αξιοποίησε τις παρουσιάσεις διαφόρων αντιπροσώπων επιχειρήσεων, περιβαλλοντικών ΜΚΟ και οργανώσεων καταναλωτών, οι οποίες συμμετείχαν σε ακρόαση που διοργάνωσε η ομάδα μελέτης στην έδρα της ΕΟΚΕ.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η κατάσταση του περιβάλλοντος προκαλεί όλο και περισσότερες ανησυχίες.

Τα σύγχρονα πρότυπα παραγωγής και κατανάλωσης οδήγησαν στην αύξηση της ζήτησης για ενέργεια και πόρους που δεν χρησιμοποιούνται με αιεφόρο τρόπο, διακυβεύοντας με αυτόν τον τρόπο τον στόχο άμβλυνσης των αρνητικών επιπτώσεων της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον, στην υγεία και στους φυσικούς πόρους.

3.2 Ως εκ τούτου, οι οικονομίες σήμερα αντιμετωπίζουν μια μεγάλη πρόκληση: να εντάξουν την περιβαλλοντική αιεφορία στην οικονομική ανάπτυξη και ευημερία για να επανορθώσουν τα σφάλματα του παρελθόντος.

(1) ΕΕ C 296 της 29.9.1997, σ. 77.

(2) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής» (2008/C 224/01), ΕΕ C 224/1 της 30.8.2008.

3.3 Η χρηματοπιστωτική κρίση που πλήττει την παγκόσμια οικονομία δεν θα πρέπει να αποτελέσει αιτία μείωσης των προσπαθειών που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και την προστασία του περιβάλλοντος. Αντιθέτως, η οικολογική αλυσίδα του εφοδιασμού πρέπει να είναι η αφετηρία για τη σταδιακή εφαρμογή της σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς.

3.4 Σε αυτό το πλαίσιο, η αιφόρος κατανάλωση και παραγωγή μεγιστοποιούν το δυναμικό των επιχειρήσεων να μετατρέψουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε οικονομικές ευκαιρίες και εξασφαλίζουν καλύτερους όρους για τους καταναλωτές.

3.5 Η πρόκληση εντοπίζεται στη βελτίωση των συνολικών περιβαλλοντικών επιδόσεων των προϊόντων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους, στην ώθηση της ζήτησης για καλύτερα προϊόντα και βελτιωμένες τεχνολογίες παραγωγής και στην παροχή βοήθειας στους καταναλωτές να προβαίνουν σε ενημερωμένες επιλογές.

3.6 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένα πολυκριτηριακό οικολογικό σύστημα, διαπιστευμένο από τρίτους και βασιζόμενο στην «αντίληψη του κύκλου ζωής»⁽¹⁾, το οποίο μπορεί να αποτελέσει σημαντικό στοιχείο αυτών των μέσων πολιτικής⁽²⁾.

3.7 Η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην ανάπτυξη μιας κοινοτικής πολιτικής για αιφόρο παραγωγή και κατανάλωση, η οποία να ενσωματώνεται πλήρως σε άλλες πολιτικές της Κοινότητας, για να δημιουργηθεί μια «αγορά οικολογικών προϊόντων» προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα εν λόγω προϊόντα και οι εν λόγω υπηρεσίες ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένους κοινούς ορισμούς και διατίθενται πράγματι σε όλα τα κράτη μέλη.

3.8 Η εμπειρία που έχει αποκομιστεί από την εφαρμογή του συστήματος οικολογικού σήματος δικαιολογεί την υιοθέτηση τροποποιήσεων στον ισχύοντα κανονισμό.

Οι ελλείψεις του ισχύοντος συστήματος μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

i. βραδεία πρόοδος του συστήματος·

(1) Αντίληψη του κύκλου ζωής είναι η διαδικασία της συνεκτίμησης, στο μέτρο του δυνατού, όλων των αναλισκόμενων πόρων και όλων των συνεπειών για το περιβάλλον και την υγεία που συνδέονται με τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος (εμπορεύματος ή υπηρεσίας)· κατά τη διαδικασία αυτή εξετάζονται, π.χ., η απόληψη φυσικών πόρων, η παραγωγή, η χρήση, η μεταφορά, η ανακύκλωση και η επεξεργασία και διάθεση των αποβλήτων. Η διαδικασία αυτή συμβάλλει στην αποφυγή της «μετάθεσης των βαρών» –δηλ. των επιπτώσεων ή της κατανάλωσης πόρων– μεταξύ σταδίων του κύκλου ζωής, γεωγραφικών περιοχών ή μεταξύ προβλημάτων περιβάλλοντος ή υγείας του ανθρώπου, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η θερινή αιθαλομίχλη, η όξινη βροχή, η εξάντληση των πόρων κ.λπ.. Ανάλυση Κύκλου Ζωής (AKZ/Life Cycle Assessment) είναι η τυποποιημένη ποσοτική μέθοδος συγκέντρωσης και αξιολόγησης των εισροών, των εκροών και των δυνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ενός συστήματος προϊόντος σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του (πρότυπο ISO 14040 ff).

(2) Η σημασία του συστήματος οικολογικού σήματος έχει ήδη τονιστεί σε προγενέστερα έγγραφα πολιτικής, όπως στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων και στο έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον.

ii. το οικολογικό σήμα δεν είναι ευρέως γνωστό·

iii. έχει υιοθετηθεί σε μικρό βαθμό από τις επιχειρήσεις·

iv. υπέρμετρα γραφειοκρατικές διαδικασίες για τον καθορισμό κριτηρίων και τη διαχείριση·

v. τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που έχουν τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τις μεγαλύτερες δυνατότητες βελτίωσης δεν καλύπτονται από τις τρέχουσες κατηγορίες προϊόντων·

vi. διαφορές στις συνθήκες αγοράς εντός της Κοινότητας·

vii. η διάδοση άλλων συστημάτων οικολογικής σήμανσης.

Η ΕΟΚΕ θα διατυπώσει τις απόψεις της αναφορικά με αυτές τις αδυναμίες στο κεφάλαιο «Ειδικές παρατηρήσεις», όπου εξετάζονται τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή για τη βελτίωση του συστήματος.

3.9 Τέλος, η επιτυχημένη εφαρμογή του συστήματος οικολογικού σήματος της ΕΕ είναι επίσης ζωτικής σημασίας δεδομένου ότι συνιστά το μόνο προαιρετικό μέσο πολιτικής που αφορά τα προϊόντα και έχει ως γνώμονα τη ζήτηση, προκειμένου να επιδιωχθεί ο στόχος της αειφορίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Το κοινοτικό οικολογικό σήμα είναι προαιρετικό μέσο και έτσι πρέπει να παραμείνει. Ο προαιρετικός χαρακτήρας του συστήματος επιτρέπει τον καθορισμό υψηλών και φιλόδοξων προτύπων όσον αφορά τα κριτήρια, τα οποία καθιστούν δυνατή την προώθηση αποκλειστικά προϊόντων και υπηρεσιών με υψηλές περιβαλλοντικές επιδόσεις, σε αντίθεση με προϊόντα και υπηρεσίες που δεν λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη να μειωθούν οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Το οικολογικό σήμα αποσκοπεί να παράσχει στους τελικούς καταναλωτές συγκεκριμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες σχετικά με το τελικό προϊόν προκειμένου να διευκολυνθούν και να είναι πιο ενημερωμένες οι περιβαλλοντικές επιλογές. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι το οικολογικό σήμα δεν πρέπει να καταστεί, αλλά ούτε να χρησιμοποιηθεί ως πρόφαση για να τεθούν νέοι φραγμοί στο εμπόριο μεταξύ προϊόντων που επιτελούν τις ίδιες λειτουργίες και έχουν τις ίδιες επιδόσεις.

4.2 Η ΕΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι η διαχείριση του εν λόγω συστήματος πρέπει να βελτιωθεί. Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες που περιλαμβάνει το σύστημα πρέπει να εξορθολογιστούν, γεγονός που θα του επιτρέψει να λειτουργήσει με πιο επιχειρηματικό τρόπο.

Με άλλα λόγια, πρέπει να αποσαφηνιστεί περισσότερο ποιος κάνει τι.

4.3 Στο μέτρο του δυνατού, ο ρόλος των εθνικών αρχών πρέπει να εστιασθεί στην ορθή εφαρμογή του κανονισμού και στην εποπτεία της αγοράς σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής.

4.4 Η γραφειοκρατία που συνδέεται με τον προσδιορισμό κριτηρίων για τη διαχείριση των ομάδων προϊόντων και με την εφαρμογή των διαδικασιών πρέπει να μειωθεί, ενώ ταυτόχρονα, το επίπεδο της φιλοδοξίας πρέπει διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα.

Επιπλέον, τα κριτήρια χορήγησης του οικολογικού σήματος πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα προϊόντα που φέρουν το οικολογικό σήμα με τη μορφή λουλουδιού δεν έχουν αρνητικές επιδράσεις στην υγεία, την ασφάλεια ή σε άλλες κοινωνικές πτυχές.

4.5 Η ΕΟΚΕ ζητεί σαφή κριτήρια και ομοιομορφία όσον αφορά τις ελάχιστες απαιτήσεις στο σύνολο της εσωτερικής αγοράς αναφορικά με τα συστήματα σήμανσης των οικολογικών προϊόντων. Αυτό αποσκοπεί στο να διασφαλιστούν ισότιμοι όροι στις οικολογικές επιλογές των καταναλωτών, ομοιόμορφοι έλεγχοι σε ολόκληρη την ΕΕ και η τήρηση της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των πραγματικών οικολογικών προϊόντων. Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα (οικολογικό λουλούδι) θα πρέπει να προωθηθεί περαιτέρω και να συνυπάρχει με άλλα εθνικά και τομεακά συστήματα επίσημης, εφόσον τα σήματα αυτά βασίζονται σε έγκυρα επιστημονικά στοιχεία και συνάδουν με το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο.

4.6 Περαιτέρω, τα κριτήρια όσον αφορά τις ουσίες πρέπει να στηρίζονται στην αξιολόγηση των κινδύνου.

Ένας απλός κατάλογος των προτιμώμενων ή ανεπιθύμητων χημικών ουσιών που βασίζεται αποκλειστικά στην ταξινόμηση επικινδυνότητας τους, χωρίς καμία επιστημονική ή νομική αναφορά, πολύ συχνά οδηγεί σε σύγχυση και διακρίσεις. Ως εκ τούτου, είναι συζητήσιμο κατά πόσον κριτήρια όπως οι «επικίνδυνες ύλες» θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε ένα σύστημα οικολογικού σήματος: το περιβαλλοντικό σήμα δεν μπορεί να υποκαταστήσει την επίσημη κοινοτική νομοθεσία που ισχύει στον συγκεκριμένο τομέα, όπως η οδηγία 67/548/ΕΟΚ⁽¹⁾.

4.7 Επιπλέον, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, ορισμένες φορές, οι τοπικές απόψεις επηρεάζουν τα γενικά κριτήρια. Τα ισχύοντα κριτήρια που συμπεριλαμβάνονται σε ένα συγκεκριμένο οικολογικό σήμα και καθορίζονται σε ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο δεν είναι πάντοτε αυτά που συνεπάγονται τις μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε τοπικό επίπεδο.

Για παράδειγμα, η κατανάλωση του νερού ενδεχομένως να έχει πολύ μεγαλύτερο αντίκτυπο στη νότια παρά στη βόρεια Ευρώπη. Επομένως, η ΕΟΚΕ στηρίζει την εκπόνηση κριτηρίων που δεν παρουσιάζουν ισχυρές παραλλαγές όσον αφορά τις τοπικές επιπτώσεις.

(¹) Οδηγία του Συμβουλίου 67/548/ΕΟΚ της 27ης Ιουλίου 1967 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί ταξινόμησης, συσκευασίας και επισήμανσης των επικινδύνων ουσιών.

4.8 Τα έγγραφα κριτηρίων πρέπει να είναι πιο εύχρηστα και να χρησιμοποιούν ένα τυποποιημένο μορφότυπο. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να καθιερώσει ένα υπόδειγμα για τα έγγραφα κριτηρίων, ώστε να είναι εύχρηστα και τυποποιημένα, παρέχοντας έτσι στις επιχειρήσεις και στους αγοραστές του Δημοσίου τη δυνατότητα να εξοικονομήσουν χρόνο και πόρους όταν καταρτίζουν τις προδιαγραφές σύμφωνα με τα κριτήρια του οικολογικού σήματος.

4.9 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι πρέπει να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των ομάδων προϊόντων καθώς και των κατόχων άδειας και οι δράσεις να εστιασθούν στους τομείς όπου εντοπίζεται ο υψηλότερος περιβαλλοντικός αντίκτυπος και οι δυνατότητες βελτίωσης είναι οι υψηλότερες.

Μολονότι η ΕΟΚΕ επικροτεί καταρχήν αυτή την πρόταση, κρίνει ότι το πεδίο εφαρμογής της οικολογικής σήμανσης δεν θα πρέπει να επεκταθεί απεριόριστα.

4.9.1 Πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αισθάνονται πιεσμένες να χορηγήσουν στους ενδιαφερόμενους φορείς περιβαλλοντικές πληροφορίες. Οι πιέσεις προέρχονται από την ΕΕ και τα επιμέρους κράτη μέλη και εκφράζονται στην επιθυμία για προϊόντα που θα φέρουν κάποιο είδος σήμανσης ή, τουλάχιστον, θα παρέχουν ενδείξεις ότι ανταποκρίνονται στα περιβαλλοντικά κριτήρια. Αυτές οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται στην αυξημένη ευαισθητοποίηση και στη ζήτηση για περιβαλλοντικές πληροφορίες από τους επαγγελματίες χρήστες και τους καταναλωτές. Η έννοια της οικολογικής σήμανσης⁽²⁾ ενδείκνυται σαφώς για αγορές όπου γενικώς θεωρείται ότι ο καταναλωτής δεν είναι επαρκώς ενημερωμένος ή δεν διαθέτει ειδικευμένη γνώση και στις οποίες τα ανταγωνιστικά προϊόντα είναι σαφώς προσδιορισμένα.

4.10 Επιπλέον, ένα επιτυχημένο οικολογικό σήμα θα εξαρτηθεί από ένα σαφώς αυξημένο προϋπολογισμό εμπορίας, και θα συμβάλει στη διάδοση σχετικών πληροφοριών τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους καταναλωτές.

4.10.1 Όπως προαναφέρθηκε, ένα μειονέκτημα του συστήματος οικολογικού σήματος είναι ο χαμηλός βαθμός ενημέρωσης των καταναλωτών.

Ο μέσος καταναλωτής είτε δεν γνωρίζει την ύπαρξη του συστήματος οικολογικού σήματος ή δεν είναι επαρκώς ενημερωμένος σχετικά με τις παραμέτρους που συνυπολογίζονται για τη χορήγησή του. Ως εκ τούτου, επί του παρόντος, η περιβαλλοντική επιλογή των καταναλωτών δεν ενθαρρύνεται δεόντως μέσω ενημερωτικών εκστρατειών.

(²) Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα είναι οικολογικό σήμα τύπου I. Ένα οικολογικό σήμα ISO τύπου I είναι ένα οικολογικό σήμα που τηρεί τις απαιτήσεις του οικολογικού σήματος ISO 14024.

4.10.2 Από την άλλη πλευρά, οι επιχειρήσεις πρέπει να συνεχίσουν να ενημερώνονται σχετικά με τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η χρήση του οικολογικού σήματος. Έτσι το σύστημα θα ενισχυθεί και οι επιχειρήσεις μπορούν να εξοικονομήσουν χρόνο και πόρους χωρίς να αναγκάζονται να αναζητούν πληροφορίες για το πώς μπορούν να αποκτήσουν το οικολογικό σήμα.

4.11 Η ΕΟΚΕ εξακολουθεί να πιστεύει ότι η ανάπτυξη του αριθμού των κριτηρίων για τις ομάδες προϊόντων που έχουν υιοθετηθεί και ο αριθμός των οικολογικών σημάτων που χορηγήθηκαν μέχρι σήμερα δεν θα πρέπει να αξιολογηθεί αρνητικά, δεδομένου ότι ο κανονισμός τέθηκε πρόσφατα σε ισχύ. Ο γερμανικός «Γαλάζιος άγγελος» (1977) και ο «Σκανδιναβικός κύκνος» (1989), σήματα τα οποία έχουν πλέον εδραιωθεί στις αντίστοιχες εθνικές αγορές και, σε κάποιο βαθμό, και στο εξωτερικό, αρχικά αντιμετώπισαν τις ίδιες απογοητεύσεις και αποτυχίες. Και αυτά συνάντησαν δυσκολίες κατά την εκκίνηση.

4.12 Η ΕΟΚΕ είναι επίσης πεπεισμένη ότι, δεδομένων των εμπορικών φραγμών που επιβάλλουν τα εθνικά συστήματα, το μέλλον της περιβαλλοντικής σήμανσης έγκειται στην ενίσχυση του κοινοτικού συστήματος. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια να εναρμονιστούν όσο το δυνατόν περισσότερο αυτά τα εθνικά συστήματα οικολογικού σήματος.

5. Ορισμένες παρατηρήσεις σχετικά με τα άρθρα της πρότασης κανονισμού

5.1 Όσον αφορά τη διαδικασία εκτίμησης αυτή καθαυτή, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι το άρθρο 7, παράγραφος 2, που προβλέπει μια «συνολική διαδικασία εκπόνησης κριτηρίων», ενδεχομένως να εξασφαλίζει μια ελαστική πλάγια δίοδο στο κοινοτικό σύστημα. Είναι σημαντικό να εξασφαλιστούν στα ενδιαφερόμενα μέρη παρόμοια υψηλά πρότυπα διαφάνειας και διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς.

5.2 Τα προϊόντα τροφίμων και τα ποτά (σε συνδυασμό με τα φαρμακευτικά προϊόντα και τα ιατρικά βοηθήματα) εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ισχύοντος κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1980/2000 προκειμένου να αποφευχθούν πιθανές συγκρούσεις με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία για τα τρόφιμα, η οποία ρυθμίζει, μεταξύ άλλων, πτυχές όπως η ασφάλεια των τροφίμων, η υγιεινή και η σήμανση των τροφίμων.

5.3 Η Επιτροπή προτείνει τώρα να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού περί οικολογικού σήματος σε ένα περιορισμένο τμήμα των τροφίμων και ποτών, δηλαδή σε τρόφιμα που έχουν υποστεί επεξεργασία, στα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Αυτό σημαίνει ότι η πλειονότητα των τροφίμων και ποτών εξακολουθεί να εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής⁽¹⁾.

(¹) Στο άρθρο 2 (πεδίο εφαρμογής) της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφέρεται: «Όσον αφορά τα τρόφιμα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 178/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, εφαρμόζεται μόνο στα τρόφιμα που έχουν υποστεί επεξεργασία και στα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.»

5.4 Επιπλέον, το άρθρο 7, παράγραφος 3 και το άρθρο 9, παράγραφος 10 προβλέπουν ότι, όσον αφορά τα επεξεργασμένα τρόφιμα, το οικολογικό σήμα «αναφέρεται μόνο στις περιβαλλοντικές πτυχές της επεξεργασίας, μεταφοράς ή συσκευασίας των συγκεκριμένων προϊόντων». Με άλλα λόγια, η περιβαλλοντική εκτίμηση αυτών των τροφίμων και ποτών περιορίζεται σε πολύ λίγες συγκεκριμένες φάσεις του κύκλου ζωής τους, δηλαδή στην επεξεργασία, στη συσκευασία και στη μεταφορά.

5.5 Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με αυτή την κατακερματισμένη πρόταση της Επιτροπής για δύο λόγους.

5.5.1 Καταρχάς, η ΕΟΚΕ προβληματίζεται για το γεγονός ότι η μη τήρηση της αρχής του κύκλου ζωής, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για τη νομοθεσία της ΕΕ σχετικά με το οικολογικό σήμα, καθώς και για όλα τα διεθνή πρότυπα όσον αφορά την αξιολόγηση του κύκλου ζωής, θα συνεπαγόταν μεροληπτικές περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και, κατά συνέπεια, θα οδηγούσε σε παραπλανητικές πληροφορίες προς τους καταναλωτές.

Πλήθος επιστημονικών μελετών, συμπεριλαμβανομένων των μελετών EIPRO (Environmental Impact of PROducts – Περιβαλλοντικός αντίκτυπος των προϊόντων) και IMPRO (environmental IMPROvement of PROducts – Περιβαλλοντική βελτίωση των προϊόντων) που διεξήχθησαν για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι, όσον αφορά τα προϊόντα τροφίμων και τα ποτά, υπάρχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις τόσο στη φάση της γεωργικής παραγωγής όσο και στη φάση της κατάλυσης.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα για ποιο λόγο αυτές οι πολύ σημαντικές φάσεις του κύκλου ζωής των προϊόντων εξαιρούνται από την εκτίμηση.

5.5.2 Κατά δεύτερον, δεν καθίσταται σαφές ο λόγος για τον οποίο τα επεξεργασμένα τρόφιμα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του αναθεωρημένου συστήματος οικολογικού σήματος, ενώ τα φρέσκα τρόφιμα προτείνεται να εξαιρεθούν.

5.5.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει φόβους ότι αυτό θα προκαλέσει σύγχυση στους καταναλωτές, οι οποίοι θα παραπλανηθούν από ένα τέτοιο συνονθύλευμα πληροφοριών σχετικά με τα τρόφιμα και τα ποτά.

5.5.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η καθιέρωση ενός οικολογικού σήματος για όλα τα προϊόντα τροφίμων, φρέσκα και επεξεργασμένα, θα αποτελούσε το πρώτο βήμα προς τη δημιουργία μιας πραγματικής οικολογικής αλυσίδας τροφίμων: η παραγωγή τροφίμων και ποτών συνεπάγεται υψηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα που μπορεί να μετριάσει με τα κριτήρια του οικολογικού σήματος.

Εκτός αυτού, από εμπορική σκοπιά, η θέσπιση οικολογικού σήματος για τα τρόφιμα θα συνέβαλε στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών που φέρουν το οικολογικό σήμα. Πράγματι, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο και συμμορφώνονται με τα κριτήρια του οικολογικού σήματος θα είναι σε θέση να προωθούν τα προϊόντα τους στην αγορά χωρίς να περιορίζονται από τοπικά οικολογικά σήματα, τα οποία συνυπάρχουν με το «Ευρωπαϊκό οικολογικό λουλούδι». Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα θα αποτελεί επαρκή εγγύηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός προϊόντος τροφίμων, χωρίς ωστόσο να αμφισβητεί τις εθνικές προτιμήσεις, ενώ παράλληλα προωθεί την καθιέρωση ενός πανευρωπαϊκού προτύπου χαμηλών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

5.5.5 Δεν συνάγεται με σαφήνεια από την πρόταση ποιοί είναι οι τύποι τροφίμων, που σύμφωνα με την Επιτροπή, θα συμπεριληφθούν στον κανονισμό. Η παραπομπή στον κανονισμό 178/2002, άρθρο 2 παράγραφος 2 δεν ρυθμίζει το θέμα αυτό, διότι δεν ορίζεται εδώ η έννοια των μεταποιημένων τροφίμων. Ο ορισμός τόσο των μεταποιημένων όσο και των μη μεταποιημένων τροφίμων περιέχεται στους κανονισμούς 852/ 2004 και 853/ 2004. Επιπλέον είναι εξίσου ασαφές το τι σημαίνει «προϊόντα αλιείας ή ιχθυοκαλλιέργειας».

Υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να εξασθενίσει η αξιοπιστία του οικολογικού σήματος εξαιτίας της πρότασης που υποβάλλεται, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να συσταθεί να συμπεριληφθούν τα τρόφιμα όπως προτείνεται στη σημερινή μορφή του σχεδίου.

5.5.6 Η συσχέτιση βιολογικού και οικολογικού κανονισμού φαίνεται άσκοπη. Η διατύπωση του άρθρου 9 παράγραφος 10, θα προκαλέσει σύγχυση στους καταναλωτές αντί να τους βοηθήσει να προβούν σε μια περιβαλλοντική και συνετή επιλογή. Υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να εξασθενήσει η αξιοπιστία αμφοτέρων των σημάτων. Π.χ. δεν υπάρχει λόγος να φέρει ένα συγκεκριμένο προϊόν: 1) ταυτόχρονα το βιολογικό σήμα και το Ecolabel, ή 2) το βιολογικό σήμα ή 3) το Ecolabel με την πρόσθετη διευκρίνιση ότι το Ecolabel καλύπτει μόνο τη μεταποίηση, τη συσκευασία και τη μεταφορά.

5.5.7 Από το άρθρο 6.4 συνάγεται ότι τα κριτήρια για την απονομή του Ecolabel δίνουν έμφαση στο περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των πτυχών υγείας και ασφάλειας. Είναι σημαντικό να διευκρινισθεί το τι εννοείται με τον όρο «υγεία» στον κανονισμό αυτό. Οτιδήποτε αφορά τα τρόφιμα δημιουργεί πολλά προβλήματα σχετικά με την υγεία και τη διατροφή, για τα οποία είναι απαραίτητο να ληφθούν συγκεκριμένες θέσεις, και κυρίως με ποιο τρόπο θα ενημερωθεί ο καταναλωτής.

Τα ανωτέρω προβλήματα πρέπει να διευκρινιστούν πριν να ληφθεί θέση για το εάν και κατά πόσον τα τρόφιμα μπορούν να συμπεριληφθούν στο Ecolabel της ΕΕ.

5.5.8 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η συσκευασία πρέπει να αποτελεί μόνο μέρος των κριτηρίων του οικολογικού σήματος, εφόσον είναι σημαντική για τη συγκεκριμένη ομάδα προϊόντων. Η συσκευασία δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως «προϊόν», διότι δεν μπορεί να διαχωριστεί από το προϊόν που περιέχει.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εμπορίου προϊόντων φώκιας»

COM(2008) 469 τελικό — 2008/0160 (COD)

(2009/C 218/12)

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 251 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο, αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εμπορίου προϊόντων φώκιας»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Pedro NARRO.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 26ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 95 ψήφους υπέρ, 59 ψήφους κατά και 30 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προχωρήσει σε εναρμονισμένη ρύθμιση του εμπορίου των προϊόντων φώκιας. Η υφιστάμενη κατάσταση της δραστηριότητας αυτής δεν είναι βιώσιμη και είναι σκόπιμο να προωθηθούν ουσιαστικές αλλαγές σε διεθνές επίπεδο.

1.2 Δεδομένου ότι δεν υπάρχει ειδική νομική βάση στη Συνθήκη για την διευθέτηση των ζητημάτων καλής μεταχείρισης των ζώων, η ΕΟΚΕ κρίνει ως ορθή την επιλογή του άρθρου 95 της ΣΕΚ, «εγκαθίδρυση και λειτουργία της εσωτερικής αγοράς», με στόχο την νομοθετική παρέμβαση στον τομέα αυτόν. Η κοινοτική νομολογία επικυρώνει το θεμτό της απόφασης αυτής.

1.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει αναβολή της έναρξης της ισχύος του συστήματος παρεκκλίσεων και προτείνει στην Επιτροπή να υποβάλει, το 2012, λεπτομερή έκθεση σχετικά με την εξέλιξη των νομοθεσιών περί θήρας της φώκιας, η οποία θα χρησιμεύσει ως βάση για την ενδεχόμενη εκχώρηση παρεκκλίσεων από το 2012.

1.4 Κατά τα τρία πρώτα χρόνια εφαρμογής του νέου καθεστώτος, η απαγόρευση θα πρέπει να είναι πλήρης, με μοναδική εξαίρεση την θήρα που ασκεί η κοινότητα Εσκιμώων Inuit για λόγους επιβίωσης.

1.5 Για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των μέτρων της νομοθετικής πρότασης, η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να οργανώσει αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου. Η δραστηριότητα του ελέγχου δεν μπορεί να υπάγεται στην αποκλειστική διαχείριση του κράτους που ζητά παρέκκλιση. Η Επιτροπή οφείλει να μεριμνά για την ορθή εφαρμογή επί τόπου των κανόνων που θεσπίζονται στις αντίστοιχες νομοθετικές διατάξεις.

1.6 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να διεξάγει τις κατάλληλες μελέτες ώστε να εντοπιστούν οι συνέπειες που ενδέχεται να επιφέρει η κλιματική αλλαγή στη διατήρηση του είδους.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ομάδα ζώων που είναι γνωστά ως πτερυγόποδα περιλαμβάνει ένα σύνολο από 33 είδη φώκιες, ωταρίες, θαλάσσιους ελέφαντες και θαλάσσιους ίππους. Πρόκειται για θηλαστικά διαφόρων μεγεθών, τα οποία συγκεντρώνονται σε μεγάλες ομάδες και αναπαράγονται είτε στην ξηρά είτε στον πάγο.

2.2 Παρότι οι οικολογικές οργανώσεις⁽¹⁾ αρχίζουν να επισημαίνουν την σημαντική μείωση του πληθυσμού φώκιας, που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, οι οργανώσεις κυνηγών και οι κυβερνήσεις των κρατών όπου αναπαράγονται οι φώκιες αρνούνται την ύπαρξη προβλήματος διατήρησης του είδους, επικαλούμενες τα περίπου 15 εκατομμύρια φώκιες που θα μπορούσαν να θηρευτούν. Κατά τα τελευταία χρόνια, ο προβληματισμός σχετικά με την θήρα της φώκιας έχει επικεντρωθεί σε ζητήματα καλής μεταχείρισης των ζώων, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τις πτυχές που αφορούν την επιβίωση του είδους. Η ΕΕ διαθέτει ειδική νομοθεσία σχετικά με την διατήρηση της φώκιας⁽²⁾.

2.3 Η εμπορική θήρα φώκιας ασκείται στον Καναδά, τη Γροιλανδία, τη Ναμίμπια, τη Νορβηγία και τη Ρωσία. Όλες αυτές οι χώρες έχουν αναπτύξει διάφορες νομοθεσίες για τη ρύθμιση της πρακτικής αυτής. Η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (ΕΑΑΤ) έχει παραδεχθεί την απουσία αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με τους πληθυσμούς φώκιας και τον αριθμό ατόμων που θανατώνονται ετησίως. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν παράσχει οι αρχές του κάθε κράτους, η κυρίως χώρα όπου ασκείται η θήρα φώκιας είναι ο Καναδάς, όπου θανατώνονται ετησίως 300 000 άτομα. Σύμφωνα με στοιχεία της κυβέρνησης του

(1) IFAW technical briefing 2008/01.

(2) Οδηγία 92/43, της 21.5.1992.

Καναδά (1), κατά το 2008, χορηγήθηκαν 17 000 άδειες και ο αριθμός των ατόμων που θηρεύτηκαν ανήλθε στις 275 000. Σε μεγάλη απόσταση από τον Καναδά, ακολουθούν η Γροιλανδία (2) και η Ναμίμπια (3), με 160 000 και 80 000 άτομα ετησίως αντίστοιχα.

2.4 Εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δραστηριότητες θανάτωσης και εκδοράς φώκιας ασκούνται σε δύο κράτη: τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Στο Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία) παράγονται προϊόντα φώκιας. Στην επικράτεια της Κοινότητας, η δραστηριότητα αυτή δεν έχει εμπορική διάσταση, όπως στη Νορβηγία και τον Καναδά. Έχει έναν διπλό στόχο, ψυχαγωγίας και ελέγχου του πληθυσμού που τρέφεται με ψάρια.

2.5 Η φώκια θανατώνεται για να χρησιμοποιηθεί η γούνα της για παλτά, το λίπος της για την παρασκευή ελαίων, το κρέας της για ζωοτροφές, ενώ τα γεννητικά της όργανα έχουν όλο και μεγαλύτερη ζήτηση στην Ασία για την παρασκευή αφροδισιακών.

2.6 Η θανάτωση της φώκιας γίνεται με διάφορους τρόπους. Τα πιο συνήθη όργανα είναι τα πυροβόλα όπλα και το hakarik (είδος αξίνας με απόληξη σε σχήμα σφύρας). Αυτό το είδος καμακιού, που καλείται hakarik, είναι ένα όργανο φαινομενικά πρωτόγονο και χονδροειδές, θεωρείται όμως από τους επιστήμονες ως η αποτελεσματικότερη μέθοδος για την αναισθητοποίηση και γρήγορη θανάτωση της φώκιας.

2.7 Η ΕΑΑΤ, σε σχετική επιστημονική γνώμη (4) που δημοσίευσε το 2007, επισημαίνει ότι «είναι δυνατή η ταχεία και αποτελεσματική θανάτωση της φώκιας χωρίς πρόκληση πόνου ή αγωνίας που θα μπορούσε να αποφευχθεί». Αναγνωρίζει, ωστόσο, ότι «στην πράξη, η θανάτωση δεν είναι πάντα αποτελεσματική και μη βίαιη». Η ρύθμιση των διαστάσεων και των τρόπων χρήσης του hakarik, καθώς και του διαμετρήματος των πυροβόλων όπλων και της ταχύτητας βολής υπάγεται στην αρμοδιότητα των εθνικών νομοθεσιών.

3. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

3.1 Στις 26 Σεπτεμβρίου 2006, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε δήλωση (5), με την οποία καλούσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταρτίσει νομοθετικές προτάσεις με στόχο τη ρύθμιση της εισαγωγής, εξαγωγής και πώλησης προϊόντων προερχόμενων από δύο είδη φώκιας: την γροιλανδική και την λοφιοφόρο. Στη δήλωση περιλαμβάνονταν επίσης έκκληση για ειδική αντιμετώπιση της παραδοσιακής θήρας φώκιας που ασκεί η κοινότητα των Inuit.

3.2 Η κοινοβουλευτική συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει εκδώσει σύσταση για τη θήρα της φώκιας, με την οποία καλεί τα κράτη μέλη να απαγορεύσουν όλες τις βίαιες μεθόδους που δεν εξασφαλίζουν ακαριαίο θάνατο των ζώων.

(1) Seals and sealing in Canada, Facts about seals 2008.

(2) Greenland home Rule 2006.

(3) EFSA report «Animal welfare aspects of the killing and skinning of seals», December 2007.

(4) Επιστημονική γνώμη της ΕΑΑΤ της 6ης Δεκεμβρίου 2007, *The EFSA Journal* (2007) 610, σ. 1-122.

(5) Δήλωση αριθ. 38/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, P6_TA(2006)0369.

3.3 Τα τελευταία χρόνια, το Βέλγιο, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβενία εκπόνησαν εθνικές ρυθμίσεις με στόχο την απαγόρευση της παραγωγής και της διάθεσης προϊόντων φώκιας στην αγορά. Άλλα κράτη της ΕΕ έχουν επίσης αποφασίσει τη ρύθμιση του ζητήματος αυτού και η σχετική εθνική τους νομοθεσία βρίσκεται στη φάση της κατάρτισης.

3.4 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κήρυξε, στις αρχές του 2007, την έναρξη διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η οποία κατέληξε στην επιστημονική γνώμη που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (ΕΑΑΤ) (6). Τον Απρίλιο του 2008, η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσίευσε μελέτη σχετικά με τις ενδεχόμενες συνέπειες της απαγόρευσης των προϊόντων φώκιας.

3.5 Στις 23 Ιουλίου 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε πρόταση κανονισμού (7) περί εμπορίου προϊόντων φώκιας. Ως νομική βάση επελέγησαν τα άρθρα 95 και 133 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ). Το άρθρο 95 αναφέρεται στον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς, ενώ το άρθρο 133 εγγράφεται στην κοινή εμπορική πολιτική. Τα κριτήρια για την προσφυγή στην νομική βάση που παρέχει το άρθρο 95 έχουν καθιερωθεί στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

3.6 Η πρόταση κανονισμού που υπέβαλε η Επιτροπή απαγορεύει την διάθεση στην κοινοτική αγορά, την εισαγωγή, εξαγωγή και διαμετακόμιση προϊόντων φώκιας. Ωστόσο, θεσπίζει σύστημα παρεκκλίσεων, βάσει του οποίου θα μπορούν να εφαρμόζονται εξαιρέσεις στον γενικό κανόνα, στην περίπτωση που πληρούνται ένα σύνολο προϋποθέσεων σχετικά με την καλή μεταχείριση των ζώων, οι οποίες προβλέπονται στον κανονισμό (8). Οι προϋποθέσεις αυτές έχουν στόχο να εξασφαλίζουν τη θανάτωση και εκδορά των ζώων χωρίς πρόκληση πόνου, αγωνίας ή άλλου είδους ταλαιπωρίας που θα μπορούσε να αποφευχθεί.

3.7 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χορηγεί αυτόματα εξαίρεση στην θήρα φώκιας στην οποία επιδίδονται παραδοσιακά οι κοινότητες Inuit και που συμβάλλει στην επιβίωσή τους. Τα κατάλληλα μέτρα για την πιστοποίηση της προέλευσης των προϊόντων φώκιας θα θεσπιστούν στις διατάξεις εφαρμογής.

3.8 Τα κράτη μέλη θα υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή ανά πενταετία, σχετικά με τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει για την εφαρμογή του κανονισμού.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να προβεί σε εναρμονισμένη ρύθμιση των αποδεκτών μεθόδων θήρας της φώκιας και της διάθεσης στην αγορά προϊόντων φώκιας.

(6) Επιστημονική γνώμη της ΕΑΑΤ της 6ης Δεκεμβρίου 2007, *The EFSA Journal* (2007) 610, σ. 1-122.

(7) COM(2008) 469 τελικό.

(8) Άρθρο 4, παράγραφος 1 της πρότασης κανονισμού.

4.2 Η πρόταση κανονισμού επικεντρώνεται στην καλή μεταχείριση των ζώων και δεν θίγει τον προβληματισμό που αφορά τη διατήρηση του είδους. Οι ευρωπαϊκές οικολογικές οργανώσεις έχουν τονίσει την ανάγκη να συμπεριληφθούν στο νομοθετικό κείμενο οι πτυχές της διατήρησης. Ωστόσο, η ΕΕ διαθέτει ισχυρή νομοθεσία για θέματα διατήρησης, καθώς και ειδικούς μηχανισμούς για τη διατήρηση της φώκιας, που είναι συμπληρωματικοί προς τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην πρόταση.

4.3 Είναι προφανές ότι η κλιματική αλλαγή (και κυρίως το φαινόμενο της τήξης των πάγων) θα επηρεάσει άμεσα τις συνθήκες διαβίωσης και αναπαραγωγής της φώκιας. Ως εκ τούτου, απευθύνεται έκκληση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διεξάγει τις κατάλληλες μελέτες και αξιολογήσεις, ώστε να παράσχει πραγματικά στοιχεία σχετικά με τις δυνατές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής επί του πληθυσμού των διαφόρων ειδών φώκιας και, ενδεχομένως, να αναθεωρήσει και να υιοθετήσει τους κοινοτικούς μηχανισμούς για θέματα διατήρησης του είδους.

4.4 Βάσει της ΣΕΚ, η ΕΕ δεν διαθέτει ειδική νομική βάση για τη ρύθμιση ζητημάτων σχετικών με την καλή μεταχείριση των ζώων. Η απουσία τέτοιας ρητής νομικής βάσης οδηγεί την ΕΕ να καλύπτει την παράλειψη αυτή με την προσφυγή σε άλλες νομικές βάσεις, διαφορετικές, αλλά εξίσου θεμιτές για την προσέγγιση του ζητήματος. Στην προκειμένη περίπτωση, το αμφιλεγόμενο άρθρο 95, για τον κατακερματισμό της εσωτερικής αγοράς, προσφέρει στην ΕΕ τη δυνατότητα εναρμόνισης νομοθεσιών με υπόβαθρο την καλή μεταχείριση των ζώων, η οποία έχει χαρακτηριστεί από την κοινοτική νομολογία ως μια έννοια «κοινής ωφέλειας». Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της σχετικά με τις γούνες γάτας και σκύλου⁽¹⁾, ανέφερε ότι αποδέχεται τη χρήση αυτής της νομικής βάσης για τη ρύθμιση θεμάτων καλής μεταχείρισης των ζώων και τόνισε ότι συνάδει με τους κανόνες του εμπορίου που θεσπίζονται στους κόλπους του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου.

4.5 Η απουσία κοινοτικού ελέγχου για τα ζητήματα αυτά, η έλλειψη στοιχείων (την οποία αναγνωρίζει επίσημα η ΕΑΑΤ) και το οικονομικό συμφέρον που βρίσκεται στη βάση του όλου θέματος δυσχεραίνουν την αντικειμενική και μη στρεβλωμένη θεώρηση της θήρας φώκιας εκτός της ΕΕ. Οι ενδεχόμενες τροποποιήσεις της νομοθεσίας στις χώρες όπου θανατώνονται οι φώκιες, προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα κοινοτικά κριτήρια, δεν είναι δεδομένο ότι θα οδηγήσουν, στην πράξη, σε ουσιαστική βελτίωση των συνθηκών θανάτωσης της φώκιας.

4.6 Η γενική απαγόρευση, σε συνδυασμό με σύστημα εκ των υστέρων παρεκκλίσεων, συνιστά ένα καινοφανές μέσον, το οποίο ενδέχεται να αποτελέσει σημαντικό προηγούμενο για μελλοντικές κοινοτικές ρυθμιστικές διαδικασίες. Επομένως, η ΕΟΚΕ δεν απορρίπτει πλήρως το κοινοτικό σχήμα παρεκκλίσεων, ζητά όμως την αναβολή της έναρξης της ισχύος του, ούτως ώστε, κατά τα τρία πρώτα χρόνια εφαρμογής του κανονισμού, η γενική απαγόρευση να είναι πλήρης, με μοναδική εξαίρεση την κοινότητα των Inuit, η επιβίωση των οποίων εξαρτάται από την θήρα φώκιας. Η αναβολή αυτή θα δώσει την ευκαιρία στην ΕΕ να αναπτύξει στην πράξη ένα σύστημα παρεκκλίσεων λεπτομερέστερο και αυστηρότερο από το γενικό σχήμα που προτείνεται στο υπό εξέταση έγγραφο, θα διευ-

κολύνει τους ελέγχους και θα προσφέρει νέα κριτήρια για την αξιολόγηση της ενδεχόμενης εκχώρησης παρεκκλίσεων.

4.7 Ιδιαίτερα χρήσιμη θα ήταν η εκπόνηση κοινοτικής έκθεσης το 2012, σχετικά με τις αλλαγές που διαπιστώθηκαν στις κρατικές νομοθεσίες σχετικά με την θήρα φώκιας, την εφαρμογή στην πράξη και τους μηχανισμούς ελέγχου, ώστε η κοινοτική αρχή να μπορέσει να αξιολογήσει, από το 2012 και ύστερα, τις προόδους που σημειώθηκαν και την ενδεχόμενη εκχώρηση παρεκκλίσεων. Η απουσία στοιχείων δικαιολογεί μια αυξημένη κοινοτική προσπάθεια, ώστε να συγκεντρωθούν όλα τα χρήσιμα και αναγκαία στοιχεία.

4.8 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι η νομοθετική πρόταση της Επιτροπής θα αποτελέσει πραγματικό κίνητρο ώστε τα κράτη όπου αναπτύσσονται δραστηριότητες θήρας της φώκιας να προσαρμόσουν τις νομοθεσίες και τις πρακτικές τους προς λιγότερο βίαιους τρόπους θανάτωσης της φώκιας. Η σημερινή κατάσταση σχετικά με τη θανάτωση των ζώων αυτών είναι απαράδεκτη και πρέπει να προωθηθούν οι αναγκαίες αλλαγές, παρότι αναγνωρίζονται τα όρια των αρμοδιοτήτων της ΕΕ στο πεδίο αυτό.

4.9 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι επιβάλλεται τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν σύστημα κυρώσεων αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών, ώστε να εξασφαλιστεί η εμπέδωση και η αποτελεσματικότητα της νέας νομοθεσίας για την θήρα φώκιας. Ένα αποτελεσματικό σύστημα κυρώσεων θα συμβάλει στην ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς και την προστασία των καταναλωτών.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Παρότι η πρόταση κανονισμού δεν θίγει το ζήτημα της αιτιολόγησης της θήρας της φώκιας, η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να εκφράσει τις απόψεις της σχετικά με ορισμένα ζητήματα που επανέρχονται συχνά στους προβληματισμούς σχετικά με την θήρα της φώκιας. Κατά πρώτον, πρέπει να δηλωθεί απερίφραστα ότι η θανάτωση της φώκιας δεν μπορεί να ορίζεται ως αλιευτική δραστηριότητα, αλλά ως θήρα θηλαστικών. Κατά δεύτερον, αμφισβητείται κατά πόσον μπορούν να κατηγορηθούν οι φώκιες για την μείωση των αλιευτικών πόρων, και συγκεκριμένα των αποθεμάτων βακαλάου. Καμία επιστημονική μελέτη δεν πιστοποιεί την άποψη αυτή, η οποία σε ορισμένα κράτη μέλη χρησιμοποιείται ως επιχειρήματα για να δικαιολογηθεί η θήρα της φώκιας. Ο σύνθετος χαρακτήρας του θαλάσσιου οικοσυστήματος δεν επιτρέπει την κατηγορηματική υποστήριξη μιας τέτοιας θέσης.

5.2 Στην πρότασή της, η Επιτροπή δεν προβαίνει σε διάκριση μεταξύ της θήρας της φώκιας που διεξάγεται σε μεγάλη και σε μικρή κλίμακα. Η τοποθέτηση αυτή της Επιτροπής είναι ορθή, εάν λάβουμε υπόψη ότι ο απώτερος στόχος της πρότασης έγκειται στις αρχές της καλής μεταχείρισης των ζώων. Η εισαγωγή ειδικών εξαιρέσεων για τις ευρωπαϊκές χώρες όπου η θήρα της φώκιας ασκείται σε μικρή κλίμακα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί υπό το πρίσμα της καλής μεταχείρισης των ζώων και θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση την διεθνή νομιμότητα της πρότασης στο σύνολό της.

(¹) ΕΕ C 168 της 20.7.2007, σ. 42.

5.3 Το έργο του ελέγχου στον τομέα αυτό είναι ιδιαίτερα δυσχερές, σύνθετο και διεξάγεται υπό πολύ αντίξοες κλιματικές συνθήκες. Οι έλεγχοι πρέπει να καθορίσουν τον πραγματικό αριθμό των ζώων που θανατώνονται και τον βαθμό της τήρησης επί τόπου των σχετικών νομοθετικών διατάξεων. Ένα σύστημα ελέγχων διαχειριζόμενο αποκλειστικά από τη χώρα που ζητά παρέκκλιση δεν φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, ο καλύτερος τρόπος για την διασφάλιση της ανεξαρτησίας του. Η ΕΕ θα έπρεπε να συστήσει ομάδα εμπειρογνομόνων που θα διεξάγει επιτόπιους ελέγχους σε όσες χώρες ζητούν παρέκκλιση. Η χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού αυτού σώματος ελεγκτών θα πρέπει να βαρύνει την χώρα που επιθυμεί να πραγματοποιεί εξαγωγές στην κοινοτική αγορά. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ΕΕ θα διαθέτει περισσότερες πληροφορίες ώστε να αξιολογεί την αξιοπιστία του συστήματος πιστοποίησης και επισήμανσης.

5.4 Η λειτουργία συστήματος πιστοποίησης και προαιρετικής επισήμανσης στις χώρες που ζητούν παρέκκλιση ανταποκρίνεται στην ευαισθησία που επανειλημμένως έχουν εκφράσει οι ευρωπαίοι πολίτες και που εμφανίζεται και στην δημόσια διαβούλευση που διοργάνωσε η Επιτροπή. Οι πρωτοβουλίες για πιστοποίηση και επισήμανση θα πρέπει, πάντως, να συνοδεύονται από γενικά μέτρα απαγόρευσης της εμπορίας προϊόντων φώκιας. Διαφορετικά, είναι

αμφίβολο αν θα μπορέσουν να επιτευχθούν οι στόχοι καλής μεταχείρισης των ζώων που επιδιώκει η Επιτροπή στην πρότασή της.

5.5 Οι απαιτήσεις πιστοποίησης πρέπει να αναπτυχθούν στις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού, ώστε να καθορίζονται επακριβώς οι προϋποθέσεις πιστοποίησης και επισήμανσης. Στο παρελθόν, η έλλειψη σαφήνειας στον τομέα αυτό οδήγησε σε ασαφή επισήμανση που προκαλούσε σύγχυση και παρανοήσεις στους καταναλωτές. Είναι σύνηθες να συναντώνται στο εμπόριο προϊόντα που έχουν παρασκευαστεί από προϊόντα φώκιας και τα οποία φέρουν στην επισήμανση την ένδειξη «έλαια θαλάσσιας προέλευσης» ή «ιχθυέλαια». Στην επισήμανση των προϊόντων αυτών επιβάλλεται να αναφέρεται όχι μόνον το είδος της φώκιας από την οποία προέρχονται, αλλά και η προέλευση του ζώου.

5.6 Η επιτροπή που θα συνδράμει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διαδικασία εκχώρησης παρεκκλίσεων θα πρέπει να επιτρέπει την συμμετοχή όλων των οργανώσεων και φορέων που ενδιαφέρονται για τη διαδικασία αυτή.

Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

COM(2008) 402 τελικό — 2008/0154 (COD)

(2009/C 218/13)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 175 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PEZZINI.

Κατά την 451η σύνοδο ολομελείας της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 166 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αναθεώρηση του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) αποτελεί μείζονα ευκαιρία προκειμένου να δοθεί νέα ώθηση στο κοινοτικό σύστημα εκούσιας συμμετοχής, διασφαλίζοντας την οριστική καθιέρωσή του ως προτύπου αριστείας και ως εργαλείου επικοινωνίας και διάθεσης των προϊόντων στην αγορά (μάρκετινγκ) για τους οργανισμούς, την παραγωγή και τον κύκλο ζωής των προϊόντων, σε πλήρη αρμονία με τα άλλα μέσα περιβαλλοντικής πολιτικής.

1.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει, αφενός, ότι οι προτεινόμενες ρυθμίσεις εξακολουθούν να είναι υπερβολικά περίπλοκες και, αφετέρου, ότι απαιτείται περαιτέρω δημιουργική προσπάθεια για τη διαμόρφωση των αναγκαίων προϋποθέσεων κατά τρόπο ώστε να αναγνωριστεί από την αγορά ότι το EMAS παρέχει περιβαλλοντική προστιθέμενη αξία με οφέλη και επιβαρύνσεις κατ' αναλογία προς το σκοπό του, ιδιαίτερα για τους μικρότερους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με σημαντικό διεθνές κύρος, μειώνοντας τις διαδικασίες και το τεχνικό και διοικητικό κόστος που είναι ακόμη ιδιαίτερα υψηλά.

1.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, σημαντικό βήμα προόδου θα συνιστούσε η συνειδητοποίηση σε κοινοτικό επίπεδο των υποχρεώσεων και των επιβαρύνσεων που προκύπτουν για τον μεμονωμένο χρήστη λόγω της εφαρμογής των διαφόρων κανόνων περιβαλλοντικής προστασίας, καθώς και των δυνητικών πλεονεκτημάτων και των φορολογικών ελαφρύνσεων που συνεπάγεται η έγκριση του EMAS.

1.3.1 Εξίσου σημαντικό είναι να καλλιεργηθεί θετικό κλίμα προς το σκοπό αυτό από τις δημόσιες αρχές που διαθέτουν αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων και εποπτείας.

1.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι απαιτείται να παρασχεθούν κίνητρα στους οργανισμούς – ιδιαίτερα στους μικρούς – για τη συμμετοχή τους στο EMAS, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους στην ενημέρωση, στη διαθέσιμη χρηματοδότηση και στους δημόσιους θεσμούς, θεσπίζοντας και προωθώντας μέτρα τεχνικής αρωγής, απλοποιώντας τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς και μειώνοντας τις τεχνικές δαπάνες και τις επιβαρύνσεις για την καταχώριση και τη διαχείριση.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το EMAS θα πρέπει να καταστεί αμιγές «πρότυπο αριστείας» και εγγύηση περιβαλλοντικής ποιότητας, με τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των προϊόντων και λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες σχέσεις με τον κανονισμό περί οικολογικού σήματος.

1.6 Η ΕΟΚΕ τάσσεται κατηγορηματικά υπέρ της σαφούς ανάληψης τόσο της ατομικής ευθύνης εκ μέρους ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης που συμμετέχει εκούσια στο EMAS όσο και της δέσμευσης να υπόκειται στις υποχρεώσεις και στους ελέγχους που προβλέπονται με πλήρη συμμετοχή του προσωπικού, αλλά και να αποκομίζει τα δυνητικά συνακόλουθα οφέλη. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ αντιτίθεται σε παντός είδους συλλογική ευθύνη που αναλαμβάνεται από κάποιο ενδιαφερόμενο μέρος, εξ ονόματος και για λογαριασμό άλλων, ενώ θεωρεί σκόπιμο να ενθαρρυνθούν οι συστάδες επιχειρήσεων (cluster) και τα δίκτυα – ιδιαίτερα σε διασυνοριακό επίπεδο – που προωθούν και διευκολύνουν τη χρήση του EMAS.

1.7 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχει για την προώθηση του EMAS η διαρκής και συστηματική συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών σε κοινοτικό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη οποιουδήποτε από τους περιβαλλοντικούς στόχους του EMAS, με συγκεκριμένες προορατικές και μη κατασταλτικές επιδιώξεις.

1.8 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή τον προσδιορισμό ορισμένων βασικών δεικτών που αφορούν παράγοντες όπως:

- η ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας,
- η χρήση και η διατήρηση των γαιών·
- το νερό και ο αέρας·
- οι εκπομπές·
- η επεξεργασία των αποβλήτων·
- η διαφύλαξη της βιοποικιλότητας

οι οποίοι θα πρέπει να ενεργοποιηθούν μέσω ενός ενισχυμένου, αλλά φιλικού προς τον χρήστη και περιορισμένου κόστους, συστήματος υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων.

1.8.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, κατά τον καθορισμό των κριτηρίων για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών προς εφαρμογή από τους συμμετέχοντες οργανισμούς, θα μπορούσε να είχε ζητηθεί από τα κράτη μέλη η απαλλαγή των πιστοποιημένων κατά EMAS χώρων δραστηριοτήτων από άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις που προστίθενται σε εκείνες της δήλωσης του EMAS, οι οποίες εξακολουθούν να επιβάλλονται ενίοτε ως περιττή ταλαιπωρία και ενίοτε λόγω γραφειοκρατικής αδράνειας.

1.8.2 Εφόσον οι διαδικασίες που προβλέπονται για την πιστοποίηση EMAS αποσκοπούν σε προσεκτικότερη μεταχείριση του περιβάλλοντος από κάθε άποψη, θα πρέπει να καταργηθεί το κόστος καταχώρισης για την πιστοποίηση EMAS, ιδιαίτερα στην περίπτωση οργανισμών που δραστηριοποιούνται σε ζώνες με σημαντικό αποτύπωμα άνθρακα ⁽¹⁾, δηλαδή εκεί όπου παρατηρείται η μέγιστη εκμετάλλευση του περιβάλλοντος από την αλυσίδα παραγωγής και μεταποίησης.

1.9 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να προαχθεί καλύτερα και να υποστηριχθεί περισσότερο το EMAS τόσο σε κοινοτικό επίπεδο, με την ενεργοποίηση του Προγράμματος Πλαισίου για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (ΠΠΑΚ) ⁽²⁾ και με τη χρησιμοποίηση των πόρων της ΕΤΕ και των Διαρθρωτικών Ταμείων, όσο και σε εθνικό επίπεδο, μέσω δημοσίων συμβάσεων, φορολογικών ελαφρύνσεων, συγκράτησης των τελών καταχώρισης και ανανέωσης, καθώς και φοροαπαλλαγής των επανεπενδυσόμενων κερδών.

1.10 Η ΕΟΚΕ ζητεί τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της προτεινόμενων ρυθμίσεων και του συνόλου των μέσων και των κανόνων που υφίστανται στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής συνύπαρξης και εναρμόνισης και την αποφυγή αλληλεπικάλυψεων και άσκοπων επαναλήψεων.

⁽¹⁾ Για παράδειγμα, εκεί όπου η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) υπερβαίνει τον εθνικό/κοινοτικό μέσο όρο κατά περισσότερες από 10 (%) ποσοστιαίες μονάδες. Στην Ιταλία, π.χ., οι 16 από τις 100 και πλέον επαρχίες σε επίπεδο NUTS III διαθέτουν όσον αφορά τη βιομηχανία ΑΠΑ υψηλότερο του 35 %, ενώ ο εθνικός και κοινοτικός μέσος όρος ανέρχεται σε 22 % (στοιχεία EUROSTAT).

⁽²⁾ Ιδιαίτερα όσον αφορά τον πρώτο πυλώνα: επιχειρηματικότητα.

1.11 Η ΕΟΚΕ είναι απολύτως πεπεισμένη ότι η ευρεία διάδοση και η υποστήριξη της πιστοποίησης EMAS με εικόνα και περιεχόμενο αριστείας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στα εξής ώστε:

- στη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των εργαζομένων, των εργοδοτών και των πολιτών σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα·
- στην άσκηση επιρροής όσον αφορά την αειφόρο παραγωγή·
- στην ενθάρρυνση του αειφόρου εμπορίου·
- στη διάδοση της αειφόρου κατανάλωσης.

1.12 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι εν προκειμένω σημαντικό να αναβαθμισθεί ο ρόλος των καταχωρημένων στο EMAS επιχειρήσεων για την προώθηση και την αποδοχή τους στην αλυσίδα πελατών και προμηθευτών εντός της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, διαμορφώνοντας έτσι έναν ενάρετο κύκλο προς όφελος της καλλιέργειας και της έμπρακτης εφαρμογής του πνεύματος της αειφόρου ανάπτυξης.

1.13 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της διαδικασίας για την πιστοποίηση EMAS που ξεκίνησε μέσω της ιστοθέσης του και προτρέπει τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα να πράξουν το αυτό, δίδοντας το καλό παράδειγμα.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ανάπτυξη εκούσιων μέσων θα πρέπει να θεωρείται ως σημαντική συνιστώσα της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος, ενώ και η ίδια η Επιτροπή παραδέχεται ότι «τα ως άνω μέσα έχουν μεγάλες δυνατότητες, εντούτοις δεν έχουν πλήρως αναπτυχθεί ακόμη» ⁽³⁾.

2.2 Τα εκούσια μέσα για το περιβάλλον μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οφέλη, εφόσον:

- συμβάλλουν στην πραγμάτωση των αξιών που εμπεριέχονται στην «εταιρική κοινωνική ευθύνη»·
- αναγνωρίζουν εμμέσως τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ επιχειρήσεων και οργανισμών·
- παρέχουν σε επιχειρήσεις και οργανισμούς μεγαλύτερη ευελιξία για την επίτευξη των στόχων τους·
- μειώνουν το συνολικό κόστος που συνεπάγεται η συμμόρφωση προς τις ισχύουσες ρυθμίσεις·

⁽³⁾ Πρβλ. COM(2007) 225 τελικό- Ενδιάμεση επανεξέταση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον.

— απλουστεύουν τις διαδικασίες και καταργούν τη γραφειοκρατία, χωρίς να δημιουργούν ή να επιβάλλουν νέες περίπλοκες αυτοαναφορικές δομές διαχείρισης και ελέγχου·

— ενθαρρύνουν επιχειρήσεις και οργανισμούς προς την κατεύθυνση της τεχνολογικής καινοτομίας, με θετική επίδραση στο περιβάλλον και βέλτιστο αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα·

— μεταδίδουν ένα σαφές μήνυμα και μια ξεκάθαρη εικόνα προς την αγορά, τις αρχές και τους πολίτες·

— μειώνουν/καταργούν άλλες διοικητικές δαπάνες και υποχρεώσεις σε κοινοτικό/εθνικό επίπεδο·

— διαθέτουν κύρος αποδεκτό στις διεθνείς αγορές.

2.3 Πέραν του EMAS, μεταξύ των εκούσιων μέσων που έχουν σχεδιασθεί, εγκριθεί και τελειοποιηθεί από την ΕΕ μπορούν να επισημανθούν ειδικότερα το ευρωπαϊκό σύστημα οικολογικού σήματος⁽⁴⁾, η Περιβαλλοντική Δήλωση Προϊόντος (ΠΔΠ) και η Ανάλυση Κύκλου Ζωής (ΑΚΖ), οι Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις (ΠΔΣ)⁽⁵⁾, το σήμα «Energy Star»⁽⁶⁾, καθώς και οι εθελοντικές συμφωνίες εκούσιας συμμετοχής⁽⁷⁾, η Ατζέντα 21 και το πρότυπο EN ISO 14001.

2.4 Οι συνεργίες με άλλα μέσα περιβαλλοντικής πολιτικής καθίστανται ολοένα και πιο αποτελεσματικές, όπως για παράδειγμα η συνεργία στο πλαίσιο του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) που ορίζεται στο ISO 14001⁽⁸⁾ – με 35 000 πιστοποιήσεις – η οποία βασίζεται στην ανάληψη ουσιαστικής δέσμευσης από τα ανώτερα κλιμάκια της διοίκησης μιας επιχείρησης για την τήρηση της νομοθεσίας, τη συνεχή βελτίωση και την πρόληψη της ρύπανσης.

2.5 Εξάλλου, στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την αειφόρο κατανάλωση και παραγωγή (SCP) και την αειφόρο βιομηχανική πολιτική (SIP)⁽⁹⁾ – επί του οποίου η ΕΟΚΕ καταρτίζει επί του παρόντος τη δική της γνωμοδότηση – το EMAS παρουσιάζεται ως μέσο που λειτουργεί σε συνεργία με:

— το οικολογικό σήμα·

⁽⁴⁾ Πρβλ. Κανονισμό (ΕΟΚ) του Συμβουλίου αριθ. 880/92 και Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1980/2000.

⁽⁵⁾ Πρβλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής - Οι δημόσιες συμβάσεις στην υπηρεσία του περιβάλλοντος, COM(2008) 400 τελικό· οδηγία 2004/18/ΕΚ και οδηγία 2004/15/ΕΚ.

⁽⁶⁾ Πρβλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 106/2008 της 15.1.2008 σχετικά με τον εξοπλισμό γραφείου· ωστόσο, η επισήμανση «Energy Star» είναι σήμα εθελοντικής εφαρμογής.

⁽⁷⁾ Πρβλ. COM(2002) 412 τελικό. Η ανακοίνωση διευκρινίζει τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εθελοντικές συμφωνίες ώστε να είναι «προς το συμφέρον της Κοινότητας».

⁽⁸⁾ Η έκδοση 1996 του προτύπου αναθεωρήθηκε το 2004. Η νέα έκδοση EN ISO 14001:2004 περιλαμβάνει μείζονες βελτιώσεις και αλλαγές.

⁽⁹⁾ Πρβλ. COM(2008) 397.

— την οδηγία σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (ΟΠΕΡ)·

— την οδηγία σχετικά με την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής·

— την οδηγία SEVESO II·

— την οδηγία 2005/32/ΕΚ για τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια και τις τομεακές οδηγίες που επιβάλλουν συγκεκριμένες απαιτήσεις για τα προϊόντα με συστήματα ΠΔΠ και ΑΚΖ⁽¹⁰⁾.

2.6 Η ΕΟΚΕ ήταν, ήδη από το 1992, της γνώμης ότι το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) δραματίζει σημαντικό ρόλο για την προώθηση και τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος και είχε επιδοκιμάσει το προβλεπόμενο σύστημα για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος, κυρίως επειδή προτεινόταν να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι χάρη στα οργανωτικά μέσα της εκάστοτε επιχείρησης, στην παροχή κινήτρων για προσεκτικότερη αντιμετώπιση, καθώς και χάρη στη βελτίωση και την ευρύτερη διάδοση της πληροφόρησης⁽¹¹⁾, με τη συμμετοχή όλων των εργαζομένων.

2.7 Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 2001 αντικατέστησε τον κανονισμό του 1993, επεκτείνοντας τη δυνατότητα πιστοποίησης σε όλους τους «χώρους δραστηριοτήτων», κατόπιν αναθεώρησης που «βασίζεται ... στις εξελίξεις της κοινοτικής πολιτικής στα θέματα του περιβάλλοντος, που αξιοποιούν τα εκούσια μέσα και την υπευθυνότητα των διαφόρων παραγόντων στα πλαίσια της προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης»⁽¹²⁾. Σχετικά με την εν λόγω αναθεώρηση, η ΕΟΚΕ δεν παρέλειψε να εκφραστεί θετικά στη γνωμοδότησή της⁽¹³⁾.

2.8 Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των σημαντικότερων στοιχείων του EMAS, η ΕΟΚΕ επιβεβαίωσε τα εξής:

— την εκούσια συμμετοχή·

— την κοινή ευθύνη στο πεδίο της προστασίας του περιβάλλοντος·

— την σταθερή και αποτελεσματική περιβαλλοντική διαχείριση·

⁽¹⁰⁾ ΠΔΠ = Περιβαλλοντική Δήλωση Προϊόντος· ΑΚΖ = Ανάλυση Κύκλου Ζωής .

⁽¹¹⁾ ΕΕ C 332 της 16.12.1992, σ. 44.

⁽¹²⁾ ΕΕ C 209 της 22.7.1999, σ. 14.

⁽¹³⁾ Πρβλ. Υποσημείωση 3.

- τα έγκυρα και διαφανή αποτελέσματα·
- τον συμπληρωματικό χαρακτήρα του EMAS με άλλα μέσα περιβαλλοντικής πολιτικής για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης·
- την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή όλων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις, των οργανώσεων, των δημοσίων αρχών και των πολιτών.

2.9 Ανάμεσα στους πρόσθετους στόχους στην επίτευξη των οποίων μπορεί να συμβάλει το EMAS μπορούν να επισημανθούν ειδικότερα:

- ο περιορισμός των δαπανών, ιδιαίτερα όσον αφορά τον εφοδιασμό, από πλευράς εξοικονόμησης υλικών, κατανάλωσης ενέργειας και νερού·
- η μείωση του επιπέδου κινδύνου των εργαζομένων, με πιθανά οφέλη από την άποψη της ασφάλισης και της εμπιστοσύνης στην περίπτωση των επιχειρηματιών και των επενδυτών·
- η ενδεχόμενη θετική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα, σε σχέση με την ευρύτερη αποδοχή εκ μέρους των καταναλωτών και των φορέων της αγοράς και με την ενίσχυση της ζήτησης για πιστοποιημένα προϊόντα·
- η διεύρυνση των αγορών δημοσίων συμβάσεων για τις δημόσιες συμβάσεις, ιδίως όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές περιβαλλοντικής αριστείας·
- η βελτίωση της συμβολής των εργαζομένων και η συμμετοχή στην ανάπτυξη της οργάνωσης μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα·
- η επίδειξη μεγαλύτερης προσοχής στο πλαίσιο του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η προτίμηση διαύλων χρηματοδότησης, κυρίως μέσω συνεταιρισμών και συστημάτων εγγύησης.

2.10 Ως εκ τούτου η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής για την αναθεώρηση των ισχυουσών ρυθμίσεων που διέπουν την εκούσια συμμετοχή στο EMAS, με στόχο την πλήρη αξιοποίηση του συνόλου των δυνατοτήτων του εν λόγω συστήματος.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Με την προτεινόμενη αναθεώρηση του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) – μέσω ενός νέου κανονισμού που καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 761/2001,

καθώς και την απόφαση 2001/681/ΕΚ και την απόφαση 2006/193/ΕΚ – επιδιώκεται:

- να ενισχυθούν οι θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του συστήματος εκούσιας συμμετοχής με τη βελτίωση των επιδόσεων των οργανισμών που συμμετέχουν στο EMAS και με την αύξηση της υιοθέτησής του·
- να καταστεί αυστηρότερη η υποχρέωση των οργανισμών να πληρούν όλες τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον και να υποβάλλουν εκθέσεις περιβαλλοντικών επιδόσεων με τη χρήση ορισμένων βασικών δεικτών επιδόσεων·
- να εναρμονιστούν οι διαδικασίες διαπίστευσης και επαλήθευσης·
- να διευρυνθεί το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής και σε οργανισμούς εκτός ΕΕ·
- να περιορισθούν οι διοικητικές επιβαρύνσεις και να απλουστευθούν οι διαδικασίες καταχώρισης·
- να μειωθούν τα τέλη καταχώρισης για τις ΜΜΕ·
- να προβλεφθεί δυνατότητα απορρύθμισης, κυρίως όσον αφορά την ανανέωση της καταχώρισης στο EMAS·
- να εξετασθεί το ενδεχόμενο της παροχής κινήτρων, όπως π.χ. φορολογικών ελαφρύνσεων, εκ μέρους των κρατών μελών·
- να απλουστευθούν οι κανόνες χρήσης του λογότυπου του EMAS·
- να προβληθεί το EMAS μέσω ενημερωτικών εκστρατειών σε κοινοτικό και εθνικό επίπεδο, καθώς και μέσω άλλων δραστηριοτήτων, όπως η θεσμοθέτηση επάθλου EMAS·
- να καταρτισθούν κατευθυντήριες γραμμές για τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αναθεώρηση του κοινοτικού συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) αποτελεί μείζονα ευκαιρία προκειμένου να δοθεί νέα ώθηση στο κοινοτικό σύστημα εκούσιας συμμετοχής, διασφαλίζοντας την οριστική καθιέρωσή του ως προτύπου αριστείας και ως εργαλείου επικοινωνίας και διάθεσης των προϊόντων στην αγορά (μάρκετινγκ) για τους οργανισμούς, την παραγωγή και τον κύκλο ζωής των προϊόντων, σε πλήρη αρμονία με τα άλλα μέσα περιβαλλοντικής πολιτικής.

4.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η προτεινόμενη νέα δέσμη ρυθμίσεων παραμένει υπερβολικά περίπλοκη και ότι απαιτείται περαιτέρω δημιουργική προσπάθεια για τη διαμόρφωση των αναγκαίων προϋποθέσεων προκειμένου, αφενός, οι μηχανισμοί της αγοράς να αναγνωρίσουν το γεγονός ότι το EMAS παρέχει περιβαλλοντική προστιθέμενη αξία και, αφετέρου, οι δημόσιες αρχές να απλουστεύσουν το διοικητικό πλαίσιο στο σύνολό του ενθαρρύνοντας το σχεδιασμό οικολογικότερων προϊόντων και προβλέποντας νέες μορφές προστασίας, ιδίως στην περίπτωση των ΜΜΕ.

4.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της προτεινόμενης ρύθμισης και του συνόλου των κανόνων και των μέσων περιβαλλοντικής πολιτικής, με στόχο την αποφυγή αλληλεπικάλυψων και άσκοπων επαναλήψεων.

4.3.1 Η ΕΟΚΕ αιτείται την προσθήκη μιας νέας αιτιολογικής σκέψης στην παρούσα πρόταση κανονισμού προκειμένου να διευκρινισθούν οι οδηγίες και οι κανονισμοί στο πλαίσιο των οποίων πρέπει να γίνεται δεκτή η καταχώριση στο EMAS ως έγκυρη απόδειξη της συμμόρφωσης με τις επιβαλλόμενες απαιτήσεις, χωρίς να δημιουργούνται πρόσθετες περιττές και επαχθείς δαπάνες και επιβαρύνσεις για τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις.

4.4 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της διαρκούς και συστηματικής συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη κάθε περιβαλλοντικού στόχου. Η συμμετοχή αυτή χρήζει της ευρύτερης δυνατής ερμηνείας, κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνει το σύνολο των αρμοδίων για τη λήψη των αποφάσεων από την αρχή έως το τέλος της συγκεκριμένης διαδικασίας, καθώς και όλες τις μορφές και τα δυνατικά μέσα για την κατάρτιση και την εκπαίδευση των αρχών, των επιχειρήσεων, των συνδικάτων, των επαγγελματιών ενώσεων και των οργανώσεων καταναλωτών, καθώς και των ενδιαφερομένων πολιτών.

4.4.1 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι, εάν εκληφθεί η περιβαλλοντική διάσταση ως εγγενής αξία και υποστηριχθούν οι δράσεις περιβαλλοντικής προστασίας, τότε θα επέλθει αλλαγή νοοτροπίας που θα ευνοήσει τη στροφή προς περισσότερο αειφόρα προϊόντα και υποδείγματα.

4.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, εν προκειμένω, ότι το EMAS πρέπει να προβληθεί μέσω ενημερωτικών και επικοινωνιακών εκστρατειών σε κοινοτικό και περιφερειακό επίπεδο, απευθυνόμενων σε διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων μερών που εκτείνονται από τις διοικήσεις των δημοσίων φορέων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο έως τις μικρότερες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς, τους πολίτες, τους καταναλωτές και όλες τις τάξεις και τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος.

4.6 Κρίνεται, ειδικότερα, σκόπιμη η παροχή κινήτρων στους οργανισμούς –ιδιαιτέρα στους μικρούς– για τη συμμετοχή τους στο EMAS, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους στην ενημέρωση, στη διαθέσιμη χρηματοδότηση και στους δημόσιους θεσμούς και στις «πράσινες» δημόσιες συμβάσεις, θεσπίζοντας και προωθώντας μέτρα τεχνικής αρωγής, απλοποιώντας τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς, και μειώνοντας τις τεχνικές δαπάνες και τις επιβαρύνσεις για την καταχώριση και τη διαχείριση.

4.6.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την πρόταση της Επιτροπής ανεπαρκή από αυτή την άποψη.

4.7 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι οι επιβαρύνσεις και οι δαπάνες αξιολόγησης, καταχώρισης και διαχείρισης του EMAS θα έπρεπε να είναι πολύ πιο περιορισμένες, ιδίως για τους μικρότερους φορείς, και να αποτελούν αντικείμενο χρηματοδότησης στο πλαίσιο των έργων σκοπιμότητας του ΠΠΑΚ, καθώς και εκ μέρους της ΕΤΕ ή/και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

4.7.1 Οι οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σε περιοχές με μεγάλη βιομηχανική ανάπτυξη ή σε ζώνες με σημαντικό αποτύπωμα άνθρακα θα πρέπει να λαμβάνουν κίνητρα για τη συμμετοχή τους στο EMAS, με δυνατότητα δωρεάν καταχώρισης ή εφαρμογής απλουστευμένων διοικητικών διαδικασιών⁽¹⁴⁾, διατηρώντας ως έχουν τα τεχνικά στάδια του έλεγχου και της παρακολούθησης.

4.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της αναγνώρισης του EMAS ως προτύπου αριστείας για τους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις, επιδιώκοντας τη μεγαλύτερη αξιοποίηση των προϊόντων τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά, παράλληλα με τη δέουσα συνεκτίμηση των υφιστάμενων σχέσεων με τον κανονισμό περί οικολογικού σήματος.

4.9 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της σαφούς ανάληψης τόσο της ατομικής ευθύνης εκ μέρους ενός οργανισμού ή μιας επιχείρησης που συμμετέχει εκούσια στο EMAS όσο και της δέσμευσης να υπόκειται στις υποχρεώσεις και στους ελέγχους που προβλέπονται, αλλά και να αποκομίζει τα δυνατικά συνακόλουθα οφέλη.

4.10 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ αντιτίθεται σε παντός είδους συλλογική απόδοση ευθύνης σε έναν οργανισμό, εξ ονόματος και για λογαριασμό άλλων ομαδοποιημένων φορέων, διότι η διαδικασία αυτή θα μείωνε το επίπεδο του προτύπου αριστείας που πρέπει να διατηρήσει το EMAS, ενώ θεωρεί σκόπιμο να ενθαρρυνθούν οι δραστηριότητες που προωθούν και διευκολύνουν τη χρήση του EMAS εκ μέρους συστάδων επιχειρήσεων (cluster) και δικτύων, ιδιαίτερα σε διασυνοριακό επίπεδο.

⁽¹⁴⁾ Θα μπορούσε π.χ., όπου δεν είναι απαραίτητο, να μεταποτιστεί χρονικά η περιβαλλοντική δήλωση από το ένα έτος στα τρία, να απαλλαγεί ο ενδιαφερόμενος οργανισμός από την υποχρέωση υποβολής των περιβαλλοντικών δηλώσεων που απαιτούνται από τις υγειονομικές υπηρεσίες των τοπικών αρχών και να μειωθούν οι επιβαρύνσεις που επιβάλλονται από ορισμένους φορείς αρμόδιους για τα ατυχήματα.

4.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό τον προσδιορισμό ορισμένων βασικών δεικτών που αφορούν παράγοντες όπως: η ενεργειακή απόδοση και εξοικονόμηση ενέργειας· η χρήση και η διατήρηση των υλικών, του νερού και του αέρα· οι εκπομπές· η επεξεργασία των αποβλήτων· και η διαφύλαξη της βιοποικιλότητας, μέσω ενός ενισχυμένου, αλλά φιλικού προς τον χρήστη και οικονομικά αποδοτικού, συστήματος υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων το οποίο θα μπορούσε να λειτουργεί άμεσα με ηλεκτρονική διαβίβαση μέσω διαδικτυακής πύλης για τη διατήρηση των δαπανών και των επιβαρύνσεων που επιβάλλονται στους μικρότερους οργανισμούς σε χαμηλό επίπεδο ⁽¹⁵⁾.

4.12 Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι είναι επίσης σημαντικό να προαχθεί καλύτερα και να υποστηριχθεί περισσότερο το EMAS τόσο σε κοινοτικό επίπεδο, με την ενεργοποίηση του προγράμματος ΠΑΚ και με τη χρησιμοποίηση των πόρων της ΕΤΕ και των Διαρθρωτικών Ταμείων, όσο και σε εθνικό επίπεδο, μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων, επιβολής της υποχρέωσης στις αναθέτουσες αρχές να προβαίνουν στην υιοθέτηση των παραμέτρων των Πράσινων Δημοσίων Συμβάσεων (ΠΔΣ), μειωμένων τελών καταχώρισης και ανανέωσης, καθώς και μέσω φοροαπαλλαγής των κερδών που επανεπενδύονται σε καινοτόμες τεχνολογίες σχετικές με το EMAS.

4.13 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την ύπαρξη υπερβολικά μεγάλου αριθμού εθνικών/περιφερειακών δομών, ο ορισμός των οποίων εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών:

- αρμόδιοι φορείς καταχώρισης·
- φορείς διαπίστευσης·
- αρχές αρμόδιες για τους κανονιστικούς ελέγχους·
- επαληθευτές περιβάλλοντος.

Η ΕΟΚΕ προσβλέπει στη διαμόρφωση κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών με στόχο την επίτευξη απλούστευσης στον εν λόγω τομέα.

4.14 Πέραν του γεγονότος ότι συμφωνεί με τη χρήση των αρμόδιων δομών που υφίστανται ήδη δυνάμει των διατάξεων περί εμπορίας των προϊόντων στην εσωτερική αγορά ⁽¹⁶⁾, η ΕΟΚΕ συνιστά τη

χρήση των ήδη υφιστάμενων μηχανισμών για την τεχνική τυποποίηση CEN-ISO και την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων, αποφεύγοντας τη δημιουργία νέων πολυδάπανων σχημάτων και δομών που τείνουν να απομακρύνουν ακόμη περισσότερο τους πολίτες από την ευρωπαϊκή οικοδόμηση.

4.15 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επομένως απολύτως ενδεδειγμένη την ενίσχυση της κοινοτικής χρηματοδότησης τόσο για την κατάρτιση και την αρωγή των εθνικών/περιφερειακών αρχών και των δυνητικών χρηστών του EMAS όσο και για την εκπόνηση επικαιροποιημένων πρακτικών και εύχρηστων οδηγιών, προς χρήση ιδιαίτερα από τους φορείς μικρότερων διαστάσεων.

4.16 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η διάδοση και υποστήριξη της πιστοποίησης EMAS, με μια εικόνα αριστείας και μέσω μιας ευρέως χρησιμοποιούμενης και αποδεκτής διαδικασίας, θα συμβάλει σημαντικά και έμπρακτα στην επίτευξη:

- αειφόρου παραγωγής·
- αειφόρου εμπορίου·
- αειφόρου κατανάλωσης.

4.17 Η ΕΟΚΕ συνιστά την ανάληψη δράσεων για την αξιοποίηση και την υποστήριξη του ρόλου των καταχωρημένων στο EMAS επιχειρήσεων και οργανισμών, με στόχο την προώθηση και την υιοθέτηση μιας πορείας προς την κατεύθυνση της εκούσιας συμμετοχής στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), στο πλαίσιο των οριζόντιων και των κάθετων αλυσίδων παραγωγής που απευθύνονται στους πελάτες και τους προμηθευτές της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, δημιουργώντας έτσι έναν ενάρετο κύκλο για την καλλιέργεια και την πρακτική εφαρμογή του πνεύματος της αειφόρου ανάπτυξης.

4.18 Επί του παρόντος, η ΕΟΚΕ ετοιμάζεται με μεγάλη προσοχή να θέσει σε λειτουργία την πιστοποίηση EMAS στην ιστοδότηση της, και επιθυμεί να ενθαρρύνει τα άλλα ευρωπαϊκά όργανα να πράξουν το αυτό προκειμένου να προταθούν βιώσιμα και εμβληματικά παραδείγματα σε όλους τους φορείς της Ένωσης που μπορεί να ενδιαφέρονται για την απόκτηση της πιστοποίησης EMAS.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσε να αποδειχθεί σκόπιμη η χρήση προγραμμάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης (egovernment).

⁽¹⁶⁾ Πρβλ. Απόφαση αριθ. 768/2008/ΕΚ της 9.7.2008 για κοινό πλαίσιο εμπορίας των προϊόντων και Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 της 9.7.2008.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους»

(COM(2008) 553 τελικό — 2008/0180 CNS)

(2009/C 218/14)

Στις 19 Νοεμβρίου 2008, το Συμβούλιο, δυνάμει του άρθρου 37 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 28 Ιανουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Frank ALLEN.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 161 ψήφους υπέρ, 5 ψήφους κατά και 8 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση της Επιτροπής, που αποτελεί ένα αποφασιστικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, μέσω του οποίου μπορεί να βελτιωθεί η καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη θανάτωσή τους.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά την πρόταση να αναλάβει ο φορέας εκμετάλλευσης του σφαγείου την πλήρη ευθύνη για την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη σφαγή, την απαίτηση εφαρμογής προτύπων διαδικασιών λειτουργίας, τη χορήγηση πιστοποιητικών ικανότητας και την ανάγκη διορισμού ενός ειδικευμένου ατόμου ως υπεύθυνου για την καλή μεταχείριση των ζώων.

1.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο επίσημος κτηνίατρος πρέπει να έχει κεντρικό εποπτικό ρόλο προκειμένου να διασφαλίζει την πλήρη εφαρμογή των ορθών διαδικασιών μεταχείρισης των ζώων κατά το στάδιο της θανάτωσης. Ο επίσημος κτηνίατρος θα πρέπει να ενημερώνεται πάραυτα για τυχόν αλλαγές στις πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας.

1.4 Ειδικότερα, ο επίσημος κτηνίατρος θα πρέπει να είναι υπεύθυνος για τον τακτικό έλεγχο που θα διασφαλίζει την παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής των διαδικασιών θανάτωσης.

1.5 Η πρόταση να επιτραπεί μία παρέκκλιση για την περίπτωση σφαγής ζώων στο πλαίσιο θρησκευτικών εθίμων δεν συνάδει διόλου με τους στόχους που περιέχονται στον προτεινόμενο κανονισμό για καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη διαδικασία θανάτωσης.

1.6 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει με έμφαση τις νέες διαδικασίες αποπληθυσμού και θανάτωσης εκτάκτου ανάγκης. Μεγάλης σημασίας είναι ιδιαίτερα η απαίτηση κατάρτισης πριν από την έναρξη της διαδικασίας, ενός σχεδίου δράσης, ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τους κανόνες του παρόντος κανονισμού. Επιπλέον, η πρόταση δημοσίευσης, εντός ενός έτους από την ημερο-

μηνία περάτωσης της διαδικασίας αποπληθυσμού, μιας έκθεσης αξιολόγησης.

2. Εισαγωγή

2.1 Τα ζητήματα της καλής μεταχείρισης των ζώων έχουν αποκτήσει μεγάλη βαρύτητα στην ΕΕ, γεγονός που είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μία κοινωνία που ισχυρίζεται ότι είναι προηγμένη και πολιτισμένη.

2.2 Το 2004 και το 2006 σε δύο επιστημονικές γνωμοδοτήσεις της, η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων (ΕΑΑΤ) πρότεινε την αναθεώρηση της υφιστάμενης οδηγίας 93/119/ΕΚ.

2.3 Σε ό,τι αφορά τη νομοθεσία της ΕΕ, έχουν εντοπιστεί συγκεκριμένα προβλήματα, όπως η έλλειψη εναρμονισμένης προσέγγισης όσον αφορά τις νέες μεθόδους αναισθητοποίησης, καθώς και η έλλειψη σαφήνειας ως προς τις αρμοδιότητες των φορέων εκμετάλλευσης σφαγείων και τους διαχειριστές τους. Επίσης υφίσταται ανάγκη ορθής κατάρτισης του προσωπικού που ασχολείται με τη θανάτωση των ζώων.

2.4 Απαιτείται σαφήνεια αναφορικά με τις συνθήκες καλής μεταχείρισης των ζώων κατά τη θανάτωσή τους για σκοπούς καταπολέμησης των επιδημιών. Οι κανόνες καλής μεταχείρισης θα πρέπει να ισχύουν στον βαθμό του δυνατού σε περιπτώσεις θανάτωσης έκτακτης ανάγκης, ούτως ώστε να αποφεύγονται οι καθυστερήσεις και η περιττή ταλαιπωρία των ζώων.

2.5 Είναι αναγκαίο να γίνει καλύτερα κατανοητή η έννοια της καλής μεταχείρισης των ζώων και να ενσωματωθεί στην προετοιμασία και τη μεταχείριση των ζώων πριν τη θανάτωση.

2.6 Η οδηγία 93/119/ΕΚ θα καταργηθεί και θα αντικατασταθεί από τον προτεινόμενο κανονισμό, αλλά το πεδίο εφαρμογής της νομοθετικής πράξης θα παραμείνει ως έχει.

2.7 Με τη μετατροπή του νομοθετικού μέσου από οδηγία σε κανονισμό επιτυγχάνεται η ομοιόμορφη και ταυτόχρονη εφαρμογή της πρότασης στο σύνολο της ΕΕ, κατά τρόπο που συνάδει με την ενιαία αγορά.

3. Η πρόταση της Επιτροπής

3.1 Ο υπό εξέταση κανονισμός θεσπίζει κανόνες για τη θανάτωση των ζώων που προορίζονται για παραγωγή τροφίμων, μαλλιού, δέρματος, γούνας ή άλλων προϊόντων, καθώς και για συναφείς λειτουργίες.

3.2 Θα επιτρέπεται παρέκκλιση σε περιπτώσεις θανάτωσης εκτάκτου ανάγκης προς αποφυγήν περιττής ταλαιπωρίας και οδύνης στο ζώο ή στην περίπτωση που η πλήρης συμμόρφωση ενδέχεται να οδηγήσει σε άμεσο κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία και ασφάλεια.

3.3 Ο υπό εξέταση κανονισμός δεν θα ισχύει όταν τα ζώα θανατώνονται:

- α) κατά τη διάρκεια εγκεκριμένων επιστημονικών πειραμάτων,
- β) κατά τη διάρκεια κυνηγετικών δραστηριοτήτων,
- γ) κατά τη διάρκεια πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων,
- δ) από κτηνιάτρους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους,
- ε) για τα πουλερικά και τους λαγούς και τα κουνέλια που θανατώνονται από τον ιδιοκτήτη τους και προορίζονται για προσωπική κατανάλωση.

3.4 Τα ζώα πρέπει να προφυλάσσονται από κάθε είδους πόνο, αγωνία ή ταλαιπωρία που μπορεί να αποφευχθεί, κατά τη θανάτωση και τις σχετικές διαδικασίες. Οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίζουν ότι τα ζώα τυγχάνουν της δέουσας φροντίδας και μεταχειρίσις που εγγυώνται την ελάχιστη δυνατή αγωνία πριν τη θανάτωση.

3.5 Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, τα ζώα πρέπει να θανατώνονται μόνον με μέθοδο που διασφαλίζει ακαριαίο θάνατο ή μετά από αναισθητοποίηση.

3.6 Παρέκκλιση δύναται να υπάρξει σε περιπτώσεις θανάτωσης ζώων χωρίς προηγούμενη αναισθητοποίηση όταν οι σχετικές μέθοδοι υπαγορεύονται από θρησκευτικά έθιμα, υπό την προϋπόθεση ότι η θανάτωση γίνεται σε σφαγείο. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν τη συγκεκριμένη παρέκκλιση.

3.7 Στο παράρτημα 1 περιλαμβάνεται κατάλογος των μεθόδων αναισθητοποίησης και λεπτομερής περιγραφή των τεχνικών προδιαγραφών, η δε αναισθητοποίηση πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις εν λόγω μεθόδους. Οι έλεγχοι για την αποτελεσματικότητα της διαδι-

κασίας αναισθητοποίησης πρέπει να διενεργούνται σε επαρκώς αντιπροσωπευτικό δείγμα ζώων ώστε να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία λειτουργεί ορθά και με συνέπεια.

3.8 Κοινοτικοί κώδικες ορθών πρακτικών σχετικά με τις μεθόδους αναισθητοποίησης που ορίζονται στο παράρτημα 1 μπορούν να εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 22 παράγραφος 2. Η εν λόγω διαδικασία καθιερώθηκε δυνάμει μίας απόφασης του Συμβουλίου του 1999, με την οποία καθορίζονται οι όροι άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω μίας ρυθμιστικής επιτροπής. Κάθε κράτος μέλος θα έχει έναν εκπρόσωπο στην επιτροπή, στην οποία θα προεδρεύει εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

3.9 Οι φορείς εκμετάλλευσης καταρτίζουν και εφαρμόζουν πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας, ώστε να διασφαλίζουν ότι η θανάτωση ζώων και οι σχετικές διαδικασίες εκτελούνται σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1. Οι πρότυπες αυτές διαδικασίες λειτουργίας θα γνωστοποιούνται στην αρμόδια αρχή κατόπιν αιτήσεώς της. Όσον αφορά την αναισθητοποίηση, οι πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας λαμβάνουν υπόψη τις συστάσεις των κατασκευαστών και τις οδηγίες για τη χρήση του εξοπλισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να υπάρχει άμεσα διαθέσιμη εφεδρική εγκατάσταση σε περίπτωση προβλήματος με τον εξοπλισμό αναισθητοποίησης.

3.10 Πιστοποιητικό ικανότητας απαιτείται για τα άτομα που συμμετέχουν στη θανάτωση και στις σχετικές διαδικασίες στο σφαγείο:

- α) χειρισμός και φροντίδα των ζώων πριν από την ακινητοποίησή τους,
- β) ακινητοποίηση των ζώων με σκοπό την αναισθητοποίηση ή τη θανάτωσή τους,
- γ) αναισθητοποίηση των ζώων,
- δ) αξιολόγηση της αποτελεσματικής αναισθητοποίησης,
- ε) αγκίστρωση ή ανύψωση ζώντων ζώων,
- στ) αφαίμαξη ζώντων ζώων,
- ζ) θανάτωση γουνοφόρων ζώων.

3.11 Τα προϊόντα που κυκλοφορούν ή διαφημίζονται ως εξοπλισμός ακινητοποίησης ή αναισθητοποίησης πρέπει να συνοδεύονται από τις κατάλληλες οδηγίες χρήσης και συντήρησής τους, κατά τρόπο που να διασφαλίζονται οι βέλτιστες συνθήκες μεταχειρίσις των ζώων με ιδιαίτερη αναφορά στις κατηγορίες ή το βάρος των ζώων, καθώς και στην κατάλληλη μέθοδο παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας του εξοπλισμού.

3.12 Στο παράρτημα II παρατίθενται με σαφήνεια οι απαιτήσεις σχετικά με την κατασκευή, τη διαρρύθμιση και τον εξοπλισμό των σφαγείων. Για τους σκοπούς του υπό εξέταση κανονισμού, η αρμόδια αρχή στο κράτος μέλος (η οποία προσδιορίζεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004), εγκρίνει κάθε σφαγείο που πληροί τα σχετικά κριτήρια.

3.13 Οι φορείς εκμετάλλευσης διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες λειτουργίας που ορίζονται στο παράρτημα III. Με την επιφύλαξη των διατάξεων που προβλέπει το άρθρο 3 παράγραφος 1, απαγορεύονται οι ακόλουθες μέθοδοι ακινητοποίησης:

- α) ανάρτηση ή ανύψωση των ζώων από τα πόδια τους,
- β) μηχανική σύσφιξη των ποδιών των ζώων,
- γ) σπάσιμο των ποδιών, κόψιμο των τενόντων ή τύφλωση των ζώων,
- δ) διάτρηση της σπονδυλικής στήλης, π.χ. με χρήση καρφωτικού εργαλείου ξίφους,
- ε) η χρήση ηλεκτρικού ρεύματος που δεν αναισθητοποιεί ή θανάτωνει το ζώο υπό ελεγχόμενες συνθήκες, και ιδίως η εφαρμογή ηλεκτρικού ρεύματος που δεν καλύπτει ολόκληρο τον εγκέφαλο.

Ωστόσο, τα σημεία α) και β) δεν ισχύουν για τις γραμμές ανάρτησης που χρησιμοποιούνται για τα πουλερικά.

3.14 Οι φορείς εκμετάλλευσης πρέπει να εφαρμόζουν μια διαδικασία παρακολούθησης κατά τη σφαγή προκειμένου να ελέγχουν και να επιβεβαιώνουν ότι τα ζώα που προορίζονται για σφαγή είναι όντως αναισθητοποιημένα στο διάστημα μεταξύ του τέλους της διαδικασίας αναισθητοποίησης και της επιβεβαίωσης του θανάτου τους· η διαδικασία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει το ονοματεπώνυμο του υπεύθυνου. Χωριστή διαδικασία παρακολούθησης πρέπει να εφαρμόζεται για κάθε γραμμή σφαγής στην οποία χρησιμοποιείται διαφορετικός εξοπλισμός αναισθητοποίησης.

3.15 Οι φορείς εκμετάλλευσης διορίζουν έναν υπεύθυνο για την καλή μεταχείριση των ζώων σε κάθε σφαγείο, ο οποίος αναλαμβάνει να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους κανόνες που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό. Παρέκκληση ισχύει για τα σφαγεία όπου θανατώνονται λιγότερες από 1 000 μονάδες θηλαστικών ζώων ή 150 000 μονάδες πουλερικών ετησίως.

3.16 Για λόγους καταπολέμησης των επιδημιών (όπως η γρίπη των πτηνών ή ο αφθώδης πυρετός), η πρόταση έχει ως στόχο να καταστεί υπεύθυνη για τη θανάτωση αρχή περισσότερο υπόλογη έναντι του κοινού αναφορικά με την καλή μεταχείριση των ζώων που θυσιάζονται. Συγκεκριμένα, η πρόταση απαιτεί καλύτερο σχεδιασμό, καθώς και καλύτερη παρακολούθηση και ενημέρωση.

3.17 Σε περίπτωση θανάτωσης εκτάκτου ανάγκης, ο υπεύθυνος για τα ζώα προς θανάτωση λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την όσο το δυνατόν συντομότερη θανάτωσή τους.

3.18 Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει ένα εθνικό κέντρο αναφοράς που περιλαμβάνει την παροχή διαρκούς και εξειδικευμένης υποστήριξης προς τους επίσημους επιθεωρητές και την παροχή τεχνικής και επιστημονικής εμπειρογνομosύνης.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η παρέκκλιση για τα μικρά σφαγεία του άρθρου 14 είναι επαρκής και αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα μικρά σφαγεία μπορούν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους ώστε να εξυπηρετούν τις τοπικές αγορές.

4.2 Ο ρόλος των επίσημων κτηνιάτρων θα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να διαθέτουν και εποπτικό ρόλο επί των κανόνων για την προστασία των ζώων που περιέχονται στον υπό εξέταση κανονισμό, με ιδιαίτερη αναφορά στην εποπτεία του ρόλου του υπεύθυνου για την καλή μεταχείριση των ζώων. Τυχόν αλλαγές στις πρότυπες διαδικασίες λειτουργίας θα πρέπει να κοινοποιούνται αμελλητί στον επίσημο κτηνίατρο.

4.3 Πρέπει να συσταθεί επιστημονική ομάδα εμπειρογνομόνων για την εξέταση και κατάρτιση κωδίκων ορθών πρακτικών για τις μεθόδους αναισθητοποίησης που περιλαμβάνονται στο παράρτημα 1.

4.4 Η πρόταση στο άρθρο 4 παράγραφος 2 για πρόβλεψη παρέκκλισης σχετικά με τη θανάτωση ζώων στο πλαίσιο θρησκευτικών εθίμων δεν συνάδει με τον ευρύτερο στόχο του κανονισμού, που είναι η βελτίωση της προστασίας των ζώων κατά τη θανάτωση. Η καινοτόμος τεχνολογία με την οποία λειτουργεί η συσκευή «Stun Assurance Monitor» (ελεγκτής διασφάλισης αναισθητοποίησης) δίνει τη δυνατότητα σε αυτούς που επιθυμούν να προβούν σε θανάτωση ζώων με προηγούμενη ηλεκτρική αναισθησία, σύμφωνα με τους κανόνες Halal, να ελέγχουν με ακρίβεια το ηλεκτρικό φορτίο που διοχετεύεται στο ζώο. Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι το ζώο έχει αναισθητοποιηθεί ορθά, αλλά είναι ακόμη ζωντανό πριν τη σφαγή. Η συσκευή καταγράφει κάθε αναισθητοποίηση και την τάση που διοχετεύεται στο ζώο. Μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη καλή μεταχείριση των ζώων. Επιπλέον, η θέσπιση συστήματος επισημάνσης που θα αναφέρει τη μέθοδο θανάτωσης θα ενθαρρύνει τη χρήση της συσκευής «Stun Assurance Monitor». Είναι σημαντικό η Επιτροπή να υποστηρίξει ενεργά την έρευνα για την εισαγωγή συστημάτων αναισθητοποίησης που θα είναι αποδεκτά από θρησκευτικές ομάδες και κατά συνέπεια θα εγγυώνται την καλή μεταχείριση των ζώων κατά τη θανάτωση.

4.5 Είναι σημαντικό να θεσπισθούν κώδικες ορθών πρακτικών, κατόπιν συμφωνίας με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, οι οποίοι θα υπόκεινται στην έγκριση της Επιτροπής.

4.6 Τα μικρά σφαγεία υπεβλήθησαν πρόσφατα σε σημαντικές δαπάνες για να αναβαθμισθούν οι εγκαταστάσεις τους προκειμένου να συμμορφωθούν με τη δέση μέτρων υγιεινής. Για να μην απειληθεί η βιωσιμότητα τους, θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν οι δαπάνες στις οποίες θα υποβληθούν, προκειμένου να συμμορφωθούν με τον εν λόγω κανονισμό.

4.7 Η θέσπιση κέντρων αναφοράς θα πρέπει να είναι συμβατή και να συνδέεται με τις υφιστάμενες επιστημονικές και ερευνητικές εγκαταστάσεις στο εκάστοτε κράτος μέλος. Είναι σημαντικό να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη και να παρέχονται επαρκείς οικονομικοί πόροι ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος. Τα προγράμματα κατάρτισης θα πρέπει να εναρμονισθούν σε επίπεδο ΕΕ.

4.8 Κατά την κατάρτιση κωδίκων πρακτικής για τη μεταχείριση και τη φροντίδα των ζώων, πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στις απόψεις ατόμων με τουλάχιστον πενταετή αδιάλειπτη πρακτική εμπειρία στη μεταχείριση και φροντίδα των ζώων, σε συνδυασμό με τη θεωρητική άποψη σχετικά με τη δέουσα μεταχείριση και φροντίδα των ζώων. Αυτή η άποψη θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και στους κύκλους μαθημάτων για την απόκτηση πιστοποιητικών ικανότητας.

4.9 Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2014 τα κράτη μέλη οφείλουν να εκδώσουν, χωρίς επίσημη εξέταση, πιστοποιητικά ικανότητας στα άτομα που μπορούν να αποδείξουν αδιάλειπτη πενταετή εμπειρία, κατόπιν θετικής αξιολόγησης εκ μέρους επίσημου κτηνιάτρου.

4.10 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει ιδιαίτερος το άρθρο 4 παράγραφος 1 ως εξαιρετικά σημαντικό. Στο εν λόγω άρθρο διευκρινίζεται ότι τα ζώα πρέπει να θανατώνονται μόνον με μέθοδο που διασφαλίζει ακαριαίο θάνατο ή μετά από αναισθητοποίηση.

4.11 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση στο άρθρο 8, σύμφωνα με την οποία ο εξοπλισμός αναισθητοποίησης δεν θα μπορεί να διατίθεται στην αγορά χωρίς τις κατάλληλες οδηγίες χρήσης και συντήρησης, προκειμένου να διασφαλίζονται οι βέλτιστες συνθήκες μεταχείρισης των ζώων. Θα πρέπει να διεξαχθούν έρευνες ώστε να εξασφαλισθεί ένα αυτόματο σύστημα παρακολούθησης. Ο κανονισμός δεν προσδιορίζει τον τρόπο χορήγησης αδειών που θα εφαρμόζεται προκειμένου να διασφαλίζεται ότι ο εξοπλισμός αναισθητοποίησης που διατίθεται στην αγορά πιστοποιείται από ανεξάρτητους φορείς ώστε να ανταποκρίνεται στους ισχυρισμούς του εκάστοτε κατασκευαστή.

4.12 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι εισαγωγές από τρίτες χώρες θα πρέπει να πληρούν τις αντίστοιχες προδιαγραφές ώστε να αποφεύγονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Το ζήτημα αυτό θίγεται μεν στο άρθρο 10, αλλά θα πρέπει να καλυφθεί κατά τρόπο κατηγορηματικότερο και σαφέστερο. Επίσης θα πρέπει να υπάρχει μια δήλωση προθέσεων περί της αναγκαιότητας εφαρμογής της εν λόγω πολιτικής.

4.13 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της για τις βασικές αρχές που περιλαμβάνονται στην πρόταση κανονισμού.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Μία κοινή μεταναστευτική πολιτική για την Ευρώπη: Αρχές, ενέργειες και μέσα»

COM(2008) 359 τελικό

(2009/C 218/15)

Στις 17 Ιουνίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Μία κοινή μεταναστευτική πολιτική για την Ευρώπη: Αρχές, ενέργειες και μέσα»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 10 Δεκεμβρίου 2008, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. PARIZA CASTAÑOS, εισηγητή, και της κ. BONTEA, συνεισηγήτριας.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 130 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα: διαχείριση της μετανάστευσης

1.1 Όσον αφορά την πολιτική για τη μετανάστευση, η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει να εγκαταλείψει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον κανόνα της ομοφωνίας και να λαμβάνει τις αποφάσεις του με ειδική πλειοψηφία και σε συναπόφαση με το Κοινοβούλιο· επικροτεί δε το γεγονός ότι η Συνθήκη της Λισσαβόνας περιλαμβάνει τη μετανάστευση στην κανονική διαδικασία. Λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων συνθηκών που ενδέχεται να καθυστερήσουν την κύρωση της Συνθήκης της Λισσαβόνας, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πρότασή της να υιοθετήσει το Συμβούλιο τη «μεταβατική» διαδικασία προκειμένου να επιταχύνει τη θέση σε ισχύ του συστήματος της ειδικής πλειοψηφίας και συναπόφασης.

1.2 Η ΕΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις της, έχει υποστηρίξει την άποψη ότι η πολιτική και η νομοθεσία για τη μετανάστευση οφείλουν να σέβονται πλήρως τα **ανθρώπινα δικαιώματα** όλων των ατόμων, την ιδότητα μεταχείρισης και την αποφυγή των διακρίσεων. Προκειμένου να ενισχυθεί ο στόχος αυτός, η ΕΟΚΕ προτείνει να **συμπεριληφθούν δύο νέες κοινές αρχές: θεμελιώδη δικαιώματα, αφενός· κράτος δικαίου και θεμελιώδεις ελευθερίες, αφετέρου.**

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι είναι ανάγκη να θεσπιστεί και να αναπτυχθεί ένας μηχανισμός σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κρατών μελών έτσι ώστε να **υπάρχει διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη** και ιδίως με τους κοινωνικούς εταίρους (συνδικάτα και οργανώσεις εργοδοτών) αλλά και με την κοινωνία των πολιτών, τις ενώσεις μεταναστών, τους πανεπιστημιακούς εμπειρογνώμονες και τους διεθνείς οργανισμούς. Προκειμένου να διαμορφωθεί η συμμετοχή αυτή και να ενισχυθεί ο ρόλος της ΕΟΚΕ, η

ΕΟΚΕ υιοθέτησε γνωμοδότηση ⁽¹⁾ σχετικά με τη θέσπιση **Ευρωπαϊκού Φόρουμ για την Ένταξη.**

1.4 Έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τότε που η Επιτροπή πρότεινε τη δρομολόγηση μιας **Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού (ΑΜΣ)**, την οποία υποστήριξε η ΕΟΚΕ ⁽²⁾ και το Κοινοβούλιο αλλά δεν ενέκρινε το Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ στηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για μια **κοινή μεθοδολογία**, διότι θεωρεί ότι πρόκειται για ένα πρώτο βήμα προς τη δημιουργία μιας **Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού**. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι οι κοινές αρχές πρέπει να μετατραπούν σε **κοινούς αντικειμενικούς δείκτες** που θα πρέπει να ενταχθούν στα **εθνικά προφίλ μετανάστευσης**. Κάθε κράτος μέλος θα καταρτίζει ετήσια έκθεση και η Επιτροπή θα καταρτίζει ετήσια συνθετική έκθεση που θα αποστέλλει στο Κοινοβούλιο. **Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ζητείται και η δική της γνώμη.** Με βάση την έκθεση της Επιτροπής, το **Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** θα πραγματοποιεί πολιτική αξιολόγηση και θα διατυπώνει συστάσεις.

1.5 Οι κοινωνικοί εταίροι, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τα Εθνικά Κοινοβούλια πρέπει να συμμετέχουν στην κατάρτιση των ετήσιων εκθέσεων κάθε κράτους μέλους, σύμφωνα με τις οικείες διαδικασίες του εκάστοτε κράτους μέλους. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη δημοσίευσης, προώθησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις.

⁽¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στοιχεία για τη δομή, οργάνωση και λειτουργία πλατφόρμας για τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση σε επίπεδο ΕΕ πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 27 της 3.2.2009).

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με μια μέθοδο ανοικτού συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης» και την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με την κοινή πολιτική ασύλου και την καθιέρωση ανοικτής μεθόδου συντονισμού», εισηγήτρια: η κ. Eulenburg (ΕΕ C 221 της 17.9.2002, σ. 49).

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ανοιχτή Μέθοδος Συντονισμού αποτελεί κατάλληλο μέσο για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας μεταξύ των εθνικών πολιτικών και πρέπει να χρησιμεύσει προκειμένου τα κράτη μέλη να προχωρήσουν μαζί στην επίτευξη των στόχων του Τάμπερε και να δημιουργήσουν με τον τρόπο αυτό έναν ευρωπαϊκό χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Η ΑΜΣ πρέπει να τενδίζει σε λειτουργία, **χωρίς αυτό να οδηγήσει σε καθυστέρηση του νομικού πλαισίου**, το οποίο προβλέπεται στη Συνθήκη και επιβεβαιώθηκε στα Συμβούλια του Τάμπερε και της Χάγης.

1.7 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αποκτήσει η ΕΕ μια κατάλληλη κοινή νομοθεσία, με υψηλό βαθμό εναρμόνισης, ώστε η μετανάστευση να διοχετεύεται μέσω νόμιμων διαδικασιών, ευέλικτων και διαφανών, και βάσει της οποίας οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα απολαύουν δίκαιης μεταχείρισης, με δικαιώματα και υποχρεώσεις συγκρίσιμα με των πολιτών της Ένωσης.

1.8 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, μέσω της συνεργασίας μεταξύ των αρχών και των κοινωνικών εταίρων, πολλά άτομα που σήμερα εργάζονται παράνομα θα μπορέσουν να νομιμοποιήσουν την διοικητική τους κατάσταση εάν η απασχόλησή τους μετατραπεί σε νόμιμη απασχόληση.

1.9 Η συνεργασία και η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών πρέπει να βελτιωθεί, συμπεριλαμβανομένης και μιας σημαντικής χρηματοδοτικής συνιστώσας. Προς τούτο, θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα οι πόροι του γενικού προγράμματος για την αλληλεγγύη και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών (2007–2013), ώστε να μοιράζονται οι δαπάνες και να συμπληρώνονται οι εθνικοί πόροι.

2. Εισαγωγή

2.1 Με την ανακοίνωση επιδιώκεται να δοθεί ώθηση στην υιοθέτηση, εκ μέρους του Συμβουλίου, μιας σειράς κοινών πολιτικών αρχών που θα καθοδηγούν την ανάπτυξη της μελλοντικής κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση. Η ανακοίνωση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο μιας πολιτικής διαδικασίας ευρείας κλίμακας, με σκοπό τη διαμόρφωση των πολιτικών βάσεων για την υιοθέτηση ενός νέου πολυετούς προγράμματος σχετικά με τις πολιτικές ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο θα αντικαταστήσει το πρόγραμμα της Χάγης. Η σχετική απόφαση θα ληφθεί κατά τη διάρκεια της Σουηδικής Προεδρίας, εντός του δεύτερου εξαμήνου του 2009.

2.2 Η Γαλλική Προεδρία προώθησε στο Συμβούλιο την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο ⁽¹⁾, προκειμένου να δώσει νέα πολιτική ώθηση στις πολιτικές αυτές και να βελτιώσει τη διακυβερνητική συνεργασία.

⁽¹⁾ Βλ. Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών της 16.10.2008, 14368/08.

3. Γενικές Παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατάρτισε την υπό εξέταση ανακοίνωση με στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας και του συντονισμού των πολιτικών της μετανάστευσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η προστιθέμενη αξία μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση, καθώς και ο ενεργητικός ρόλος που πρέπει να αναλάβει η Επιτροπή.

3.2 Η Γαλλική Προεδρία θα έπρεπε να είχε διαβουλευθεί με την ΕΟΚΕ όσον αφορά το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προσέγγιση της Επιτροπής υπογραμμίζει τη σημασία ενίσχυσης της κοινοτικής μεθόδου, ενώ τα συμπεράσματα του Συμβουλίου υπογραμμίζουν τη διακυβερνητική συνεργασία. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων και προτείνει στο Συμβούλιο, όσον αφορά τη διαμόρφωση των πολιτικών μετανάστευσης, να υποστηριχτεί η δυνατότητα πρωτοβουλίας της Επιτροπής και να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο το Κοινοβούλιο και η ΕΟΚΕ.

3.3 Η ανακοίνωση επισημαίνει ότι μια κοινή πολιτική για τη μετανάστευση αποτελεί καίρια προτεραιότητα για την ΕΕ, η οποία θα πρέπει να κατευθύνεται με βάση μια ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση σε επίπεδο ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό και να αναπτύσσεται από κοινού και με τρόπο αλληλέγγυο από τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επίσης, προτείνει την υιοθέτηση ορισμένων **κοινών αρχών πολιτικά δεσφειτικών**, οι οποίες πρέπει να αποφασιστούν από το Συμβούλιο και, στη συνέχεια, να τεθούν σε εφαρμογή με **συγκεκριμένα έτρα**. Τούτο θα συνοδεύεται από **ηχανισό παρακολούθησης και κοινή έθο - δολογία**.

3.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει σε γενικές γραμμές τους στόχους αυτούς.

3.5 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει ⁽²⁾, όσον αφορά την πολιτική για τη μετανάστευση, να εγκαταλείψει το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον κανόνα της ομοφωνίας και να λαμβάνει τις αποφάσεις του με ειδική πλειοψηφία και σε συναπόφαση.

3.6 Η ΕΟΚΕ, στις γνωμοδοτήσεις της, έχει διατυπώσει την άποψη ότι η πολιτική και η νομοθεσία για τη μετανάστευση πρέπει να σέβονται πλήρως τα **ανθρώπινα δικαιώματα** όλων των ατόμων, την ίση μεταχείριση και την απαγόρευση των διακρίσεων· σφωφώνει, λοιπόν, με την Επιτροπή ότι οι πολιτικές μετανάστευσης πρέπει να στηρίζονται «στις **καθολικές αξίες** της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης που υποστηρίζει η ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους τήρησης του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων».

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Το πρόγραμμα της Χάγης: Δέκα προτεραιότητες για την επόμενη πενταετία — Η εταιρική σχέση για την ανανέωση της Ευρώπης στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 65 της 17.3.2006, σ. 120).

3.7 Η έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας θα σημαίνει, για πρώτη φορά στην ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, την επίσημη αναγνώριση του δεσμευτικού νομικού χαρακτήρα του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων για τα κράτη μέλη και για τα κοινοτικά θεσμικά όργανα κατά την υιοθέτηση και εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Τόσο τα θεσμικά όργανα της ΕΕ όσο και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλες οι πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων αυτών για το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, τηρούν τα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.8 *Ακόμη, η συνθήκη της Λισσαβόνας αναγνωρίζει, στο άρθρο 47 της ΣΕΕ, ότι «η Ένωση έχει νομική προσωπικότητα». Το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης, με βάση τη νέα προσωπικότητα της ΕΕ, ορίζει ότι «η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών».*

3.9 Η ΕΟΚΕ έχει προτείνει ⁽¹⁾ στην Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ να προωθήσουν, στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής, ένα **διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο για τη μετανάστευση**, με βάση την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και το Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα. Αυτό το διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να συμπεριλάβει τις κυριότερες Συμβάσεις της ΔΟΕ και την Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους, η οποία δεν έχει κυρωθεί από τα κράτη μέλη της ΕΕ παρά το γεγονός ότι η ΕΟΚΕ έχει υιοθετήσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας ⁽²⁾ με την οποία προτείνει την κύρωση.

3.10 Προκειμένου να ενισχυθεί ο στόχος αυτός, **η ΕΟΚΕ προτείνει να συμπεριληφθούν δύο νέες κοινές αρχές: θεμελιώδη δικαιώματα, αφενός: κράτος δικαίου και θεμελιώδεις ελευθερίες, αφετέρου.**

4. Ειδικές παρατηρήσεις για τις βασικές αρχές

4.1 Η Επιτροπή προτείνει **δέκα κοινές αρχές** για την ανάπτυξη της κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση, οι οποίες κατατάσσονται σε τρεις ομάδες: **ευημερία, αλληλεγγύη και ασφάλεια.**

4.2 **Ωστόσο, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι απουσιάζει αναφορά στις αρχές που απορρέουν από τα θεμελιώδη δικαιώματα. Δεδομένου ότι η πολιτική και η νομοθεσία για τη μετανάστευση (εισοδοχή, σύννομα, θεωρήσεις, επαναπατρισμός, προϋποθέσεις διαμονής κτλ) της ΕΕ και των κρατών μελών της οφείλουν να σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα θεμε-**

⁽¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Κοινωνική πολιτική για τη μετανάστευση και τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης για την προώθηση της ανάπτυξης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 91).

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Η Διεθνή Σύμβαση για τους διακινούμενους εργαζομένους», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 302 της 7.12.2004, σ. 49).

λιώδη δικαιώματα, η ΕΟΚΕ προτείνει να προστεθεί μια νέα πτυχή: «Ανθρώπινα δικαιώματα», η οποία θα περιλαμβάνει δύο νέες αρχές:

Αρχή Α: Θεμελιώδη δικαιώματα

4.3 Οι πολιτικές μετανάστευσης της ΕΕ και των κρατών μελών της πρέπει να σέβονται το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων και να ενισχύεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η τήρηση των αρχών αυτών πρέπει να συνιστά τη βάση για τη διαμόρφωση της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τη μετανάστευση.

4.4 Η ΕΟΚΕ, σε πρόσφατη γνωμοδότηση ⁽³⁾ της, ανέφερε ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών που περιλαμβάνονται στην πρόταση οδηγίας για την ενιαία διαδικασία (COM(2007) 638 τελικό) και αφορούν την ίση μεταχείριση ως προς τις αμοιβές, τις συνθήκες εργασίας, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, αποτελούν μια καλή βάση για τη μελλοντική κοινή νομοθεσία για τη μετανάστευση.

Αρχή Β: Κράτος δικαίου και θεμελιώδεις ελευθερίες

4.5 Λαμβανομένης υπόψη της δέσμευσης των κρατών μελών να προσχωρήσει η ΕΕ στην Ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι κοινές αρχές για την πολιτική μετανάστευσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις νομικές εγγυήσεις που θεσπίζονται στη σύμβαση αυτή, έτσι ώστε να διασφαλιστεί σε όλους τους μετανάστες η ουσιαστική πρόσβαση στα δικαιώματα και στις εγγυήσεις που προβλέπονται από το κράτος δικαίου για όσο διάστημα διαμένουν στην ΕΕ.

5. Κοινές αρχές που υποστηρίζουν τη μελλοντική ανάπτυξη της κοινής μεταναστευτικής πολιτικής (πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)

5.1 **Ευμάρεια:** η συμβολή της νόμιμης μετανάστευσης στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της ΕΕ

5.2 Στην ανακοίνωση επισημαίνεται η συμβολή της νόμιμης μετανάστευσης στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα αναφερθεί στις θετικές πτυχές της μετανάστευσης για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες υποδοχής, λαμβανομένων υπόψη των προκλήσεων της Λισσαβόνας. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα καταργηθούν σύντομα οι περιορισμοί που ισχύουν κατά τις μεταβατικές περιόδους για τους πολίτες των νέων κρατών μελών.

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε κράτος μέλος», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 27 της 3.2.2009).

5.3 Το κεφάλαιο **ευμάρεια** περιλαμβάνει τρεις αρχές:

Αρχή 1: Σαφείς κανόνες και ισότιμοι όροι

5.4 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να διαθέτει η ΕΕ κατάλληλη κοινή νομοθεσία, με υψηλό βαθμό εναρμόνισης, προκειμένου η μετανάστευση να διοχετεύεται μέσω νόμιμων διαδικασιών, ευελικτών και διαφανών, και σύμφωνα με την οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών να απολαύουν δίκαιης μεταχείρισης και να έχουν παρόμοια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους ευρωπαίους πολίτες.

5.5 Είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και των χωρών καταγωγής, έτσι ώστε να βελτιωθεί η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα δύο γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ στις οποίες πρότεινε τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών καταγωγής και των ευρωπαϊκών χωρών υποδοχής.

5.6 Η κοινή πολιτική θεωρήσεων πρέπει να εφαρμόζεται με μεγαλύτερη ευελιξία διότι σε πολυάριθμες περιπτώσεις δυσχεραίνει τη διαχείριση των νόμιμων μεταναστευτικών ροών.

Αρχή 2: Αντιστοιχισμός των δεξιοτήτων και των αναγκών

5.7 Η μετανάστευση για οικονομικούς σκοπούς, στα πλαίσια της στρατηγικής της Λισσαβώνας, πρέπει να ανταποκρίνεται σε μια αξιολόγηση των αγορών εργασίας της ΕΕ, η οποία θα στηρίζεται στις ανάγκες και θα λαμβάνει υπόψη όλους τους κλάδους και τα επίπεδα ειδίκευσης, ενώ θα εξασφαλίζεται πλήρης τήρηση της αρχής της κοινοτικής προτίμησης.

5.8 Όσον αφορά την εκτίμηση των αναγκών σε «ειδικευμένους εργαζόμενους» εντός της ΕΕ και των κρατών μελών έως το 2020, η ΕΟΚΕ, σε πρόσφατη γνωμοδότησή της⁽²⁾, διατύπωσε διάφορες προτάσεις σχετικά με την οδηγία για την «μπλε κάρτα».

5.9 Όσον αφορά την κατάρτιση των «προφίλ μετανάστευσης», τα οποία θα περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τη συμμετοχή μεταναστών στην εθνική αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι απαιτείται βελτίωση των στοιχείων της ΕΕ και των κρατών μελών σχετικά με τις μεταναστευτικές ροές και με τις αγορές εργασίας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η έννοια των «προφίλ μετανάστευσης» πρέπει να νοείται κατά ευέλικτο τρόπο, με συνεκτίμηση της δυνατότητας επαγγελματικής προσαρμογής.

5.10 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει τη σημασία της γνώσης γλωσσών και της επαγγελματικής κατάρτισης των μεταναστών εργαζομέ-

νων, οι οποίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για την πρόσβαση στην απασχόληση και την αύξηση της προσαρμοστικότητας στις αλλαγές των αγορών εργασίας, καθώς επίσης και τη σημασία της αναγνώρισης των επαγγελματικών δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί εκτός της ΕΕ.

5.11 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ως προς τον στόχο της προώθησης του επιχειρηματικού πνεύματος των μεταναστών, πράγμα που προϋποθέτει να ξεπεραστούν τα πολυάριθμα εμπόδια που εξακολουθούν να υφίστανται οι εθνικές νομοθεσίες περί μετανάστευσης.

5.12 Δεδομένου ότι οι μετανάστες εργαζόμενοι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο απώλειας της εργασίας τους, απαιτείται να αναπτυχθούν μέτρα ώστε να βελτιωθεί η εργασιακή ένταξη, με ιδιαίτερη προσοχή για την κατάσταση των γυναικών και των ατόμων με ειδικές δυσκολίες.

5.13 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι είναι αναγκαίο να καταπολεμηθεί η λαθραία απασχόληση, όχι μόνο μέσω των μέτρων που προβλέπονται στην οδηγία για τις κυρώσεις στους εργοδότες, αλλά και με κίνητρα και ενεργούς πολιτικές για την ρύθμιση και την νομιμοποίηση της απασχόλησης μεταναστών. Αυτό απαιτεί οι νομοθεσίες περί μετανάστευσης, τόσο οι εθνικές όσο και οι κοινοτικές, να καταστούν πιο ευέλικτες και πιο στενά συνδεδεμένες με τις τάσεις της αγοράς εργασίας, καθώς πρέπει να αναπτυχθεί και να εδραιωθεί η διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και ο κοινωνικός διάλογος αυτός καθεαυτός.

5.14 Πρέπει να εξασφαλιστεί η τήρηση των κανόνων της ΔΟΕ, κυρίως δε των συμβάσεων της ΔΟΕ σχετικά με τους μετανάστες εργαζόμενους (C 97 και C 143).

Αρχή 3: Η ένταξη αποτελεί το κλειδί μιας επιτυχημένης μετανάστευσης

5.15 Η ΕΟΚΕ έχει εκπονήσει διάφορες γνωμοδοτήσεις⁽³⁾ για την προώθηση των πολιτικών ένταξης, και επομένως εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η ένταξη ορίζεται ως μία από τις

(1) Βλ. τις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

— γνωμοδότηση με θέμα την «Κοινοτική πολιτική για τη μετανάστευση και τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης για την προώθηση της ανάπτυξης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañeros (ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 91).

— γνωμοδότηση με θέμα «Μετανάστευση και ανάπτυξη: ευκαιρίες και προκλήσεις», εισηγητής: ο κ. S. Sharma (ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 82).

(2) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañeros (ΕΕ C 27 της 3.2.2009)

(3) Βλ. τις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

— γνωμοδότηση με θέμα «Στοιχεία για τη δομή, οργάνωση και λειτουργία πλατφόρμας για τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση σε επίπεδο ΕΕ πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañeros (ΕΕ C 27 της 3.2.2009).

— γνωμοδότηση με θέμα «Η μετανάστευση, η ένταξη και ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañeros, συνεισηγητής: ο κ. Melicias (ΕΕ C 125 της 27.5.2002, σ. 112).

— γνωμοδότηση με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañeros (ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σ. 92).

— γνωμοδότηση της με θέμα «Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας», εισηγητές: οι κκ Rodríguez García-Caro, Pariza Castañeros και Cabra de Luna (ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σ. 147).

αρχές της πολιτικής για τη μετανάστευση. Οι «**Κοινές βασικές αρχές**» που υιοθέτησε το Συμβούλιο το 2004 θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση των πολιτικών ένταξης, και η πρώτη από τις αρχές αυτές αναφέρεται στον αμοιβαίο χαρακτήρα της ένταξης (μεταξύ των μεταναστών και της κοινωνίας υποδοχής). Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο της Επιτροπής ότι «οι ευρωπαϊκές κοινωνίες θα πρέπει να ενισχύσουν την ικανότητά τους να διαχειρίζονται την πολυμορφία που συνδέεται με τη μετανάστευση και να προωθούν την κοινωνική συνοχή».

5.16 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής και πιστεύει ότι η εδραίωση του ευρωπαϊκού προγράμματος πλαισίου για την ένταξη θα χρειαστεί μια νέα πολιτική ώθηση στο Συμβούλιο. Η ΕΟΚΕ έχει προτείνει την έννοια της «ένταξης πολιτών», η οποία στηρίζεται στην «προοδευτική εξίσωση των μεταναστών με τον υπόλοιπο πληθυσμό όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όπως, επίσης, την πρόσβασή τους στα αγαθά, τις υπηρεσίες και τους διαύλους συμμετοχής των πολιτών υπό συνθήκες ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης» (1). Καθοριστική προϋπόθεση γι' αυτό είναι να αυξηθεί η κοινωνική και πολιτική συμμετοχή των μεταναστών σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Με στόχο την αύξηση της πρόσβασης των μεταναστών στο καθεστώς του πολίτη, η ΕΟΚΕ κατήρτισε γνωμοδότηση που απηύθυνε στην Ευρωπαϊκή Συνέλευση (2), στην οποία πρότεινε να χορηγείται η **ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης** στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση για μεγάλο χρονικό διάστημα.

5.17 Σήμερα υπάρχει ένα δίκτυο των εθνικών σημείων επαφής, το οποίο συντονίζει η Επιτροπή, και το οποίο αντιπροσωπεύει μια πολύ θετική εμπειρία. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό να ανταλλάσσονται και να αναλύονται οι εμπειρίες και οι ορθές πρακτικές των αρχών των κρατών μελών, καθώς και να τειεί σε λειτουργία, από το Συμβούλιο, μια **ανοιχτή μέθοδος συντονισμού**, πράγμα που προϋποθέτει την ανάπτυξη κατάλληλων **κοινών δεικτών και στατιστικών συστημάτων**, τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των πολιτικών ένταξης.

5.18 Πρέπει να αναπτυχθούν «προγράμματα ένταξης» για τους «νεοαφιχθέντες μετανάστες», που να συμπεριλαμβάνουν μία γλωσσική πτυχή (εκμάθηση της γλώσσας), μία πολιτισμική πτυχή και μια πτυχή αγωγής του πολίτη (δέσμευση έναντι των θεμελιωδών ευρωπαϊκών αξιών), στο πλαίσιο «ειδικών εθνικών διαδικασιών», όπως, για παράδειγμα, «προγράμματα ένταξης, ρητές δεσμεύσεις ένταξης, προγράμματα υποδοχής, εθνικά προγράμματα για την ιθαγένεια και την ένταξη, μαθήματα αγωγής του πολίτη».

5.19 Η ΕΟΚΕ, σε συνεργασία με το ίδρυμα του Δουβλίνου και με τους κοινωνικούς εταίρους, ανέλυσε τις εργασιακές συνθήκες των μεταναστών εργαζομένων (3), και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ποικιλομορφία στον τόπο εργασίας αυξάνει τις δυνατότητες των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, καθώς επίσης και ότι, στον εργασιακό χώρο, η νομοθεσία και οι δημόσιες πολιτικές πρέπει να συμπληρώνονται από τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων.

(1) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η μετανάστευση, η ένταξη και ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος, συλλογιστής: ο κ. Melícias (ΕΕ C 125 της 27.5.2002, σ. 112).

(2) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 208 της 3.9.2003, σ. 76).

(3) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η εισερχόμενη μετανάστευση στην ΕΕ και οι πολιτικές ένταξης: Η συνεργασία μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σ. 128).

5.20 Η ΕΟΚΕ, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της, έχει διατυπώσει την άποψη ότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία πρέπει να συμπεριλάβει τα δικαιώματα των μεταναστών και ότι οι ίδιοι οι μετανάστες πρέπει να λαμβάνουν ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους (όσον αφορά τους νόμους της χώρας υποδοχής).

5.21 Δεδομένου ότι, στα κράτη μέλη, ορισμένα δικαιώματα συνδέονται με τη διάρκεια παραμονής των μεταναστών, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή να εξασφαλίζεται η πραγματική πρόσβαση, χωρίς διακρίσεις, των μεταναστών στην υγεία, την κοινωνική πρόνοια και τα δικαιώματα συνταξιοδότησης και κοινωνικής ασφάλισης. Επίσης, στο ευρωπαϊκό σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, δηλώνεται ότι πρέπει να εξασφαλίζονται ορισμένα δικαιώματα, όπως η «πρόσβαση στην εκπαίδευση, την εργασία, την ασφάλεια, τις δημόσιες και τις κοινωνικές υπηρεσίες».

5.22 Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο, είχε ήδη προτείνει να αναγνωρίζονται επίσης τα διάφορα δικαιώματα (4).

5.23 Η ΕΟΚΕ, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της (5), έχει προτείνει ως αναγκαία την τροποποίηση της οδηγίας 2003/86/ΕΚ σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης, επειδή είναι πολύ περιοριστική, δεν εσέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και αποτελεί εμπόδιο για την ένταξη.

5.24 Πρέπει, επίσης, να συσταθεί, πριν από τον Μάρτιο του 2009, **το ευρωπαϊκό φόρουμ για την ένταξη**, όπως είχε προταθεί από την ΕΟΚΕ (6) και είχε υποστηριχθεί κατά την προπαρασκευαστική διάσκεψη του Απριλίου του 2008. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διευκολύνουν τη συμμετοχή των μελών του φόρουμ.

(4) Δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση, συμπεριλαμβανομένης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

— Δικαίωμα πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγης, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους πολίτες του οικείου κράτους.

— Πρόσβαση στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση.

— Αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και πτυχίων, εντός των πλαισίων της κοινοτικής νομοθεσίας.

— Δικαίωμα στην εκπαίδευση των ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων και υποτροφιών σπουδών.

— Δικαίωμα στην άσκηση διδακτικού και ερευνητικού έργου, σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας.

— Δικαίωμα στην δωρεάν νομική συνδρομή σε περιπτώσεις ανάγκης.

— Δικαίωμα στην πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες εξεύρεσης εργασίας.

— Δικαίωμα σε μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας της κοινωνίας υποδοχής.

— Σεβασμός της πολιτισμικής πολυμορφίας.

— Δικαίωμα στην ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή εντός του κράτους μέλους.

(5) Βλ. τις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

— γνωμοδότηση με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σ. 92).

— γνωμοδότηση με θέμα «Πράσινη Βίβλος — Για μια κοινοτική προσέγγιση της διαχείρισης της οικονομικής μετανάστευσης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 286 της 17.11.2005, σ. 20).

— γνωμοδότηση με θέμα «Η εισερχόμενη μετανάστευση στην ΕΕ και οι πολιτικές ένταξης: Η συνεργασία μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σ. 128).

— γνωμοδότηση με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 27 της 3.2.2009).

(6) Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Στοιχεία για τη δομή, οργάνωση και λειτουργία πλατφόρμας για τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση σε επίπεδο ΕΕ πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος (ΕΕ C 27 της 3.2.2009).

5.25 **Αλληλεγγύη:** συντονισμός μεταξύ κρατών μελών και συνεργασία με τρίτες χώρες

5.26 Η Επιτροπή προτείνει τη βελτίωση της πολιτικής αλληλεγγύης. Το κεφάλαιο «Αλληλεγγύη και μετανάστευση» περιλαμβάνει τρεις αρχές:

Αρχή 4: Διαφάνεια, εμπιστοσύνη και συνεργασία

5.27 Η κοινή μεταναστευτική πολιτική θα πρέπει να θεμελιώνεται σε υψηλό επίπεδο πολιτικής και επιχειρησιακής αλληλεγγύης, αμοιβαίας εμπιστοσύνης, διαφάνειας, επιμερισμένης ευθύνης και κοινών προσπάθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της. Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις αρχές αυτές, και τονίζει ότι πρέπει να ξεπεραστεί το διακυβερνητικό επίπεδο και να εμπλακούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ στην κοινή πολιτική για τη μετανάστευση.

5.28 Χρειάζεται να βελτιωθεί η παροχή πληροφοριών και η αμοιβαία εμπιστοσύνη και να υιοθετηθούν πιο συντονισμένες προσεγγίσεις να ελέγχεται ο αντίκτυπος των εθνικών μέτρων πέραν των εθνικών συνόρων και να αναπτυχθούν κοινά λειτουργικά συστήματα, λαμβανομένων υπόψη και των δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων (EUROSUR).

5.29 Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ υποστήριξε τις πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση των στατιστικών των κρατών μελών που αφορούν τη μετανάστευση.

Αρχή 5: Αποτελεσματική και συνεκτική χρήση των διαθέσιμων μέσων

5.30 Η αλληλεγγύη πρέπει να συμπεριλαμβάνει «ισχυρό χρηματοδοτικό στοιχείο», που να λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση στα εξωτερικά σύνορα ορισμένων κρατών μελών. Θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατάλληλα οι πόροι του γενικού προγράμματος για την αλληλεγγύη και τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών (2007–2013), ώστε να κατανεμηθούν οι δαπάνες και να συμπληρωθούν οι εθνικοί πόροι.

5.31 Η ΕΟΚΕ έχει εκδώσει γνωμοδότηση ⁽²⁾ στην οποία κατακρίνει την εστίαση που έχει δοθεί στις πολιτικές διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών και προτείνει μια προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη, κατά πρώτο λόγο, το εκάστοτε πρόσωπο ως δικαιούχο των θεμελιωδών ανθρώπινων δικαιωμάτων.

⁽¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινοτικές στατιστικές για τη μετανάστευση και τη διεθνή προστασία», εισηγητής: ο κ. Sciberras (ΕΕ C 185 της 8.8.2006, σ. 31).

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την: «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ταμείου Προσφύγων για την περίοδο 2008-2013 στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007-2013 στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών για την περίοδο 2007-2013 στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», και την «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφών για την περίοδο 2008-2013 στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», εισηγήτρια: η κ. LE NOUAIL-MARLIÈRE (ΕΕ C 88 της 11.4.2006, σ. 15).

5.32 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να αποδοθεί στις επείγουσες ανάγκες, όπως λ.χ. η μαζική προσέλευση μεταναστών. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει, πρώτ' απ' όλα, ότι σε ορισμένες περιπτώσεις προκύπτουν καταστάσεις επείγουσας ανάγκης ανθρωπιστικής βοήθειας, για τις οποίες πρέπει να κινητοποιείται η αλληλεγγύη της ΕΕ.

5.33 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την έγκριση, εκ μέρους της επιτροπής προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μιας τροποποίησης του προϋπολογισμού της ΕΕ του 2009, προκειμένου να εκχωρηθούν χρηματοδοτικοί πόροι για την θέσπιση ενός «μηχανισμού αλληλεγγύης», βάσει του οποίου θα είναι δυνατός ο επιμερισμός των βαρών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Στον μηχανισμό αυτόν περιλαμβάνεται η χορήγηση πόρων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, η προώθηση άλλων προγραμμάτων επανεγκατάστασης και η χρηματοδότηση του οργανισμού FRONTEX ώστε να μπορεί να επεκτείνει τις θαλάσσιες αποστολές του στη Νότια Ευρώπη σε μόνιμη βάση, αρχής γενομένης από τον προσεχή Ιανουάριο.

Αρχή 6: Εταιρική σχέση με τις τρίτες χώρες

5.34 Η ΕΟΚΕ έχει εκδώσει δύο γνωμοδοτήσεις ⁽³⁾ στις οποίες προτείνει μια νέα προσέγγιση για τις ευρωπαϊκές πολιτικές: η διαχείριση της πολιτικής για τη μετανάστευση πρέπει να διεξάγεται σε συνεργασία με τις χώρες προέλευσης, έτσι ώστε οι μεταναστεύσεις να συντελούν στην ανάπτυξη των χωρών αυτών. Αυτό προϋποθέτει μια νέα τοποθέτηση ως προς πολλές πτυχές των πολιτικών αυτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τα κριτήρια εισδοχής ή τις δυνατότητες κινητικότητας των μεταναστών.

5.35 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την αρχή αυτή, δεδομένου ότι η διαχείριση των μεταναστευτικών ροών απαιτεί την εταιρική σχέση και τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες.

5.36 Πρέπει να μετριαστεί η διαρροή εγκεφάλων, να αυξηθεί η εκπαίδευση και κατάρτιση, να ενισχυθούν οι τοπικές αγορές εργασίας, να προωθηθεί η αξιοπρεπή εργασία, να βελτιστοποιηθεί ο ρόλος των εμβασμάτων και να αποτραπεί η λαθρομετανάστευση.

5.37 Να συναφθούν, μαζί με όσα κράτη μέλη ενδιαφέρονται, «εταιρικές σχέσεις για την κινητικότητα» με τρίτες χώρες, ώστε οι πολίτες τους να μπορούν να μεταναστεύουν νόμιμα στην Ευρώπη.

5.38 Να εφαρμοστούν συστήματα κυκλικής μετανάστευσης, με την θέσπιση νομικών και λειτουργικών μέτρων που θα παρέχουν στους νόμιμους μετανάστες το δικαίωμα πρόσβασης κατά προτεραιότητα στην μετέπειτα νόμιμη διαμονή στην ΕΕ.

⁽³⁾ Βλ. τις ακόλουθες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

— γνωμοδότηση με θέμα την «Κοινοτική πολιτική για τη μετανάστευση και τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης για την προώθηση της ανάπτυξης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castañes (ΕΕ C 44 της 16.2.2008, σ. 91).

— γνωμοδότηση με θέμα «Μετανάστευση και ανάπτυξη: ευκαιρίες και προκλήσεις», εισηγητής: ο κ. S. Sharma (ΕΕ C 120 της 16.5.2008, σ. 82).

5.39 Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης θα πρέπει να περιλαμβάνουν πτυχές κοινωνικής ασφάλισης, ώστε να εξασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, η δυνατότητα μεταφοράς των αποκτηθέντων κοινωνικών δικαιωμάτων, ειδικότερα δε των συνταξιοδοτικών, στις χώρες προέλευσης.

5.40 **Ασφάλεια:** αποτελεσματική καταπολέμηση της λαθρομεταναστευσης

5.41 Σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι «ο όρος «παράνομη μετανάστευση», όταν αναφέρεται στα άτομα που μεταναστεύουν, απαιτεί κάποιες διευκρινίσεις. Παρότι δεν είναι νόμιμο να εισέρχεται κάποιος σε ένα κράτος χωρίς τα καθιερωμένα έγγραφα και άδειες, τα πρόσωπα αυτά δεν είναι κακοποιοί. [...] Ο παράτυπος μετανάστης δεν είναι εγκληματίας, παρότι η κατάσταση στην οποία βρίσκεται δεν είναι νόμιμη». Εγκληματίες είναι εκείνοι που εμπορεύονται ανθρώπους και εκείνοι που εκμεταλλεύονται τους λαθρομετανάστες.

5.42 Στο κεφάλαιο της **ασφάλειας**, περιλαμβάνονται τέσσερις αρχές:

Αρχή 7: Μία πολιτική θεωρήσεων που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της Ευρώπης και των εταίρων της

5.43 Η ΕΟΚΕ ερωτά την Επιτροπή εάν διαθέτει επαρκή στοιχεία ώστε να αξιολογήσει τον αντίκτυπο της πολιτικής των θεωρήσεων επί της μείωσης της λαθρομεταναστευσης. Η απαίτηση της θέωρησης βραχείας διαρκείας για τους υπηκόους συγκεκριμένων τρίτων χωρών μπορεί να μειώσει την παράνομη μετανάστευση που προέρχεται από αυτές τις χώρες, αλλά ενδέχεται να οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των ατόμων που πέφτουν θύματα των δικτύων εμπορίας ανθρώπων και σωματεμπορίας. Η πολιτική θεωρήσεων μπορεί, επιπλέον, να προκαλέσει σοβαρούς περιορισμούς με την εισαγωγή διακρίσεων στην κινητικότητα των ατόμων, γι' αυτό και είναι απαραίτητη η ενδεικνυόμενη διαχείριση εκ μέρους των προξενικών αρχών, με διαφάνεια, ταχύτητα και με την εξάλειψη της διαφθοράς.

5.44 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί να υιοθετηθεί η ενιαία ευρωπαϊκή θεώρηση Schengen, καθώς και να καταστεί δυνατή η σύσταση κοινών προξενικών κέντρων διαφόρων κρατών μελών.

Αρχή 8: Ολοκληρωμένη διαχείριση των συνόρων

5.45 Για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας του χώρου Schengen, χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, η Επιτροπή προτείνει την εδραίωση και ανάπτυξη της «ολοκληρωμένης διαχείρισης» των στρατηγικών ελέγχου στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ.

5.46 Πρέπει να ενισχυθεί η λειτουργική διάσταση του FRONTEX. Πρέπει να αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα συνοριακών ελέγχων, με τη χρήση «νέων τεχνολογιών» και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο της

Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να αναπτυχθεί και να ενισχυθεί ακόμη περισσότερο ο συντονιστικός και ο βοηθητικός ρόλος του FRONTEX όσον αφορά τις Κοινές Επιχειρήσεις, όπως και η ικανότητα ταχείας αντίδρασής του στις ανάγκες των κρατών μελών που βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα. Στο μέλλον, η ΕΕ θα αποφασίσει σχετικά με την εντολή και το λειτουργικό έλεγχο του FRONTEX, συνεκτιμώντας το νομικό αντίκτυπο στο πλαίσιο τόσο του εθνικού όσο και του διεθνούς δικαίου.

5.47 Πρέπει να αναπτυχθεί η συνεργασία με τρίτες χώρες και να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους ως προς την διαχείριση και τον έλεγχο των μεταναστεύσεων.

5.48 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη να διαφυλαχθεί ο χώρος Schengen, χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, και να ενισχυθεί η συνεργασία και η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων.

5.49 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την ιδέα της δημιουργίας μιας υπηρεσίας ενιαίας εξυπηρέτησης στα χερσαία σύνορα, όπου ο κάθε ταξιδιώτης θα υπόκειται σε έναν και μόνο έλεγχο, από μία και μόνη αρχή.

5.50 Η μαζική και συνεχής άφιξη μεταναστών σε μία περιοχή της ΕΕ συνιστά, κατά κύριο λόγο, **ανθρωπιστικό πρόβλημα**, το οποίο οφείλουν να επιλύουν οι εθνικές αρχές, με την συνεργασία και την αλληλεγγύη της ΕΕ. Ορισμένα ευρωπαϊκά εδάφη, όπως οι νήσοι του Νότου (Μάλτα, Λαμπεντούζα, Κανάριοι κλπ), αντιμετωπίζουν ειδικές δυσκολίες, καθώς αποτελούν ενδιάμεσους σταθμούς για τη λαθρομεταναστευση και δέχονται ενίοτε αριθμούς μεταναστών που υπερβαίνουν τις ικανότητες υποδοχής που διαθέτουν. Αποτελεί, λοιπόν, επιτακτική ανάγκη να αποκτήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση ένα σύστημα αλληλεγγύης που να καλύπτει και τον αναγκαίο καταμερισμό των επιχειρησιακών βαρών εκείνων των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν επανειλημμένες μαζικές αφίξεις λαθρομεταναστών, μέσω του συνδυασμού ευρωπαϊκού και εθνικών συνεισφερόντων πόρων.

5.51 Επιδυμία της ΕΟΚΕ είναι η αποτελεσματικότητα των συνοριακών ελέγχων να μην καταστρατηγεί το δικαίωμα ασύλου, δεδομένου ότι πολλά άτομα που χρίζουν διεθνούς προστασίας φθάνουν στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ μέσω παράνομων διαύλων. Η ΕΟΚΕ πρόκειται να υιοθετήσει άλλη γνωμοδότηση ⁽²⁾, σχετικά με το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου.

5.52 Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει ⁽³⁾ την ίδρυση του FRONTEX και τη μελλοντική σύσταση ευρωπαϊκού σώματος συνοριοφυλάκων, καθώς και ευρωπαϊκής σχολής συνοριοφυλάκων, δεδομένου ότι οι συνοριακοί έλεγχοι πρέπει να διεξάγονται από δημόσιους λειτουργούς ειδικευμένους στην μεταχείριση προσώπων και με ευρείες τεχνικές γνώσεις.

⁽¹⁾ Βλ., συγκεκριμένα, τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για μια κοινή πολιτική κατά της παράνομης μετανάστευσης», εισηγητής: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 149 της 21.6.2002, σ. 79).

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 25ης Φεβρουαρίου 2009, με θέμα: «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Σχέδιο πολιτικής για το άσυλο – Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας σε όλη την ΕΕ», εισηγητής: ο κ. Pariza Castaños, συνεισηγήτρια: η κ. Bontea (Δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα», εισηγητής: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 108 της 30.4.2004, σ. 97).

5.53 Στα καθήκοντα του οργανισμού αυτού πρέπει να συμπεριληφθεί ο συντονισμός με τις υπηρεσίες διάσωσης —ιδίως θαλάσσιας— για να προληφθούν οι κίνδυνοι που απορρέουν από τη χρήση επισφαλών συστημάτων παράνομης μετανάστευσης και να βοηθηθούν τα άτομα που αντιμετωπίζουν τέτοιους κινδύνους.

Αρχή 9: Εντατικοποίηση της καταπολέμησης της λαθρομετανάστευσης και μηδενική ανοχή για την εμπορία ανθρώπων

5.54 Η Επιτροπή προτείνει να καταπολεμηθούν η αδήλωτη εργασία και η παράνομη απασχόληση, με τη χρήση προληπτικών μέτρων, την εφαρμογή της νομοθεσίας και την επιβολή κυρώσεων. Η προστασία και η στήριξη των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να ενισχυθεί, καθώς και να βελτιωθεί η συνεργασία με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης.

5.55 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης δεν αποτελεί αποκλειστικά καθήκον των συνοριακών ελέγχων, αλλά των ευρωπαϊκών αγορών εργασίας, οι οποίες, σε ορισμένους κλάδους και χώρες, προσφέρουν ευκαιρίες αδήλωτης εργασίας για λαθρομετανάστες. Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε πρόσφατα γνωμοδότηση ⁽¹⁾, στην οποία υποστηρίζει την πρόταση οδηγίας που υπέβαλε η Επιτροπή για την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν λαθρομετανάστες, και τονίζει τη σημασία των κοινωνικών εταίρων και των εργασιακών συνθηκών των μεταναστών.

5.56 Η λαθρομετανάστευση θα περιοριστεί, επίσης, όταν η ΕΕ και τα κράτη μέλη αποκτήσουν νομοθεσίες για την εισδοχή νέων μεταναστών, οι οποίες θα είναι πιο ανοιχτές και ευέλικτες, όπως έχει επανειλημμένως προτείνει η ΕΟΚΕ, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της.

5.57 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης την επιθυμία της Επιτροπής να εξασφαλιστεί ότι οι παράνομα διαμενοντες υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που είναι ουσιαστικής σημασίας για την κατοχύρωση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως π.χ. η εκπαίδευση, ιδίως των παιδιών, και η βασικές υπηρεσίες υγείας.

5.58 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ύπαρξη στην ΕΕ εκατοντάδων χιλιάδων λαθρομεταναστών αντιπροσωπεύει πρόκληση για την ΕΕ και τα κράτη μέλη. Η αναγκαστική επιστροφή δεν μπορεί να συνιστά τον αποκλειστικό τρόπο αντιμετώπισης, δεδομένου ότι πρέπει πάντοτε να κατοχυρώνεται η αξιοπρέπεια των προσώπων και η ανθρωπιστική μεταχείριση, και, εξάλλου, δεν είναι βιώσιμη από οικονομική άποψη. Γι' αυτό ακριβώς, σε άλλες γνωμοδοτήσεις της ⁽²⁾, έχει προτείνει τα εξής: «Στα πλαίσια του συντονισμού των πολιτικών, η Επιτροπή οφείλει να υποδείξει στα κράτη μέλη ότι θα ήταν σκόπιμο να καταρτίσουν μέτρα για την ρύθμιση των καταστάσεων αυτών, τα οποία να αποτρέπουν παράλληλα τον κίνδυνο να θεωρηθεί η παράνομη μετανάστευση ως «πίσω πόρτα» για τη νόμιμη μετανά-

στευση. Για τη ρύθμιση της κατάστασης των ενδιαφερομένων ατόμων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η εργασιακή τους κατάσταση και το κατά πόσον έχουν αποκτήσει κοινωνικές ρίζες.» Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, μέσα από τη συνεργασία μεταξύ των αρχών και των κοινωνικών εταίρων, πολλά άτομα που σήμερα εργάζονται παράνομα θα μπορέσουν να νομιμοποιήσουν την διοικητική τους κατάσταση προκειμένου η απασχόλησή τους να καταστεί σύννομη.

5.59 Από την έλλειψη αποτελεσματικότητας κατά τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων επωφελούνται συχνά δίκτυα εγκληματιών που διακινούν ανθρώπους και που δεν διστάζουν να θέσουν σε σοβαρό κίνδυνο τη ζωή των ανθρώπων αυτών για να αυξήσουν τα αδέμιτα οικονομικά τους οφέλη. Σε άλλη της γνωμοδότηση ⁽³⁾, η ΕΟΚΕ έχει δηλώσει ότι οι αρχές, όπως καταπολεμούν τα κυκλώματα εγκληματιών που διακινούν και εκμεταλλεύονται ανθρώπους, με την ίδια ενεργητικότητα πρέπει και να προστατεύουν τα θύματα των κυκλωμάτων αυτών, ιδίως δε τα πιο ευάλωτα, όπως είναι οι ανήλικοι και τα θύματα της διακίνησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

5.60 Η ΕΟΚΕ εκφράζει σοβαρές ανησυχίες όσον αφορά τη χρήση βιομετρικών στοιχείων, δεδομένου ότι ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο που να εισάγει διακρίσεις και να θίγει το δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των προσώπων.

Αρχή 10: Βιώσιμες και αποτελεσματικές πολιτικές επιστροφής

5.61 Η Επιτροπή εκφράζει την άποψη ότι οι πολιτικές επιστροφής συνιστούν απαραίτητο στοιχείο της πολιτικής για τη μετανάστευση, υποστηρίζει δε ότι πρέπει να αποφεύγονται οι μαζικές νομιμοποιήσεις, παρότι διατηρείται η «δυνατότητα επιμέρους νομιμοποιήσεων βάσει δίκαιων και διαφανών κριτηρίων».

5.62 Η Επιτροπή προτείνει να δοθεί πραγματικά ευρωπαϊκή διάσταση στην πολιτική επιστροφής και να εξασφαλίζεται πλήρης αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων επιστροφής. Στη σχετική γνωμοδότησή της ⁽⁴⁾, η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει την άποψη ότι, όσο δεν υπάρχει κοινή νομοθεσία για τη μετανάστευση και το άσυλο, η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων επιστροφής, με ταυτόχρονη κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του κράτους δικαίου αποδεικνύεται ιδιαίτερα προβληματική.

5.63 Στη συγκεκριμένη γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ είχε διατυπώσει την άποψη ότι μεγαλύτερη επιτυχία θα έχουν οι πολιτικές εθελούσιας επιστροφής, με κατάλληλα κίνητρα και με τη συνεργασία του Διεθνούς Οργανισμού Μεταναστεύσεως (ΔΟΜ) και των ειδικευμένων ΜΚΟ για τη διαχείρισή τους.

5.64 Κατά τη διαδικασία κατάρτισης της οδηγίας για την επιστροφή, η ΕΟΚΕ δεν εκλήθη να εκφέρει γνώμη. Συμφωνεί, όμως, με τις οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων ότι ορισμένες από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής (η διάρκεια κράτησης σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης, η έλλειψη νομικής προστασίας, η ακατάλληλη μεταχείριση των ανηλίκων κλπ) είναι ασυμβίβαστες με τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και με το κράτος δικαίου.

⁽¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την επιβολή κυρώσεων στους εργοδότες που απασχολούν παράνομα διαμενοντες υπήκοους τρίτων χωρών», εισηγήτρια: η κ. Roksandić, συνεισηγήτρια: ο κ. Almeida Freire (ΕΕ C 204 της 9.8.2008, σ. 70).

⁽²⁾ Βλ., συγκεκριμένα, τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινη Βίβλος σχετικά με κοινοτική πολιτική επιστροφής των παρανόμως διαμενοντων», εισηγήτρια: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 61 της 14.3.2003).

⁽³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής μικρής διάρκειας που χορηγείται στα θύματα της διευκόλυνσης της λαθρομετανάστευσης ή της διακίνησης ανθρώπων που συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές», εισηγήτρια: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 221 της 17.9.2002, σ. 80).

⁽⁴⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και των πρακτικών λεπτομερειών εφαρμογής για την αντιστάθμιση των οικονομικών ανισορροπιών που προκύπτουν από την εφαρμογή της οδηγίας του Συμβουλίου 2001/40/ΕΚ σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών», εισηγήτρια: ο κ. Pariza Castaños (ΕΕ C 220 της 16.9.2003, σ. 77).

5.65 Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι θα γίνεται δεκτή από τις χώρες προέλευσης η επανεισοχή των υπηκόων τους, δεδομένου ότι είναι υποχρεωμένες σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, ενώ πρέπει επίσης να διενεργηθεί αξιολόγηση των ισχυουσών συμφωνιών επανεισοχής, ώστε να βελτιωθεί η εφαρμογή τους και να διευκολυνθεί η διαπραγμάτευση μελλοντικών συμφωνιών.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Σχέδιο πολιτικής για το άσυλο Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας σε όλη την ΕΕ»

COM(2008) 360 τελικό

(2009/C 218/16)

Στις 17 Ιουνίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Σχέδιο πολιτικής για το άσυλο — Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας σε όλη την ΕΕ»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 10 Δεκεμβρίου 2008, με εισηγητή τον κ. PARIZA CASTAÑOS και συνεισηγήτρια την κ. BONTEA.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 134 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 6 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ συμπεριφέρει τους γενικούς στόχους που προτείνει η Επιτροπή, εφιστά όμως την προσοχή στην τεράστια απόσταση που υπάρχει ανάμεσα στους στόχους αυτούς και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και μεταξύ νόμων και πρακτικών των κρατών μελών.

1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι στην προκειμένη περίπτωση, όπως και σε άλλους τομείς της ευρωπαϊκής πολιτικής, η φιλοδοξία και οι αξίες περιορίζονται στη διακήρυξη μεγάλων λόγων, ενώ, σε πολλές περιπτώσεις, οι πρακτικές και οι νόμοι έρχονται σε αντίφαση με τις αξίες.

1.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η δεύτερη φάση οικοδόμησης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ) πρέπει να επανορθώσει τις ατέλειες που παρατηρήθηκαν κατά την πρώτη. Επομένως, ως προκαταρκτικό βήμα για την έναρξη της δεύτερης φάσης, θα πρέπει να διεξαχθεί κριτική εξέταση της πρώτης.

1.4 Δεδομένου ότι, κατά τη δεύτερη φάση ανάπτυξης του ΚΕΣΑ, το Συμβούλιο της ΕΕ υιοθετεί τις αποφάσεις σύμφωνα με την συνηθή διαδικασία και σε συναπόφαση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί ότι θα σημειωθούν ταχύτερες πρόοδοι και θα θεσπιστεί πιο ποιοτική νομοθεσία. Η ΕΟΚΕ θεωρεί θετικό το γεγονός ότι η Επιτροπή, με την υπό εξέταση ανακοίνωση, δεσμεύεται να υιοθετήσει στο μέλλον πολλές πολιτικές και νομοθετικές πρωτοβουλίες.

1.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η εναρμόνιση των ευρωπαϊκών πολιτικών σχετικά με το άσυλο και η οικοδόμηση του ΚΕΣΑ πρέπει να επιτευχθούν με εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και χωρίς να υποβαθμίζονται οι διεθνείς κανόνες προστασίας. Η εναρμόνιση θα διατηρεί πάντοτε κάποια περιθώρια για τις εθνικές νομοθεσίες, δεν θα πρέπει όμως, σε καμία περίπτωση, να αποτελέσει ευκαιρία για υπο-

βάθμιση των σημερινών επιπέδων προστασίας στα κράτη μέλη αλλά, αντίθετα, θα πρέπει να αξιοποιηθεί για τη βελτίωση της νομοθεσίας όσων κρατών μελών διαθέτουν ανεπαρκή επίπεδα προστασίας.

1.6 Η νέα νομοθεσία θα πρέπει να παράσχει στους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην κατάρτιση.

1.7 Η ΕΟΚΕ ζητά να αναγνωριστεί ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ΜΚΟ που ειδικεύονται στους πρόσφυγες και το άσυλο και να τους δοθεί πλήρης πρόσβαση στους χώρους και στις διαδικασίες που σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους.

1.8 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το γεγονός ότι, στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο⁽¹⁾, η ΕΕ έδωσε μία νέα ώθηση για την ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

2. Εισαγωγή

2.1 Το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου (ΚΕΣΑ) αναπτύσσεται σε δύο διακριτές φάσεις. Η πρώτη φάση ξεκίνησε με το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε** (1999), μετά από την υιοθέτηση της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία προσέδωσε κοινοτική διάσταση στις πολιτικές για τη μετανάστευση και το άσυλο. Η φάση αυτή έληξε το 2005.

2.2 Κατά την **πρώτη φάση**, σημειώθηκαν πρόοδοι ως προς την κατάρτιση ορισμένων οδηγίων για το άσυλο, κάποια βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και ορισμένες δράσεις σχετικές με την εξωτερική διάσταση του ασύλου.

(¹) Βλ. έγγραφο του Συμβουλίου 13440/08.

2.3 Τρεις είναι οι σημαντικότερες νομοθετικές πράξεις: η οδηγία 2005/85 σχετικά με τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα, η οδηγία 2003/9 σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, και η οδηγία 2004/83 σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα και με το περιεχόμενο του καθεστώτος αυτού. Επιπλέον, έχουν επιτευχθεί ρυθμιστικές πρόοδοι σε άλλα πεδία, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο καθορισμός του κράτους που είναι αρμόδιο για την εξέταση μιας αίτησης (Σύμβαση και κανονισμός του Δουβλίνου), το EURODAC, και η οδηγία 2001/55 για την προσωρινή προστασία.

2.4 Στο πεδίο της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, εγκαινιάστηκε ένα σύνολο δράσεων που διεξάγονται στο πλαίσιο του EURASIL, μιας ομάδας εθνικών εμπειρογνομών της οποίας προεδρεύει η Επιτροπή. Έχει επίσης θεσπιστεί ένας μηχανισμός χρηματοδοτικής αλληλεγγύης, με τη σύσταση και την ανανέωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων.

2.5 Ως προς την εξωτερική διάσταση του ασύλου, έχουν σημειωθεί πρόοδοι σε τομείς όπως η βοήθεια σε τρίτες χώρες που αντιμετωπίζουν σημαντικές ροές προσφύγων (αξίζει να σημειωθούν τα περιφερειακά προγράμματα προστασίας που καθιερώνονται σταδιακά), ή ακόμη η επανενκατάσταση προσφύγων στον χώρο της ΕΕ.

2.6 Την έναρξη της **δεύτερης φάσης** οικοδόμησης του ΚΕΣΑ σηματοδότησε η θέσπιση του **προγράμματος της Χάγης** (που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2004), όπου θεσπίζεται ότι έως το 2010 θα πρέπει να έχουν επιτευχθεί οι κύριοι στόχοι του ΚΕΣΑ:

- θέσπιση κοινής διαδικασίας για τη χορήγηση ασύλου,
- σχεδιασμός ενιαίου καθεστώτος,
- βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών,
- εισαγωγή μιας εξωτερικής διάστασης στην ευρωπαϊκή πολιτική ασύλου.

2.7 Ως προκαταρκτικό βήμα για την υιοθέτηση νέων πρωτοβουλιών, η Επιτροπή κατήρτισε, το 2007, **πράσινη βίβλο** ⁽¹⁾, με στόχο την έναρξη προβληματισμού με τη συμμετοχή των διαφόρων θεσμικών οργάνων, των κρατών μελών και της κοινωνίας των πολιτών.

2.8 Η ΕΟΚΕ εξέδωσε μια σημαντική γνωμοδότηση ⁽²⁾ για την πράσινη βίβλο, όπου απαντά στις ερωτήσεις που τίθενται από την Επιτροπή και συμπεριλαμβάνει διάφορες προτάσεις για την ανάπτυξη του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου.

⁽¹⁾ COM(2007) 301 τελικό, της 6ης Ιουνίου 2007.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου», εισηγήτρια: η κ. Le Nouail-Marlière, ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

2.9 Η Επιτροπή, αφού συγκέντρωσε τις απαντήσεις που έλαβε στην πράσινη βίβλο, κατήρτισε το **σχέδιο πολιτικής για το άσυλο**. Επομένως, η παρούσα γνωμοδότηση είναι συμπληρωματική προς εκείνη που η ΕΟΚΕ είχε εκδώσει για την πράσινη βίβλο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ανακοίνωση για το άσυλο υπεβλήθη από την Επιτροπή παράλληλα με την ανακοίνωση για τη μετανάστευση. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Γενική Διεύθυνση «Δικαιοσύνη, ελευθερία και ασφάλεια» της Επιτροπής διαθέτει, εδώ και δύο μήνες, διαφοροποιημένες υπηρεσίες. Αυτό θα δώσει τη δυνατότητα μεγαλύτερης εξειδίκευσης, καθώς, για θέματα ασύλου, υπάρχει νομοθεσία και διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τα κράτη μέλη της ΕΕ.

3.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η δεύτερη φάση οικοδόμησης του ΚΕΣΑ πρέπει να επανορθώσει τις ατέλειες που παρατηρήθηκαν κατά την πρώτη. Επομένως, ως προκαταρκτικό βήμα για την έναρξη της δεύτερης φάσης, θα πρέπει να διεξαχθεί κριτική εξέταση της πρώτης. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την κριτική στάση της Επιτροπής, πιστεύει όμως ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αναγνωρίσουν τα σφάλματα της πρώτης φάσης και να καλύψουν τις ελλείψεις της.

3.3 Το κυριότερο ελάττωμα της πρώτης φάσης ήταν ότι τα νομοθετικά μέσα που υιοθετήθηκαν αφήνουν υπερβολικά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στις εθνικές νομοθεσίες, γεγονός που επέτρεψε στα κράτη μέλη να διαθέτουν πολύ διαφορετικές πολιτικές και νομοθεσίες. Ως εκ τούτου, δεν επετεύχθη ο αναγκαίος βαθμός εναρμόνισης.

3.4 Οι αρχές των κρατών μελών αποφασίζουν εάν θα δεχθούν ή θα απορρίψουν τις αιτήσεις ασύλου, βάσει εθνικών νομοθεσιών που δεν είναι εναρμονισμένες. Εξακολουθούν να ισχύουν οι διαφορετικές παραδόσεις ως προς την πολιτική ασύλου. Η κατάσταση των χωρών προέλευσης αξιολογείται κατά διαφορετικό τρόπο και δεν υπάρχουν κοινές ευρωπαϊκές πρακτικές. Επομένως, το επίπεδο προστασίας που παρέχουν τα διάφορα κράτη μέλη παρουσιάζει μεγάλες διαφοροποιήσεις, με αποτέλεσμα να εξακολουθούν να παρατηρούνται δευτερογενείς μετακινήσεις προσφύγων στο εσωτερικό της ΕΕ.

3.5 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι «τα συμφωνηθέντα [κατά την πρώτη φάση] κοινά ελάχιστα πρότυπα δεν έχουν διαμορφώσει τους επιθυμητούς ισότιμους όρους» ⁽³⁾. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η τόσο απογοητευτική κατάσταση οφείλεται στον κανόνα της ομοφωνίας, σύμφωνα με τον οποίο λειτουργούσε το Συμβούλιο μέχρι πρότινος. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι θα πρέπει πλέον να ξεπεραστούν οι περιορισμοί της Συνθήκης και να εφαρμόζεται στην κοινή πολιτική για το άσυλο η συνήθης διαδικασία και η συναπόφαση. Ελπίζεται κατά τη δεύτερη φάση να επιτευχθούν μεγαλύτερες πρόοδοι ως προς την εναρμόνιση.

⁽³⁾ Σημείο 3 του Σχεδίου πολιτικής για το άσυλο.

3.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ποιότητα προστασίας που προσφέρει η ΕΕ χρειάζεται να βελτιωθεί. Όπως αναφερόταν και στη γνωμοδότηση για την πράσινη βίβλο, η οικοδόμηση του ΚΕΣΑ πρέπει να διέπεται από την «βούληση να καταστεί η ΕΕ ένας ενιαίος χώρος προστασίας για τους πρόσφυγες, βάσει της πλήρους και συνολικής εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης και των κοινών ανθρωπιστικών αξιών του συνόλου των κρατών μελών»⁽¹⁾.

3.7 Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εναρμόνιση των ευρωπαϊκών πολιτικών για το άσυλο και η οικοδόμηση του ΚΕΣΑ πρέπει να διεξαχθούν χωρίς να υπονομευθούν ούτε να υποβαθμιστούν οι διεθνείς κανόνες προστασίας. Η ΕΕ οφείλει να καταρτίσει μια κοινή νομοθεσία που δεν θα συνεπάγεται καμία υποβάθμιση των προτύπων προστασίας. Συνεπώς, τα κράτη μέλη που θα χρειαστεί να τροποποιήσουν τη νομοθεσία τους, θα είναι εκείνα που διαθέτουν ανεπαρκή επίπεδα προστασίας.

3.8 Τα κράτη μέλη πάντοτε θα διαθέτουν κάποιες δυνατότητες ως προς την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με το άσυλο, η ΕΟΚΕ όμως θα υποστηρίξει την κοινοτική νομοθεσία μόνον εάν εγγυάται υψηλό επίπεδο προστασίας και εάν περιορίζει τα σημερινά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας που εμποδίζουν την ορθή εφαρμογή της. Τα νομοθετικά μέσα της δεύτερης φάσης οικοδόμησης του ΚΕΣΑ θα πρέπει να καθορίζουν ποιοτικά πρότυπα προστασίας, που θα εγγυώνται την τήρηση των αρχών της Σύμβασης της Γενεύης και που θα παρέχουν πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου σε όλα τα πρόσωπα που το έχουν ανάγκη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις σχετικά με τις νέες νομοθετικές πράξεις

4.1 Οδηγία σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής

4.1.1 Η ισχύουσα οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, έχει αφήσει μεγάλα περιθώρια στην διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών όσον αφορά σημαντικούς τομείς. Αυτό σημαίνει ότι οι συνθήκες υποδοχής είναι πολύ διαφορετικές εντός της ΕΕ.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού εναρμόνισης, ώστε να αποτρέπονται οι δευτερογενείς μετακινήσεις. Στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο, η ΕΟΚΕ υπέβαλε συγκεκριμένες προτάσεις επί του προκειμένου.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί επίσης να περιλαμβάνονται στην νέα οδηγία οι κανόνες υποδοχής για τα πρόσωπα που αιτούνται επικουρική προστασία, να ενσωματωθούν διαδικαστικές εγγυήσεις όσον αφορά την κράτηση και να διευκολύνεται ο εντοπισμός και η ικανοποίηση των αναγκών των ευάλωτων ατόμων. Η ΕΕ οφείλει να προστατεύει ιδιαίτερα τα πρόσωπα, σε πολλές περιπτώσεις παιδιά

και γυναίκες, που έχουν υποστεί βασανισμούς, βιασμούς, κακοποίηση ή άλλες μορφές βίας.

4.1.4 Σε διάφορες γνωμοδοτήσεις⁽²⁾ της, η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει την άποψη ότι η νέα νομοθεσία θα πρέπει να επιτρέπει στους αιτούντες άσυλο την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην κατάρτιση. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει ότι έχει μεγάλη σημασία, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών, να εξασφαλίζεται απλουστευμένη και πιο εναρμονισμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, και να υπάρχει μέριμνα ώστε η πραγματική πρόσβαση στην απασχόληση να μην παρεμποδίζεται από νέους και περιττούς διοικητικούς περιορισμούς.

4.1.5 Επίσης, οι κοινωνικοί εταίροι, στα διάφορα πεδία, μπορούν να συνεργάζονται με τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο ώστε να διευκολύνουν την πρόσβασή τους στην απασχόληση και στην κατάρτιση. Οι συνεταιρισμοί και άλλες μορφές κοινωνικής οικονομίας, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι ειδικευμένες ΜΚΟ μπορούν επίσης να προσφέρουν τη συμβολή τους.

4.1.6 Ακόμη, έχει προτείνει τροποποιήσεις που να εξασφαλίζουν την επανένωση των οικογενειών, καλύτερες συνθήκες εκπαίδευσης, ιδίως για τους ανηλίκους, και πλήρη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη⁽³⁾.

4.1.7 Τέλος, η οδηγία θα πρέπει να θεσπίζει σαφώς ότι οι συνθήκες υποδοχής πρέπει να εξασφαλίζονται εξίσου σε όλους τους αιτούντες άσυλο, ανεξαρτήτως εάν στεγάζονται ή όχι σε κέντρα υποδοχής.

4.2 Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου

4.2.1 Η Επιτροπή έχει επισημαίνει ότι θα προτείνει τροποποιήσεις της οδηγίας για τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου, επειδή δεν έχει επιτευχθεί ο επιθυμητός βαθμός εναρμόνισης μεταξύ κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την θέσπιση ενιαίας, κοινής διαδικασίας για το άσυλο, η οποία, όπως τονίζει η Επιτροπή, να μην «αφήνει περιθώρια για τη διάδοση διαφορετικών διαδικαστικών ρυθμίσεων στα κράτη μέλη»⁽⁴⁾. Υποστηρίζει επίσης τη θέσπιση υποχρεωτικών διαδικαστικών διασφαλίσεων.

4.2.2 Κατά την άποψη, όμως, της ΕΟΚΕ, η οδηγία για τις διαδικασίες πρέπει να υποστεί μεγάλης εμβέλειας τροποποιήσεις. Πρόκειται για μια από τις οδηγίες που προβλέπει τις περισσότερες δυνατότητες διακριτικής ευχέρειας: μια οδηγία που υιοθέτησαν τα κράτη μέλη με την σαφή πρόθεση να διατηρήσουν το προϋπάρχον στο καθένα εξ αυτών σύστημα.

⁽²⁾ Βλ. τις εξής γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

— για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των προσώπων που ζητούν άσυλο στα κράτη μέλη» (εισηγητής: ο κ. Mengozzi, συνεισηγητής: ο κ. Pariza Castañος), ΕΕ C 48, της 21.2.2002, σ. 63,

— με θέμα: «Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας» (εισηγητής: οι κκ Rodríguez García-Caro, Pariza Castañος και Cabra de Luna), ΕΕ C 318, της 23.12.2006, σ. 147,

— για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου» (εισηγήτρια: η κ. Le Nouail-Marlière), ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

⁽³⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Υγεία και μετανάστευση» (εισηγήτρια: η κ. Cser), ΕΕ C 256, της 27.10.2007, σ. 123.

⁽⁴⁾ Σημείο 3.2 του Σχεδίου πολιτικής για το άσυλο.

⁽¹⁾ Βλ. σημείο 1.1 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου», εισηγήτρια: η κ. Le Nouail-Marlière, ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

4.2.3 Η οικοδόμηση του ΚΕΣΑ απαιτεί τη θέσπιση ασφαλέστερων και πιο ευέλικτων διοικητικών διαδικασιών, που να εξασφαλίζουν δίκαιες αποφάσεις και να αυξάνουν την ασφάλεια των διαδικασιών προσφυγής.

4.2.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τα όσα ήδη επεσήμανε στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο ⁽¹⁾:

- στους αιτούντες άσυλο πρέπει να διατίθεται η συνδρομή διερμηνέα·
- πρέπει να τους διατίθεται δωρεάν νομική συνδρομή, σε περιπτώσεις ανάγκης·
- οι διοικητικές αποφάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν αιτιολογία·
- οι προσφυγές ενώπιον των δικαστηρίων ενάντια σε αποφάσεις απελάσεως πρέπει να έχουν ανασταλτικά αποτελέσματα, επομένως οι αιτούντες άσυλο να μην μπορούν να απομακρυνθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διοικητικής ή δικαστικής προσφυγής·
- οι ΜΚΟ πρέπει να μπορούν να παρέχουν συνδρομή στους αιτούντες άσυλο χωρίς περιορισμούς και σε όλες τις φάσεις των διαδικασιών.

4.2.5 Η κράτηση των αιτούντων άσυλο σε κέντρα κράτησης εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε πολλά κράτη μέλη, παρά τις παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ και τις διαμαρτυρίες των ΜΚΟ. Η ΕΟΚΕ δηλώνει εκ νέου την αντίθεσή της προς την παραμονή των αιτούντων άσυλο σε συνθήκες κράτησης, δεδομένου ότι η κράτησή τους σε τέτοια κέντρα πρέπει να αποτελεί εξαιρετικό μέτρο. Οι αιτούντες άσυλο και οι οικογένειές τους πρέπει να ζουν αξιοπρεπώς, σε κατάλληλο κοινωνικό περιβάλλον.

4.2.6 Η ΕΟΚΕ απαιτεί μεγαλύτερη διαφάνεια για τα κέντρα κράτησης, να ενημερώνεται η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) σχετικά με την θέση των κέντρων αυτών και με τα πρόσωπα που κρατούνται εκεί, και να μπορούν οι ΜΚΟ να τους προσφέρουν συνδρομή.

4.2.7 Η Σύμβαση της Γενεύης εξασφαλίζει στους αιτούντες άσυλο το δικαίωμα να υποβάλλουν την αίτησή τους. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ έχει ταχθεί ενάντια στη χρήση καταλόγων «ασφαλών χωρών» και «ασφαλών τρίτων χωρών» που θα μπορούν να περιορίζουν τη δυνατότητα εξατομικευμένης εξέτασης της κάθε αίτησης.

4.2.8 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους αιτούντες άσυλο στα σύνορα και οι εγγυήσεις που τους παρέχονται πρέπει να είναι απολύτως ίδιες μ' εκείνες που ισχύουν για όσους υποβάλλουν την αίτησή τους εντός της επικράτειας του κράτους μέλους.

4.3 Οδηγία σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις περιεχομένου του καθεστώτος

4.3.1 Η οδηγία σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις δεν πέτυχε, ούτε κι αυτή, την εναρμόνιση των αποφάσεων και της ποιότητας της

προστασίας. Εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές εντός της ΕΕ, με αποτέλεσμα κάποια πρόσωπα, υπό τις αυτές συνθήκες, να μπορούν να γίνουν δεκτά ως πρόσφυγες σε ορισμένα κράτη μέλη, ενώ σε άλλα οι αιτήσεις τους θα απορριφθούν. Το ίδιο πρέπει να λεχθεί και για την επικουρική προστασία.

4.3.2 Η επικουρική προστασία υποκαθιστά τη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η θέσπιση ενιαίας διαδικασίας δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να σημαίνει ότι η επικουρική προστασία θα εξασθενήσει το καθεστώς του πρόσφυγα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η «ενιαία θυρίδα» και η «ενιαία διαδικασία» μπορεί να επιταχύνει τις διαδικασίες. Πρέπει να εξετάζεται πρώτα εάν προσήκει η αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, και ύστερα του καθεστώτος επικουρικής προστασίας.

4.3.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί να καταρτιστούν, σε επίπεδο ΕΕ, ελάχιστες απαιτήσεις σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα και με το καθεστώς επικουρικής προστασίας, ώστε να εξασφαλιστεί ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας της προστασίας σε όλα τα κράτη μέλη και να μειωθούν οι υφιστάμενες διαφορές.

4.3.5 Η επικουρική προστασία είναι συμπληρωματική προς το καθεστώς του πρόσφυγα, το επίπεδο όμως των δικαιωμάτων πρέπει να είναι παρεμφερές. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί, λοιπόν, να τηρείται το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση, καθώς και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στις οικονομικές παροχές.

4.3.6 Τα καθεστώτα πρέπει να είναι πραγματικά ενιαία σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ, με περιορισμό των περιθωρίων διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών. Οι προϋποθέσεις για την πρόσβαση στο καθεστώς επικουρικής προστασίας, όπως προτείνει και η Επιτροπή, πρέπει να προσδιοριστούν σαφέστερα, ούτως ώστε σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ να χρησιμοποιούνται τα ίδια κριτήρια για τη χορήγηση και των δύο καθεστώτων. Η ΕΟΚΕ προτείνει την εναρμόνιση προς το υψηλότερο από τα υφιστάμενα επίπεδα, και όχι την υποβάθμιση του επιπέδου στα κράτη μέλη που διαθέτουν μεγαλύτερη ανθρωπιστική παράδοση.

4.3.7 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης την ανάγκη καλύτερης διευκρίνισης των νομοθετικών μέτρων σχετικά με την περίθαλψη των ευάλωτων ατόμων. Για τα άτομα αυτά, πρέπει να προσαρμοστούν κατάλληλα οι διαδικασίες, ώστε οι ανάγκες τους να διαπιστώνονται αμέσως, η μέριμνα να είναι ταχύτερη και να τους παρέχονται όλα τα εχέγγυα νομικής συνδρομής και συνδρομής από τις εξειδικευμένες ΜΚΟ.

4.3.8 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επιφυλάξεις ως προς τη δυνατότητα τρίτων φορέων, μη κρατικών, να θεωρούνται αρμόδιοι για την προστασία. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υπεκφύγουν από την ευθύνη αυτή, ούτε και να την αναθέτουν σε τρίτους ως «υπεργολαβία». Η παρέμβαση και η υποστήριξη των μη κρατικών φορέων πρέπει να παρέχονται υπό την εποπτεία των κρατών μελών και με δική τους ευθύνη.

⁽¹⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου», εισήγηση: η κ. Le Nouail-Marlière, ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

4.3.9 Ωστόσο, το έργο που επιτελούν οι ειδικευμένες ΜΚΟ και άλλοι κοινωνικοί φορείς υπέρ των προσφύγων και των οικογενειών τους πρέπει να αναγνωρίζεται και να λαμβάνει την αναγκαία υποστήριξη εκ μέρους των δημοσίων αρχών. Η ΕΟΚΕ ζητά να αναγνωρισθεί ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ειδικευμένες σε θέματα ασύλου και προσφύγων ΜΚΟ, και να τους δοθεί πλήρης πρόσβαση στις διαδικασίες και στους χώρους που σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους.

5. Άρση των εμποδίων

5.1 Η πραγματική πρόσβαση στη δυνατότητα υποβολής αίτησης για τη χορήγηση ασύλου αναφέρεται από την Επιτροπή και στην πράσινη βίβλο και στην ανακοίνωσή της για το σχέδιο πολιτικής για το άσυλο. Κατά την ΕΟΚΕ, πρόκειται για ζήτημα πρωταρχικής σημασίας. Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι τα πρόσωπα που χρήζουν διεθνούς προστασίας θα μπορούν να υποβάλλουν αίτηση χορήγησης ασύλου σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ.

5.2 Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή αναφέρεται στο γεγονός ότι, στις μέρες μας, παρατηρούνται ιστορικά χαμηλά επίπεδα αιτήσεων χορήγησης ασύλου. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η μείωση αυτή δεν οφείλεται στην άμβλυνση των συγκρούσεων στον κόσμο ή στην βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά στα ολοένα αυξανόμενα εμπόδια που υψώνει η ΕΕ απέναντι σε όσα πρόσωπα χρήζοντα διεθνούς προστασίας προσπαθούν να φθάσουν στην επικράτεια της.

5.3 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για μεγαλύτερη δέσμευση της ΕΕ υπέρ της καταπολέμησης των εγκληματικών δικτύων που επιδίδονται σε εμπορία ανθρώπων· πιστεύει, όμως, ότι ορισμένες πολιτικές «καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης» προκαλούν σοβαρή κρίση του ασύλου στην Ευρώπη. Το σύστημα των θεωρήσεων, το EURODAC, ο οργανισμός FRONTEX, οι κυρώσεις σε μεταφορικές εταιρίες, οι συμφωνίες επανεισοδοχής που έχουν συναφθεί με τρίτες χώρες και οι συμφωνίες συνεργασίας για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης δημιουργούν νέες δυσκολίες για τα πρόσωπα που χρήζουν προστασίας, όσον αφορά την υποβολή της αίτησης χορήγησης ασύλου. Η ΕΟΚΕ, σε πολλές γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ της, έχει υποστηρίξει ότι η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης δεν πρέπει να συνεπάγεται νέες δυσκολίες για το άσυλο, και ότι οι δημόσιοι λειτουργοί που είναι επιφορτισμένοι με τον έλεγχο των συνόρων πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη κατάρτιση ώστε να εξασφαλίζουν το δικαίωμα του ασύλου.

⁽¹⁾ Βλ. τις εξής γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

- για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με μια μέθοδο ανοικτού συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης» (εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος), ΕΕ C 221, της 17.9.2002, σ. 49,
- για την «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα» (γενικός εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος), ΕΕ C 108, της 30.4.2004, σ. 97,
- για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 2002/463/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος δράσης για τη διοικητική συνεργασία στους τομείς των εξωτερικών συνόρων, των θεωρήσεων, του ασύλου και της μετανάστευσης (πρόγραμμα ARGO)» (εισηγητής: ο κ. Pariza Castañος), ΕΕ C 120, της 20.5.2005, σ. 76,
- για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου» (εισηγήτρια: η κ. Le Nouail-Marlière), ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

5.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις που έχει διατυπώσει η UNHCR για τη σύσταση ομάδων εμπειρογνομόνων σε θέματα ασύλου, που να παρέχουν τη συνδρομή τους σε όλες τις επιχειρήσεις συνοριακών ελέγχων που διεξάγονται στην ΕΕ.

5.5 Η ΕΟΚΕ τάσσεται ενάντια στην ιδέα να συνάψουν η ΕΕ ή τα κράτη μέλη συμφωνίες επαναπατριsmού ή συνοριακών ελέγχων με χώρες που δεν έχουν υπογράψει τις βασικές διεθνείς νομικές πράξεις προστασίας του δικαιώματος ασύλου. Ομοίως, δηλώνει ότι αντιτίθεται σε οιοδήποτε μέτρο επαναπροώθησης ή επαναπατριsmού που δεν διεξάγεται υπό συνθήκες πλήρους ασφάλειας και αξιοπρέπειας.

5.6 Η επαναπροώθηση (παλιννόστηση ή απέλαση) προσώπων των οποίων οι ανάγκες προστασίας δεν έχουν εξεταστεί από κάποιο κράτος μέλος δεν πρέπει να γίνεται, εκτός εάν εξασφαλίζεται ότι οι ανάγκες αυτές θα εξεταστούν στην τρίτη χώρα, με βάση μια διαδικασία δίκαιη και σύμφωνη προς τους διεθνείς κανόνες προστασίας.

6. Η ευρωπαϊκή υπηρεσία για τη στήριξη του δικαιώματος παροχής ασύλου

6.1 Για τη δημιουργία του ΚΕΣΑ, απαιτείται η εναρμόνιση της νομοθεσίας να συνοδευτεί από σημαντική συνεργασία μεταξύ κρατών μελών. Η έμπρακτη αυτή συνεργασία θα βελτιωθεί με τη σύσταση **ευρωπαϊκής υπηρεσίας για τη στήριξη του δικαιώματος παροχής ασύλου** (European Asylum Support Office – EASO) που προτείνει η Επιτροπή, την οποία και υποστηρίζει η ΕΟΚΕ.

6.2 Η ΕΑΣΟ θα πρέπει να διαθέτει την ικανότητα να εντοπίζει με σαφήνεια τις διαφορές που εμφανίζονται στις σχετικές με το άσυλο πρακτικές των κρατών μελών, καθώς και τις νομοθετικές διαφορές, και να προτείνει τις αναγκαίες αλλαγές. Πρέπει επίσης να έχει αρμοδιότητα για την κατάρτιση κοινών κατευθυντήριων γραμμών για την ερμηνεία και εφαρμογή των διαφόρων διαδικαστικών και ουσιαστικών πτυχών του κεκτημένου της ΕΕ σε θέματα ασύλου, όπως είχε προτείνει η Επιτροπή στην πράσινη βίβλο.

6.3 Η υπηρεσία αυτή θα μπορούσε να αναδειχθεί σε σημαντικό κέντρο ανταλλαγής ορθών πρακτικών και ανάπτυξης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σχετικά με το άσυλο, ιδιαίτερα για τη φύλαξη των συνόρων. Μπορεί επίσης να αποτελέσει κέντρο παρακολούθησης και ανάλυσης των αποτελεσμάτων των νέων μέτρων που θα αναπτύσσει η ΕΕ σε θέματα ασύλου. Ακόμη, μπορεί να αποτελέσει τον τόπο απ' όπου θα οργανώνεται η σύσταση και διαχείριση των κοινών ομάδων εμπειρογνομόνων επί θεμάτων ασύλου.

6.4 Η ΕΑΣΟ θα πρέπει να αναπτύσσει το έργο της σε δίκτυο, να συνεργάζεται με την EURASIL και να διατηρεί στενούς δεσμούς με την UNHCR και τις ειδικευμένες ΜΚΟ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η ΕΟΚΕ θα ενημερώνονται και θα ζητείται η γνώμη τους σχετικά με τις δραστηριότητες της ΕΑΣΟ.

7. Αλληλεγγύη μεταξύ κρατών μελών και εξωτερική διάσταση

7.1 Αλληλεγγύη μεταξύ κρατών μελών

7.1.1 Το πρόγραμμα της Χάγης ορίζει ως έναν από τους στόχους του ΚΕΣΑ την υποστήριξη προς τα κράτη μέλη που υφίστανται μεγαλύτερες πιέσεις στο σύστημα ασύλου, έναν στόχο που απαιτεί βελτίωση των μηχανισμών συνεργασίας και αλληλεγγύης. Η Επιτροπή σχεδιάζει επίσης να τροποποιήσει ορισμένες πτυχές του κανονισμού Δουβλίνο II και του EURODAC. Απαιτείται μια πιο ισορροπημένη κατανομή των αιτήσεων ασύλου και μείωση των δευτερογενών μετακινήσεων.

7.1.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι ο κανονισμός του Δουβλίνου καταρτίστηκε σύμφωνα με το σκεπτικό ότι τα συστήματα ασύλου των κρατών μελών είναι παρεμφερή, πράγμα που δεν συμβαίνει ακόμη. Το να μεταφέρονται οι αιτούντες άσυλο από μια χώρα που προσφέρει μεγαλύτερες εγγυήσεις ως προς τις διαδικασίες σε άλλη που προσφέρει μικρότερες είναι απαράδεκτο. Στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ πρότεινε «ο αιτών άσυλο να είναι ελεύθερος να επιλέξει τη χώρα στην οποία θα απευθύνει την αίτησή του και, υπό αυτή την προοπτική, τα κράτη μέλη να παρακινούνται στο εξής να εφαρμόζουν την ανθρωπιστική ρήτρα του άρθρου 15.1 του Κανονισμού».

7.1.3 Όπως έχει προτείνει η UNHCR, πρέπει να εισαχθούν νέες διατάξεις στον κανονισμό του Δουβλίνου, σχετικά με τον ορισμό των μελών της οικογένειας, τα ανασταλτικά αποτελέσματα της προσφυγής και τις χρονικές προθεσμίες για τη μεταφορά. Επιπλέον, πρέπει να περιοριστεί δραστικά το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο αιτών άσυλο μπορεί να κρατείται εν αναμονή μεταφοράς.

7.1.4 Σχετικά με το σύστημα EURODAC, η πρόταση της Επιτροπής να αποδεσμευτούν τα δεδομένα για τους πρόσφυγες που διαθέτουν οι εθνικές αρχές γεννά ορισμένες επιφυλάξεις στην ΕΟΚΕ, καθώς ενδέχεται να θίγει το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και να μειώνει την προστασία που πολλά πρόσωπα έχουν ανάγκη.

7.1.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση ομάδων εμπειρογνομόνων επί θεμάτων ασύλου προκειμένου να συνδράμουν προσωρινά τα κράτη μέλη σε συγκεκριμένες περιστάσεις, καθώς και στην διεκπεραίωση υποθέσεων όταν τα συστήματα ασύλου των κρατών μελών υφίστανται υπερβολικές πιέσεις.

7.1.6 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων πρέπει να αξιοποιηθεί για τη βελτίωση της χρηματοδοτικής αλληλεγγύης της ΕΕ προς τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν έντονες πιέσεις παράνομης μετανάστευσης και αιτούντων άσυλο.

7.1.7 Η αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και της ΕΕ πρέπει να βελτιωθεί, με μέριμνα για τα κράτη μέλη μικρού μεγέθους που, όπως η Μάλτα, δέχονται μεγάλες ροές αιτούντων άσυλο, που υπερβαίνουν τις δυνατότητες υποδοχής τους.

7.1.8 Η αλληλεγγύη μπορεί να ασκηθεί με τις πολιτικές ανακατανομής των προσφύγων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, με τη συνεργασία της ΕΑΣΟ, καθώς και με τη διαχείριση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων.

7.1.9 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τα πρότυπα σχέδια που έχει υποβάλει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την εθελοντική ανακατανομή εντός της ΕΕ προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

7.2 Εξωτερική διάσταση

7.2.1 Η μεγάλη πλειονότητα των προσφύγων ζει σε αναπτυσσόμενες χώρες (από τα 8,7 εκατομμύρια προσφύγων που έχει αναγνωρίσει η UNHCR, τα 6,5 ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες). Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αναλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση νέες ευθύνες υποστήριξης και αλληλεγγύης έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών, και να βελτιώσει τις ικανότητές τους για παροχή προστασίας.

7.2.2 Τα **περιφερειακά προγράμματα προστασίας** συνιστούν μια οδό δράσης την οποία η ΕΟΚΕ παρακολουθεί, προς το παρόν όμως είναι λίγα και βρίσκονται σε πειραματική φάση. Η αξιολόγηση των προγραμμάτων αυτών θα πρέπει να οδηγήσει σε νέες προτάσεις, ώστε να επεκταθούν περαιτέρω και να αναδειχθούν σε έναν νέο μηχανισμό δέσμευσης της ΕΕ ως προς την κατάσταση των προσφύγων στον κόσμο. Στη γνωμοδότησή της για την πράσινη βίβλο, η ΕΟΚΕ «διερωτάται σχετικά με τη σκοπιμότητα της οργάνωσης κέντρων υποδοχής σε χώρες, όπως τα Νέα Ανεξάρτητα Κράτη (Ουκρανία, Μολδαβία και Λευκορωσία), οι οποίες πολύ απέχουν από το να προσφέρουν όλα τα εχέγγυα όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο. Συνεπώς, επισημαίνει ότι αυτά τα προγράμματα φαίνεται ότι επιδιώκουν λιγότερο τη βελτίωση της προστασίας των προσφύγων και περισσότερο την αποθάρρυνση τους να παρουσιάζονται στα σύνορα της ΕΕ».

7.2.3 Άλλος σημαντικός μηχανισμός έναντι του οποίου η ΕΕ καλείται να αποδείξει τη δέσμευσή της, είναι η **επανεγκατάσταση των προσφύγων**. Η επανεγκατάσταση σημαίνει υποδοχή προσώπων που έχουν αναγνωρισθεί ως πρόσφυγες από τρίτες χώρες, προκειμένου να διαμείνουν μόνιμα σε κάποιο κράτος της ΕΕ. Η επανεγκατάσταση υποστηρίχθηκε για πρώτη φορά από την ΕΕ στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Νοεμβρίου του 2004, και έκτοτε έχουν υλοποιηθεί κάποια προγράμματα επανεγκατάστασης, πρέπει όμως να θεωρηθούν πολύ λίγα. Η UNHCR επεσήμανε ότι το 5 % μόνο των «θέσεων» επανεγκατάστασης που προσφέρθηκαν το 2007 σε ολόκληρο τον κόσμο προέρχονταν από την ΕΕ, ενώ μόνον επτά κράτη μέλη διέθεταν προγράμματα επανεγκατάστασης.

⁽¹⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πράσινη βίβλο σχετικά με το μέλλον του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου», εισηγήτρια: η κ. Le Nouail-Marlière, ΕΕ C 204, της 9.8.2008, σ. 77.

7.2.4 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση σε όλα τα κράτη μέλη να συμμετάσχουν ενεργά στην ανάπτυξη προγραμμάτων επανεγκατάστασης και τάσσεται υπέρ του να διαθέτει η ΕΕ ένα κοινό πρόγραμμα για το ζήτημα αυτό, προκειμένου η επανεγκατάσταση των προσφύγων στην ΕΕ να μην αποτελεί συμβολικό μέτρο, αλλά να λάβει τις κατάλληλες διαστάσεις ώστε να μετατραπεί σε πραγματικό μηχανισμό ανακατανομής των προσφύγων ανά τον κόσμο. Τα ευρωπαϊκά προγράμματα επανεγκατάστασης πρέπει να αναπτυχθούν σε συνεργασία με την UNHCR και με τις ειδικευμένες ΜΚΟ.

7.2.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι αναγκαίο να διευκολυνθεί η είσοδος στην ΕΕ των προσώπων που χρήζουν προστασίας, πράγμα που απαιτεί τα συστήματα συνοριακού ελέγχου να σέβονται το

δικαίωμα του ασύλου και το καθεστώς των θεωρήσεων να εφαρμόζεται με ευελιξία.

7.2.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η από κοινού διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου εκτός της επικράτειας της ΕΕ, σε πρεσβείες ή προξενικές αρχές των κρατών μελών, θα μπορούσε, πράγματι, να έχει θετικά αποτελέσματα, δεδομένου ότι θα μπορούσε να συμβάλει στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και στον περιορισμό της συνακόλουθης απώλειας ανθρώπινων ζώων στη θάλασσα. Παρότι δεν προβλέπεται η από κοινού διεκπεραίωση να έχει ως αποτέλεσμα την χαλάρωση των κανόνων σχετικά με τη διεκπεραίωση των αιτήσεων ασύλου, θα πρέπει να μελετηθεί σοβαρά η εξάλειψη οιασδήποτε κινδύνου ενδέχεται να απορρέει από την επιλογή αυτή.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος — Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ»

COM(2008) 423 τελικό — SEC(2008) 2173

(2009/C 218/17)

Στις 3 Ιουλίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Πράσινη Βίβλος — Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 10 Δεκεμβρίου 2008, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Mário SOARES.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 142 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Η πράσινη βίβλος «Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ» (COM(2008) 423 τελικό) εξετάζει μια σημαντική πρόκληση που αντιμετωπίζουν σήμερα τα εκπαιδευτικά συστήματα, μια πρόκληση η οποία, αν και δεν είναι νέα, έχει κάνει πολύ πιο έντονη την παρουσία της τα τελευταία χρόνια και έχει εξαπλωθεί πολύ περισσότερο λόγω της παρουσίας μεγάλου αριθμού παιδιών από οικογένειες μεταναστών στα σχολεία, παιδιών τα οποία βρίσκονται σε ασθενέστερη κοινωνικοοικονομική θέση.

1.2 Η Επιτροπή πιστεύει ότι θα ήταν πολύ χρήσιμο να πραγματοποιηθεί μια διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική για τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Τα ενδιαφερόμενα μέρη καλούνται να γνωστοποιήσουν τις απόψεις τους σχετικά με:

- την πρόκληση όσον αφορά την πολιτική·
- την ορθή αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής από την πολιτική·
- τον πιθανό ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την υποστήριξη των κρατών μελών όσον αφορά την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών και
- το μέλλον της οδηγίας 77/486/ΕΟΚ.

1.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτό είναι ένα σύνθετο και απαιτητικό ζήτημα που θα επέτρεπε πολλαπλές προσεγγίσεις, όλες μεγάλης συνάφειας και σημασίας. Ωστόσο, για λόγους μεθοδολογίας, θα επιχειρήσει απλώς να απαντήσει στα πέντε διατυπωθέντα ζητήματα με την επιφύλαξη μερικών παρατηρήσεων γενικού χαρακτήρα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την αρχική προσέγγιση της πράσινης βίβλου που αναφέρεται στην παρουσία πολλών μαθητών από οικογένειες μεταναστών στα σχολεία ως πρόκληση και όχι ως πρόβλημα, κάνοντας μια δίκαιη διάγνωση και εξετάζοντας πρακτικά όλες τις πτυχές της.

2.2 Ωστόσο, με τη χρήση ενός ευρέος ορισμού όπως «παιδιά μεταναστευτικής καταγωγής», «τέκνα μεταναστών» ή «μαθητές/μαθήτριες από οικογένειες μεταναστών», που συμπεριλαμβάνει τόσο τους προερχόμενους από τρίτες χώρες όσο και αυτούς από κοινοτικές χώρες που δεν ζουν στη χώρα καταγωγής τους, συντρέχει ο κίνδυνος ομογενοποίησης κάτι ουσιωδώς διαφορετικού.

2.3 Στην πραγματικότητα, όλοι αναγνωρίζουν ότι δεν είναι το ίδιο να είναι κάποιος ευρωπαίος ή εξωκοινοτικός υπήκοος. Η ίδια η Επιτροπή παραδέχεται τον κίνδυνο της χρήσης αυτού του ορισμού όταν υπενθυμίζει ότι οι ευρωπαίοι πολίτες, σε αντίθεση με τους εξωκοινοτικούς, μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στην Ένωση. Ωστόσο, μοιάζει να δικαιολογεί την επιλογή της αποδεχόμενη τα κριτήρια που χρησιμοποιούν οι πηγές των συλλεχθέντων δεδομένων (PIRLS και PISA) ⁽¹⁾.

2.4 Η ΕΟΚΕ κατανοεί την προσέγγιση της Επιτροπής που εντάσσει στους προβληματισμούς της όλα τα παιδιά των οποίων η χώρα προέλευσης είναι διαφορετική από τη χώρα υποδοχής, επειδή όλα τους χρειάζονται ειδική στήριξη. Θα προτιμούσε, όμως, να προσεγγίζεται το ζήτημα υπό τις δύο επισημανθείσες πτυχές: αφενός, τα παιδιά ευρωπαίων πολιτών και, αφετέρου, τα παιδιά πολιτών τρίτων χωρών.

⁽¹⁾ PIRLS: «Progress in International Reading Literacy Study», μελέτη που πραγματοποιήθηκε από τη Διεθνή Ένωση για την Αξιολόγηση των Μαθητικών Επιδόσεων (IEA)· PISA: «Programme for International Student Assessment» (Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών), μελέτη που συντονίζεται από τον ΟΟΣΑ.

2.5 Η παρούσα γνωμοδότηση δεν αναφέρεται ειδικά στο φαινόμενο της μετανάστευσης, αλλά κυρίως στο ρόλο των εκπαιδευτικών συστημάτων στη βελτίωση της ένταξης των μεταναστών, και, ιδιαίτερα, των παιδιών των μεταναστών. Λαμβάνει επίσης υπόψη διάφορες γνωμοδοτήσεις που έχει εκπονήσει η ΕΟΚΕ για θέματα μετανάστευσης, οι οποίες αποτελούν σημαντικό θεωρητικό υπόβαθρο ⁽¹⁾.

2.6 Υπάρχει στενή σχέση μεταξύ μιας επιτυχώς ενταχθείσας μετανάστευσης και της εκπαίδευσης στην οποία έχουν πρόσβαση τα παιδιά μεταναστών, καθώς και της σχολικής τους επίδοσης. Πρόκειται για μία αδιαμφισβήτητη σχέση η οποία μπορεί να καθορίσει την επιτυχία της ευρωπαϊκής πολιτικής κοινωνικής συνοχής, τη σταθερότητα των δημοκρατιών μας, ακόμα και την μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη.

2.7 Όσο καλύτερη είναι η σχολική ένταξη και σε όσο μικρότερη ηλικία, τόσο υψηλότερη θα είναι η εκπαιδευτική απόδοση των παιδιών και των νέων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Είναι σκόπιμο, συνεπώς, να υπογραμμισθεί η σημασία της προσχολικής εκπαίδευσης όσον αφορά την απόκτηση των αναγκαίων προ-σόντων για την επιτυχία στην εκπαίδευση και στην κοινωνία.

2.8 Ωστόσο, παρότι τα διαθέσιμα στοιχεία αποδεικνύουν σαφώς ότι τα αποτελέσματα των παιδιών από οικογένειες μεταναστών τα οποία εντάσσονται στο εκπαιδευτικό σύστημα από μικρή ηλικία είναι ουσιαστικά καλύτερα, αυτό δεν σημαίνει ότι θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες πρόσβασης στο πανεπιστήμιο ή σε μια αξιοπρεπή εργασία.

⁽¹⁾ Μεταξύ των άνω των 50 γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ για το ζήτημα, βλ., συγκεκριμένα, τις εξής: «Ανακοινώσεις σχετικά με μια μέθοδο ανοικτού συντονισμού για την κοινοτική πολιτική μετανάστευσης και για την κοινή πολιτική ασύλου», εισηγήτρια: η κ. ZU EULENBURG (EE C 221 της 17.9.2002, σ. 49)· «Προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την επαγγελματική κατάρτιση ή τον εθελοντισμό», εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 133 της 6.6.2003, σ. 29)· «Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας προς τρίτες χώρες στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου», εισηγήτρια: η κ. G. CASSINA (EE C 32 της 5.2.2004, σ. 49)· «Ανακοίνωση – Μετανάστευση, ένταξη και απασχόληση», εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 80 της 30.3.2004, σ. 92)· «Η απόκτηση της ιθαγένειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 208 της 3.9.2003, σ. 76)· «Η Διεθνής Σύμβαση για τους διακινούμενους εργαζόμενους» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 302 της 7.12.2004, σ. 49)· «Η εισερχόμενη μετανάστευση στην ΕΕ και οι πολιτικές ένταξης: Η συνεργασία μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 318 της 23.12.2006, σ. 128)· «Κοινοτική πολιτική για τη μετανάστευση και τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης για την προώθηση της ανάπτυξης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 44 της 16.2.2008, σ. 91)· «Στοιχεία για τη δομή, οργάνωση και λειτουργία πλατφόρμας για τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην προώθηση σε επίπεδο ΕΕ πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών» (διερευνητική γνωμοδότηση), εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS (EE C 27 της 3.2.2009)· «Η ένταξη των μειονοτήτων – οι Ρομά», εισηγήτρια: η κ. A.-M. SIGMUND, συνεισηγήτρια: η κ. M. SHARMA (EE C 27 της 3.2.2009)· «Μία κοινή μεταναστευτική πολιτική για την Ευρώπη: Αρχές, ενέργειες και μέσα», εισηγήτης: ο κ. L.M. PARIZA CASTAÑOS, CESE 342/2009 της 25.2.2009 (Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην Επίσημη Εφημερίδα).

2.9 Από την άλλη πλευρά, όσο πιο ελεύθερη και συνειδητή είναι η επιλογή μελλοντικής επαγγελματικής σταδιοδρομίας και όσο περισσότερα επενδύονται στις σχολικές επιδόσεις των παιδιών και των νέων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, τόσο καλύτερα θα είναι τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά αποτελέσματα.

2.10 Το σχολείο είναι προνομίως χώρος ένταξης, καθώς είναι ο πρώτος χώρος κοινωνικοποίησης εκτός της οικογένειας. Αν αυτό, αντί να συμβάλλει στην άμβλυση των επιπτώσεων της κοινωνικοοικονομικής προέλευσης των οικογενειών μεταναστών, απορρίπτει, διακρίνει ή κατακεραματίζει, η ένταξη δύσκολα θα επιτύχει και το κόστος θα βαρύνει όλη την κοινωνία.

2.11 Για αυτό και πρέπει να απορριφθεί η ύπαρξη σχολείων αφιερωμένων, στην πλειονότητα ή στο σύνολό τους, σε παιδιά μεταναστών, παρότι τα κίνητρα μπορεί, εκ πρώτης όψεως, να μοιάζουν ευγενή. Το σχολείο πρέπει να ανακλά την κοινωνική σύνθεση της κοινότητας και να μην αποτελεί γκέτο για κανέναν. Ο κοινωνικός και πρακτικός διαχωρισμός των μαθητών από οικογένειες μεταναστών σε σχολεία που απευθύνονται ειδικά σε αυτούς συνοδεύεται συνήθως από διαχωρισμό των τόπων κατοικίας ή/και αποτελεί συνέπεια αυτού.

2.12 Οι καθηγητές, ως ουσιαστικοί παράγοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία, πρέπει να τυγχάνουν ειδικής προσοχής από τις αρχές που είναι αρμόδιες για τα εκπαιδευτικά συστήματα, καθώς έχουν άμεση ευθύνη για τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών. Ελκυστικές και καλά αμειβόμενες επαγγελματικές σταδιοδρομίες και, κυρίως, μία βασική και συνεχής κατάρτιση που θα λαμβάνει υπόψη τις νέες αυτές πραγματικότητες είναι βασικά στοιχεία για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων ⁽²⁾.

2.13 Προς τούτο, θα ήταν ενδιαφέρουσα η επένδυση στην αύξηση των καθηγητών με πιο διαφοροποιημένες εθνικές και πολιτισμικές καταβολές, καθώς το παράδειγμά τους θα μπορούσε να αποτελέσει ικανό ερέθισμα και να ενισχύσει την αυτοεκτίμηση των μαθητών τους. Για αυτό, θα χρειαστεί η αναθεώρηση των κριτηρίων και διαδικασιών πρόσληψης των καθηγητών και η διάθεση πόρων προς αυτήν την κατεύθυνση.

2.14 Η γνώση της εθνικής γλώσσας είναι μία από τις απαραίτητες προϋποθέσεις της σχολικής επιτυχίας. Αυτό έχει αποτελέσει ζήτημα που δεν επιλύθηκε ορθά, καθώς η ικανότητα επικοινωνίας συγγέεται με τη γνώση της γλώσσας. Η ύπαρξη ειδικών στηριγμάτων σε αυτόν τον τομέα, η ένταξη το νωρίτερο δυνατό (από την νηπιακή ηλικία) στο σχολικό περιβάλλον, ο διάλογος του σχολείου με τους γονείς προκειμένου να διδαχθούν, και οι ίδιοι, μαθήματα της εθνικής γλώσσας είναι κάποιες από τις στρατηγικές που θα μπορούσαν να ακολουθηθούν για να ξεπεραστεί αυτό το πρόβλημα, που είναι από τα πιο περίπλοκα.

⁽²⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης των εκπαιδευτικών», εισηγήτης: ο κ. M. SOARES (EE C 151 της 17.6.2008, σ. 41).

2.15 Η εμπλοκή των γονέων μεταναστών σε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία, η αλληλεπίδρασή τους με τις οικογένειες της αυτοχθόνου κοινότητας, η αποτίμηση των γνώσεων και των εμπειριών τους είναι παράγοντες σχολικής και κοινοτικής ένταξης τόσο για τους μαθητές όσο και για τις κοινότητες μεταναστών γενικότερα. Για αυτό, είναι σημαντική η παρουσία βοηθητικού εκπαιδευτικού προσωπικού και πολιτιστικών διαμεσολαβητών ⁽¹⁾.

3. Η συμβολή της ΕΟΚΕ

3.1 Η πράσινη βίβλος θίγει 4 θέματα συζήτησης για τα οποία θέτει σειρά ερωτημάτων, και δη:

A. Η πρόκληση όσον αφορά την πολιτική:

Ποιες είναι οι σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την πολιτική που συνδέονται με την παροχή ορθής εκπαίδευσης στα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών; Εκτός από αυτές που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο, υπάρχουν άλλες που πρέπει να ληφθούν υπόψη;

B. Η αντιμετώπιση της πρόκλησης από την πολιτική:

Ποια είναι η κατάλληλη αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών από πλευράς πολιτικής; Υπάρχουν άλλες πολιτικές και προσεγγίσεις, πέρα από αυτές που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο, που πρέπει να ληφθούν υπόψη;

Γ. Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Ποιες ενέργειες πρέπει να γίνουν μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στην εκπαίδευση των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών; Πώς πρέπει να αντιμετωπιστούν τα θέματα αυτά στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού για την εκπαίδευση και την κατάρτιση; Πιστεύετε ότι πρέπει να διερευνηθεί η πιθανότητα ανάπτυξης δεικτών και/ή σημείων αναφοράς με σκοπό να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στη μείωση των διαφορών όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο;

Δ. Το μέλλον της οδηγίας 77/486/ΕΟΚ:

Ποιο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει η οδηγία 77/486/ΕΟΚ στην υποστήριξη της πολιτικής των κρατών μελών για τα θέματα αυτά, λαμβανομένου υπόψη του ιστορικού της εφαρμογής της και τη μεταβολή των μεταναστευτικών ροών μετά την έγκρισή της; Πιστεύετε ότι πρέπει να διατηρηθεί ως έχει, ότι πρέπει να προσαρμοστεί ή ότι πρέπει να καταργηθεί; Θα προτεινόνταν εναλλακτικές προσεγγίσεις για την υποστήριξη των πολιτικών των κρατών μελών όσον αφορά τα θέματα που εξετάζει;

⁽¹⁾ Αυτές και άλλες ιδέες αναπτύσσονται στην έκθεση του Απριλίου του 2008 «Education and Migration - Strategies for integrating migrant children in European schools and societies. A synthesis of research findings for policy-makers» του Δικτύου εμπειρογνομόνων NESSE (Δίκτυο εμπειρογνομόνων για κοινωνικές πτυχές της εκπαίδευσης και κατάρτισης με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής) (http://www.nesse.fr-nesses-nesses_top-activites-education-and-migration).

3.2 Η πρόκληση όσον αφορά την πολιτική

3.2.1 Πιθανότατα η μεγαλύτερη πολιτική πρόκληση σήμερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η ανάπτυξη ενός σχολείου χωρίς αποκλεισμούς σε μια κοινωνία που εισάγει ολοένα και περισσότερους αποκλεισμούς, είτε λόγω της διόγκωσης του χάσματος μεταξύ πλουσίων και φτωχών και της συνεπαγόμενης αύξησης του κοινωνικού αποκλεισμού, είτε γιατί, στην συγκεκριμένη περίπτωση της μετανάστευσης, ενισχύθηκε η γενικευμένη σκληρότητα των μεταναστευτικών πολιτικών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των προσώπων από οικογένειες μεταναστών, δεδομένου ότι οι δυνατότητες εκπαίδευσης εξαρτώνται επίσης, σε μεγάλο βαθμό, από την κοινωνικά μειονεκτική θέση.

3.2.2 Η τεράστια πρόκληση που αποτελεί η ένταξη εκατομμυρίων μεταναστών μέσω του σχολείου δεν μπορεί να αναλυθεί χωρίς να γίνει αναφορά στις ακόλουθες πτυχές: στο νομικό καθεστώς των αλλοδαπών πολιτών, που επηρεάζει την πρόσβασή τους στο γενικό σύστημα υποχρεωτικής εκπαίδευσης ⁽²⁾, στη διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών χωρίς χαρτιά, στους φραγμούς στην οικογενειακή επανένωση, στα κριτήρια για τη χορήγηση θεώρησης, που φτάνουν στο σημείο να θίγουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα (απαίτηση εξέτασης DNA για να αποδειχθεί η συγγένεια), μεταξύ άλλων μέτρων.

3.2.3 Τη στιγμή που λαμβάνονται πολιτικο-εκπαιδευτικές αποφάσεις που επηρεάζουν εκατομμύρια παιδιά και νέους μεταναστευτικής προέλευσης, αυτά τα οικουμενικά ζητήματα δεν μπορούν να παραμερισθούν. Το σχολείο δεν γεννιέται ούτε αναπτύσσεται αποκλειστικά από το κοινωνικό πλέγμα στο οποίο εντάσσεται. Είναι η αντανάκλαση αυτής της κοινωνίας, αλλά μπορεί να συμβάλει αποφασιστικά στην αλλαγή της.

3.2.4 Όσον αφορά την συγκεκριμένη περίπτωση των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες αντιμετωπίζουν την εκπαίδευση ως μια επιχείρηση όπως οποιαδήποτε άλλη και εισάγουν στο σχολείο το εμπορικό λεξιλόγιο (μαθητές και γονείς ονομάζονται «καταναλωτές/χρήστες», οι καθηγητές «προμηθευτές υπηρεσιών»), ενώ προωθούν μια αξιολόγηση στηριζόμενη αποκλειστικά στην ατομική απόδοση των μαθητών, δεν συμβάλλουν σε μια επιτυχημένη ένταξη. Η εκπαίδευση πρέπει να οριοθετείται και πάλι, πρωτίστως, ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα όλων των παιδιών και νέων.

3.2.5 Δεδομένου ότι η εκπαίδευση εξακολουθεί να αποτελεί εθνική αρμοδιότητα, η δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συντονίζει, στην πράξη, τις αναγκαίες πολιτικές για την επίτευξη της καλύτερης δυνατής ένταξης αποτελεί μείζονα πρόκληση. Η αντίφαση που συνίσταται στο να αναγνωρίζεται, αφενός, ότι το φαινόμενο της εισερχόμενης μετανάστευσης έχει κοινοτικό αντίκτυπο ενώ, αφετέρου, οι πολιτικές εξακολουθούν να αναπτύσσονται σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούσε να αρθεί μόνον όταν θα υπάρξει η αναγκαία πολιτική βούληση ώστε να προχωρήσει περαιτέρω ο συντονισμός των πολιτικών αυτών.

⁽²⁾ Στη Γερμανία, το νομικό καθεστώς του «αλλοδαπού πολίτη» οδηγεί συχνά σε εξαιρέση από την γενική υποχρέωση σχολικής φοίτησης. Ωστόσο, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε παιδί «έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση», το οποίο περιλαμβάνει «την ευχέρεια [...] παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης» (ΕΕ C 303, της 14.12.2007).

3.2.6 Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται, λοιπόν ενώπιον της πρόκλησης να αναγνωρίσει ότι οι δυσχέρειες της διαχείρισης ενός μαζικού μεταναστευτικού φαινομένου δύσκολα θα μπορέσουν να επιλυθούν μεμονωμένα από το κάθε κράτος και ότι θα χρειαστεί να αποκτήσει η ίδια τους αναγκαίους πολιτικούς μηχανισμούς ώστε να το αναλάβει, λαμβανομένης υπόψη της αυξανόμενης παρουσίας εξωκοινοτικών μαθητών στα εκπαιδευτικά της συστήματα.

3.2.7 Η μειονεκτική θέση στην οποία βρίσκονται τα προερχόμενα από μετανάστευση πρόσωπα αφορά και τον τομέα της εκπαίδευσης των ενηλίκων. Τα άτομα αυτά συμμετέχουν λιγότερο σε δράσεις διαρκούς κατάρτισης, ενώ τα μαθήματα που απευθύνονται σε αυτά επικεντρώνονται κατά μεγάλο μέρος στην απόκτηση γλωσσικών ικανοτήτων. Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων θα πρέπει να μεριμνήσουν για ένα μεγαλύτερο άνοιγμα στο σύνολο του πληθυσμού-στόχου. Τα άτομα που προέρχονται από μετανάστευση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο γενικό φάσμα της προσφοράς. Από την άποψη αυτή, είναι σημαντικό να διεκρινθεί η εκπαίδευση των ενηλίκων ώστε να συμπεριλάβει τομείς όπως ο πολιτισμός, η πολιτική, η δημιουργία οικογένειας, αλλά και η υγεία, οι κοινωνικές ικανότητες κ.ά..

3.2.8 Άλλη πολιτική πρόκληση που μπορεί να επηρεάσει την οποιαδήποτε απόφαση είναι οι επιπτώσεις της σημερινής οικονομικής κρίσης. Η άνοδος της ανεργίας, οι δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και οι οποίες, σε κάποιες χώρες, θέτουν υπό αμφισβήτηση τα ίδια τα πρότυπα κοινωνικής πρόνοιας, μπορούν να προκαλέσουν φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας που είναι διαμετρικά αντίθετα με τις αξίες της δημοκρατικής Ευρώπης. Τόσο το σχολείο όσο και η κοινότητα στην οποία εντάσσεται πρέπει να επαγρυπνούν για τέτοια φαινόμενα, όχι μόνο για να τα προλαμβάνουν αλλά και για να ενεργούν εάν και όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο.

3.3 Η αντιμετώπιση της πρόκλησης από την πολιτική

3.3.1 Τα κράτη μέλη έχουν την πρωταρχική και θεμελιώδη ευθύνη της συμμόρφωσης με τη δέσμευση της ένταξης των μεταναστών τους. Στην περίπτωση των παιδιών και των νέων αυτό δεν σημαίνει μόνο τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων στο εκπαιδευτικό σύστημα, με εξασφάλιση του αποκλεισμού οιασδήποτε επιλεκτικής πρακτικής για λόγους κοινωνικής θέσης, αλλά και την καταβολή προσπάθειών προκειμένου η μαθησιακή επιτυχία να θεωρείται δικαίωμα των μαθητών τέκνων μεταναστών.

3.3.2 Για αυτό πρέπει η εκπαιδευτική απάντηση να εστιάζει:

- σε ένα σχολείο ποιότητας και δωρεάν και καθολικής πρόσβασης·
- σε μια πολιτική που θα σέβεται, μεταξύ άλλων, τις εθνοτικές, κοινωνικο-πολιτισμικές, οικονομικές διαφορές και τις διαφορές φύλου και που θα έχει την ικανότητα να αξιοποιεί τις υφιστάμενες δυνατότητες·
- στο σεβασμό των χαρακτηριστικών κάθε μεταναστευτικής κοινότητας, που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό

των προγραμμάτων, με στόχο το διαπολιτισμικό άνοιγμα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων·

- σε ένα διδακτικό σώμα ικανό να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των αλλοεθνών μαθητών, που θα απολαμβάνει της στήριξης και της συνεχούς κατάρτισης που είναι απαραίτητες για την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων και που θα συνεπικουρείται από βοηθητικό προσωπικό με γνώση των γλωσσών και των πολιτισμών των κοινοτήτων που είναι παρούσες στο σχολείο. Προς τον σκοπό αυτόν, θα ήταν χρήσιμο να ενισχυθεί η παρουσία διεπιστημονικών ομάδων στα σχολεία (με την εισαγωγή, για παράδειγμα, μιας κοινωνικής σχολικής δράσης ένταξης)·
- σε μια βελτιωμένη πρόσβαση στο Διαδίκτυο, ως στήριγμα για την εκπαίδευση των παιδιών μεταναστών, καθώς πρόκειται για καθοριστικό μέσον για την επιτυχία των σπουδών στην ΕΕ. Προς τούτο, θα προτείναμε τη σύσταση λεσχών νεολαίας και κοινωνικών κέντρων με πρόσβαση στο Διαδίκτυο, τη δημιουργία συμπράξεων με τοπικές βιβλιοθήκες, στηριζόμενων από τις τοπικές αρχές, ή συμπράξεων με επιχειρήσεις διατεθειμένες να προβούν σε δωρεές παλαιού εξοπλισμού πληροφορικής κλπ·
- σε μια «βιώσιμη» παιδεία: Η προώθηση της γλώσσας δεν μπορεί να περιορίζεται στα πρώτα χρόνια της ζωής ή στην προσχολική μάθηση. Πρέπει να συνεχίζεται σε διαρκή βάση, στα πλαίσια του σχολείου, και δεν μπορεί να αφορά αποκλειστικά τη γλώσσα της χώρας υποδοχής. Η κατάκτηση της τεχνικής και επαγγελματικής γλώσσας απαιτεί την συνδρομή πολλών κλάδων και την κατάλληλη κατάρτιση των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων. Παράλληλα με την εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, θα πρέπει επίσης να υπάρχει μέριμνα για την προσφορά μαθημάτων των γλωσσών που ομιλούνται στις οικογένειες των μαθητών. Η διαφύλαξη και προώθηση της πολυγλωσσίας θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνεται στην βασική προσφορά του προγράμματος σπουδών του κάθε σχολείου·
- στην προώθηση ενός προγράμματος «μαθητείας», όπου οι «μαθητευόμενοι» καλούνται να συνεργαστούν με γηραιότερους και πιο έμπειρους συναδέλφους-«δασκάλους»·
- στη δημιουργία μιας πλατφόρμας διαλόγου μεταξύ παιδιών από τη χώρα υποδοχής και παιδιών προερχόμενων από οικογένειες μεταναστών· μία τέτοια πλατφόρμα είναι ικανή να εξαλείψει τις προκαταλήψεις και να ενισχύσει την ένταξη·
- στην συμμετοχή των γονέων των παιδιών μεταναστών: Οι γονείς καλούνται να διαδραματίσουν έναν ειδικό ρόλο. Συνεπώς, πρέπει να γνωρίζουν καλύτερα το σχολικό σύστημα και τις δυνατότητες επαγγελματικής κατάρτισης και να καλούνται να εκφράσουν τις απόψεις τους·
- σε μια ικανή προσφορά προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων για τα προερχόμενα από μετανάστευση πρόσωπα, είτε είναι γονείς μαθητών είτε όχι, για τους λόγους που εκτίθενται παραπάνω ⁽¹⁾·

(1) Βλ. ανωτέρω, σημείο 3.2.7.

— στην προώθηση των διαπολιτισμικών ικανοτήτων, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η χορήγηση υποτροφιών σπουδών και η παροχή χρηματοδοτικής στήριξης με στόχο την μείωση των εκπαιδευτικών μειονεκτημάτων (τα μέτρα αυτά δεν περιορίζονται στους μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών).

3.3.3 Πέρα από τις λύσεις γενικού χαρακτήρα, που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά του μεταναστευτικού πληθυσμού, την πρόσβαση στα συστήματα υγείας και στην αγορά εργασίας, καθώς και σε αξιοπρεπή κατοικία, μεταξύ άλλων, είναι σημαντικό να αναφερθεί η ανάγκη επιμέρους λύσεων στον χώρο της εκπαίδευσης, όπως είναι λόγου χάρι η αναθεώρηση του εκπαιδευτικού υλικού ώστε να μην δίδεται αρνητική εικόνα των μεταναστών, η ύπαρξη δραστηριοτήτων ένταξης εκτός μαθησιακού προγράμματος, η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα από πολύ τρυφερή ηλικία, οι αναγκαίοι πόροι για την αρχική και τη διαρκή κατάρτιση των διδασκόντων, καθώς και για την πρόσληψη εξειδικευμένου βοηθητικού προσωπικού, ει δυνατόν προερχόμενου από τις χώρες προέλευσης της μαθητικής κοινότητας κλπ..

3.3.4 Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών δεν είναι απλώς επιθυμητή, αλλά αποτελεί έναν ασφαλή δείκτη της ποιότητας της κοινωνικής και εκπαιδευτικής δημοκρατίας και έναν σημαντικό παράγοντα ένταξης των μεταναστών. Σύλλογοι γονέων, κοινωνικοί φορείς σχετικοί με την εκπαίδευση μπορούν να συνεισφέρουν στην οικοδόμηση κοινωνίας και ιδιότητας του πολίτη χωρίς αποκλεισμούς, με σεβασμό των διαφορών και επίγνωση της αξίας μιας ισχυρής κοινωνικής συνοχής.

Η πολιτική που υιοθέτησαν διάφορες χώρες και αφορά στην παραχώρηση δικαιώματος ψήφου στις δημοτικές εκλογές στους νομιμοποιημένους μετανάστες πρέπει να στηριχθεί και να τονωθεί, καθώς αναγνωρίζει την ένταξη των μεταναστών στην κοινότητα υποδοχής και ενισχύει την αίσθησή του «ανήκειν».

3.4 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.4.1 Κατά τη διαδικασία υιοθέτησης και εφαρμογής της νέας Συνθήκης της Λισσαβόνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη θα συνεχίσουν να εγγυώνται μια πολιτική ένταξης του μεταναστευτικού πληθυσμού, και ιδιαίτερα το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας και στη συμμετοχή των γονέων των μεταναστών μαθητών προκειμένου να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και να μπορούν να στηρίξουν τα παιδιά τους στις εκπαιδευτικές διαδικασίες και στις αποφοίσεις που σχετίζονται με την παιδεία.

3.4.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να ενθαρρύνει την προσφυγή των κρατών μελών στην ανοιχτή μέθοδο συντονισμού και, μέσα στα πλαίσια αυτά, την υλοποίηση συγκριτικών μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων που θα βοηθήσουν στη συλλογή και διάδοση καλών πρακτικών, τη στήριξη καινοτόμων πρωτοβουλιών που επισημαίνουν αναδυόμενα ζητήματα στην ευρωπαϊκή σκηνή και που, ενίοτε, εντοπίζονται δυσκολότερα σε αποκλειστικά

εθνικό επίπεδο. Στα παρακάτω σημεία εκτίθενται κάποιες συγκεκριμένες προτάσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

3.4.3 Ο ορισμός δεικτών και προτύπων αναφοράς, με στόχο την επικέντρωση των προσπαθειών στην εξάλειψη όχι μόνο της σχολικής αποτυχίας αλλά και των αντικειμενικών δυσχερειών που ένας μετανάστης μαθητής μπορεί να αισθανθεί στα συγκεκριμένα πλαίσια στα οποία εντάσσεται, μπορεί να αποτελέσει ένα πολιτικό μέτρο με ιδιαίτερη σημασία. Για την αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου ή της άρνησης σχολικής φοίτησης απαιτούνται προπαντός προγράμματα που θα καθιστούν δυνατή την εφαρμογή στην πράξη των προσφορών κοινωνικής δράσης του σχολείου.

3.4.4 Μεταξύ των προτύπων αναφοράς που μπορούν να αξιοποιηθούν στα πλαίσια της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού προτείνονται ενδεικτικά τα εξής: η κοινωνικο-οικονομική θέση των ατόμων που προέρχονται ή όχι από μετανάστευση· η ολοκλήρωση των σπουδών (υποχρεωτική εκπαίδευση) των ατόμων που προέρχονται ή όχι από μετανάστευση· το ποσοστό διδακτικού προσωπικού που προέρχεται από μετανάστευση· οι διαπολιτισμικές ικανότητες του διδακτικού προσωπικού· η πρόσβαση στο σχολικό σύστημα όλων των κοινωνικών στρωμάτων· η προώθηση της πολυγλωσσίας στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα· το άνοιγμα των εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλα τα παιδιά και νέους κλπ..

3.4.5 Από την άλλη πλευρά, θα ήταν ιδιαίτερα σημαντική η άμεση συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στον καθορισμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση προτάσεων και δράσεων που αποσκοπούν στο να διασφαλίσουν ότι στον ευρωπαϊκό χώρο δεν θα γίνουν δεκτοί αποκλεισμοί και περιθωριοποιήσεις.

3.5 Το μέλλον της οδηγίας 77/486/ΕΟΚ

3.5.1 Η οδηγία 77/486/ΕΟΚ υπήρξε ένα σημαντικό βήμα προς τη διασφάλιση της εγγραφής του δικαιώματος στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά μεταναστών στην πολιτική ατζέντα. Ωστόσο, αν αυτή είναι η αλήθεια —και είναι σκόπιμο να αναγνωρισθεί αυτό—, δεν παύει να είναι επίσης αλήθεια ότι η οδηγία αφορούσε αποκλειστικά τα παιδιά ευρωπαίων πολιτών και εντόπιζε την ένταξη αποκλειστικά στο ζήτημα της χρήσης της γλώσσας. Επιπλέον, η εφαρμογή της έγινε κατά τρόπο ακανόνιστο και, τριάντα χρόνια μετά από την έναρξη της ισχύος της, δεν έχει ακόμη μεταφερθεί πλήρως στη νομοθεσία των σημερινών κρατών μελών της Ένωσης.

3.5.2 Η οδηγία 77/486/ΕΟΚ είναι πλέον ιστορικά και πολιτικά παρωχημένη και δεν μπορεί να σταθεί στο ύψος των σύγχρονων απαιτήσεων ένταξης. Πρέπει, λοιπόν, να τροποποιηθεί ουσιαστικά, με συνυπολογισμό της εξέλιξης του ίδιου του φαινομένου της μετανάστευσης. Το ζήτημα της εκμάθησης των γλωσσών πρέπει, βεβαίως, να εξακολουθήσει να συγκεντρώνει τις προσπάθειες της Ένωσης και των κρατών μελών της. Η ΕΟΚΕ, όμως, πιστεύει ότι μια οδηγία για το θέμα αυτό πρέπει να προχωρά πολύ πιο πέρα και να συμπεριλαμβάνει και άλλες πτυχές, εφόσον καλείται να αποτελέσει μέσον για την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ένταξη των μεταναστών και των παιδιών τους.

3.5.3 Στην μελλοντική οδηγία, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το ζήτημα της ένταξης των μεταναστών στις κοινότητες υποδοχής είναι πολύ πιο περίπλοκο και ευρύ απ' ό,τι η ένταξη των παιδιών τους στο εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά επίσης ότι η αυτή η τελευταία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την επιτυχία της γενικότερης ένταξης των μεταναστών.

3.5.4 Επομένως, στην μελλοντική οδηγία δεν πρέπει να εξετάζεται απλώς το ζήτημα της γλώσσας (που εξακολουθεί να αποτελεί κεντρικό θέμα), αλλά να θίγεται επίσης, κατά τρόπο πιο σφαιρικό και συνεκτικό, το ζήτημα της ένταξης των παιδιών και των νέων στο εκάστοτε εκπαιδευτικό σύστημα.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή δράση στον τομέα των σπάνιων νόσων»

COM(2008) 726 τελικό — 2008/0218 (CNS)

(2009/C 218/18)

Στις 28 Νοεμβρίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ίδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

«Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή δράση στον τομέα των σπάνιων νόσων»

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. CSER.

Κατά την 451^η σύνοδο της ολομέλειάς της, της 25^{ης} και της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25^{ης} Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 162 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 8 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου και τάσσεται υπέρ της συντονισμένης ευρωπαϊκής δράσης που αναλαμβάνεται στον τομέα των σπάνιων ασθενειών και αποσκοπεί στην ταυτοποίηση, στον ορισμό και στην ταξινόμηση των εν λόγω νόσων.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τον καθορισμό εθνικών και περιφερειακών κέντρων εμπειρογνομosύνης για τις σπάνιες νόσους, καθώς και την ενθάρρυνση και την προαγωγή της συμμετοχής τους στα ευρωπαϊκά δίκτυα αναφοράς.

1.3 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την έκδηλη υποστήριξη του συντονισμού των ερευνητικών δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται επί του παρόντος στον τομέα των σπάνιων νόσων, καθώς και την προβολή της οποίας τυγχάνουν· επίσης, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τόσο την προώθηση σχεδίων συντονισμού που αποσκοπούν στη βέλτιστη χρήση των περιορισμένων διαθέσιμων πόρων όσο και την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας.

1.4 Όσον αφορά τη συγκέντρωση εμπειρογνομosύνης σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα των σπάνιων νόσων, η ΕΟΚΕ συνιστά επιπλέον τη δέουσα συνεκτίμηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τη διατύπωση προτάσεων για την παροχή ενδεδειγμένων εγγυήσεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ως προς την εκπόνηση εθνικών σχεδίων, αλλά εκτιμά ότι το 2011 αποτελεί υπερβολικά κοντινή ημερομηνία για την προετοιμασία των εν λόγω σχεδίων με την επιβεβλημένη ακρίβεια.

1.6 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόταση περί εντοπισμού εθνικών και των περιφερειακών κέντρων έως το 2011, έχοντας εντούτοις επίγνωση ότι αυτό εξαρτάται από τη δέουσα εκπόνηση των εθνικών σχεδίων.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά να καθιερωθεί ο συντονισμός και η ροή πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να διαμορφωθεί κοινή και

μηχανογραφημένη τεχνική ορολογία· συνιστά επίσης να καταρτισθεί ένα πρακτικό εγχειρίδιο για το διάλογο μεταξύ εκπροσώπων των διαφόρων επαγγελματικών γνωστικών πεδίων σχετικά με τις ιδιαίτερες του εν λόγω τομέα.

1.8 Η ΕΟΚΕ προτείνει την ανάπτυξη ενός ειδικού συστήματος επικοινωνίας και κοινοποίησης, με απώτερο στόχο τη λειτουργία ενός δικτύου αναφοράς και μιας «κινητής υπηρεσίας», προκειμένου να έχει κάθε ενδιαφερόμενος πρόσβαση στην κατάλληλη ενημέρωση.

1.9 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η κοινωνική έρευνα προβλέπεται να διαδραματίσει επίσης κάποιο ρόλο για τον εντοπισμό των αναγκών που γίνονται αισθητές στην περίπτωση των σπάνιων νόσων.

1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβούν όλα τα κράτη μέλη στη δημιουργία κέντρων για τις σπάνιες νόσους, τα οποία θα μπορούσαν να αναλάβουν συντονιστικό ρόλο μεταξύ των ερευνητικών ινστιτούτων, των θεραπευτικών ιδρυμάτων και των υπηρεσιών υγείας, αφενός, και των δημοσίων αρχών, αφετέρου.

1.11 Η ΕΟΚΕ προτείνει τα κέντρα των κρατών μελών για τις σπάνιες νόσους να επωμισθούν καθήκοντα σχετικά με τη συλλογή δεδομένων, τη διαπίστευση, τη μεθοδολογία και το συντονισμό.

1.12 Η ΕΟΚΕ συνιστά οι εθνικές στρατηγικές για τις σπάνιες νόσους να αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα των εθνικών προγραμμάτων στον τομέα της δημόσιας υγείας και της υγειονομικής περιθαλψης.

1.13 Η ΕΟΚΕ προτείνει, αντί της χρηματοδότησης προγραμμάτων, να προβλεφθεί η δυνατότητα μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης προς όφελος της αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης χρήσης των πόρων, καθώς και της πραγματικής άσκησης των δικαιωμάτων των ασθενών.

1.14 Η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί η συμμετοχή των οργανώσεων ασθενών, των επαγγελματικών οργανώσεων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων κατά τη διερεύνηση και την αξιολόγηση της δυνατότητας χρησιμοποίησης των κέντρων αναφοράς που υπάρχουν σε άλλα κράτη μέλη, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη το συμφέρον και τα δικαιώματα των ασθενών.

1.15 Η ΕΟΚΕ προτείνει να εξετασθεί περισσότερο εις βάθος το θέμα της κινητοποίησης των εμπειρογνομόνων του κλάδου της υγείας – από κοινού με τις επαγγελματικές οργανώσεις, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους – με στόχο την παροχή των ενδεδειγμένων εγγυήσεων.

1.16 Για τον περιορισμό των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, η ΕΟΚΕ συνιστά να διερευνηθούν οι προϋποθέσεις που απαιτούνται ενόψει μιας αναλογικής χρήσης των πόρων, δεδομένου ότι με τη σύσταση επιδιώκεται η διασφάλιση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη όλων των ασθενών που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες.

1.17 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δημιουργίας της συμβουλευτικής επιτροπής της ΕΕ για τις σπάνιες νόσους (EUACRD) και συνιστά – εκτός από τους εκπροσώπους των κρατών μελών, του υγειονομικού τομέα, των οργανώσεων ασθενών και των εμπειρογνομόνων, – να προβλεφθεί επίσης η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών διότι χωρίς αυτούς δεν είναι εφικτή η εκπόνηση καμίας εθνικής στρατηγικής, η οποία ωστόσο αποτελεί έναν από τους όρους εφαρμογής της σύστασης.

1.18 Η ΕΟΚΕ συνιστά να υποστηριχθεί η πρωτοβουλία σχετικά με την ευρωπαϊκή ημέρα για τις σπάνιες νόσους, στο πλαίσιο της πολιτικής που ακολουθείται διεθνώς στον τομέα της υγείας, με την καθιέρωση μιας παγκόσμιας ημέρας για τις σπάνιες νόσους.

1.19 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την υποβολή έκθεσης για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης πέντε έτη μετά την έγκρισή της, αλλά θεωρεί σκόπιμο να διασφαλιστεί ότι θα επέλθουν οι απαιτούμενες διορθώσεις κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της σύστασης αυτής με συνεκτίμηση των δικαιωμάτων των ασθενών· η ΕΟΚΕ επιθυμεί να συμμετέχει στη συνεχή αξιολόγηση της εν λόγω εφαρμογής.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1 Ιστορικό

2.1.1 Οι σπάνιες νόσοι – συμπεριλαμβανομένων των γενετικών νόσων – αποτέλεσαν αντικείμενο ενός προγράμματος κοινοτικής δράσης για το διάστημα από 1^{ης} Ιανουαρίου 1999 έως 31^{ης} Δεκεμβρίου 2003 [απόφαση αριθ. 1295/1999 ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29^{ης} Απριλίου 1999, σχετικά με την έγκριση προγράμματος κοινοτικής δράσης όσον αφορά τις σπάνιες ασθένειες στο πλαίσιο της δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (1999-2003)], στο πλαίσιο του οποίου ορίστηκε ότι ο επιπολασμός μιας σπάνιας νόσου δεν υπερβαίνει τα 5 ανά 10 000 άτομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στον ίδιο ορισμό βασίζεται και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 141/2000 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1999 για τα ορφανά φάρμακα.

2.1.2 Λόγω του χαμηλού επιπολασμού τους και της ιδιαίτερης φύσεώς τους, οι σπάνιες νόσοι απαιτούν σφαιρική προσέγγιση βάσει συγκεκριμένων και συνδυασμένων ενεργειών, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η υψηλή νοσηρότητα ή η αποφευκτική πρόωγη θνησιμότητα και να βελτιώνεται η κοινωνικοοικονομική δυναμική των ασθενών.

2.1.3 Η ομάδα εργασίας σχετικά με τα δίκτυα αναφοράς για τις σπάνιες νόσους που συγκροτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως αποστολή να προσδιορίσει τις βασικές αρχές, τις θεραπείες και τα κριτήρια που πρέπει να πληρούν τα ευρωπαϊκά κέντρα αναφοράς. Τα θέματα αυτά καλύπτονται επίσης από το 6^ο και το 7^ο ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη.

2.1.4 Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) προετοιμάζει για το 2014 την 11^η έκδοση της Διεθνούς Ταξινόμησης των Νόσων, η οποία περιλαμβάνει και τις σπάνιες νόσους. Η ΠΟΥ κάλεσε την ειδική ομάδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις σπάνιες νόσους να συμβάλει στην εν λόγω διαδικασία ως συμβουλευτική ομάδα για την κωδικοποίηση και την ταξινόμηση των εν λόγω νόσων.

2.1.5 Η εφαρμογή κοινής ταυτοποίησης από όλα τα κράτη μέλη στην περίπτωση των σπάνιων νόσων θα ενίσχυε σημαντικά τη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και ΠΟΥ και θα παρείχε τη δυνατότητα στην ΕΕ να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο εκτός των συνόρων της για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων υγείας.

2.1.6 Η διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης των ασθενών που πάσχουν από σπάνιες νόσους σε μεθόδους διάγνωσης, θεραπευτική αγωγή και ικανοποιητική ενημέρωση συμπεριλαμβάνεται στις μείζονες προτεραιότητες της ευρωπαϊκής στρατηγικής στον τομέα της υγείας που υιοθετήθηκε το 2007.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1 Ορισμός και επιπολασμός των σπάνιων νόσων:

3.1.1 Οι σπάνιες νόσοι απαιτούν μια σφαιρική προσέγγιση, βάσει συγκεκριμένων και συνδυασμένων προσπαθειών, με στόχο τόσο την αποτροπή της αυξημένης θνησιμότητας ή των αποφευκτών θανάτων όσο και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικοοικονομικής δυναμικής των ασθενών.

3.1.2 Τα διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τον επιπολασμό των νόσων αυτών καταδεικνύουν ότι υπάρχουν σήμερα περίπου 5 000 έως 8 000 διακριτές σπάνιες νόσοι, οι οποίες προσβάλλουν ποσοστό κυμαινόμενο μεταξύ 6 % και 8% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ· αυτό σημαίνει ότι ο αριθμός των ευρωπαίων πολιτών που πάσχουν ή ενδέχεται να προσβληθούν από μια τέτοια νόσο κατά τη διάρκεια της ζωής τους υπολογίζεται ότι κυμαίνεται από 27 έως 36 εκατομμύρια άτομα.

3.1.3 Οι περισσότερες από τις σπάνιες νόσους εμφανίζονται εξαιρετικά σπάνια και προσβάλλουν ένα στα 100 000 άτομα ή και λιγότερα. Οι ασθενείς που πάσχουν από κάποια πολύ σπάνια νόσο – αλλά και οι οικογένειές τους – είναι ιδιαίτερα απομονωμένοι και ευάλωτοι.

3.1.4 Παρουσιάζεται επίσης μεγάλη διαφοροποίηση ως προς την ηλικία κατά την οποία εμφανίζονται τα πρώτα συμπτώματα των εν λόγω νόσων: το ήμισυ εξ αυτών εκδηλώνεται κατά τη γέννηση ή την παιδική ηλικία, ενώ το υπόλοιπο ήμισυ κάνει τη εμφάνισή του κατά την ενήλικη ζωή. Η πλειονότητα των σπάνιων νόσων είναι γενετικής φύσεως, αλλά ενδέχεται επίσης να σχετίζονται με την έκθεση σε περιβαλλοντικούς παράγοντες κατά την κύηση ή μεταγενέστερα, συχνά σε συνδυασμό με κάποια γενετική προδιάθεση. Ορισμένες από τις νόσους αυτές αποτελούν σπάνιες μορφές ή επιπλοκές κοινών ασθενειών.

3.2 Έλλιπής αναγνώριση και προβολή των σπάνιων νόσων:

3.2.1 Οι σπάνιες νόσοι παρουσιάζουν επίσης ευρείες διαφοροποιήσεις ως προς τη σοβαρότητα και την εκδήλωσή τους. Το προσδόκιμο ζωής των ασθενών που πάσχουν από σπάνιες νόσους είναι σημαντικά μειωμένο. Πολλές από τις νόσους αυτές είναι περίπλοκες, εκφυλιστικές και επιφέρουν χρόνιες αναπηρίες, ενώ άλλες επιτρέπουν μια φυσιολογική ζωή – εφόσον διαγνωστούν εγκαίρως και τύχουν της κατάλληλης αντιμετώπισης και θεραπευτικής αγωγής. Συχνά με τις σπάνιες νόσους συνυπάρχουν και αρκετές αναπηρίες, γεγονός το οποίο συνεπάγεται πολλαπλές λειτουργικές επιπτώσεις. Οι αναπηρίες αυτές επιτείνουν την αίσθηση της απομόνωσης και δύναται να αποτελέσουν πηγή διακριτικής μεταχείρισης, αλλά και να περιορίσουν οποιοσδήποτε εκπαιδευτικές, επαγγελματικές και κοινωνικές ευκαιρίες.

3.3 Έλλειψη ειδικών πολιτικών για τις σπάνιες ασθένειες στα κράτη μέλη:

3.3.1 Παρότι οι σπάνιες νόσοι ευθύνονται σε μεγάλο βαθμό για τη νοσηρότητα και τη θνησιμότητα, εντούτοις απουσιάζουν παντελώς από τα συστήματα πληροφοριών υγειονομικής περιθαλψής, ελλείπει κατάλληλων συστημάτων κωδικοποίησης και ταξινόμησης. Η απουσία ειδικών πολιτικών υγείας για τις ασθένειες αυτές και η έλλιπής εμπειρογνομosύνη επιφέρουν καθυστερημένες διαγνώσεις και δυσχερή πρόσβαση στην περίθαλψη. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις μεθόδους διάγνωσης, τη θεραπεία και την αποκατάσταση των ασθενών. Οι πολίτες των διάφορων κρατών μελών ή/και οι κάτοικοι διαφορετικών περιοχών στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους έχουν άριση πρόσβαση στις υπηρεσίες εξειδικευμένης περίθαλψης και στα ορφανά φάρμακα.

3.3.2 Οι πόροι που διατίθενται για την έρευνα, τις μεθόδους διάγνωσης και τη θεραπεία διαφέρουν αισθητά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και ο διασκορπισμός των μέσων επιφέρει μείωση της αποτελεσματικότητας, με αποτέλεσμα να καθυστερεί – ή ακόμη και να απουσιάζει εντελώς – η παροχή περίθαλψης σε πολυάριθμους ασθενείς.

3.3.3 Οι μέθοδοι διάγνωσης και η θεραπεία των σπάνιων νόσων απαιτούν ιδιαίτερη προετοιμασία: εξαιτίας της έλλειψης πόρων οι αποκλίσεις είναι σημαντικές και πολλοί ασθενείς υφίστανται τις συνέπειες μιας έλλιπης ή εσφαλμένης διάγνωσης.

3.3.4 Οι ιδιομορφίες των σπάνιων νόσων – περιορισμένος αριθμός ασθενών και ανεπάρκεια γνώσεων και εμπειρογνομosύνης επί του θέματος – καθιστούν επιβεβλημένη τη διεθνή συνεργασία, η οποία προσδίδει προστιθέμενη αξία. Κανένας άλλος τομέας της δημόσιας υγείας δεν παρέχει, κατά πάσα πιθανότητα, τόσο μεγάλες δυνατότητες αποτελεσματικής και επικοινωνιακής συνεργασίας

μεταξύ 27 διαφορετικών εθνικών προσεγγίσεων. Το γεγονός αυτό αναγνωρίζεται τόσο από τους εθνικούς όσο και από τους ευρωπαϊκούς φορείς χάραξης πολιτικής, καθώς και από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η συγκέντρωση των περιορισμένων διαθέσιμων μέσων θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη ικανοποιητικότερων αποτελεσμάτων. Οι πρακτικές που εφαρμόζονται όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων – είδος συλλεγόμενων δεδομένων και χρονοδιάγραμμα – καθώς και η υποχρέωση κοινοποίησης διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Σε ορισμένες περιπτώσεις η υποχρέωση κοινοποίησης μπορεί να ισχύει για το σύνολο του πληθυσμού, ενώ σε κάποιες άλλες ενδέχεται να προβλέπεται μόνο κάποια ποσοδική συλλογή δεδομένων. Η ύπαρξη ομοιόμορφων δεδομένων και πληροφοριών είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη χάραξη και την εφαρμογή πολιτικών στον τομέα της υγείας οι οποίες να συνδυάζουν την πρόληψη και την υψηλότερη οικονομική απόδοση: το ίδιο ισχύει και όσον αφορά την έρευνα στο επίπεδο των κρατών μελών και της ΕΕ. Η πρόσβαση των ενδιαφερομένων στα κατάλληλα δεδομένα και στις ενδεδειγμένες πληροφορίες είναι εξίσου ζωτικής σημασίας.

3.3.5 Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών που πάσχουν από κάποια σπάνια νόσο και των οικογενειών τους, καθώς και η επιδίωξη της κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξής τους: η ζωή τους είναι πράγματι μια συνεχής πάλη με τη διαφορετικότητά τους και με τις φυσικές και ηθικές δοκιμασίες που υφίστανται.

3.3.6 Στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχουν πολυάριθμες μη κυβερνητικές οργανώσεις ή πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών οι οποίες επιδιώκουν την ενημέρωση των ασθενών που έχουν προσβληθεί από μια σπάνια νόσο, τη διάδοση των διαθέσιμων επιστημονικών και κλινικών γνώσεων, τη βελτίωση της πρόσβασης σε ιατρική περίθαλψη και σε προσιτά και κατάλληλα φάρμακα, με άλλα λόγια δηλαδή την κοινωνικοοικονομική ένταξη των ασθενών αυτών. Οι εν λόγω πρωτοβουλίες της κοινωνίας των πολιτών πάσχουν από έλλειψη πόρων και δεν επωφελούνται από συντονισμένη και εναρμονισμένη υποστήριξη εκ μέρους των κυβερνήσεων, αλλά ούτε και από την ύπαρξη ενός συντονισμένου δικτύου, γεγονός το οποίο αποβαίνει διαρκώς εις βάρος των δικαιωμάτων των ασθενών. Δεν υπάρχει καμία συστηματική συνεργασία μεταξύ των ασθενών, των οικογενειών τους, των οργάνωσεων της κοινωνίας των πολιτών, των εμπειρογνομomόνων και των κοινωνικών εταιριών. Διαπιστώνονται δε σοβαρές ανισότητες, αλλά και συσσωρευση δυσχερειών ως προς την υγειονομική περίθαλψη και την πρόσβαση σε αυτήν.

3.3.7 Οι μέθοδοι διάγνωσης και η θεραπεία των σπάνιων νόσων είναι εξαιρετικά δαπανηρές. Στην περίπτωση της χρήσης νέων τεχνολογιών και της θεραπευτικής αντιμετώπισης σπάνιων νόσων που απαιτούν ειδικές υψηλές δαπάνες, είναι απολύτως αναγκαίο κάθε κράτος μέλος να καθορίζει και να εφαρμόζει το ανώτατο δυνατό όριο.

3.3.8 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 2008 μια ανακοίνωση σχετικά με τις σπάνιες νόσους και προέβη, στο πλαίσιο της κατάρτισής της, στην πραγματοποίηση ευρείας δημόσιας διαβούλευσης που περατώθηκε το Φεβρουάριο του ίδιου έτους.

3.3.9 Οι συνεισφορές που συγκεντρώθηκαν κατά την εν λόγω διαβούλευση επιβεβαίωσαν ότι απαιτείται να ληφθούν μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο. Η πρόταση σύστασης του Συμβουλίου εστιάζεται κατ' εξοχήν στους ακόλουθους τρεις τομείς:

- ταυτοποίηση και κωδικοποίηση των σπάνιων νόσων και καθιέρωση ενός ευρωπαϊκού συστήματος κωδικοποίησης και ταξινόμησης των σπάνιων νόσων, με στόχο να καταστεί δυνατή η αναγνώριση κάθε νόσου. Κατά την προετοιμασία της νέας έκδοσης της Διεθνούς Ταξινόμησης των Νόσων, η Επιτροπή συνεργάζεται με την ΠΟΥ δεδομένου ότι τα διάφορα είδη σπάνιων νόσων έχουν περισσότερες πιθανότητες να εντοπισθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση από ό,τι οπουδήποτε αλλού στον κόσμο.
- καθορισμός θεμελιωδών αρχών και κατευθυντηρίων γραμμών στον εν λόγω τομέα ενόψει της ανάπτυξης εθνικών σχεδίων δράσης· ενθάρρυνση και υποστήριξη των κρατών μελών για το σχεδιασμό εθνικών πολιτικών υγείας οι οποίες να συμπεριλαμβάνουν τις σπάνιες νόσους και να αποσκοπούν στην εξασφάλιση δίκαιης πρόσβασης στην πρόληψη, στις μεθόδους διάγνωσης, στη θεραπεία και στην αποκατάσταση της υγείας των ασθενών, καθώς και γενικότερα στην προσπελασιμότητα των εν λόγω υπηρεσιών.
- σύμφωνα με τους όρους της σύστασης του Συμβουλίου στην οποία αναφέρεται το σχέδιο ανακοίνωσης:
  - τα κράτη μέλη οφείλουν να θεσπίσουν εθνικά σχέδια για τις σπάνιες νόσους·
  - θα ήταν επίσης σκόπιμο να καθιερώσουν τους αναγκαίους μηχανισμούς για τον ορισμό, την κωδικοποίηση και την ταξινόμηση των σπάνιων νόσων·
  - ενδείκνυται να προαχθεί η έρευνα στον τομέα των σπάνιων νόσων, διαμέσου επίσης της διασυνοριακής συνεργασίας, και να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πεδίο της έρευνας·
  - τα κέντρα εμπειρογνομοσύνης απαιτείται να εντοπιστούν και να προαχθεί η συμμετοχή τους στα ευρωπαϊκά δίκτυα αναφοράς·
  - θεωρείται σημαντικό να επιτευχθεί στα κράτη μέλη η σύνοψη δεδομένων για τις σπάνιες νόσους με τη βοήθεια εμπειρογνομώνων·
  - απαιτείται να ληφθούν μέτρα για τη διασφάλιση της συμμετοχής των ασθενών και των οργανώσεων εκπροσώπησής τους·
  - προσηύκει να ενισχυθεί η συνεργασία σε όλους τομείς όπου η ανάληψη δράσης σε κοινοτικό επίπεδο δύναται να προσδώσει προστιθέμενη αξία στις προσπάθειες που καταβάλλονται για τη διαμόρφωση σημαντικών κοινών πολιτικών κατευθυντηρίων γραμμών και για την αμοιβαία αναγνώριση τους σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούσαν να εμπίπτουν διάφορα συγκεκριμένα μέτρα σχετικά με την έρευνα, τα κέντρα αναφοράς, η πρόσβαση στην ενημέρωση, η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ορφανών φαρμάκων, οι διαγνωστικές δοκιμές, κ.ά., ως συστατικά στοιχεία μιας στοιχειώδους κοινής στρατηγικής για τις σπάνιες νόσους (παραδείγματος χάρι πειραματικά προγράμματα, δράσεις έρευνας και ανάπτυξης, παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 141/2000 για τα ορφανά φάρμακα).

3.3.10 Η ανακοίνωση αποσκοπεί στη χάραξη μιας γενικής κοινοτικής στρατηγικής σε ευρωπαϊκή κλίμακα για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής αναγνώρισης, πρόληψης, διάγνωσης και θεραπευτικής αγωγής των σπάνιων νόσων, καθώς και της εποικοδομητικής έρευνας στον εν λόγω τομέα. Αποσκοπεί επίσης στην ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και στην υποστήριξη της δραστηριότητας των ευρωπαϊκών δικτύων ενημέρωσης και των οργανώσεων ασθενών. Η διασφάλιση υψηλού βαθμού προστασίας της ανθρώπινης υγείας κρίνεται σκόπιμη κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή κάθε κοινοτικής πολιτικής ή δράσης. Το σύνολο των προσπαθειών αυτών θα συμβάλει στην επίτευξη του γενικότερου στόχου όσον αφορά τη βελτίωση της κατάστασης που επικρατεί στον τομέα της υγείας και την αύξηση των ετών υγιούς ζωής που αποτελεί έναν από τους κύριους δείκτες της Στρατηγικής της Λισσαβώνας. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει, εντούτοις, να ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ των διαφόρων κοινοτικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, όπως τα προγράμματα της ΕΕ στον τομέα της δημόσιας υγείας, τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη, η στρατηγική για τα ορφανά φάρμακα, η οδηγία για τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, καθώς και άλλες ήδη υπάρχουσες ή προς ανάληψη δραστηριότητες της Ένωσης ή των κρατών μελών της.

3.3.11 Στην πρόταση σύστασης του Συμβουλίου θεωρείται αναγκαίο να εκπονήσουν τα κράτη μέλη, το αργότερο έως το 2011, σφαιρικές και ολοκληρωμένες εθνικές στρατηγικές στον τομέα των σπάνιων νόσων, με τη συμμετοχή των ασθενών και των οργανώσεων εκπροσώπησής τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων. Οι δραστηριότητές τους πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν ενεργά και, κυρίως, χρηματοδοτικά.

3.3.12 Η ΕΟΚΕ, παρότι επιδοκιμάζει την εκπόνηση γενικών και ολοκληρωμένων εθνικών στρατηγικών, θεωρεί ωστόσο απαραίτητο να επιδιωχθεί η τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος, εφόσον βεβαίως επιθυμούμε τη συνεκτίμηση του συμφέροντος των ασθενών στο πλαίσιο της σφαιρικής στρατηγικής. Προς το σκοπό αυτό, θα ήταν ενδεδειγμένο να δημιουργηθούν στα κράτη μέλη κέντρα τα οποία να ειδικεύονται στις σπάνιες νόσους και να επωμίζονται καθήκοντα σχετικά με τη μεθοδολογία, τη συλλογή δεδομένων, τη διαπίστευση και το συντονισμό.

3.3.13 Η ροή των πληροφοριών στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έρευνα, καθώς και η δημιουργία και ο καθορισμός των κέντρων αναφοράς απαιτούν τη διαμόρφωση και την υιοθέτηση τεχνικής ορολογίας και διαγνωστικών και θεραπευτικών πρωτοκόλλων κοινών και ενιαίων. Η αναγνώριση των ανωτέρω δεν θα απέβαινε προς το συμφέρον μόνον των ασθενών, αλλά και των επαγγελματιών του κλάδου της υγείας και των φορέων παροχής υπηρεσιών υγείας. Ως εκ τούτου, θα ήταν χρήσιμο να εκπονηθεί ένας συνοπτικός κλαδικός οδηγός, ένα πρακτικό εγχειρίδιο για το διάλογο μεταξύ των διαφόρων επαγγελματικών γνωστικών πεδίων σχετικά με τις σπάνιες νόσους, τη διάγνωσή τους και τη θεραπεία τους.

3.3.14 Η διαμόρφωση και η ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού δικτύου αναφοράς, καθώς και η δυνατότητα παροχής μιας «κινητής υπηρεσίας», καθιστούν αναγκαίο να καταβληθούν συγκεκριμένες προσπάθειες από πλευράς επικοινωνίας και να καθιερωθεί ένα σύστημα κοινοποίησης για την παροχή σε κάθε ενδιαφερόμενο πραγματικής πρόσβασης στην ενημέρωση.

3.3.15 Δεδομένου ότι η ανάπτυξη αυτής της νέας μορφής υποδομών στον τομέα της έρευνας και της παροχής υπηρεσιών θα οδηγήσει κατά πάσα πιθανότητα σε νέα πνευματικά δημιουργήματα, θεωρείται ουσιώδες να ληφθούν τα απαιτούμενα μέτρα για τη διασφάλιση της νομικής προστασίας στον εν λόγω τομέα.

3.3.16 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τον πρώτο εορτασμό της ευρωπαϊκής ημέρας για τις σπάνιες νόσους στις 29 Φεβρουαρίου 2008 και υποστηρίζει την πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην καθιέρωση μιας παγκόσμιας ημέρας για τις σπάνιες νόσους. Η εν λόγω πρωτοβουλία θα ευνοούσε μια διεθνή κινητοποίηση, η οποία θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ερευνών και των θεραπευτικών αγωγών. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλισθεί η κατάλληλη ενημέρωση, να προαχθεί ο διαπολιτισμικός διάλογος και κυρίως να αρθούν οι γλωσσικοί φραγμοί και να υπερνικηθούν οι ανεπαρκείς τεχνικές συνθήκες, προκειμένου να παρασχεθεί σε όλους τους ενδιαφερομένους (στους ασθενείς, στις οικογένειές τους, στους φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας, στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και στους κοινωνικούς εταίρους) δυνατότητα πρόσβασης σε επαρκή και αξιόπιστη ενημέρωση.

3.3.17 Σε πολυάριθμες παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ έχει επιστήσει την προσοχή στον καθοριστικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων τόσο για την προάσπιση των κοινών αξιών όσο και για την απτή εφαρμογή τους, με στόχο την επίτευξη πραγματικής προστιθέμενης αξίας. Κατά συνέπεια, θεωρεί σημαντικό να έχουν οι φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι τη δυνατότητα να διαδραματίσουν ενδεδειγμένο ρόλο για την επίτευξη των στόχων που τίθενται από πλευράς ενημέρωσης σχετικά με τις σπάνιες νόσους. Δεδομένου ότι οι απαιτούμενοι πόροι στον τομέα της υγείας εξασφαλίζονται από την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους, οι φορείς αυτοί θα έπρεπε να αναλαμβάνουν στρατηγικό ρόλο κατά τη διάθεση των εν λόγω πόρων.

3.3.18 Για τον περιορισμό των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί η δυνατότητα ισόρροπης χρήσης των πόρων – λόγω των έκτακτων δαπανών – δεδομένου ότι με τη σύσταση επιδιώκεται η διασφάλιση της πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη όλων των ασθενών που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες. Οι διαθέσιμοι πόροι ποικίλλουν σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και υφίστανται τεράστιες αποκλίσεις μεταξύ του αριθμού των ασθενών που θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να λάβουν θεραπευτική αγωγή και εκείνων που πραγματικά επωφελούνται από αυτή τη δυνατότητα.

3.3.19 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του συντονισμού των ερευνητικών δραστηριοτήτων, αφενός, και της δημιουργίας και του καθορισμού κέντρων αναφοράς, αφετέρου, διότι μπορούν να αποτελέσουν εξαιρετική ευκαιρία για την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να συμβάλει στην επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων υγείας. Η εν λόγω η δυνατότητα συνάδει με το στόχο που διατυπώνεται στη Λευκή Βίβλο με τίτλο: «Μαζί για την υγεία: μια στρατηγική προέγχιση για την ΕΕ, 2008-2013» για την ανάληψη αποτελεσματικότερου διεθνούς ρόλου εκ μέρους της ΕΕ

3.3.20 Η ίδρυση της συμβουλευτικής επιτροπής της ΕΕ για τις σπάνιες νόσους (EUACRD) αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου ενόψει της υλοποίησης των προβλεπόμενων στόχων. Εκτός από τους εκπροσώπους των κρατών μελών, τους εμπειρογνώμονες, τις οργανώσεις εκπροσώπησης των ασθενών και τους παράγοντες της βιομηχανίας, η ΕΟΚΕ συνιστά να προβλεφθεί επίσης η συμμετοχή εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στις εργασίες της συμβουλευτικής επιτροπής. Είναι σαφές ότι χωρίς τη δική τους συνεργασία δεν πρόκειται να καταστεί δυνατή η χάραξη της εθνικής στρατηγικής που περιλαμβάνεται μεταξύ των όρων εφαρμογής της σύστασης του Συμβουλίου.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά τους μειωμένους συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας»

COM(2008) 428 τελικό — 2008/0143 (CNS)

(2009/C 218/19)

Στις 28 Αυγούστου 2008 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 93 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

«Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά τους μειωμένους συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας»

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2009, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. SANTILLÁN CABEZA

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 171 ψήφους υπέρ και 7 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις τεχνικές τροποποιήσεις που επιφέρει η πρόταση οδηγίας στην οδηγία 2006/112/ΕΚ, πολλές εκ των οποίων είναι ουσιώδεις. Εκφράζει, ωστόσο, τη λύπη της για το περιορισμένο πεδίο της μεταρρύθμισης εξαιτίας της έλλειψης πολιτικής συναίνεσης.

1.2 Μία πτυχή που πρέπει να ξεταστεί απαραίτητως είναι, όπως ήδη εξαγγέλλεται, η εφαρμογή του ΦΠΑ σε υπηρεσίες και υλικά που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας και στην προστασία του περιβάλλοντος.

1.3 Όσον αφορά τη μείωση των συντελεστών ΦΠΑ για την παροχή υπηρεσιών ανακαίνισης, επισκευής, μετασκευής, συντήρησης και καθαρισμού κατοικιών, η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον είναι σκόπιμη η διαγραφή της αναφοράς στην «κοινωνική» στέγαση. Σε κάθε περίπτωση, δεδομένου ότι η εφαρμογή μειωμένων συντελεστών δεν είναι υποχρεωτική, πρόκειται για μια απόφαση που πρέπει να ληφθεί από το κάθε κράτος μέλος.

1.4 Η γενίκευση σε όλα τα κράτη μέλη της δυνατότητας εφαρμογής μειωμένου συντελεστή ΦΠΑ στις υπηρεσίες εστίασης και τροφοδοσίας –την οποία ορισμένα κράτη μέλη απορρίπτουν– αποβλέπει στην εξασφάλιση ισότιμης μεταχείρισης όλων των κρατών μελών, καθώς με το υφιστάμενο καθεστώς ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού είναι περιορισμένος. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξαίρεση των αλκοολούχων ποτών από την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή.

1.5 Όσον αφορά τις «μικροεπισκευές κινητών υλικών περιουσιακών στοιχείων», η νομοθεσία των κρατών μελών θα πρέπει να προσδιορίζει σε ποιες ακριβώς υπηρεσίες εφαρμόζεται ο μειωμένος συντελεστής, δεδομένης της ευρύτητας των χρησιμοποιούμενων όρων.

1.6 Η ΕΟΚΕ προτείνει τα διατηρητικά προϊόντα που ενδεικνύονται για ορισμένες ασθένειες (βλ. σημείο 4.8.6 της παρούσας γνωμοδότησης) να μην υπόκεινται σε ΦΠΑ.

1.7 Η ΕΟΚΕ συνιστά να τροποποιηθεί το κριτήριο της πρότασης και να συμπεριληφθούν στο παράρτημα III οι υπηρεσίες επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων, όπως αναφέρεται στο σημείο 4.8.5.1 της παρούσας γνωμοδότησης.

1.8 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών σε ευρύτερες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, στον βαθμό που το επιτρέπουν οι διαθέσιμοι δημοσιονομικοί πόροι των κρατών μελών, η οικονομική κατάσταση και τα συμφέροντα της ενιαίας αγοράς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Επιτροπής προς την κατεύθυνση της πλήρους εναρμόνισης του ΦΠΑ, αλλά εκφράζει τη λύπη της για την έλλειψη πολιτικής βούλησης εκ μέρους του Συμβουλίου της ΕΕ.

2. Εισαγωγή

2.1 Η πρόταση οδηγίας στην οποία αναφέρεται η παρούσα γνωμοδότηση αφορά **προσθήκες και τεχνικές προσαρμογές** στην οδηγία του 2006, η οποία θα καλείται στο εξής «οδηγία ΦΠΑ» ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 347 της 11.12.2006).

2.2 Σύμφωνα με την Επιτροπή, σκοπός είναι η θέσπιση ορισμένων επειγουσών μεταρρυθμίσεων, προκειμένου να επιλυθούν «διάφορα νομικά και πολιτικά προβλήματα που έχουν ανακύψει λόγω διαφορετικών ερμηνειών της οδηγίας ή λόγω μη ύπαρξης ισότιμων όρων για όλα τα κράτη μέλη όσον αφορά τη δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές σε τομείς που δεν επηρεάζουν την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς».

2.3 Στόχος είναι η «παραχώρηση μεγαλύτερης αυτονομίας και βεβαιότητας στα κράτη μέλη» και η εξασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισής τους.

2.3.1 Παρότι η πρόταση δεν στοχεύει αποκλειστικά στις ΜΜΕ, οι οποίες είναι ένας από τους πρωταρχικούς τομείς δράσης στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβόνας, θα έχει θετική επίπτωση σε αυτές, δεδομένου ότι οι υπό εξέταση τομείς περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό ΜΜΕ και η πρόταση θα παράσχει ασφάλεια δικαίου στη συνεχιζόμενη εφαρμογή μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ στους εν λόγω τομείς.

2.4 Επέρχονται τέσσερις τύποι αλλαγών στην οδηγία ΦΠΑ:

- διεύρυνση των τοπικά παρεχόμενων υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής μόνιμων, επικαιροποιημένων διατάξεων για τις υπηρεσίες έντασης εργασίας που αναφέρονται στο παράρτημα IV, το οποίο θα λήξει την 31η Δεκεμβρίου 2010. Ως εκ τούτου, το παράρτημα IV θα καταργηθεί·
- κατάργηση άρθρων ή παραγράφων προσωρινής φύσης ή σχετικών με ειδικές καταστάσεις στα κράτη μέλη, οι οποίες δεν ισχύουν πλέον·
- συντακτικές βελτιώσεις·
- αλλαγές στη διατύπωση του παραρτήματος III, το οποίο περιέχει τον «Κατάλογο των παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών που μπορούν να υπαχθούν στους μειωμένους συντελεστές ΦΠΑ που προβλέπονται στο άρθρο 98».

3. Το νέο παράρτημα III

3.1 Αλλαγές στη διατύπωση ή προσθήκες σε συγκεκριμένες κατηγορίες.

3.1.1 Κατηγορία 3: **φαρμακευτικά προϊόντα**. Προσθήκη της φράσης «και των απορροφητικών προϊόντων υγιεινής», η οποία καλύπτει τόσο τα προϊόντα προστασίας υγιεινής των γυναικών όσο και τις βρεφικές πάνες.

3.1.2 Κατηγορία 4: **εξοπλισμός για αναπήρους**. Προστίθενται «οι συσκευές και ο ηλεκτρικός, ηλεκτρονικός ή άλλος εξοπλισμός και μέσα μεταφοράς ..., καθώς και η χρηματοδοτική μίσθωση ή μίσθωση ...». Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης πλέον τον εξοπλισμό ή τις συσκευές που είναι ειδικά σχεδιασμένες ή προσαρμοσμένες για τους αναπήρους (π.χ. πληκτρολόγια Μπράιγ, ειδικά προσαρμοσμένα αυτοκίνητα).

3.1.3 Κατηγορία 6: **βιβλία**. Προστίθενται τα «ακουστικά βιβλία, [...] CD-ROM ή κάθε άλλο παρόμοιο υλικό υπόστρωμα ...». Επέκταση του πεδίου στα βιβλία σε CD, CD-ROM ή κάθε άλλο παρόμοιο υλικό υπόστρωμα που αναπαράγουν βασικά το ίδιο πληροφοριακό περιεχόμενο με τα έντυπα βιβλία.

3.1.4 Κατηγορία 8: **ραδιοηλεκτρονικές εκπομπές**. Διευκρινίζεται ότι υποκειμένη σε φόρο είναι η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών και όχι η λήψη τους.

3.1.5 Κατηγορία 9: **παροχή υπηρεσιών από συγγραφείς κλπ**. Διευκρινίζεται ότι η κατηγορία καλύπτει, εκτός από τους ίδιους τους συγγραφείς, και εκείνους «που αμείβονται μέσω των δικαιωμάτων τους». Έγινε αναδιατύπωση του κειμένου, επειδή τα δικαιώματα δεν αποτελούν υπηρεσίες για σκοπούς επιβολής ΦΠΑ, αλλά βάση αναφοράς για ορισμένες υπηρεσίες.

3.1.6 Κατηγορία 16: **παροχή υπηρεσιών από γραφεία κηδείων ή υπηρεσιών αποτέφρωσης**. Σκοπός της νέας διατύπωσης είναι να διαχωριστεί το αντικείμενο του ορισμού από την ιδιότητα του παρόχου.

3.1.7 Κατηγορία 18: **οδοκαθαρισμός, επεξεργασία αποβλήτων κλπ**. Αίρονται οι ανακολουθίες με την προσθήκη τριών υπηρεσιών που δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα διατύπωση: υπηρεσίες «καθαρισμού και ανακύκλωσης υδατικών αποβλήτων», «αποκομιδής ... λυμάτων» και «ανακύκλωσης αποβλήτων καθώς και υπηρεσι[ε]ς που αποσκοπούν στην επαναχρησιμοποίησή τους».

3.2 Επέκταση της κατηγορίας των παροχών υπηρεσιών που αφορούν τον **τομέα της κατοικίας και ορισμένα κτίρια μη επιχειρηματικού ενδιαφέροντος**.

3.2.1 Σκοπός της τροποποίησης της κατηγορίας 10 και της προσθήκης της νέας κατηγορίας 10a είναι:

- η παροχή μεγαλύτερου περιθωρίου ελιγμών στα κράτη μέλη, με τη διαγραφή της αναφοράς σε «κατοικίες που παρέχονται στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής»·
- η προσθήκη των υπηρεσιών ανακαίνισης, επισκευής και καθαρισμού κατοικιών (που επί του παρόντος υπάγονται στο παράρτημα IV) και της συντήρησής τους·
- η επέκταση του μειωμένου συντελεστή στην παροχή υπηρεσιών ανακαίνισης, επισκευής, μετασκευής, συντήρησης και καθαρισμού σε χώρους λατρείας και πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και σε ιστορικά μνημεία.

3.3 Προσθήκη δύο νέων κατηγοριών

3.3.1 Υπηρεσίες εστίασης και τροφοδοσίας

3.3.2 Η κατηγορία 12 του ισχύοντος παραρτήματος III (η οποία δεν τροποποιείται) καλύπτει:

τη «διαμονή σε ξενοδοχεία και παρόμοιους χώρους, περιλαμβανομένης της παροχής καταλύματος διακοπών και της μίσθωσης χώρου σε κατασκήνωση ή σε κάμπινγκ για τροχόσπιτα».

3.3.3 Η νέα κατηγορία 12α καλύπτει:

την «παροχή υπηρεσιών εστίασης και τροφοδοσίας, με εξαίρεση την προμήθεια αλκοολούχων ποτών».

3.3.3.1 Δύο είναι οι λόγοι για τη συγκεκριμένη προσθήκη: α) η αναγκαιότητα ισότιμης μεταχείρισης όλων των κρατών μελών και β) το γεγονός ότι οι εν λόγω υπηρεσίες πληρούν τα ίδια κριτήρια με τις υπόλοιπες τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες.

3.3.4 Τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες

3.3.4.1 Οι νέες αυτές κατηγορίες καλύπτουν πέντε περιπτώσεις:

«19) παροχή υπηρεσιών κηπουρικής ή διαμόρφωσης κήπων και η συντήρηση κήπων»

20) μικροεπισκευές κινητών υλικών περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων ποδηλάτων και τρικύκλων κάθε είδους, με την εξαίρεση όλων των υπόλοιπων μέσων μεταφοράς·

21) υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης κινητών υλικών περιουσιακών στοιχείων·

22) παροχή υπηρεσιών οικιακής φροντίδας, όπως η παροχή βοήθειας και η φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων, ασθενών ή αναπήρων·

23) υπηρεσίες ατομικής περιποίησης όπως εκείνες που παρέχονται σε κομμωτήρια και σε ινστιτούτα ατομικού καλλωπισμού».

3.3.4.2 Οι κατηγορίες αυτές περιλαμβάνουν υπηρεσίες που περιέχονται ήδη στο ισχύον παράρτημα IV, το οποίο θεσπίζει προσωρινές ρυθμίσεις έως την 31η Δεκεμβρίου 2010, αλλά περιλαμβάνουν επίσης ορισμένες νέες υπηρεσίες παρόμοιας φύσης.

4. Παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ συζήτησε διεξοδικά το θέμα της παρούσας γνωμοδότησης όταν εξέτασε την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 5ης Ιουλίου 2007 σχετικά με τους συντελεστές ΦΠΑ εκτός των

κανονικών συντελεστών ΦΠΑ ⁽¹⁾, η οποία είχε βασιστεί με τη σειρά της σε μελέτη της Copenhagen Economics.

4.2 Στη γνωμοδότησή της ⁽²⁾, η ΕΟΚΕ υπογράμμισε τις ακόλουθες πτυχές:

— Ο ΦΠΑ χρησιμοποιείται από τα κράτη μέλη για την επίτευξη αμιγώς φορολογικών στόχων.

— Οι μειωμένοι συντελεστές ανταποκρίνονται σε πολιτικά και κοινωνικά κριτήρια.

— Η εναρμόνιση του ΦΠΑ είναι μια προσδοκία που δεν βρίσκει έμπρακτη υλοποίηση, γεγονός που δικαιολογεί (σύμφωνα με την Επιτροπή) μια απόπειρα εναρμόνισης για δραστηριότητες που έχουν επιπτώσεις σε διασυνοριακό επίπεδο ή πληρούν ήδη αποδεκτά κριτήρια κοινοτικών πολιτικών.

— Πρέπει να διασφαλίζεται ότι κάθε μείωση των συντελεστών του ΦΠΑ βασίζεται **πραγματικά** σε κοινωνικούς λόγους.

— Η απλοποίηση και η διαφάνεια διευκολύνουν το έργο των επιχειρήσεων και τους ελέγχους από τις αρχές.

— Δεδομένου ότι το «όραμα» για ένα οριστικό καθεστώς έχει τεθεί στην άκρη, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη αυτονομία στα κράτη μέλη ως προς τον καθορισμό μειωμένων συντελεστών για τις **τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες**.

4.2.1 Οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στην εν λόγω γνωμοδότηση εξακολουθούν να ισχύουν πλήρως.

4.3 Η πρόταση οδηγίας προβαίνει μόνον σε αποσπασματικές και επείγουσες αλλαγές στις ισχύουσες ρυθμίσεις. Όπως εξηγεί η Επιτροπή, δεν επιδιώκεται μια ουσιαστική αναθεώρηση της ισχύουσας οδηγίας, σχετικά με την οποία ο διάλογος «είναι ακόμη στα σπάργανα». Ωστόσο, εξετάζονται ζητήματα κοινωνικής και οικονομικής σημασίας, όπως ο ΦΠΑ που εφαρμόζεται στα εστιατόρια, στους τομείς έντασης εργασίας και στις τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες.

4.4 Τεχνικές τροποποιήσεις

Οι αμιγώς τεχνικές τροποποιήσεις υποστηρίζονται γενικά από την ΕΟΚΕ στον βαθμό που είναι αναγκαίες, βελτιώνουν τη διατύπωση και αποσαφηνίζουν αμφιλεγόμενες πτυχές.

4.5 Τροποποιήσεις που αφορούν τον στεγαστικό τομέα

⁽¹⁾ COM(2997) 380 τελικό, της 5ης Ιουλίου 2007.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τους συντελεστές ΦΠΑ εκτός των κανονικών συντελεστών ΦΠΑ, ΕΕ C 211, της 19.8.2008 σ. 67.

4.5.1 Προμήθεια και κατασκευή κατοικιών

4.5.1.1 Η μόνιμη εφαρμογή σε όλους τους τύπους κατοικιών –και όχι μόνον σε εκείνες που εντάσσονται «στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής», όπως προβλέπεται στην ισχύουσα κατηγορία 10– διευρύνει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ. Η αλλαγή αυτή βασίζεται στο επιχειρήμα ότι τα κράτη μέλη ερμήνευσαν τη σημασία της «κοινωνικής πολιτικής» με διαφορετικούς τρόπους, αλλά και στους κανόνες σχετικά με τον τόπο φορολόγησης της συγκεκριμένης παροχής, σύμφωνα με τους οποίους οι υπηρεσίες που αφορούν ακίνητη περιουσία φορολογούνται πάντοτε στον τόπο όπου βρίσκεται η περιουσία.

4.5.1.2 Παρότι έτσι επιτυγχάνεται εναρμόνιση, διερωτάται κανείς μήπως αυτή η γενίκευση είναι υπερβολικά εκτενής, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της μεταρρύθμισης (1). Η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή σε όλες τις κατοικίες, οποιασδήποτε τιμής και σκοπού, επιτυγχάνει άραγε έναν κοινωνικά και οικονομικά επιθυμητό στόχο;

4.6 Επισκευή κατοικιών και άλλων κτιρίων

4.6.1 Η ανακαίνιση και η επισκευή περιλαμβάνονταν ήδη στο παράρτημα III για τις κατοικίες στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής, η δε ανακαίνιση και η επισκευή ιδιωτικών κατοικιών και ο καθαρισμός ιδιωτικών κατοικιών περιλαμβάνονταν ήδη στο παράρτημα IV. Ορθώς έγινε η προσθήκη των «χώρων λατρείας και πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και ιστορικών μνημείων».

4.6.2 Επιπλέον, καταργείται η εξαίρεση «των υλικών που αποτελούν σημαντικό μέρος της αξίας της παροχής». Επομένως, σκοπός της πρότασης είναι να γενικευθεί η δυνατότητα υπαγωγής της εν λόγω παροχής στον μειωμένο συντελεστή, όταν τα αγαθά αποτελούν μέρος της παρεχόμενης υπηρεσίας.

4.6.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εύλογες και τις δύο αυτές τροποποιήσεις.

4.7 Μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ στις υπηρεσίες εστίασης και τροφοδοσίας

4.7.1 Η μείωση του ΦΠΑ στον κλάδο της εστίασης και της τροφοδοσίας είναι ένα ευαίσθητο θέμα, το οποίο συζητείται εδώ και καιρό και εξακολουθεί να συναντά την αντίδραση ορισμένων κρατών μελών.

4.7.2 Σύμφωνα με την εκτίμηση επιπτώσεων (2) της Επιτροπής, ο κλάδος των μπαρ, των εστιατορίων και των υπηρεσιών τροφοδοσίας αντιπροσωπεύει το 6,1 % της ιδιωτικής κατανάλωσης (3) και το

1,9 % της προστιθέμενης αξίας. Αντιπροσωπεύει επίσης το 3,3 % της συνολικής απασχόλησης (4). Η συνδικαλιστική ένωση HOTREC αναφέρει ότι στην ΕΕ ο κλάδος αριθμεί 1 600 000 επιχειρήσεις (5).

4.7.3 Όπως έχει ήδη επισημάνει η Η ΕΟΚΕ, ο συντελεστής που εφαρμόζεται σε αυτόν τον κλάδο αφορά μια ουσιαστικά τοπική υπηρεσία, αλλά επιδρά επίσης στον τρόπο κατανομής του τουρισμού μεταξύ των κρατών μελών. Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ο ΦΠΑ στα εστιατόρια αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων, περιπλέκει την υιοθέτηση ενός και μοναδικού κριτηρίου σε όλη την ΕΕ, η οποία δεν έχει επιτευχθεί ακόμη (6).

4.7.3.1 Όσον αφορά τον τουρισμό, οι συνέπειες πιθανότατα θα διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου, για τον κλάδο των ξενοδοχείων (που είναι παρόμοιος με τις υπηρεσίες εστίασης από την άποψη της εσωτερικής αγοράς), ο οποίος είναι επί του παρόντος επιλέξιμος για εφαρμογή μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ, η Επιτροπή δεν έχει λάβει γνώση καμίας στρέβλωσης που να οφείλεται στον ΦΠΑ. Επιπλέον, το κόστος της εστίασης δεν φαίνεται να αποτελεί το σημαντικότερο μέρος ενός πακέτου διακοπών.

4.7.4 Το ισχύον καθεστώς, το οποίο βασίζεται σε προσωρινές διατάξεις της οδηγίας 2006/112/ΕΚ, συνεπάγεται σημαντικές διαφορές: 11 κράτη μέλη εφαρμόζουν ήδη χαμηλότερους συντελεστές βάσει ειδικών εξαιρέσεων (7), ενώ στα υπόλοιπα 16 κράτη μέλη δεν αναγνωρίζεται η δυνατότητα αυτή. Επομένως, η προτεινόμενη τροποποίηση αποσκοπεί σε μια γενική εξομοίωση στον συγκεκριμένο τομέα.

4.7.5 Η εξαίρεση των αλκοολούχων ποτών είναι αναγκαία για λόγους συνεκτικότητας με τις ισχύουσες διατάξεις που διέπουν την αγορά τους σε ένα κατάσταση με σκοπό τη μεταγενέστερη κατανάλωση (8).

4.7.6 Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η εφαρμογή μειωμένων συντελεστών δεν είναι υποχρεωτική, αλλά αποτελεί μια δυνατότητα που παρέχεται στα κράτη μέλη.

4.8 Τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες (9)

4.8.1 Οι νέες κατηγορίες 19 έως 23 καλύπτουν ευρύ φάσμα υπηρεσιών, ορισμένες εκ των οποίων περιλαμβάνονται ήδη στην ισχύουσα οδηγία στο πλαίσιο προσωρινών διατάξεων: ως εκ τούτου, εάν το κείμενο δεν τροποποιηθεί, θα φορολογούνται με τον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ από την 1η Ιανουαρίου 2011.

(4) ΕΕ-27. Εάν προστεθούν τα ξενοδοχεία, αντιπροσωπεύει το 4,4 % της συνολικής απασχόλησης.

(5) Ξενοδοχεία, εστιατόρια και καφενεία στην Ευρώπη. Ο αριθμός αφορά και τους τρεις κλάδους. Η HOTREC εκτιμά τον αριθμό των ατόμων που απασχολούνται στους τρεις αυτούς κλάδους σε τουλάχιστον 9 000 000.

(6) Ενώ ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Γαλλία, είναι υπέρ της εφαρμογής του μειωμένου συντελεστή που ήδη ισχύει σε άλλες χώρες, η Γερμανία –μεταξύ άλλων– αντιτίθεται σε αυτή και σε οποιαδήποτε άλλη επέκταση του πεδίου εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ.

(7) Πρόκειται για την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, την Κύπρο, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πολωνία, την Πορτογαλία και τη Σλοβενία.

(8) Οδηγία 2006/112/ΕΚ, παράρτημα III, η κατηγορία 1 καλύπτει: «Τα τρόφιμα (περιλαμβανομένων των ποτών, εκτός των αλκοολούχων) ...».

(9) Οι τοπικές υπηρεσίες –συμπεριλαμβανομένου μεγάλου μεριδίου υπηρεσιών έντασης εργασίας– αντιπροσωπεύουν το 4,8 % της ιδιωτικής κατανάλωσης (ΕΕ-25, πλην της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας) και το 2,1 % της προστιθέμενης αξίας. Θεωρείται ότι έχουν μικρή οικονομική βαρύτητα, με εξαίρεση την περίπτωση των επισκευών κτιρίων.

(1) Συνολικά, ο κατασκευαστικός τομέας αντιπροσωπεύει το 6,2 % της προστιθέμενης αξίας (ΕΕ-27), ενώ η κατασκευή κατοικιών αντιπροσωπεύει το ήμισυ του ποσοστού αυτού, ήτοι 3,1 %.

(2) SEC(2008) 2190. Βρυξέλλες, 7.7.2008.

(3) ΕΕ-25 (όλα τα κράτη μέλη πλην της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας).

4.8.2 Γενικά, δεν υπάρχει κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο τύπο υπηρεσιών, ο οποίος απασχολεί σημαντικό αριθμό ατόμων.

4.8.3 Η προσθήκη της κηπουρικής και ορισμένων συναφών υπηρεσιών κρίνεται αιτιολογημένη, καθώς έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά με τις υπόλοιπες υπηρεσίες.

4.8.4 Μικροεπισκευές κινητών υλικών περιουσιακών στοιχείων:

α) διατηρείται το κριτήριο της μικροεπισκευής·

β) ωστόσο, με την εισαγωγή μιας σημαντικής εννοιολογικής αλλαγής, επιλέγεται ένας γενικός ορισμός αντί της ειδικής μνείας συγκεκριμένων αγαθών (όπως ποδήλατα, υποδήματα κλπ.). **Κινητά** περιουσιακά στοιχεία είναι εκείνα που μπορούν να μεταφερθούν από ένα σημείο σε άλλο (σύμφωνα με τον ορισμό του ισπανικού αστικού κώδικα), ενώ ως **υλικά** περιουσιακά στοιχεία νοούνται τα «ενσώματα» αγαθά (όπως ορίζεται σε αρκετές ευρωπαϊκές έννομες τάξεις). Η νέα κατηγορία είναι πολύ ευρεία, γι' αυτό κάθε χώρα θα πρέπει να προσδιορίσει σε ποιους ακριβώς τύπους περιουσιακών στοιχείων εφαρμόζεται η οδηγία σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία της, αν και η ΕΟΚΕ συνιστά να μην προβλεφθούν περιορισμοί στους διάφορους τύπους υπηρεσιών.

4.8.5 Επισκευή και συντήρηση αυτοκινήτων

— Δεδομένων των σημαντικών δημοσιονομικών προσπαθειών που καταβάλλουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη για την ενίσχυση της αυτοκινητοβιομηχανίας, κρίνεται απαραίτητο να συμπεριληφθούν ρητώς μεταξύ των τοπικά παρεχόμενων υπηρεσιών οι εργασίες επισκευής και συντήρησης αυτοκινήτων, προκειμένου να ενισχυθεί η αγοραστική δύναμη των ευρωπαϊών αυτοκινητιστών, να βελτιωθεί η ποιότητα και η ασφάλεια του στόλου των αυτοκινήτων και να διασφαλιστεί η διατήρηση της απασχόλησης σε αυτόν τον τομέα.

4.8.5.1 Κατά συνέπεια, προτείνονται οι εξής τροποποιήσεις στο παράρτημα ΙΙΙ της πρότασης:

— (8) 20) Μετά τις λέξεις «... τρικύκλων κάθε είδους», να αντικατασταθεί η φράση «με την εξαίρεση όλων των υπόλοιπων μέσων μεταφοράς» με τη φράση: «καθώς και ιδιωτικών και δημόσιων μηχανοκίνητων οχημάτων».

— (8) 21) Να προστεθούν μετά τις λέξεις «... κινητών υλικών περιουσιακών στοιχείων» τα εξής: «συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν ιδιωτικά και δημόσια μηχανοκίνητα οχήματα».

4.8.6 Ειδική διατροφή για ορισμένες ασθένειες

— Τα διαιτητικά τρόφιμα που ενδείκνυνται για ορισμένες ασθένειες, όπως η φαινυλκετονουρία ή η κοιλιοκάκη θα πρέπει να θεωρούνται ως μη υποκείμενα στον ΦΠΑ.

4.9 Υπηρεσίες έντασης εργασίας

4.9.1 Επί του παρόντος, οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται στις τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες (βλ. τμήμα 4.8).

4.9.2 Γενικά, πρόκειται για εργασίες που εκτελούνται από μεγαλύτερο –σε σύγκριση με το σύνολο της οικονομίας– ποσοστό ανεπίδικευτων ανδρών ή γυναικών υπό καθεστώς προσωρινής απασχόλησης. Η ευνοϊκότερη φορολογική μεταχείριση μπορεί να ενισχύσει την εργασιακή σταθερότητα αυτών των ατόμων.

4.9.3 Όσον αφορά τις συνέπειες, η Copenhagen Economics παρέχει ορισμένα στοιχεία σχετικά με την εκτιμώμενη αύξηση του ΑΕγχΠ ως αποτέλεσμα της μείωσης του ΦΠΑ για τις τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες και τα εστιατόρια και της συνακόλουθης ένταξης στην επίσημη οικονομία εργασιών που γίνονται με προσωπικά «μαστορέματα» (Do It Yourself) ή στο πλαίσιο της παραοικονομίας.

Βρυξέλλες 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της ανόδου των τιμών του πετρελαίου»

COM(2008) 384 τελικό

(2009/C 218/20)

Στις 13 Ιουνίου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 93 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της ανόδου των τιμών του πετρελαίου»

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση και Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 02 Φεβρουαρίου 2009, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. CEDRONE.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειάς της, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 162 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 12 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συστάσεις και συμπεράσματα

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή συμμερίζεται τις ανησυχίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τις άμεσες και ανησυχητικές πληθωριστικές επιπτώσεις των τιμών του πετρελαίου σε ορισμένους τομείς και στις πλέον ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες. Η άνοδος των τιμών του πετρελαίου επηρεάζει άμεσα το κόστος της θέρμανσης και των μεταφορών και έμμεσα το κόστος των τροφίμων: το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών των φτωχότερων νοικοκυριών διατίθεται για τα είδη αυτά.

1.2 Το πρόβλημα απαιτεί δυναμική και επείγουσα δράση, αλλά ανακινεί επίσης ένα ευρύτερο ευαίσθητο ζήτημα. Η ενίσχυση των φτωχών οικογενειών πρέπει απαραίτητως να παρασχεθεί μέσω άμεσης στήριξης του εισοδήματος και όχι μέσω, για παράδειγμα, φορολογικών μέτρων (π.χ. με μείωση των φόρων επί των πετρελαϊκών προϊόντων) τα οποία επηρεάζουν τις τιμές της αγοράς αμβλύνοντας τις συνέπειες της ανόδου των τιμών του πετρελαίου.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύ σημαντικό να μπορέσει η αγορά να επιτελέσει την ιδιαίτερη λειτουργία της που συνίσταται στο να λαμβάνεται υπόψη η άνοδος των τιμών του πετρελαίου και να καθορίζονται οι κατάλληλες αντιδράσεις στην κατάσταση.

1.4 Η άνοδος των τιμών θα πρέπει να ενθαρρύνει όλους τους συντελεστές να προβούν στην κατάλληλη εξοικονόμηση ενός αγαθού το οποίο έχει καταστεί ακριβότερο, αντικαθιστώντας ακριβότερα αγαθά με φθηνότερα και εξισορροπώντας την παραγωγή και την κατανάλωση κατά τρόπο που να επιτρέπει την εξοικονόμηση οποτεδήποτε τούτο είναι τεχνικά εφικτό. Όπως αναφέρεται παραπάνω, οι φτωχότερες οικογένειες πρέπει να προστατευθούν, όμως μόνο μέσω άμεσης οικονομικής στήριξης χωρίς να διαστρεβλώνο-

νται τα μηνύματα της αγοράς τα οποία πρέπει να αφεθούν ελεύθερα να επιτελέσουν τη φυσική τους λειτουργία που έγκειται στην αποκατάσταση της ισορροπίας.

1.5 Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, πρέπει επίσης να υιοθετηθούν παρόμοιες στρατηγικές για να βοηθηθούν οι τομείς της οικονομίας που έχουν πληγεί εντονότερα από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου. Αυτό ισχύει προπάντων για τον τομέα της αλιείας, αλλά γενικότερα για όλους τους τομείς που εστιάζονται στην ικανοποίηση της ζήτησης για είδη διατροφής και μεταφορές.

1.6 Και σε αυτή την περίπτωση, τα μέτρα τα οποία απαιτούνται προκειμένου να αποτραπούν ιδιαίτερα επίζημιες οικονομικές αντιδράσεις θα πρέπει να λάβουν τη μορφή άμεσων ενισχύσεων και όχι φορολογικών μέτρων (μείωση των φόρων) τα οποία θα είχαν ως συνέπεια την τεχνητή μείωση των τιμών οι οποίες, αντιθέτως, πρέπει να αντικατοπτρίζουν την αύξουσα σπάνι των πετρελαϊκών πόρων.

1.7 Όσον αφορά τις μακροοικονομικές επιπτώσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες, πρέπει να καταρτισθούν σφαιρικά σχέδια στήριξης, ειδικότερα για τις ασθενέστερες οικονομίες, κατά πρώτο λόγο μέσω χρηματοδοτικών μέτρων για τη στήριξη της εφαρμογής πολιτικών εξοικονόμησης ενέργειας. Και πάλι, απαιτούνται μέτρα στήριξης, συμπεριλαμβανομένων φιλόδοξων μέτρων, τα οποία όμως δεν πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα να συγκαλύπτονται τα μηνύματα που οι αγορές πρέπει να είναι πάντοτε ελεύθερες να ακολουθούν.

1.8 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι απαιτείται ισχυρή πολιτική απόκριση εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.9 Πρώτον, σε αυτή όπως και σε άλλες περιπτώσεις, η ενιαία παρουσία ενός οργανισμού όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση που αντιπροσωπεύει το ένα πέμπτο της παγκόσμιας παραγωγής, μπορεί να έχει ιδιαίτερη βαρύτητα και εξέχοντα ρόλο. Συγκεκριμένες προτάσεις, σχεδιασμένες σε μια κοινή βάση από έναν φορέα ανάλογης βαρύτητας σε παγκόσμιο επίπεδο δεν μπορούν να αγνοηθούν εύκολα. Τα πράγματα είναι πολύ διαφορετικά εάν οι ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται μεμονωμένα και ορισμένες φορές μάλιστα κατά τρόπο που να φαίνεται ότι αντιφάσκουν.

1.10 Σε μια κατάσταση όπως η παρούσα, στην οποία είναι δυνατή η απότομη άνοδος των τιμών βασικών πρώτων υλών, μια πρόταση για διαβουλεύσεις και διάλογο σε παγκόσμιο επίπεδο στον οποίο θα συμμετέχουν όλα τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη φαίνεται να αποτελεί προϋπόθεση για οποιοδήποτε περαιτέρω πρωτοβουλίες. Θα μπορούσε να προβλεφθεί μια παγκόσμια διάσκεψη των χωρών παραγωγής και των χωρών κατανάλωσης.

1.11 Δεύτερον, πρέπει να υπάρξει σαφής δέσμευση για τη δημιουργία μιας ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας. Η οικοδόμηση της Ευρώπης είχε ως θεμέλιο σχέδια σημαντικών ενιαίων αγορών: άνθρακα και χάλυβα, ατομικής ενέργειας και γεωργίας, και στη συνέχεια, από τον Ιανουάριο του 1993, αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Τέλος, το 1999, δημιουργήθηκε η νομισματική ένωση. Έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου για την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης στην αγορά ενέργειας.

1.12 Τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να απελευθερωθεί ο βασικός αυτός τομέας από τις καταστρεπτικές πιέσεις της κερδοσκοπίας η οποία, ως γνωστόν, επιτελεί μια ουσιώδη λειτουργία ρύθμισης της αγοράς εντός φυσιολογικών ορίων, αλλά πέραν αυτών συμβάλλει σε ολοσχερή αποδιοργάνωση και απόλυτη ανασφάλεια.

1.13 Η ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας πρέπει να καταστεί διαφανής και να τεθεί υπό τον έλεγχο των αρμοδίων αρχών: η αστάθεια των τιμών πρέπει να περιοριστεί σημαντικά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εν μέρει με την κατάλληλη πληροφόρηση και τη ρύθμιση των στρατηγικών αποθεμάτων. Η ορθή ρύθμιση μιας τόσο σημαντικής αγοράς όπως η ευρωπαϊκή θα έχει οπωσδήποτε ισχυρή επίδραση σε παγκόσμιο επίπεδο.

2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.1 Κατά συνέπεια, η ΕΕ πρέπει να επιστρέψει στο αρχικό της πνεύμα (τις Συνθήκες ΕΚΑΧ και Ευρατόμ) και να δημιουργήσει τελικά μια εσωτερική αγορά ενέργειας, η οποία σήμερα είναι περισσότερο από ποτέ επείγοντας αναγκαία για να αποτραπούν κίνδυνοι και οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις, μεταξύ άλλων.

2.2 Η ΕΕ οφείλει να εξοπλιστεί με κατάλληλα μέσα λήψης αποφάσεων (καθιστώντας «θεσμική» τη διαδικασία που πρόσφατα θέσπισε η γαλλική Προεδρία, λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης), έτσι ώστε να μπορεί να καθοδηγεί την εσωτερική ενεργειακή πολιτική και να εκφράζεται με μία φωνή σε διεθνείς διασκέψεις όπου λαμβάνονται αποφάσεις σχετικά με τις εν λόγω πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών που αφορούν το πετρέλαιο. Η τιμή

προμήθειας η οποία δεν πρέπει να επηρεάζεται από τους κερδοσκόπους πρέπει να αποτελέσει την αρχή.

2.3 Η Ένωση πρέπει να μεταλλάξει τις εθνικές πολιτικές αποθεμάτων πετρελαίου των μεμονωμένων χωρών σε μια κοινή διαφανή πολιτική, παρέχοντας με τον τρόπο αυτόν μεγαλύτερη ασφάλεια στην πολιτική εφοδιασμού.

2.4 Πρέπει να εφαρμοστεί κοινά μέτρα, όπως για παράδειγμα εναρμονισμένα φορολογικά μέτρα για τα πετρελαιοειδή προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τις ζημιές των οικονομικών τομέων που έχουν πληγεί περισσότερο και να συμφωνήσει για την παροχή άμεσης στήριξης του εισοδήματος για τους καταναλωτές, ιδιαίτερα τους πλέον ευάλωτους. Ένα ποσοστό των κερδών των επιχειρήσεων πρέπει να διατεθεί για τον σκοπό αυτόν.

2.5 Οφείλει να αναλάβει αποφασιστικότερη δράση για τη ρύθμιση του ανταγωνισμού στον τομέα (που σήμερα απουσιάζει σχεδόν εντελώς, δεδομένου ότι η αγορά της προσφοράς λειτουργεί με ολιγοπωλιακό καθεστώς) και να εξετάσει το ενδεχόμενο εφαρμογής μιας πολιτικής διοικητικά καθοριζόμενων τιμών, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια των πλέον έντονων κρίσεων, ή μέτρων για τη γεφύρωση του συχνά αδικαιολόγητου χάσματος μεταξύ των τιμών παραγωγής και κατανάλωσης. Απέναντι στην κατάσταση αυτή ο καταναλωτής παραμένει αδύναμος και ανυπεράσπιστος.

2.6 Πρέπει να χρησιμοποιήσει ένα κοινό ταμείο για τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των εναλλακτικών πηγών ενέργειας προκειμένου να μειωθεί η εξάρτηση από το πετρέλαιο –ιδιαίτερα στον τομέα των μεταφορών, αρχίζοντας από τον τομέα των αυτοκινήτων– μέσω σημαντικής αύξησης των επενδύσεων στον τομέα αυτόν. Για παράδειγμα, μπορεί να χορηγηθούν φορολογικές ελαφρύνσεις για επενδύσεις, ή ακόμη και να υποχρεωθούν οι εταιρείες πετρελαίου να διαθέτουν μέρος των κερδών τους για τον σκοπό αυτόν.

2.7 Πρέπει να αποφύγει την πρόκληση χειρότερων ζημιών από τον πληθωρισμό λόγω του αποπληθωρισμού που οφείλεται στην απότομη πτώση της τιμής του αργού πετρελαίου και στην ύφεση. Λόγω αδρανείας (ή ατελειών της αγοράς;) συνεχίζει να υφίσταται ένας πληθωρισμός βάσης ακόμη και μετά την πτώση της τιμής του αργού, υποκρύπτοντας συνεπώς την πιθανή άφιξη του αποπληθωρισμού.

3. Εισαγωγή

3.1 Η Επιτροπή αποφάσισε τελικά να αντιμετωπίσει το θέμα της ανόδου –ή μάλλον της διακύμανσης– των τιμών του πετρελαίου ενόψει των γεγονότων των τελευταίων μηνών που προκλήθηκαν από τη χρηματοπιστωτική κερδοσκοπία και την κατάρρευση των χρηματιστηρίων. Οι υψηλότερες τιμές προκάλεσαν πληθωριστικές πιέσεις στην ΕΕ. Η ΕΚΤ και η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ αντέδρασαν ταχέως στις εν λόγω πιέσεις και τα αντιμετρά τους μετρίασαν τις πληθωριστικές πιέσεις αλλά επιβράδυναν την οικονομική μεγέθυνση.

3.2 Μόλις πρόσφατα αναθεωρήθηκαν οι περιοριστικές νομισματικές πολιτικές για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ωστόσο, η χρηματοπιστωτική κρίση προκάλεσε ένα ισχυρό κλίμα ύφεσης το οποίο δεν συνδέεται διόλου με το πετρέλαιο και ως αποτέλεσμα, η πληθωριστική πίεση που οφειλόταν στο πετρέλαιο μειώθηκε σημαντικά. Κατά συνέπεια, η τάση για αύξηση των τιμών πετρελαίου θα εκλείψει.

3.3 Η άλλη σημαντικότερη συνέπεια είναι η μετατόπιση της αγοραστικής δύναμης από τις χώρες κατανάλωσης προς τις χώρες παραγωγής, η οποία μπορεί αντισταθμιστεί με μια αύξηση των εισαγωγών των χωρών αυτών από τις χώρες κατανάλωσης (οι εισαγωγές αυτές αυξήθηκαν με μέσο ετήσιο ρυθμό 26 % μεταξύ 2002 και 2007, ο οποίος ρυθμός είναι κατά πολύ ανώτερος του αντίστοιχου των γενικών παγκοσμίων εισαγωγών).

3.4 Όπως προκύπτει σαφέστερα από τη σύνοψη, η Επιτροπή εξετάζει διάφορες πτυχές του εν λόγω θέματος ενώ άλλες σχεδόν αγνοούνται ή υποτιμούνται (π.χ. οι συνέπειες της κερδοσκοπίας, η παρουσία μορφών ολιγοπωλίου στον τομέα, που εύκολα οδηγεί σε καρτέλ με όλες επακόλουθες συνέπειες, κλπ.).

3.5 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ οφείλει να εκτιμήσει την ανακοίνωση ειλικρινά και αντικειμενικά, αναδεικνύοντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά της προκειμένου να διατυπώσει συστάσεις και προτάσεις αναφορικά με τον μετριασμό του αντίκτυπου του πληθωρισμού στις τιμές και το κόστος παραγωγής.

3.6 Επιπλέον, πρέπει να επισημάνει τις ελλείψεις της πολιτικής της ΕΕ, τις αδυναμίες της σε διεθνές επίπεδο, τον διχασμό που υπάρχει στους κόλπους της όσον αφορά τους βασικούς λόγους απουσίας ελέγχου της «αγοράς» πετρελαίου και την κερδοσκοπία που την έχει θέσει στο στόχαστρό της.

3.7 Πρέπει να γίνει η εξής παρατήρηση: με βάση την πορεία της τιμής του πετρελαίου, που υποχώρησε αισθητά σε σχέση με τον Ιούλιο του 2008, θα έπρεπε να τροποποιηθεί κατάλληλα ο τίτλος της ανακοίνωσης της Επιτροπής. Το περιεχόμενο της παρούσης γνωμοδότησης λαμβάνει ωστόσο υπόψη τις όλο και πιο οικείες διακυμάνσεις της τιμής του πετρελαίου και όχι μόνο τις μέγιστες τιμές.

4. Κύρια σημεία της ανακοίνωσης

4.1 Τα αίτια της ανόδου των τιμών

4.1.1 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η **ραγδαία αύξηση των τιμών του πετρελαίου** τους τελευταίους μήνες μπορεί να συγκριθεί μόνο με εκείνη της δεκαετίας του 1970, ότι οι τιμές καταναλωτή ακολουθούν τις τιμές του αργού πετρελαίου, και ότι τα σημερινά επίπεδα είναι πάνω από το επίπεδο των τιμών των αρχών της δεκαετίας του 1980.

4.1.2 Η Επιτροπή θεωρεί, επίσης, ότι **οι υψηλές τιμές του πετρελαίου** οφείλονται κατά κύριο λόγο στη διαρθρωτική μεταβολή της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, που απορρέει από την αύξηση της κατανάλωσης (ειδικότερα στην Κίνα και την

Ινδία), τη μείωση του αριθμού των πετρελαιοπηγών, την απουσία αντίδρασης των κρατικών εταιρειών στις χώρες ΟΠΕΚ, την περιορισμένη ικανότητα διύλισης σε ορισμένες χώρες, το ασθενές δολάριο, την αύξηση του πληθωρισμού, κλπ.

4.2 Οι επιπτώσεις στην οικονομία της ΕΕ

4.2.1 Μεταξύ των σοβαρότερων επιπτώσεων συγκαταλέγεται και η αύξηση του πληθωρισμού και οι αλυσιδωτές συνέπειες στις τιμές της ενέργειας. Ακόμα και όταν οι τιμές των πρώτων υλών μειώνονται, συχνά δεν συμβαίνει το ίδιο και με τις τιμές καταναλωτή.

4.2.2 Οι δυσμενέστερες επιπτώσεις αφορούν τα νοικοκυριά, ειδικότερα τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, αν και σε διαφορετικό βαθμό στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, με αποτέλεσμα μεγαλύτερη εισοδηματική ανισορροπία και απώλεια αγοραστικής δύναμης, με επακόλουθο στη συνέχεια μεγαλύτερη φτώχεια.

4.2.3 Οι επιπτώσεις είναι, επίσης, σοβαρές για τις επιχειρήσεις και την οικονομική μεγέθυνση. Η Επιτροπή αναφέρει ειδικότερα ότι οι τομείς οι οποίοι έχουν πληγεί εντονότερα είναι η γεωργία, οι μεταφορές και η αλιεία. Ελπίζεται ότι τούτο θα προκαλέσει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για έρευνα και ανάπτυξη στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

4.3 Μακροοικονομικές επιπτώσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες

4.3.1 Οι αναπτυσσόμενες χώρες εισαγωγής πετρελαίου θα υποστούν τις ολοένα και σοβαρότερες συνέπειες της αύξησης του πληθωρισμού αναφορικά τόσο με το ευρύτερο κοινό όσο και τις επιχειρήσεις.

4.3.2 Οι επιπτώσεις στις χώρες αυτές θα είναι ακόμη χειρότερες λόγω της επίδρασης στις τιμές των ειδών διατροφής, στα δημόσια οικονομικά, κλπ., ενώ στις υπανάπτυκτες χώρες εξαγωγής πετρελαίου έχουν σωρευθεί κεφάλαια, πράγμα που θέτει ιδιαίτερες προκλήσεις μακροοικονομικής πολιτικής, λόγω της συχνά ανεπαρκούς διαχείρισης των πετρελαϊκών εσόδων.

4.4 Πολιτικές αποκρίσεις από την ΕΕ

4.4.1 Οι αποκρίσεις της ΕΕ στηρίζονται στην υπόθεση ότι οι εν λόγω τιμές θα παραμείνουν υψηλές σε μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο ορίζοντα: απαιτούνται κατάλληλες αποκρίσεις όπως αυτές που αναφέρονται στη «δέση μέτρων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την αλλαγή του κλίματος» καθώς και άλλες για την ολοκλήρωση μιας πλήρως ανεπτυγμένης εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

4.4.2 Υπάρχει άμεση ανάγκη να καταβληθούν προσπάθειες για τον μετριασμό των επιπτώσεων στους καταναλωτές, ιδιαίτερα στα φτωχότερα νοικοκυριά. Οι συστάσεις αφορούν από φορολογικές ρυθμίσεις σχετικά με τα πετρελαϊκά προϊόντα έως τη σύγκληση διάσκεψης κορυφής των προμηθευτριών χωρών και των χωρών κατανάλωσης, ή την προώθηση του εφοδιασμού των χωρών που εισάγουν πετρέλαιο.

4.4.3 Οι συστάσεις για **μεσοπρόθεσμες** διαρθρωτικές αποκρίσεις εστιάζονται στην ενίσχυση του διαλόγου με τις κυριότερες χώρες που παράγουν πετρέλαιο, στην παρακολούθηση του «ανταγωνισμού» στον τομέα, στην αξιολόγηση της διαφάνειας των αποθεμάτων, στην αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας στον εν λόγω τομέα (των αποθεμάτων), στη μελέτη φορολογικών μέτρων υπέρ των πηγών χαμηλών εκπομπών άνθρακα, στη διάθεση των κερδών των επιχειρήσεων εξόρυξης πετρελαίου για επενδύσεις, στην εξέταση της σκοπιμότητας φορολόγησης των εν λόγω κερδών, και στην ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ της ΕΕ και των αναπτυσσόμενων χωρών.

4.4.4 Οι συστάσεις για πιο μακροπρόθεσμες διαρθρωτικές λύσεις περιλαμβάνουν: επίτευξη πολιτικής συμφωνίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ σχετικά με την κλιματική αλλαγή και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας· βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας· θέσπιση διαρθρωτικών αλλαγών προκειμένου οι τομείς των μεταφορών και της αλιείας να καταστούν αποδοτικότεροι· χορήγηση άμεσων φορολογικών κινήτρων ή επιδοτήσεων για την ενθάρρυνση της εξοικονόμησης ενέργειας στα νοικοκυριά· και πολύ μεγαλύτερη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ.

5. Παρατηρήσεις

5.1 Η ανακοίνωση της Επιτροπής συντάχθηκε την εποχή της ανησυχητικής κορύφωσης της τιμής του πετρελαίου στις αρχές του περασμένου καλοκαιριού. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι στη σημερινή οικονομία είναι πολύ σύννητες το φαινόμενο αιφνιδίων και σημαντικών αλλαγών των προοπτικών, που ορισμένες φορές διαδέχονται ραγδαία η μία την άλλη.

5.2 Σε αντίθεση με τα όσα συνέβησαν πριν από λίγους μήνες, στην παγκόσμια οικονομία κυριαρχεί η ανησυχητική προοπτική της ύφεσης. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), η ύφεση ενδέχεται να επηρεάσει επίσης τις αναδυόμενες χώρες, οι οποίες τα τελευταία έτη (τα τελευταία τριάντα έτη περίπου, μετά τη λήξη της περιόδου που έχει περιγραφεί ως ο «χρυσός αιώνας» του σύγχρονου καπιταλισμού) είχαν εισέλθει σε ένα στάδιο οικονομικής μεγέθυνσης η οποία ήταν σαφώς και διαρκώς ταχύτερη από την αντίστοιχη των προηγμένων χωρών.

5.3 Σε αυτό το πλαίσιο, η πτώση των τιμών από τα υψηλά επίπεδα στα οποία είχαν ανέλθει τον Ιούλιο του 2008 (τα οποία ήσαν εντελώς άνευ προηγούμενου σε ονομαστικές ή πραγματικές τιμές) στα χαμηλότερα επίπεδα του Νοεμβρίου του 2008 τα οποία, αποπληθωρισμένα, επέστρεψαν στα επίπεδα που ίσχυαν πριν από μια εικοσιπενταετία, είναι μια κατάσταση που δεν αποκλείεται να επανεμφανιστεί. Η κύρια ανησυχία των οικονομολόγων σήμερα είναι ότι μπορεί να ξεκινήσει μια αντιπληθωριστική δίνη η οποία, βεβαίως, δεν θα αφήσει ανεπηρέαστη την αγορά πετρελαίου.

5.4 Συνιστάται να αποφευχθούν μακροπρόθεσμες προβλέψεις σχετικά με την πιθανή εξάντληση των διαθέσιμων υπογείων αποθεμάτων. Πρόκειται για ένα μόνιμο φόβο που υπάρχει εδώ και δεκαετίες – ο οποίος, όμως, μπορεί να είναι αδικαιολόγητος. Σε πρόσφατο τεύχος του έγκριτου *The Economist* (21 Ιουνίου 2008) επισημαίνεται ότι τα γνωστά αποθέματα πετρελαίου θα πρέπει, με τους σημερινούς ρυθμούς παραγωγής, να επαρκέσουν 42 ακόμη

έτη (διάστημα που δεν είναι διόλου αμελητέο – κανείς δεν γνωρίζει τι μπορεί να συμβεί, ιδίως από την άποψη των επιστημονικών και τεχνολογικών καινοτομιών τα επόμενα 42 έτη). Ωστόσο, τονίστηκε επίσης ότι τα γνωστά αποθέματα της Μέσης Ανατολής παρέμειναν στα ίδια επίπεδα για πολλά χρόνια: όπως διευκρινίζει το περιοδικό, αυτό σημαίνει ότι οι νέες ανακαλύψεις τείνουν να αντισταθμίζουν το πετρέλαιο που παράγεται και καταναλώνεται, ή ότι οι εκτιμήσεις των αποθεμάτων δεν είναι πολύ ακριβείς. Πρέπει ωστόσο να υπογραμμιστεί ότι ο υπολογισμός βασίζεται στους σημερινούς ρυθμούς παραγωγής. Το πρόβλημα, ωστόσο, δεν είναι τόσο η μακροπρόθεσμη εξάντληση των αποθεμάτων, αλλά αυτό που αφορά στις προοπτικές τις κρίσης, που εξαρτώνται από τις ανισορροπίες που παρατηρούνται μεταξύ βραχυχρόνιας προσφοράς και ζήτησης, και ειδικότερα ύστερα από τυχόν διακοπές της παραγωγής στις στρατηγικές ζώνες.

5.5 Οι γεωλογικές έρευνες για νέα αποθέματα και πηγές είναι, και πρέπει να είναι, μια συνεχής διαδικασία. Οι πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970, οι οποίες συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον σημαντικών γεγονότων του προηγούμενου αιώνα, είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικές και συναφείς για τη σημερινή συγκυρία. Οι κρίσεις αυτές οφείλονταν περισσότερο στους περιορισμούς εφοδιασμού που είχαν επιβάλει οι χώρες παραγωγής και λιγότερο σε αυθόρμητα φαινόμενα της αγοράς όπως φαίνονται να είναι οι σημερινές ανισορροπίες. Πάντως, η ραγδαία άνοδος των τιμών την εποχή εκείνη ενθάρρυνε τις έρευνες για νέες πηγές με τη χρήση ιδιαίτερα καινοτόμων μεθόδων παραγωγής.

5.6 Πρέπει να υπάρχει συνεχώς στενότερη παρακολούθηση των εξελίξεων της αγοράς που προκαλούνται από οποιαδήποτε αναντιστοιχία της προσφοράς και της ζήτησης.

5.7 Ως επακόλουθο των περιοριστικών νομισματικών πολιτικών που υιοθετήθηκαν από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 και έπειτα, ιδίως από τις κυβερνήσεις Reagan και Thatcher στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο αντίστοιχα, βάσει των θεωριών του μονεταριστή Milton Friedman της «σχολής του Σικάγου», τα επιτόκια σημείωσαν κατακόρυφη άνοδο, ωθώντας όσους διατηρούσαν αποθέματα να αναθεωρήσουν τις προτεραιότητές τους. Έκριναν ότι η διατήρηση των διαθέσιμων υπογείων αποθεμάτων πετρελαίου θα ήταν ιδιαίτερα επίζηττα για τα συμφέροντά τους λόγω της αντίστοιχης απώλειας κερδών. Η άνοδος των επιτοκίων συνέβαλε σημαντικά στη διάλυση του καρτέλ του πετρελαίου στα μέσα της δεκαετίας του 1980.

5.8 Μια προσεκτική ανάλυση πρέπει να λάβει υπόψη όχι μόνο τις πληροφορίες που προέρχονται από γενικές γεωλογικές ή τεχνολογικές γνώσεις αλλά και από τα αποτελέσματα οικονομικών αναλύσεων. Στη βάση αυτή, εάν η σπάνια των πόρων και η υπερβολική ζήτηση σε σχέση με την προσφορά προκαλούν άνοδο της τιμής, η άνοδος της τιμής με τη σειρά της θα επηρεάσει τη διαθεσιμότητα των πόρων, συμβάλλοντας συχνά στην αποκατάσταση της ισορροπίας. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στις περιπτώσεις αυτές ότι η αναζήτηση νέων πετρελαϊκών αποθεμάτων μπορεί να επηρεάσει ιδιαίτερα ευαίσθητες οικολογικές ζώνες και τοπία (π.χ. το Βόρειο Πόλο). Για να μη συμβεί αυτό θα πρέπει να αναζητηθούν εναλλακτικές πηγές.

5.9 Πρέπει να διατυπωθεί ένα περαιτέρω σχόλιο, μεθοδολογικής φύσης, προτού αναζητηθούν τα αίτια της πρόσφατης ανόδου των τιμών. Προϋπόθεση για τη χάραξη μιας στρατηγικής δράσης είναι η διάθεση των ακριβέστερων δυνατών πληροφοριών. Σύμφωνα με τον διάσημο ιταλό οικονομολόγο, Luigi Einaudi, «για να αποφασίζουμε πρέπει να γνωρίζουμε».

5.10 Η ΕΟΚΕ απευθύνει, επίσης έκκληση για μια σαφέστερη εικόνα όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς πετρελαίου. Οι φόβοι που προκαλούνται από τις σημαντικές διακυμάνσεις των τιμών του πετρελαίου βασίζονται σε στατιστικά δεδομένα τα οποία ουσιαστικά εστιάζονται στην παρακολούθηση των ημερησίων τιμών της αγοράς. Για παράδειγμα, μία από τις γνωστότερες μεθοδολογίες είναι αυτή που χρησιμοποιεί το ΔΝΤ για τον υπολογισμό της APSP (της μέσης τιμής spot του πετρελαίου), δηλαδή ο αστάθμιστος μέσος όρος των τιμών Brent, Dubai και WTI (δηλαδή της αμερικανικής τιμής).

5.11 Θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να αναφέρονται οι μέσες τιμές εισαγωγής αργού πετρελαίου, οι οποίες μπορούν να υπολογιστούν από τις στατιστικές εξωτερικού εμπορίου των κυριότερων τουλάχιστον χωρών εισαγωγής. Κατά πάσα πιθανότητα, η γνώση των συνθηκών εφοδιασμού σε αργό πετρέλαιο είναι πολύ πιο αξιόπιστη από την εικόνα που προσφέρουν οι ημερήσιες τιμές της αγοράς.

5.12 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι μια άρτια ανάλυση των αιτίων της πρόσφατης ραγδαίας ανόδου της τιμής του πετρελαίου, και της ακόμα περισσότερο θεαματικής πτώσης της, πρέπει να στηρίζεται στις πραγματικές υποκείμενες τάσεις της παγκόσμιας οικονομίας.

5.13 Ωστόσο, σημειώνει ότι η ανακοίνωση δεν αναφέρεται στη χωρίς αμφιβολία σημαντική συμβολή των ισχυρών κερδοσκοπικών πιέσεων στην ανεξέλεγκτη άνοδο της τιμής του πετρελαίου. Χωρίς την κερδοσκοπία αυτή, θα ήταν πολύ απίθανο η τιμή του πετρελαίου να ανέλθει σε 147 δολάρια τον Ιούλιο, για να πέσει σε 60 δολάρια περίπου τον Οκτώβριο του 2008.

5.14 Ωστόσο, εξετάζοντας τις μεταβολές των υποκείμενων στατιστικών, μπορεί να λεχθεί ότι η παγκόσμια κατανάλωση ενέργειας έχει σήμερα σταθερά υπερβεί τα 10 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου, και αυτή η αύξηση στηρίζεται στην αύξηση του παγκόσμιου ΑΕγχΠ το οποίο βρίσκεται σε ένα πρωτοφανώς υψηλό επίπεδο από απόψεως απολύτου όγκου, αν όχι και από απόψεως σχετικής έντασης.

5.15 Ωστόσο, πρέπει να εξεταστεί η πιθανότητα ύφεσης η οποία οφείλεται στην παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Πάντως, δεν πρέπει να υποτιμηθεί το γεγονός ότι επί τέσσερα συναπτά έτη, από το 2004 έως το 2007, η παγκόσμια παραγωγή αυξήθηκε κατά 5 % ετησίως, υποδαυλιζόμενη σε μεγάλο βαθμό από την ώθηση των αναδυόμενων οικονομιών. Πρώτες μεταξύ αυτών είναι η Κίνα και η Ινδία, αλλά δεν είναι οι μόνες: ακόμα και η Αφρική

αναζωογονείται και η οικονομία της αναπτύσσεται με ρυθμό 6-7 % ετησίως. Η Ρωσία επανέρχεται στο διεθνές προσκήνιο ως παγκόσμιος γίγας. Παντού η διεθνής σκηνή βρίσκεται σε ρευστή κατάσταση.

5.16 Το παγκόσμιο ΑΕγχΠ, υπολογιζόμενο σε πραγματικούς όρους με βάση τις τιμές του 2007, ανήλθε από 53 τρισεκατομμύρια δολάρια το 2003 (υπολογιζόμενο –πολύ ορθά, κατά τη γνώμη μας– με όρους *ισοτιμίας αγοραστικής δύναμης* και όχι βάσει συναλλαγματικών ισοτιμιών αγοράς) σε 65 τρισεκατομμύρια το 2007, σημείωσε δηλαδή αύξηση 12 τρισεκατομμυρίων δολαρίων. Τούτο ισούται με την προσθήκη μιας οικονομίας ίσης προς την αμερικανική στην παγκόσμια οικονομία σε διάστημα τεσσάρων μόνο ετών.

5.17 Μια ετήσια αύξηση κατά 5 % σημαίνει ότι, εάν διατηρηθεί αυτός ο ρυθμός ανάπτυξης (πράγμα που δεν είναι κατ' ανάγκη αδύνατο), η παγκόσμια παραγωγή θα έχει διπλασιαστεί σε δεκατέσσερα χρόνια και θα έχει τετραπλασιαστεί σε εικοσιεξι – με άλλα λόγια, σε μια γενιά. Η προοπτική αυτή μπορεί να φαίνεται εξωπραγματική, αλλά δείχνει ότι εισερχόμαστε σε ένα εντελώς νέο στάδιο της οικονομικής ιστορίας.

5.18 Η ανακοίνωση ορθά υπενθυμίζει ότι, όπως και σε κάθε άλλη περίοδο της ιστορίας, η ενέργεια αποτελεί ζωτικό στοιχείο της οικονομικής μεγέθυνσης. Κατά συνέπεια, μία από τις βασικές συνέπειες της παρούσας ισχυρής οικονομικής μεγέθυνσης είναι η έντονη πίεση που ασκείται στις ενεργειακές πηγές.

5.19 Όπως αναφέρεται παραπάνω, πρέπει να επισημωθεί η προσοχή στις συνέπειες της ευρείας κερδοσκοπίας στην αγορά πετρελαίου. Το αποτέλεσμα είναι εντείνει τις διακυμάνσεις τα υποκείμενα αίτια των οποίων είναι, αναμφίβολα, διαρθρωτικής φύσης.

5.20 Για να κατανοηθούν οι διακυμάνσεις των τιμών, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, σήμερα, το ένα τρίτο της ενέργειας που καταναλώνεται προέρχεται από το πετρέλαιο.

5.21 Από μια προσεκτικότερη εξέταση των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με τις τιμές της αγοράς πετρελαίου προκύπτουν ορισμένα αποτελέσματα που προκαλούν έκπληξη, και τα οποία δεν συμφωνούν με τους ισχυρισμούς της Επιτροπής (πηγή: inflationdata.com/inflation/inflation_Rate/Historical_Oil_Prices_Table.asp Financial Trend Forecaster).

5.22 Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι, από τη δεκαετία του 1940 έως τα μέσα της δεκαετίας του 1970, η τιμή του πετρελαίου σε πραγματικούς όρους –δηλαδή αποπληθωρισμένη με βάση τον γενικό ρυθμό πληθωρισμού ο οποίος επηρεάζει τις συνολικές τάσεις των τιμών– παραμένει βασικά αμετάβλητη, οριακά πάνω από 20 δολάρια το βαρέλι. Το ίδιο δείχνουν όλες οι διαθέσιμες σχετικές πηγές.

5.23 Για τριάντα σχεδόν χρόνια (η περίοδος που στη συνέχεια έγινε γνωστή ως ο «χρυσός αιώνας» του σύγχρονου καπιταλισμού, που ο διαπρεπής ιστορικός Eric Hobsbawm περιέγραψε ως το πλέον έντονο στάδιο οικονομικής ανάπτυξης που έχει γνωρίσει μέχρι σήμερα η ανθρωπότητα σε τόσο μεγάλη κλίμακα), η τεράστια οικονομική μεγέθυνση της υψηλίου δεν είχε περιοριστεί από τη σπάνι των ενεργειακών πηγών: ο εφοδιασμός ήταν σαφώς ικανός να ικανοποιήσει την αυξανόμενη ζήτηση.

5.24 Οι πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970 –η πρώτη συνδέεται με τον πόλεμο του Γιομ Κιπούρ τον Οκτώβριο του 1973, η δεύτερη με την επανάσταση του αγιατολάχ Χομείνι στην Περσία– απέκτησαν τη δυσμενή φήμη ότι προκάλεσαν τις κατακόρυφες ανόδους των τιμών που, σύμφωνα με την Επιτροπή, μπορούν να καταγραφούν ως επιτυχείς προσπάθειες του καρτέλ του ΟΠΕΚ να ελέγξει την παραγωγή.

5.25 Ωστόσο, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, ευθύνονται και άλλοι παράγοντες για την κρίση και την αιφνίδια άνοδο των τιμών, κατά πρώτο και κύριο λόγο η περίοδος των σοβαρών νομισματικών διαταραχών που κορυφώθηκαν με τη δήλωση της μη μετατρέψιμότητας του δολαρίου τον Αύγουστο του 1971. Οι αναταραχές αυτές οφείλονταν στο υπερβολικό έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών των ΗΠΑ, που κατέστησε αδύνατη τη διατήρηση του νομισματικού συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods. Η κρίση του δολαρίου αντικατοπτρίστηκε στις ισχυρές πληθωριστικές πιέσεις που τελικά επηρέασαν έντονα την αγορά πετρελαίου. Τέλος, δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι στις αρχές της δεκαετίας του 1970 η παγκόσμια οικονομική κατάσταση χαρακτηριζόταν από έντονη αύξηση της παραγωγής που προκάλεσε μια ισχυρή, ωθούμενη από τη ζήτηση, πίεση στο σύνολο της αγοράς πρώτων υλών.

5.26 Φρονούμε ότι, σε σύγκριση με την παρούσα κατάσταση, οι διαφορές είναι μεγαλύτερες από τις ομοιότητες. Συνήθως υπάρχει μόνο μια πολύ ισχυρή οικονομική μεγέθυνση στην παγκόσμια οικονομία. Δεν μπορούν να εντοπιστούν σημαντικές χειραγωγήσεις της αγοράς εκτός από τις κερδοσκοπικές δραστηριότητες, μολονότι είναι πολύ διαφορετικές από τη δράση του καρτέλ πετρελαίου του ΟΠΕΚ το οποίο ήταν επίσημος παρόν σε κανονικές διεθνείς διασκέψεις.

5.27 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι ούτε και η σημερινή σώρευση δολαρίων, ιδιαίτερα στην Κίνα και την Ιαπωνία, έχει πολλά κοινά με την εξάπλωση παρομοίων συναλλαγματικών αποθεμάτων από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 έως τις αρχές της δεκαετίας του 1970. Η Κίνα και η Ιαπωνία δεν είναι διόλου πρόθυμες να διοχετεύσουν αιφνιδίως ή απερίσκεπτα τα τεράστια αποθέματα δολαρίων που διαθέτουν στην αγορά.

5.28 Οι εξαιρετικά αυστηρές νομισματικές πολιτικές που ακολούθησαν οι μεγαλύτερες δυτικές χώρες είχαν ως αποτέλεσμα, ιδιαίτερα από το 1986 και μετά, την πτώση των τιμών. Πρέπει να επισημανθεί ότι, και πάλι σε πραγματικούς όρους, οι μέσες τιμές την επταετία 1993-1999 ανέρχονταν σε 23 δολάρια το βαρέλι, στην ίδια ακριβώς τιμή όπως και σαράντα έτη νωρίτερα (1953-1959), μετά την ισχυρή οικονομική μεγέθυνση της παγκόσμιας οικονομίας και την αύξηση της ζήτησης για πετρέλαιο.

5.29 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη της Επιτροπής ότι η επιτάχυνση της παγκόσμιας οικονομικής μεγέθυνσης δεν είναι λιγότερο σημαντική επειδή συγκεντρώνεται στις αναδυόμενες οικονομίες και όχι πλέον στις προηγμένες. Η εν λόγω μεγέθυνση φαίνεται να έχει θέσει σε κίνηση μια υποκείμενη τάση προς άνοδο των ονομαστικών και πραγματικών τιμών από μια μέτρια τιμή 30 δολαρίων το βαρέλι το 2003 (έτος που άρχισε η «ισχυρή» φάση της παγκόσμιας οικονομικής κατάστασης) στο σημερινό επίπεδο των 60 δολαρίων, δηλαδή πρακτικά στη διπλάσια τιμή. Αληθεύει ότι κατά την περίοδο 2003-2007 το δολάριο απώλεσε το ένα τέταρτο της αξίας του έναντι του ευρώ, λόγος για τον οποίο η τιμή του πετρελαίου σε ευρώ δεν διπλασιάστηκε, μολονότι αυξήθηκε κατά 50 %.

5.30 Αυτό αληθεύει έστω και εάν η κορύφωση της τιμής τον περασμένο Ιούλιο σε 147 δολάρια πιθανόν να ήταν αποτέλεσμα φούσκας. Εάν αυτή η κορύφωση της τιμής ήταν αποτέλεσμα κερδοσκοπίας, τότε στο προσεχές μέλλον μπορεί να αναμένεται επιστροφή σε μια ανοδική τάση της τιμής όταν οι κερδοσκόποι θα αρχίσουν να αγοράζουν πετρέλαιο σε μια τιμή που θεωρούν καλή. Οι παγκόσμιοι παράγοντες του τομέα του πετρελαίου, η ισχυρή επιρροή των οποίων πρέπει τουλάχιστον να περιοριστεί και να καταστεί πιο διαφανής, θεωρούν σήμερα ότι μια τιμή γύρω στα 80 δολάρια το βαρέλι είναι η «φυσιολογική», με άλλα λόγια σε ένα αισθητά υψηλότερο επίπεδο από ό,τι στην έναρξη της ανοδικής φάσης (γύρω στα 30 δολάρια το 2002-2003).

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ακόλουθες προτάσεις «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 σχετικά με την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων περί δημοσιονομικής διαχείρισης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής»

COM(2008) 803 τελικό — 2008/0233 (AVC)

«Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ό,τι αφορά την επιλεξιμότητα των επενδύσεων για την ενεργειακή απόδοση και την ανανεώσιμη ενέργεια στη στέγαση»

COM(2008) 838 τελικό — 2008/0245 (COD)

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με σκοπό την επέκταση των τύπων δαπανών που είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το ΕΚΤ»

COM(2008) 813 τελικό — 2008/0232 (COD)

(2009/C 218/21)

Στις 9 και 15 Δεκεμβρίου 2008, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με τις ακόλουθες προτάσεις:

«Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 σχετικά με την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων περί δημοσιονομικής διαχείρισης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής»

«Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ό,τι αφορά την επιλεξιμότητα των επενδύσεων για την ενεργειακή απόδοση και την ανανεώσιμη ενέργεια στη στέγαση»

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με σκοπό την επέκταση των τύπων δαπανών που είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το ΕΚΤ »

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2009 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. CEDRONE.

Κατά την 451η σύνοδο ολομέλειας, της 25ης και 26ης Φεβρουαρίου 2009 (συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 2009), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 164 ψήφους υπέρ, 2 ψήφους κατά και 14 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ λαμβάνει γνώση των τριών προαναφερόμενων προτάσεων που υπέβαλε η Επιτροπή στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι οποίες αποσκοπούν στην αναζωογόνηση της πραγματικής οικονομίας κατά τη διάρκεια αυτής της σημερινής περιόδου αντιστροφής της οικονομικής τάσης, με την προσαρμογή και απλούστευση ορισμένων διατάξεων των διαρθρωτικών ταμείων.

1.2 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει τις ανωτέρω προτάσεις, με την επιφύλαξη των παρακάτω παρατηρήσεων.

2. Κίνητρα

2.1 Επί σειρά ετών, η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ της διοικητικής απλούστευσης της κοινοτικής νομοθεσίας και της προσαρμογής της στις πραγματικές επιτόπιες ανάγκες. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις που κατάρτισε η Επιτροπή, οι οποίες

θα εξασφαλίσουν στα διαρθρωτικά ταμεία τη δυνατότητα να ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στις προκλήσεις που δημιουργεί η τρέχουσα χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση.

2.2 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι υφίστανται και άλλα διοικητικά και οικονομικά προβλήματα σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων· ενθαρρύνει την Επιτροπή να διατυπώσει προτάσεις για την επίλυση αυτών των προβλημάτων που συνδέονται με το επίπεδο της προχρηματοδότησης των έργων· με τις υπερβολικά μεγάλες προθεσμίες πληρωμής· την βιωσιμότητα των προτεινόμενων έργων· και με τους κανόνες για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).

2.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι είναι αναγκαίο η επιδιωκόμενη διοικητική απλούστευση να οδηγήσει σε ταχεία αποδέσμευση των διαθέσιμων πιστώσεων, προκειμένου να έχουν άμεσο και θετικό αντίκτυπο στην ανάκαμψη της πραγματικής οικονομίας.

2.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την επιθυμία οι πιστώσεις που αποδεδμεύονται μέσω αυτών των μέτρων να μπορούν, στο μέτρο του δυνατού, να αποφέρουν οφέλη (κατά προτεραιότητα) για τις ΜΜΕ (λόγου χάρι, οι ΜΜΕ στην κατασκευαστική βιομηχανία στην περίπτωση της πρότασης σχετικά με την ενεργειακή απόδοση στη στέγαση), καθώς και για τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας.

2.5 Τέλος, η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να ολοκληρώσει άμεσα την περίοδο προβληματισμού της όσον αφορά την απλούστευση των διαρθρωτικών ταμείων, προκειμένου να επιταχύνει την ικανότητα απόκρισης της πολιτικής συνοχής ενόψει της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, αλλά και πέρα από αυτήν.

Βρυξέλλες, 25 Φεβρουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

2009/C 218/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί εμπορίου προϊόντων φώκιας»	55
2009/C 218/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)	59
2009/C 218/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους»	65
2009/C 218/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Μία κοινή μεταναστευτική πολιτική για την Ευρώπη: Αρχές, ενέργειες και μέσα»	69
2009/C 218/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Σχέδιο πολιτικής για το άσυλο Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας σε όλη την ΕΕ»	78
2009/C 218/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινη Βίβλος — Μετανάστευση και κινητικότητα: προκλήσεις και ευκαιρίες για τα εκπαιδευτικά συστήματα της ΕΕ»	85
2009/C 218/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με μια ευρωπαϊκή δράση στον τομέα των σπάνιων νόσων»	91
2009/C 218/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά τους μειωμένους συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας»	96
2009/C 218/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της απόδοσης των τιμών του πετρελαίου»	101
2009/C 218/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ακόλουθες προτάσεις «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 σχετικά με την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων περί δημοσιονομικής διαχείρισης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής» — «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης σε ό,τι αφορά την επιλεξιμότητα των επενδύσεων για την ενεργειακή απόδοση και την ανανεώσιμη ενέργεια στη στέγαση» — «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006 για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με σκοπό την επέκταση των τύπων δαπανών που είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το ΕΚΤ»	107

Τιμή συνδρομής 2009 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 000 EUR ετησίως (*)
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	100 EUR μηνιαίως (*)
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο CD-ROM	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	700 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	70 EUR μηνιαίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	400 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	40 EUR μηνιαίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό CD-ROM	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	500 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, CD-ROM, δύο εκδόσεις την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	360 EUR ετησίως (= 30 EUR μηνιαίως)
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με το διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

(*) Πώληση ανά τεύχος: — έως 32 σελίδες: 6 EUR
— από 33 έως 64 σελίδες: 12 EUR
— περισσότερες από 64 σελίδες: η τιμή ορίζεται κατά περίπτωση.

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα* L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η *Επίσημη Εφημερίδα* στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της *Επίσημης Εφημερίδας* (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο CD-ROM.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της *Επίσημης Εφημερίδας*. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Οι προς πώληση εκδόσεις της Υπηρεσίας Εκδόσεων διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

